

Informe Anual 2003

Liquidació del pressupost per àrees corresponent a l'exercici 2003

	MILERS D'EUROS
Programes socials	64.918
Programes educatius	12.969
Programes culturals	39.407
Programes de ciència i medi ambient	62.186
Pressupost total ⁽¹⁾	179.480

(1) El total inclou les inversions realitzades durant l'exercici per un import de 51.591 milers d'euros.

Finançament de les activitats i inversions dutes a terme durant l'exercici 2003

	MILERS D'EUROS
Aportació de "la Caixa"	179.480
Ingressos generats per les activitats	5.922
Total	185.402

Dades bàsiques

Total participants / beneficiaris	11.387.508
Total d'activitats realitzades	12.986
Nombre de poblacions amb presència de la Fundació	770

Informe Anual 2003

Fundació "la Caixa"

Índex

Patronat de la Fundació "la Caixa"	4
Comitè de Direcció	5
Presentació	6
Programes socials	8
Ciberaules Hospitalàries	10
Gent gran	16
Societat i Càncer	20
Investigació biomèdica	22
Alzheimer i altres malalties neurodegeneratives	28
Cooperació internacional	33
Immigració	39
Marginació	43
Discapacitat	46
Col·lecció Estudis Socials	50
Programes educatius	52
Educalia	54
Activitats educatives	58
EUI Santa Madrona	61
Beques	62
Programes culturals	66
Centres culturals	68
Exposicions	76
Art multimèdia	86
Música	87
Humanitats	91
Programes de ciència i medi ambient	94
Museu de la Ciència de Barcelona	96
CosmoCaixa Madrid	102
Exposicions itinerants	108
Projectes mediambientals	110
Xifres i estadístiques	112
Pressupost de la Fundació "la Caixa" i estadístiques	115
Altres dades importants de la Fundació "la Caixa" en el 2003	126

Patronat de la Fundació "la Caixa"

President

Josep Vilarasau Salat

Vicepresidents

Salvador Gabarró Serra

Jordi Mercader Miró

Isidre Fainé Casas

Antoni Brufau Niubó

Alejandro Plasencia García

Secretari

Alejandro García-Bragado Dalmau

Patrons

Ramon Balagueró Gañet

M. Amparo Camarasa Carrasco

Ricard Fornesa Ribó

Maria Isabel Gabarró Miquel

Manuel García Biel

Javier Godó Muntañola, Comte de Godó

M. Begoña Gortázar Rotaache

Jaume Iglesias Sitjes

Federico Mayor Zaragoza

Miquel Noguer Planas

Rosa Novell Bové

Justo Novella Martínez

Vicenç Oller Compañ

Montserrat Orriols Peitivi

Magí Pallarès Morgades

Antoni Pie Mestre

Manuel Raventós Negra

Luis Rojas Marcos

Lluc Tomás Munar

Francesc Tutzó Bennasar

Josep Francesc Zaragozaà Alba

Comitè de Direcció

President de la Fundació "la Caixa"

Josep Vilarasau Salat

Director de l'Obra Social i

Vicepresident de la Fundació "la Caixa"

Alejandro Plasencia García

Sotsdirector General

Antoni Aliana Magri

Sotsdirectora General

Aurora Sanz Manrique

Secretari General

Lluís Reverter Gelabert

Sotsdirectora General Adjunta

Carme Guinea Comas

Directora de Projectes Socials i Educatius

Isabel Martínez Torralba

Directora de Projectes Socials i Assistencials

Glòria Trias Salas

Directora de Recursos i Serveis

Esther Planas Herrera

Director de Recursos Humans

Albert Soria Casas

Directora de Comunicació

Cristina Langarika Solórzano

La Fundació "la Caixa" l'any 2003

Les activitats de la Fundació "la Caixa" van comptar, l'any passat, amb la participació de 11.387.508 persones, com a beneficiaris o usuaris. És una xifra molt important, que confirma la tendència a l'alça dels darrers anys i que ens estimula a continuar treballant, com fins ara, per apropar les nostres actuacions a les demandes i necessitats de la societat.

Per garantir la continuïtat dels seus programes, el Patronat de la Fundació ha aprovat per al 2004, un pressupost de 184 milions d'euros, que es finançarà amb una aportació del 37'6% dels beneficis de "la Caixa". La resta de l'excedent es destina a reserves, que són la garantia de solvència i de solidesa de "la Caixa" i, per tant, de la possibilitat de dotar a la Fundació amb xifres gradualment creixents com ha estat fins al present.

Les activitats de la Fundació "la Caixa" tenen com a objectiu contribuir a la millora de la vida social. Els programes propis, dirigits i gestionats des de la mateixa institució, es complementen, en totes les comunitats autònomes, amb projectes realitzats en col·laboració amb d'altres entitats, públiques i privades. Unes col·laboracions que aporten, a la Fundació, un millor coneixement i experiència de les mancances socials del seu àmbit i una major agilitat a l'hora de donar-hi resposta. Amb aquest esperit de proximitat, la Fundació duu a terme la seva tasca en quatre àrees: social, educativa, cultural i científica.

Àrea social i assistencial

Aquesta és l'àrea amb major dotació pressupostària i on es desenvolupen més de la meitat de les activitats de la Fundació. Dins de l'àmbit social d'atenció a la infància, la Fundació "la Caixa" ha impulsat de manera especial durant l'any 2003 un nou programa: **Ciberaules hospitalàries**, que completa el programa, ja establert, d'aules hospitalàries per a nens malalts. Les ciberaules són espais socio-sanitaris ubicats en els hospitals l'objec-

tiu dels quals és minimitzar l'impacte que suposa l'estada en un hospital per als nens i nenes malalts i les seves famílies. Són uns espais oberts on els menors hospitalitzats es relacionen entre ells i amb els seus familiars en un entorn d'oci i comunicació en el qual les tecnologies de la informació juguen un paper destacat.

La Fundació "la Caixa" va crear la seva primera ciberaula hospitalària l'any 2002 a l'Hospital Universitari de la Vall d'Hebron de Barcelona. Des d'aquesta data, hem desenvolupat aquest programa en altres comunitats autònomes instal·lant ciberaules en hospitals de Santiago de Compostel·la, València, Las Palmas de Gran Canària i Bilbao. I de cara al 2004, la Fundació ja ha establert convenis de col·laboració per iniciar aquest projecte en 44 nous hospitals.

La formació continuada de la gent gran i les iniciatives que fomenten el seu paper actiu a la societat actual són els objectius més destacats de totes les activitats del **Programa de Gent Gran** de la Fundació. En aquest sentit i coincidint amb l'Any Europeu de la Discapacitat, els espais de la Fundació "la Caixa" han obert les portes a persones amb discapacitats amb la voluntat d'apropar-les al món de les noves tecnologies, de la mà de gent gran voluntària.

El **càncer** i les **malalties neurodegeneratives** com l'Alzheimer o el Parkinson tenen un impacte molt important a la nostra societat. Per aquest motiu, la Fundació col·labora amb 446 associacions de familiars i afectats per contribuir a millorar les seves condicions de vida. El suport als malalts i a les associacions es complementa amb un esforç en favor de la investigació bàsica i clínica. Així, l'any 2003, s'han concedit ajudes a 20 nous projectes d'investigació biomèdica.

La investigació, la informació i la prevenció són les principals armes per lluitar contra la **sida**. La Fundació, a través del Laboratori de Retrovirologia irsiCaixa ubicat a l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol de Badalona, i del programa de sensibilització "Sida. Saber Ajuda", vol contribuir a eradicar aquesta malaltia.

La Fundació també ofereix suport a iniciatives que contribueixen a millorar la qualitat de vida de **marginats socials**. També afavoreix la in-

tegració dels **immigrants** i l'accés al treball de les **persones discapacitades** i dels **malalts mentals**. En aquest àmbit i durant el darrer any s'ha col·laborat amb 510 projectes.

Des de 1997, el **Programa de cooperació internacional** de la Fundació "la Caixa" realitza diferents activitats amb l'objectiu de contribuir a l'eradicació de la pobresa en les zones més desfavorides del món. La Fundació ha col·laborat en 179 iniciatives a l'Amèrica Llatina, Àsia, Àfrica i Oceania, impulsades per ONGD espanyoles.

Àrea educativa

El programa "**Amics Capaços**" ha estat una de les iniciatives que hem emprès aquest any en l'àmbit educatiu. Ha tingut com a suport la web **Educalia** i ha servit per a conscienciar joves i nens de la realitat de les persones que pateixen alguna mena de discapacitat.

Les activitats educatives faciliten l'accés dels escolars, dels professors i de les famílies, a la cultura, a la ciència i al medi ambient. Adopten formats molt diversos (des de tallers i visites comentades fins a concerts i audicions). La Fundació també posa a l'abast de la comunitat educativa materials com les maletes pedagògiques, un recurs educatiu que fomenta el treball multidisciplinari i participatiu dels escolars. Sempre amb un mateix propòsit: potenciar l'observació, l'experimentació i el diàleg.

El **Programa de Beques de Postgrau** és un dels vaixells ensenya de la Fundació "la Caixa". Aquest any s'han concedit 130 beques per estudiar als Estats Units, al Regne Unit, a França, a Canadà i a Alemanya, amb un import global de més de 5 milions d'euros.

Àrea cultural

El 2003 ha estat l'any de la consolidació del **CaixaForum Barcelona** com un espai en què conviuen les arts plàstiques, la fotografia i l'art contemporani, així com els programes educatius i socials per a tots els públics. La xifra de 1.133.000 visitants en un any, ho confirma. Per a la Fundació "la Caixa" la cultura és un mitjà d'integració i cohesió social, que fomenta els valors de participació col·lectiva.

També aquest any s'ha presentat el nou projecte del **CaixaForum Madrid**. Els arquitectes Jacques Herzog i Pierre De Meuron transformaran la *Antigua Central Eléctrica del Mediodía* en un espai de 8.000 m² que acollirà les activitats socials i culturals de la Fundació a la capital d'Espanya.

Àrea de ciència i medi ambient

Les obres del nou Museu de la Ciència de la Fundació "la Caixa" a Barcelona s'han acabat: ara comença la fase final, que consistirà a instal·lar la museografia dels diferents espais expositius i enllestir els darrers detalls abans d'inaugurar el nou **CosmoCaixa Barcelona** durant aquest mateix any.

En el seu tercer aniversari, el **CosmoCaixa Madrid** ha estat visitat per 807.000 persones i ha permès viure al públic de Madrid l'aventura de la conquesta del Pol Sud, que ha estat el tema escollit per a una gran exposició, "Antàrtida". Aquest apartat es completa amb les exposicions temporals sobre temes científics que s'han presentat de manera itinerant per pobles i ciutats espanyoles.

La convocatòria de **projectes de medi ambient** ha triat 33 iniciatives destinades a promoure el coneixement de l'entorn, afavorir-ne la salvaguarda o pal·liar l'efecte de catàstrofes com l'enfonsament del *Prestige*. D'altra banda, 150.000 escolars van treballar amb les motxilles mediambientals, un material educatiu que té per objectiu generar actituds de respecte per l'entorn natural entre els més joves.

La Fundació realitza un esforç per posar a l'abast de tota la població espanyola manifestacions culturals, científiques o educatives. Un total de 349 exposicions itinerants, ubicades tant en centres de la Fundació com en sales d'altres institucions o carpes, s'han realitzat durant l'any 2003.

Aquesta memòria reuneix el més substancial de les activitats que la Fundació "la Caixa" ha dut a terme al llarg de 2003. Des d'aquestes pàgines vull agrair l'esforç a totes les persones que han contribuït a fer realitat el nostre projecte.

Josep Vilarasau

President de la Fundació "la Caixa"

Programes socials

1. Ciberaules hospitalàries
2. Gent gran
3. Societat i Càncer
4. Investigació biomèdica
5. Alzheimer i altres malalties neurodegeneratives
6. Cooperació internacional
7. Immigració
8. Marginació
9. Discapacitat
10. Col·lecció d'Estudis Socials

L'àrea social de la Fundació "la Caixa" ha potenciat enguany el programa de **Ciberaules Hospitalàries**, uns espais sociosanitaris ubicats als hospitals en què els menors malalts poden desenvolupar, acompanyats dels seus familiars i amb llibertat d'horaris, activitats de formació, comunicació i oci que els ajuden a minimitzar l'impacte que comporta l'estada en un centre sanitari.

També ha prosseguit el programa destinat a la **gent gran**, que promou la millora de la seva qualitat de vida i la seva participació en la societat actual. La **recerca i l'atenció als malalts de sida, càncer, Alzheimer i altres malalties neurodegeneratives**, són altres temàtiques a les quals dóna suport la Fundació.

Contribuir a l'eradicació de la pobresa als països més desfavorits del món és el principal objectiu del **Programa de cooperació internacional**, que anualment promou una convocatòria d'ajudes a projectes de desenvolupament. La integració social i laboral de **persones marginades, d'immigrants i de discapacitats** psíquics, físics i malalts mentals són altres àrees a les quals la Fundació dedica el seu esforç.

Programa d'atenció a la infància

Els programes de Ciberaules Hospitalàries i Famílies Cangur, principals iniciatives en aquest àmbit

Les Ciberaules són uns espais oberts on els menors hospitalitzats es relacionen entre ells i amb els seus familiars

Els infants continuen essent un dels col·lectius preferents en les diverses línies d'actuació de la Fundació "la Caixa", que es concreten en tres programes: Ciberaules Hospitalàries, un espai obert on els menors hospitalitzats es relacionen entre ells i amb les seves famílies, de manera que puguin disminuir i, fins i tot, superar l'aïllament que comporta la seva estada a l'hospital; les Aules Hospitalàries, unes unitats educatives que funcionen a 82 centres sanitaris de tot Espanya, i el projecte de Famílies Cangur, un programa d'acolliment temporal familiar de menors en situació de risc social. Aquestes tres

iniciatives es desenvolupen en col·laboració amb les administracions públiques de cada comunitat autònoma.

Ciberaules Hospitalàries

El José Ramón és un noi de Cartagena que fa quatre dies que està ingressat a l'Hospital de la Vall d'Hebron. Un trasplantament de ronyó, amb dos anys d'història clínica, l'ha fet viatjar al centre hospitalari barcelonès per fer-se un seguit de revisions rutinàries. El José Ramón no es passa tot el dia a les emblanquinades i asèptiques habitacions hospitalàries. Per les tardes, va a la planta baixa del pavelló materno-infantil per jugar, connectar-se a In-

ternet o enviar correus electrònics als seus companys de classe en un espai acolorit que trenca la fredor i la uniformitat de l'entorn. El José Ramón és un més dels 7.000 nens i familiars que ja han passat per les ciberaules que la Fundació "la Caixa" ha creat en alguns hospitals espanyols.

Barcelona, Las Palmas de Gran Canaria, Santiago de Compostel·la, Bilbao i València ja disposen de ciberaules

La Fundació "la Caixa" desenvolupa, des de l'any 1996, una iniciativa d'atenció educativa dirigida a nens i a joves hospitalitzats mitjançant un complet programa de recursos pedagògics en què destaquen les cinc ciberaules hospitalàries en funcionament: Barcelona (Vall d'Hebron), Bilbao (Basurto), València (La Fe), Santiago (Universitari) i Las Palmas (Materno-Infantil). Aquests espais sociosanitaris estan permanentment oberts perquè els menors hospitalitzats puguin realitzar, acompanyats de les seves famílies i amb llibertat d'horaris, activitats de formació, comunicació i oci gràcies a les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies i als voluntaris que col·laboren en la dinamització de les activitats d'aquestes aules. Una experiència que es reproduirà pròximament en altres hospitals d'Andalusia, Aragó, Balears, Canàries, Castella-la Manxa, Castella i Lleó, Catalunya, País Basc, Extremadura, Galícia, Madrid i València.

La ciberaula és un espai lúdic i de relació d'uns 80 metres quadrats en què els nens poden oblidar, per unes hores, que estan en un hospital i, amb els seus familiars, despreocupar-se de les proves, les anàlisis o les radio-

grafies jugant amb l'ordinador i les consoles o, si són manetes, fent treballs manuals amb l'ajuda de gent gran voluntària. L'objectiu d'aquestes ciberaules és minimitzar l'impacte que representa per als nens, els joves i les seves famílies una estada prolongada en un hospital.

Les ciberaules disposen de tots els recursos interactius necessaris per crear un ambient distès i de relació social en què es puguin desenvolupar diferents programes d'activitats (informàtica, lectura, jocs, xerrades, etc.). A més, les ciberaules estan dotades amb ordinadors portàtils (perquè els nens que no s'hi poden desplaçar puguin seguir les activitats educatives des de les habitacions), ordinadors de sobretaula, connexió a Internet, correu electrònic i diversos escàners.

Una oferta que els pares agraeixen sincerament. Com en el cas del José Ramón, que assegura que al seu fill la ciberaula "li va de meravella. S'hi entreté i no pensa en la malaltia. És un molt bon al·licient per als nens hospitalitzats. Tota una sort". Una satisfacció que han expressat altres pares i mares, com ara la Laia, al llibre de visites de la ciberaula: "El nostre agraïment a la Fundació per aquesta magnífi-

Voluntària del programa Gent Gran ajuda a dinamitzar una ciberaula

ca iniciativa. Crec que tots els hospitals haurien de disposar d'una ciberaula, ja que, entretenant els nens i els pares, fan una gran tasca. Les nostres tardes són més curtes i entretingudes. Gràcies per aquesta magnífica idea”.

Les ciberaules disposen d'uns elements identificadors que les diferencien clarament de la resta de dependències dels hospitals en què estan ubicades. Logotips i grafismes propis indiquen els accessos a les ciberaules, en què tant el mobiliari com el material i l'entorn estan personalitzats amb la imatge gràfica característica d'aquests espais lúdics i educatius. Uns centres que, a més a més, tenen un espai destinat als familiars dels nens hospitalitzats perquè puguin gaudir d'un temps de descans, compartir experiències amb altres pares i mares; i participar en les activitats (com en el cas de l'accés a la comunitat educativa virtual Educalia) que s'ofereixen a les ciberaules, que estan obertes tot l'any, fins i tot durant els períodes de vacances escolars d'estiu, Nadal i Setmana Santa.

Mentre el José Ramón s'entreté amb els videojocs i la Cristina juga amb un retallable de dibuixos animats, l'Ana Rosa es felicita per les bones estones que la ciberaula li ha donat a la seva filla. “L'ingrés de la meva filla no ha estat tan traumàtic ni per a ella ni per al seu germà. Durant un mes d'hospitalització, l'única dis-

tracció ha estat el temps passat a la ciberaula. Seria impossible entretenir el nen sense aquesta distracció. Gràcies per la iniciativa, i tant de bo en tinguessin més hospitals”, afirma l'Ana Rosa. Els més petits, com la Marta, també estan contents i així ho expliquen: “Que bé tenir tants jocs! És molt divertit. El temps passa més de pressa i no t'avorreixes. Això hauria d'estar a tots els hospitals. És genial”.

Però, mentre uns juguen i uns altres es feliciten per la iniciativa, un grup de persones es mou amunt i avall, atentes a les necessitats dels joves pacients que es diverteixen a la ciberaula. Es tracta de la gent gran voluntària que col·labora en la dinamització de la instal·lació. Uns voluntaris vénen un cop cada setmana. Un altres, més ocupats, ho fan un cop cada 15 dies, de 2 a 5 o de 5 a 8 de la tar-

Les ciberaules ajuden els menors a minimitzar l'impacte que representa l'estada en un hospital

da. Sis hores en què aquests voluntaris es dediquen a atendre els nens i els joves hospitalitzats. Maria Rosa és una voluntària que un dia a la setmana baixa des de Llinars del Vallès, una població propera a Barcelona, per necessitat: “Per ells, per ajudar-los, i per mi, per sentir-me útil i no sentir-me sola. Però, especialment, per intentar que aquests nens malalts puguin gaudir d'una estona d'entreteniment i de felicitat”.

La xarxa de cinc ciberaules actualment en funcionament s'ampliarà en els propers anys en col·laboració amb les Conselleries de Sanitat de cada comunitat autònoma, fins aproximadament 60 centres amb la construcció de nous equipaments en hospitals. Les ciberaules, amb un cost mitjà de 120.000 euros,

Plànol d'una ciberaula

s'emmarquen en el programa de suport educatiu a l'alumnat hospitalitzat que la Fundació "la Caixa" va crear el 1998 amb l'objectiu d'oferir atenció social i educativa als nens i joves que, per causa d'alguna malaltia, han de seguir un llarg procés d'hospitalització. La intenció d'aquesta iniciativa és aconseguir, mitjançant els últims avanços de les noves tecnologies, que els nens malalts tinguin estabilitat emocional, social i familiar, a més a més, d'ajudar-los de cara a la seva posterior reincorporació escolar.

Aules Hospitalàries

La Fundació "la Caixa" col·labora en un programa d'atenció social i educativa per a nens i adolescents de 0 a 18 anys que, a causa d'alguna malaltia greu, han de seguir un procés d'hospitalització de llarga durada. L'objectiu és fomentar el desenvolupament integral dels nens per tal de proporcionar-los estabilitat emocional, social i familiar i facilitar-los la reincorporació a l'escola. Aquest programa se centra en la informatització de les Aules o Unitats Educatives Hospitalàries que funcionen en 82 hospitals de tot Espanya. Les aules hospitalàries estan formades per equips de professionals que depenen de les Conselleries d'Ensenyament que proporcionen atenció educativa al mateix hospital als nens i joves convalscentos que estan en l'etapa d'ensenyament obligatori.

Els nens i joves hospitalitzats, quan el seu estat ho permet i segons el criteri de l'equip mèdic, es desplacen a l'aula hospitalària, on tenen classes de suport escolar i altres activitats complementàries en funció del seu currículum personalitzat. En altres casos, els professors es desplacen a les habitacions dels malalts per proposar les activitats, proporcionar material i fer les explicacions pertinents. En una primera fase, es proporciona a les aules recursos didàctics, com les "Maletes pe-

A les ciberaules, els menors poden mantenir el contacte amb els companys a través d'Internet

dagògiques" de la Fundació "la Caixa", perquè nens i joves de 3 a 17 anys no hagin d'interrompre el procés educatiu quan són a l'hospital. En una segona fase, es procuren recursos informàtics als centres hospitalaris per dur a terme activitats educatives i mantenir el contacte humà i educatiu entre alumnes malalts, professors, famílies i companys.

Atenció domiciliària pediàtrica

La Fundació "la Caixa" i el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya van firmar el 2003 un conveni de col·laboració que permetrà el desenvolupament de noves línies d'actuació en l'atenció a l'alumnat que pateix malalties de llarga durada. El conveni es concreta a facilitar que els nens i joves puguin prosseguir el seu aprenentatge a casa seva amb l'ajut de professorat, bé presencialment o bé virtualment. En aquest sentit, la

Fundació ofereix recursos informàtics i educatius que permetran als alumnes seguir els estudis de manera telemàtica i conèixer els diferents recursos educatius que pot trobar a Internet, com la comunitat educativa virtual *Educalia* de la Fundació "la Caixa". El conveni, que també inclou la formació específica del professorat que ha d'atendre presencialment o a distància aquest alumnat, disposa d'una aportació econòmica de la Fundació "la Caixa" de 65.000 euros i també contempla la dotació per part de la Fundació d'una nova aula a l'Hospital Arnau de Vilanova, de Lleida.

Famílies cangur

Ángela podria passar per la típica àvia si no fos perquè els seus dos néts no estan de visita

Activitats educatives i de lleure a les ciberaules

a casa. Juan José i Patricia viuen amb la seva àvia i els seus dos oncles a la mateixa llar. Tres generacions que formen una família acollidora extensa, una de les modalitats d'acolliment que promou el Programa "Famílies Cangur" de la Fundació "la Caixa" en col·laboració amb les Conselleries d'Afers Socials de 14 comunitats autònomes. Aquest acolliment té com a finalitat preservar la família i permetre que els nens visquin amb persones que coneixen i en les quals confien, a més de fomentar la construcció i la solidificació dels llaços afectius amb els membres de la família extensa.

Un dels objectius del programa és facilitar els recursos i els instruments necessaris perquè els membres de la família extensa puguin oferir una correcta atenció als nens acollits. En aquest sentit, un dels centres de Serveis Socials del govern regional de La Rioja es converteix cada 15 dies en l'aula en què Ángela i altres persones reben l'assessorament i l'atenció professional que els ajudarà a aconseguir un exercici adequat de les seves funcions i a superar les dificultats quotidianes per tal d'assolir el desenvolupament i el benestar del menor. Aquestes reunions tenen com a objectiu millorar la capacitat educativa i pedagògica de les famílies, desenvolupar actituds que permetin superar les diferències generacionals, i donar suport a les famílies en moments de crisi i en la resolució de problemes.

Amb aquestes dues accions, la iniciativa de la Fundació pretén evitar la institucionalització d'aquests menors mitjançant el seu acolliment en el seu propi ambient, gràcies a un acolliment familiar que té la finalitat de facilitar al menor un nucli familiar estable i adequat a les seves necessitats. En aquest sentit, s'intenta que l'acolliment es faci en família extensa, és a dir, que el menor sigui acollit per algun membre de la seva pròpia família, llevat que no resulti aconsellable per

a l'interès primordial del menor. En aquest cas, les alternatives són l'acolliment preadoptiu o l'adopció.

A més dels acolliments en família extensa, el programa ha prosseguit durant l'any 2003 els acolliments d'urgència, una modalitat en què una família acull de manera urgent un

1.200 nens en situació de risc social, acollits per una Família Cangur

nen o una nena menor de sis anys que ha de ser separat temporalment de la seva família biològica. L'objectiu principal és que, mentre la família acollidora es fa càrrec de la criança, l'estimulació i l'educació del petit, els tècnics treballen amb la família biològica i, si és ne-

cessari, busquen una alternativa familiar més estable. L'avaluació que s'ha fet dels acolliments d'urgència mostra que el 41% dels nens tornen amb la família biològica (amb la qual s'ha estat treballant durant l'acolliment) i que el 31% és derivat a acolliment preadoptiu i la resta, a altres alternatives.

El programa "Famílies Cangur", promogut per la Fundació "la Caixa" des del 1997, ha atès, de llavors ençà, més de 1.200 nens i nenes i més de 1.000 famílies de 14 comunitats autònomes amb l'objectiu de crear alternatives d'acolliment familiar, de manera temporal, per a menors desemparats o que estan en situació de risc social.

La Fundació "la Caixa" ha desenvolupat aquest programa a 14 comunitats autònomes

Programa de gent gran

La Fundació "la Caixa" promou activitats de voluntariat entre la gent gran

Gairebé 50.000 persones han participat als tallers, jornades i conferències que la Fundació "la Caixa" ha organitzat a tot Espanya

La Fundació "la Caixa" prossegueix el seu propòsit de convertir els centres destinats a la gent gran en espais oberts en què aquestes persones entrin en contacte amb joves i nens, millorin la seva formació i el seu ús del temps lliure i es dinamitzin socialment participant en tot tipus d'activitats formatives i de voluntariat. Unes activitats que, fins i tot, els han dut a col·laborar en la formació de joves discapacitats i a animar els tallers d'estiu per a nens que s'organitzen als esplais.

Gent gran amb ganes d'ajudar

La Fundació "la Caixa" té 544 centres de gent gran repartits per totes les comunitats autònomes espanyoles, dels quals 73 són propis i 471 funcionen en col·laboració amb diferents institucions. Mig miler llarg de centres que, en els últims anys, han continuat impulsant el paper actiu de la gent gran en la societat i amb voluntat que els centres siguin llocs oberts que fomentin les relacions intergeneracionals i participatives. Per aquest motiu la Fundació ha organitzat, als centres de gent gran, nombroses activitats pensades perquè aquestes persones

comparteixin experiències, idees i coneixements, s'enriqueixin i s'ajudin mútuament i creïn un nou entorn de relació i comunicació.

Coincidint amb la celebració, el 2003, de l'Any Europeu de la Discapacitat, moltes de les activitats de voluntariat promogudes per la Fundació "la Caixa" s'han planificat per fomentar una millor integració social d'aquest col·lectiu, amb l'ajuda de la gent gran. Una d'aquestes activitats és la iniciativa d'apropar la informàtica als nens i als joves discapacitats amb l'ajuda de voluntaris que han realitzat diferents tallers d'informàtica als centres de la Fundació "la Caixa", els quals, d'aquesta manera, s'han convertit en espais intergeneracionals en què els discapacitats, guiats per aquests veterans voluntaris, s'han familiaritzat amb el món de les noves tecnologies i han començat a descobrir com funciona un ordinador, com s'escriu un text o com funciona el correu electrònic.

Els primers nois que van participar en aquesta iniciativa van ser els alumnes de l'Escola de Formació Professional Adaptada Mare de Déu de Barcelona, vinculada a l'Associació Ginesta, que, durant sis mesos, van anar dues hores a la setmana al Centre Congrés de la Fundació "la Caixa" a Barcelona per participar en aquesta activitat intergeneracional relacionada amb les noves tecnologies. Iniciatives com aquesta s'han realitzat al llarg de l'àmplia xarxa de centres de gent gran que la Fundació té per tot Espanya.

Una altra de les iniciatives dinamitzada pels voluntaris han estat els tallers en què van aportar els seus coneixements perquè els nens es comencessin a familiaritzar amb les principals eines que els ofereix l'ordinador, bàsicament per mitjà dels tallers de fotografia, dibuix, edició i Internet amb Educalia. Així, per segon any consecutiu i durant els mesos d'estiu, les Ciberaules dels espais de la

Activitats de formació sobre les noves tecnologies al Cibercafé de CentroCaixa a Madrid

Activitats intergeneracionals i de voluntariat

Fundació "la Caixa" van obrir les portes als més petits amb l'objectiu de fomentar les relacions intergeneracionals i crear un nou espai de relació i comunicació. Aquesta campanya, *Avi, puc tocar un botó?*, es va realitzar per potenciar el paper actiu de la gent gran en la societat amb activitats de voluntariat en què van participar persones de diferents edats amb l'objectiu de fomentar l'ús de les noves tecnologies de la informació i la comunicació entre grans i petits.

Paral·lelament a aquestes iniciatives, la Fundació ha organitzat, en diferents centres de tot Espanya, la jornada "La gent gran amb les relacions intergeneracionals" per tal de motivar i animar els més grans a dur a terme projectes de participació social i de reflexionar sobre el que significa compartir espais i tasques amb persones d'altres generacions, així com obrir camins mitjançant el voluntariat, tant pel que fa a les relacions socials, l'autoestima i la satisfacció personal, com a la possibilitat de gaudir del temps

lliure, sentir-se útil i mantenir-se integrat en la societat.

De tota manera, el voluntariat no s'ha limitat a la gent gran. Estudiants de la Universitat Politècnica de Catalunya, de la Universitat Politècnica de València i dels centres politècnics de les vuit províncies andaluses han col·laborat amb grups de gent gran per transmetre els seus coneixements informàtics i convertir els centres de gent gran en espais de trobada intergeneracional i d'aprenentatge. Aquest projecte ha constituït una bona oportunitat perquè els estudiants de diferents escoles i centres participin en un projecte pioner d'apropament de la gent gran al món de la informàtica i Internet i perquè persones de diferents generacions es relacionin en un entorn creatiu i dinàmic.

Els estudiants que han participat en aquest programa han treballat conjuntament amb els voluntaris dels tallers d'informàtica del "Club Estrella" ajudant-los a resoldre els dubtes que se'ls presentaven. Els cursos han introduït la gent gran en les noves tecnologies i Internet de manera progressiva, des de conceptes bàsics, com conèixer el funcionament de l'ordinador o l'aplicació de Word per elaborar textos i d'altres programes, fins a l'ús del correu electrònic. De fet, Internet, l'ús del correu electrònic i la participació en el xat han estat els temes estrella dels cursos, els que més interès han despertat entre la gent gran, que ha descobert amb emoció una nova manera de comunicar-se instantàniament amb els fills i els néts que són lluny.

Gent gran, però tecnològica

La Fundació "la Caixa", amb l'organització de cursos d'informàtica als seus espais, ha estat pionera al nostre país en el desenvolupament d'un programa per apropar les noves tecnologies a la gent gran. Les 352 aules d'informàti-

ca i els 14 cibercafès han registrat, un any més, un alt nivell de participació. Espais com CentroCaixa a Madrid han continuat apropant les noves tecnologies a la gent gran. Algunes de les iniciatives d'aquest programa són els cursos d'informàtica i els tallers d'Internet, d'edició de revistes i de fotografia digital. D'altra banda, aquestes persones també tenen a Internet una pàgina de referència pensada per a elles des de la Fundació "la Caixa" (la web www.clubestrella.com, que l'any passat va rebre un total de 413.558 visites), on poden satisfer les seves inquietuds d'aprenentatge, obtenir informació sobre voluntariat, comunicar-se amb altres persones a través del xat o resoldre petits tràmits legals.

Tallers i conferències

La Fundació "la Caixa" ha realitzat, en tota la geografia espanyola, un ampli ventall d'activitats, com jornades, conferències i tallers, a càrrec de reconeguts experts i professionals relacionats amb la salut, la comunicació, el medi ambient, l'economia o la cultura. Entre altres activitats, durant l'any 2003 es va organitzar el programa *Pensem en euros?*, una iniciativa que pretenia aconseguir que la gent gran interioritzés l'euro com a moneda única d'ús i, d'aquesta manera, deixés de realitzar el canvi mental a pessetes. Aquesta activitat tenia el mateix propòsit que el programa *Temps d'euro* que la Fundació "la Caixa" va posar en marxa el 2001 amb la voluntat de familiaritzar la gent gran amb l'euro, poc abans de la seva entrada en vigor.

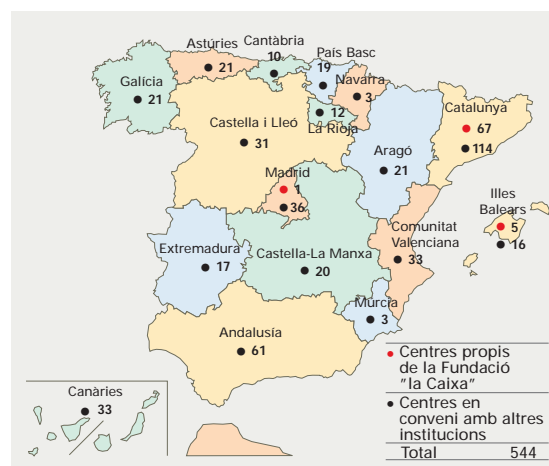
D'altra banda, la sensibilització de la importància de la sostenibilitat i la conservació del medi ambient va ser l'objectiu de la conferència "Viure bé sense fer mal", en què es va explicar que molts materials que habitualment són llançats a les escombraries poden ser fàcilment reutilitzables i reciclats. Una al-

Activitats de formació

tra important activitat per a la gent gran organitzada per la Fundació va ser "La vida és canvi, el canvi és vida", un programa de salut aplicat a la vida quotidiana amb el qual es pretén mantenir la bona salut de la gent gran, impulsar-ne l'autonomia personal, afavorir-ne l'adaptació als canvis i, en definitiva, optimitzar-ne la qualitat de vida.

Xarxa d'esplais de la Fundació "la Caixa" el 2003

Programa Societat i Càncer

La Fundació "la Caixa" dona suport a malalts i investigadors a través del programa d'oncologia

L'any 2002, la Fundació "la Caixa" va iniciar el programa Societat i Càncer.

El Programa Societat i Càncer de la Fundació "la Caixa" impulsa tot tipus d'accions socials destinades a donar suport i ajuda a les persones que han passat per l'experiència de patir aquesta malaltia. El programa contempla la col·laboració en projectes assistencials promoguts per associacions d'afectats

i per entitats sense ànim de lucre compromeses en la lluita contra el càncer i el desenvolupament d'estratègies i d'habilitats socials que afavoreixin una adequada integració dels malalts mitjançant tallers educatius i cursos, i també conferències i activitats de divulgació i informació per als familiars.

Ajudes als afectats

El Programa de Societat i Càncer de la Fundació "la Caixa" centra els seus esforços en la promoció d'accions d'intervenció social destinades a malalts de càncer i en la col·laboració amb altres institucions compromeses en la lluita contra aquesta malaltia. Aquestes accions tenen l'objectiu d'ajudar i donar suport a les persones malaltes de càncer i als seus familiars. Com a part d'aquest programa, la Fundació "la Caixa" va signar l'any passat 16 convenis de col·laboració amb entitats sense ànim de lucre d'Albacete, Balears, Barcelona,

La Fundació col·labora amb 22 associacions de malalts de càncer des del 2002

Cadis, Granada, Guipúscoa, Madrid, Orense, Salamanca, València, Biscaia i Saragossa. De tots els convenis, vuit corresponen a associacions de pares de nens amb càncer. Aquests projectes assistencials, als quals la Fundació va dedicar un total de 309.000 euros, estan destinats a pal·liar les conseqüències de quatre tipus de malaltia: càncer infantil i hematològic, càncer de mama, càncer de laringe i càncer de còlon.

D'altra banda, la Fundació "la Caixa", en col·laboració amb diferents especialistes, ha creat una sèrie de tallers, cursos i conferències que pretenen facilitar als malalts oncològics estratègies que els ajudin a pal·liar alguns dels efectes generats per aquestes patologies. Així, al llarg de l'any, s'han realitzat tallers sobre "Autoestima a través de la imatge" i "Nutrició per a afectades per càncer de mama"; taules rodones sobre "Càncer de mama i societat" i "Dispositius tècnics de suport a la

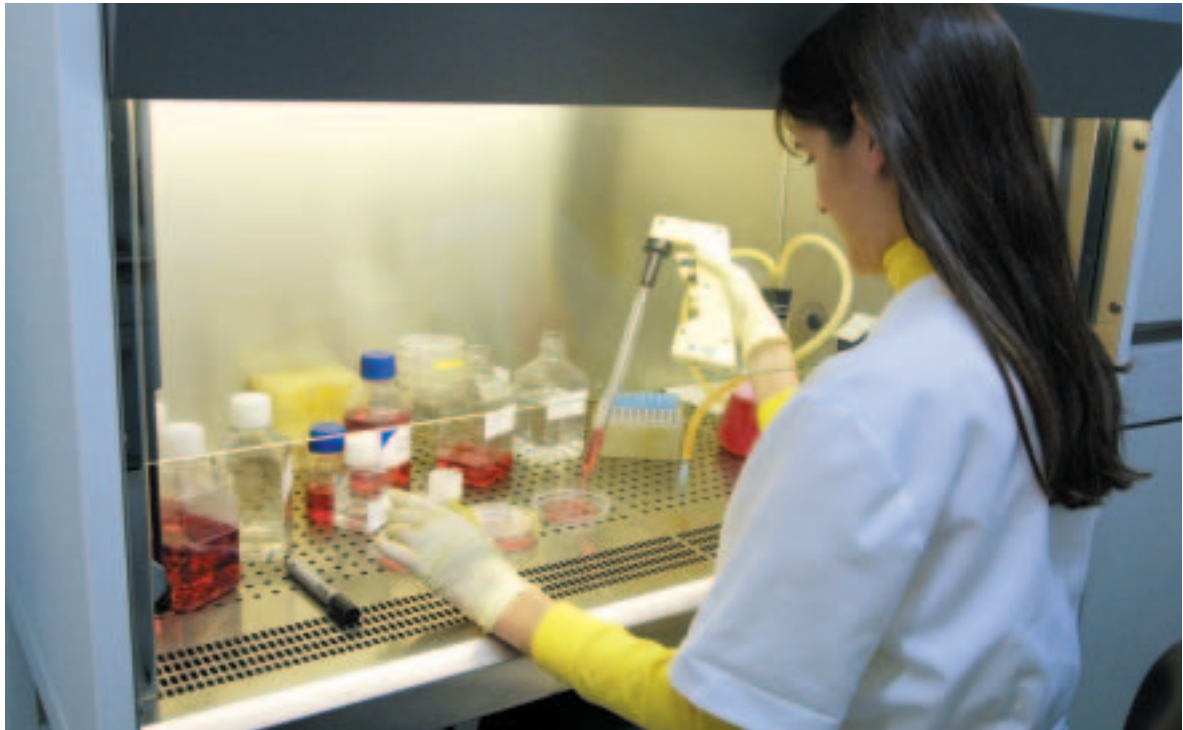
persona ostomitzada"; conferències sobre el valor de l'associacionisme, sobre com cuidar-se o sobre el diagnòstic precoç del càncer de mama, i cursos per a monitors de parla esofàgica per tal de proporcionar recursos pedagògics adequats per a aquest col·lectiu.

Ajudes a la investigació

La Fundació "la Caixa", conscient de les immenses possibilitats de les noves estratègies i recursos aplicats en la lluita contra el càncer, ha convocat la II Convocatòria d'Ajudes a la Investigació en Oncologia per potenciar la recerca bàsica i clínica en aquest camp i afavorir la transmissió de coneixements en benefici dels afectats. En aquesta II Convocatòria, van ser escollits vuit projectes, que van rebre una ajuda global de 800.000 euros i que van ser presentats per l'Hospital Clínic Universitari de València, el Centre de Regulació de Genòmica de Barcelona, el Centre de Biologia Molecular Severo Ochoa de Madrid, l'Institut d'Investigacions Biomèdiques de Madrid, l'Institut de Bioquímica de Madrid, el Centre Nacional d'Investigacions Oncològiques, la Universitat de Barcelona i l'Institut de Biologia Molecular de Barcelona. Les recerques se centren en l'estudi de leucèmies i limfomes, dels mecanismes bàsics de proliferació cel·lular i la investigació de l'origen del càncer i del disseny de nous fàrmacs amb tècniques bioinformàtiques.

Programa d'investigació biomèdica

La Fundació promou la investigació en malalties neurodegeneratives, càncer i sida

La Fundació ha destinat 1,7 milions d'euros a la recerca sobre malalties neurodegeneratives i càncer

La Fundació "la Caixa" ha impulsat diferents iniciatives de recerca biomèdica en tres àmbits molt específics: les malalties neurodegeneratives, l'oncologia i la sida. Així, durant l'any 2003, la Fundació ha destinat 1.746.000 euros a la recerca sobre les malalties neurodegeneratives i el càncer. I ho ha fet subscriuint una vintena de convenis amb sengles equips d'investigació en el marc de les convocatòries sobre malalties neurodegeneratives i oncologia del 2003. Aquestes convocatòries, creades el 1997 i el 2002, respectivament, tenen l'objectiu de potenciar la recerca bàsica i clínica d'aquestes malalties a Espanya. D'altra banda, la Fundació també ha continuat

estimulant la investigació al camp de la sida mitjançant la Fundació irsiCaixa, que enguany ha presentat un estudi sobre la millora de l'eficàcia terapèutica dels fàrmacs que s'aconsegueix mitjançant l'alternança periòdica dels tractaments contra el VIH.

Fòrums científics

La Fundació "la Caixa", dins el programa de recerca biomèdica, ha organitzat durant l'any 2003 dos fòrums científics amb l'objectiu de conèixer els resultats i l'estat actual de les investigacions seleccionades per la Fundació en les convocatòries de malalties neurodegeneratives i oncologia. D'aquesta manera, Cos-

moCaixa Madrid va acollir un fòrum en què es van presentar els resultats de les nou investigacions corresponents a la convocatòria d'ajudes a la recerca en malalties neurodegeneratives del 1999, com l'estudi de les alteracions genètiques relacionades amb el desenvolupament del sistema nerviós central, a càrrec de la doctora Lourdes Fañanás (Facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona), o la recerca sobre el trasplantament de cèl·lules mare en àrees del cervell implicades en patologies neurodegeneratives, del doctor José Manuel García Verdugo (Facultat de Farmàcia de la Universitat de València).

Uns mesos més tard, a l'octubre, CaixaForum Barcelona va acollir una jornada científica organitzada per la Fundació "la Caixa" per presentar la situació actual de les investigacions subvencionades en les convocatòries d'ajudes a la recerca en malalties neurodegeneratives dels anys 2001 i 2002. A més a més, en el transcurs d'aquesta jornada, es van lliurar les ajudes de les convocatòries de neurociències i oncologia del 2003. Entre altres ponents, hi van participar Jesús Rodríguez Requena, de la Facultat de Medicina de la Universitat de Santiago de Compostel·la, que va exposar l'estat actual de la seva investigació sobre els mecanismes oxidatius en la patologia de les malalties cròniques, i el doctor Sergio Moreno, de l'Institut de Microbiologia Bioquímica de la Universitat de Salamanca, que va dissertar sobre les implicacions del cicle cel·lular i l'apoptosi neuronal en la neurodegeneració.

Al novembre, es van organitzar a CaixaForum unes jornades sobre bioinformàtica aplicada a la genòmica, amb la participació de destacats investigadors, com Ewan Birney, de l'European Bioinformatics Institute de Cambridge (UK), Hugues Roest Crolius de Genoscope a París, Lior Patcher de la Universitat de Berkeley a Califòrnia (EUA), Michael

Brent de la Universitat de Washington a Saint Louis (EUA), Victor Solovyev del Joint Genome Institute de Berkeley (EUA) i Michael Zhang, del Cold Spring Harbor Laboratory de Nova York (EUA). Roderic Guigó, Cap del Grup d'Investigació en Informàtica Biomèdica de l'IMIM/UPF/CRG va ser el coordinador científic de les jornades.

Investigacions de malalties neurodegeneratives

Una dotzena d'equips científics van subscriure un conveni amb la Fundació "la Caixa" pel qual, durant l'any 2003, van rebre una ajuda global de 942.000 euros per investigar les causes i desenvolupar teràpies contra les malalties neurodegeneratives. Aquesta convocatòria d'ajudes va ser creada el 1997 amb l'objectiu de potenciar la recerca bàsica i clínica d'aquestes malalties a Espanya. Fins ara, han estat seleccionats 67 projectes, que han rebut uns 5,6 milions d'euros per avançar en el coneixement de l'Alzheimer, la malaltia de

Jornades de bioinformàtica a CaixaForum

Parkinson, l'esclerosi múltiple, l'esquizofrènia, les atàxies o l'autisme. Els enfocaments proposats en els projectes triats el 2003 també són molt diversos, tot i que es poden agrupar en tres grans àmbits: el trasplantament de neurones, la recerca bàsica sobre els mecanismes moleculars de les malalties neurodegeneratives i el disseny de teràpies i mètodes de diagnòstic d'aquestes malalties.

Així, tres equips d'investigació posaran a punt tècniques de trasplantament de cèl·lules mare obtingudes d'organismes adults, com a possible teràpia per remeiar els efectes de les malalties neurodegeneratives. L'equip de la doctora Minerva Giménez-Ribotta (Universitat Miguel Hernández d'Alacant) estudiarà el trasplantament de cèl·lules mare procedents de biòpsies per a la regeneració de cèl·lules neuronals, amb l'objectiu de recuperar la mobilitat perduda a causa d'una lesió medul·lar o d'una malaltia neurodegenerativa. L'equip del doctor José Antonio del Río (Universitat de Barcelona) assajarà, per la seva banda, el trasplantament de cèl·lules mare modificades per segregar acetilcolina en models de malalties d'Alzheimer, i dos equips coordinats pels doctors Rosario Moratalla (Institut Ramón y Cajal de Madrid) i Carlos Vicario (Centre d'Investigacions Biològiques) assajaran autotrasplantaments de cèl·lules mare procedents del bulb olfactiu com a teràpia contra el Parkinson.

Quatre equips de recerca afrontaran problemes pràctics relacionats amb el diagnòstic de malalties neurodegeneratives, l'avaluació dels fàrmacs utilitzats per tractar-les o el disseny de teràpies gèniques contra malalties degeneratives hereditàries. El doctor Mario Delgado i el seu equip de l'Institut de Parasitologia i Biomedicina López Neyra de Granada investigaran l'ús del pèptid intestinal vasoactiu amb l'objectiu d'utilitzar-lo en la teràpia de l'esclerosi múltiple. El doctor Antonio

García (Universitat Autònoma de Madrid) analitzarà la interacció de la galantamina i la memantina en el seu ús conjunt contra l'Alzheimer. Altres projectes són les proves de virus HSV-1 en la teràpia gènica de l'atàxia de Friedreich que realitzarà l'equip del doctor Francisco Wandosell (Centre de Biologia Molecular Severo Ochoa de Madrid) o l'estudi de l'enzim acetilcolinesterasa en el diagnòstic de l'Alzheimer que desenvoluparà l'equip del doctor Javier Valero (Universitat Miguel Hernández d'Alacant).

Finalment, tres equips de recerca se centraran en l'estudi detallat de les bases moleculars de certes malalties moleculars. En aquest sentit, els equips científics dirigits pels doctors Santiago Rodríguez de Córdoba, del Centre d'Investigacions Biològiques de Madrid, i Joan Guinovart Cirera, de la Universitat de Barcelona, estudiaran de manera coordinada les bases moleculars de la malaltia de Lafora, una epilèpsia progressiva causada per l'acumulació de dipòsits de glucogen a les neurones. D'altra banda, el doctor Jorge Manzanares Robles i el seu equip de l'Hospital Doce de Octubre (Madrid) centraran la seva atenció en el receptor cannabinoide CB1, que podria servir de diana molecular per a fàrmacs destinats a combatre el Parkinson. Finalment, l'equip dirigit per Ramon Trullàs Oliva, de l'Institut d'Investigacions Biomèdiques de Barcelona, estudiarà el paper de la proteïna NP1 en la mort neuronal programada, amb l'objectiu de comprendre millor el desenvolupament general dels processos neurodegeneratius.

Investigació en oncologia

La Fundació "la Caixa" ha subvencionat durant l'any 2003 i amb un total de 800.000 euros vuit equips de recerca espanyols que estudien l'origen del càncer i la millora dels seus

tractaments en la II Convocatòria d'Ajudes a la Investigació en Oncologia. Els projectes van ser inicialment avaluats per l'Agència Nacional de Evaluación y Prospectiva (ANEP) i, posteriorment, seleccionats pel Comitè Científic Assessor de la Fundació "la Caixa", amb l'objectiu de potenciar la investigació bàsica i clínica en aquest camp i afavorir la transmissió de coneixements en benefici dels afectats. Les línies d'estudi dels vuit projectes seleccionats estan marcades per enfocaments bàsics i, en alguns casos, engloben una gran diversitat de càncers. Amb aquests projectes, la Fundació ja ha destinat 1,6 milions d'euros a la recerca oncològica.

Tres dels projectes d'investigació seleccionats el 2003, per exemple, aborden l'estudi de les leucèmies i dels limfomes: el doctor José Ángel Martínez Climent i el seu equip de l'Hospital Clínic Universitari de València investigaran l'expressió genètica d'una proteïna implicada en certs tipus de limfomes; l'equip del doctor Raúl Méndez de la Iglesia (Centre de Regulació Genòmica de Barcelona) estudiarà la desactivació de certes proteïnes per millorar el tractament per irradiació de certs casos de leucèmia mielògena, i la doctora María Luisa Toribio García i el seu equip del Centre de Biologia Molecular Severo Ochoa de Madrid analitzaran els mecanismes que regulen la supervivència i proliferació de limfòcits T amb l'objectiu d'associar l'origen de les leucèmies a la desregulació dels processos moleculars.

Dos dels projectes seleccionats centren l'atenció en els mecanismes bàsics de proliferació cel·lular en tumors, a partir de l'estudi del paper de la proteïna Ras. L'equip de la doctora Ana María Aranda Iriarte (Institut d'Investigacions Biomèdiques de Madrid) estudiarà els efectes antagonics de les hormones tiroïdes i la proteïna Ras en la generació de certs càncers, i el doctor Lisard Boscà Gomar i el

El 2003 la Fundació ha impulsat 20 nous projectes d'investigació biomèdica

seu equip científic de l'Institut de Bioquímica de Madrid investigaran el paper de la proteïna 15d-PGJ2 en el desencadenament de càncers en què intervé la proteïna Ras.

Els tres projectes restants aborden la recerca de l'origen del càncer i el disseny de nous fàrmacs amb tècniques bioinformàtiques. L'equip dirigit pel doctor Joaquín Dopazo (Centre Nacional d'Investigacions Oncològiques de Madrid), per exemple, desenvoluparà eines bioinformàtiques capaces de localitzar gens implicats en processos tumorals; l'equip de la doctora Marta Cascante (Universitat de Barcelona) utilitzarà programes bioinformàtics per dissenyar inhibidors d'enzims implicats en la formació d'àcids nucleics com a estratègia genèrica contra el càncer, i l'equip del doctor Xavier Gomis (Institut de Biologia Molecular de Barcelona) se centrarà en el disseny de fàrmacs capaços d'inhibir l'MCD9, una proteïna implicada en el desenvolupament de carcinomes humans.

A l'any 2003, la Fundació ha concedit ajudes a vuit equips d'investigació en oncologia

Sida, prevenció i recerca

La Fundació irsiCaixa va organitzar el passat 14 de novembre el IV Simposi sobre l'eradicació del VIH, en el qual es van presentar, entre altres novetats, els primers resultats de la vacuna terapèutica per a pacients que ja han estat infectats pel virus d'immunodeficiència humana. La jornada va servir per reunir 20 investigadors de primera línia mundial, com el Dr. Boucher, la Dra. Autran, el Dr. Pantaleo, el Dr. Kuritzkes i el Dr. Lori, que van reclamar més campanyes de sensibilització sobre el contagi de la infecció. Segons aquests experts, la població, massa confiada, no pren les precaucions necessàries en les seves relacions sexuals per evitar el contagi. Els especialistes atribueixen aquesta conducta a la falsa creença que tenen alguns col·lectius que la sida, gràcies a l'existència de medicació, ja no representa un problema.

El simposi, organitzat pel Dr. Clotet, director de la Fundació irsiCaixa, s'ha convertit en un punt de referència per a metges i investigadors de tot el món i, en especial, per als especialistes que van assistir-hi amb l'objectiu de conèixer els últims avenços en temes de biologia molecular o d'aplicació directa a la pràctica clínica. En aquest sentit, els investigadors van expressar l'esperança de trobar una vacuna que reforci el sistema immunitari de les persones infectades.

D'altra banda, un estudi coordinat per investigadors de la Fundació irsiCaixa i de la Unitat de sida de l'Hospital Universitari Germans Trias i Pujol de l'Institut Català de la Salut va suggerir que l'alternança periòdica dels tractaments contra el virus d'immunodeficiència humana (VIH) allarga l'eficàcia terapèutica dels fàrmacs. El treball, publicat al número de juliol de la revista nord-americana *Annals of Internal Medicine*, proposa un canvi en la forma d'administració dels fàrmacs per augmentar-ne l'efectivitat: en lloc de canviar els fàrmacs quan perden el seu efecte (pràctica que se segueix actualment), l'estudi proposa alternar-los abans que deixin de funcionar. L'estudi, que va ser finançat pel Pla Nacional R+D del Ministeri de Ciència i Tecnologia, va ser presentat a la II Conferència Internacional sobre la sida celebrada a París el 16 de juliol del 2003.

La Fundació irsiCaixa va ser creada el 1995 per la Fundació "la Caixa" i el Departament de Sanitat i Seguretat Social de la Generalitat de Catalunya amb l'objectiu d'incentivar la recerca mèdica en l'àmbit de les ciències de la salut i de l'epidemiologia, en especial en el camp de la síndrome d'immunodeficiència adquirida. Les vies de recerca en la lluita contra el virus de la sida es basen en la biologia molecular bàsica, la retrovirologia i la biologia molecular aplicada.

Projectes seleccionats en la VII Convocatòria d'Ajudes a la Investigació en Malalties neurodegeneratives

Equip	Institució	Projecte
Dr. Mario Delgado Mora	Institut de Parasitologia i Biomedicina López Neyra (CSIC), Granada	"Efecte terapèutic del VIP en un model d'esclerosi múltiple. Mecanismes cel·lulars i moleculars"
Dr. José Antonio del Río Fernández	Parc Científic de Barcelona. Universitat de Barcelona	"Generació de línies cel·lulars colinèrgiques derivades de progenitors neurals com a agents terapèutics en models animals de la malaltia d'Alzheimer"
Dr. Antonio García García	Facultat de Medicina. Universitat Autònoma de Madrid	"Sinergia Neuroprotectora associada a receptors nicotínics $\alpha 7$ i glutamatèrgics NMDA"
Dra. Minerva Giménez-Ribotta	Institut de Neurociències. Universitat Miguel Hernández i CSIC, Alacant	"Aïllament de progenitors neuronals de teixit nerviós humà adult: una estratègia terapèutica per a les patologies medul·lars"
Dr. Joan Guinovart Cirera	Parc Científic de Barcelona. Universitat de Barcelona	"Malaltia de Lafora: metabolisme del glucogen i degeneració neuronal"
Dr. Jorge Manzanares Robles	Hospital Doce de Octubre, Madrid	"Paper del receptor cannabinoide CB1 en models animals de malalties de Parkinson i estudis de l'eficàcia i complicacions del tractament amb L-DOPA o antagonistes dopaminèrgics en ratlins desprovistos del gen DE"
Dra. Rosario Moratalla Villalba	Institut Ramón y Cajal (CSIC), Madrid	"Trasplantament de cèl·lules mare i neurones dopaminèrgiques procedents del bulb olfactiu en un model animal de Parkinson"
Dr. Santiago Rodríguez de Córdoba	Centre d'Investigacions Biològiques (CSIC), Madrid	"Malaltia de Lafora: metabolisme del glucogen i degeneració neuronal"
Dr. Javier Sáez Valero	Institut de Neurociències. Universitat Miguel Hernández, Alacant	"Alteració en la glicosilació de l'acetilcolinesterasa en la malaltia d'Alzheimer i la seva implicació en patogènesi, diagnòstic i tractament"
Dr. Ramón Trullàs Oliva	Institut d'Investigacions Biomèdiques. Fundació Clínic Barcelona	"Pentraxina 1 i el programa de mort neuronal en els trastorns neurodegeneratius crònics"
Dr. Carlos Vicario Abejón	Centre d'Investigacions Biològiques (CSIC), Madrid	"Trasplantament de cèl·lules mare i neurones dopaminèrgiques procedents del bulb olfactiu en un model animal de Parkinson"
Dr. Francisco Wandosell Jurado	Centre de Biologia Molecular "Severo Ochoa" (CSIC), Madrid	"Recuperació d'un model d'atàxia de Friedreich mitjançant l'ús d'amplicons derivats d'HSV-1"

Projectes seleccionats en la II Convocatòria d'Ajudes a la Investigació en Oncologia

Equip	Institució	Projecte
Dra. Ana María Aranda Iriarte	Institut d'Investigacions Biomèdiques, Madrid	"Mecanismes de la supressió tumoral pels receptors nuclears"
Dr. Lisardo Boscá Gomar	Institut de Bioquímica (CSIC), Madrid	"Activació de proteïnes Ras per la ciclopentena 15-desoxi-A ¹²⁻¹⁴ -prostaglandina J2. Paper en processos tumorals"
Dra. Marta Cascante Serratos	Facultat de Química. Universitat de Barcelona	"Explotació de les diferències metabòliques entre les cèl·lules normals i les tumorals en la recerca de noves dianes antitumorals"
Dr. Joaquín Dopazo Blázquez	Centre Nacional d'Investigacions Oncològiques, Madrid	"Predicció <i>in silico</i> i determinació experimental de gens involucrats en processos tumorals, afectats per canvis genòmics en el nombre de còpies"
Dr. F. Xavier Gomis Rùth	Institut de Biologia Molecular de Barcelona (CSIC)	"Base estructural per al disseny d'inhibidors de la secretasa (MDC9/ADAM-9) del factor de creixement epidèrmic d'unió a heparina, HB-EGF"
Dr. José Ángel Martínez Climent	Hospital Clínic Universitari de València	"Genòmica funcional del limfoma MALT amb un nou ordenament de l'oncogen MALT1: implicacions com a diana terapèutica potencial"
Dr. Raúl Méndez de la Iglesia	Centre de Regulació Genòmica, Barcelona	"Control de la resposta cel·lular a la irradiació per proteïnes d'unió a ARN"
Dra. María Luisa Toribio García	Centre de Biologia Molecular "Severo Ochoa" (CSIC), Madrid	"Contribució de la senyalització cooperativa per Notch i Pre-TCR (pTa/TCRb) en la patogènesi de les leucèmies limfoides T: identificació de marcadors moleculars i possibles dianes terapèutiques"

Programa d'Alzheimer i altres malalties neurodegeneratives

Des del 1996, la Fundació ha firmat 446 convenis amb Associacions de malalts d'Alzheimer, Parkinson i esclerosi múltiple

A Espanya hi ha, aproximadament, 600.000 malalts d'Alzheimer

Les malalties neurodegeneratives, com l'Alzheimer, el Parkinson o l'esclerosi múltiple, són un dels principals problemes socio-sanitaris de les societats desenvolupades. L'evolució irreversible i la no-curació d'aquestes malalties originen un gran impacte en els afectats, en els familiars i en el conjunt de la societat. Per pal·liar-ne les conseqüències, la Fundació "la Caixa" va posar en marxa el 1996 el Programa de

Malalties Neurodegeneratives per dedicar una atenció especial als malalts, més de 600.000, a les persones que en tenen cura i a la recerca biomèdica d'aquestes malalties. En aquest marc, la Fundació "la Caixa" promou la implantació de nous recursos que ajudin a pal·liar els efectes de les malalties neurodegeneratives i ha col·laborat, des del 1996, amb 446 associacions d'afectats.

Enganyant l'Alzheimer

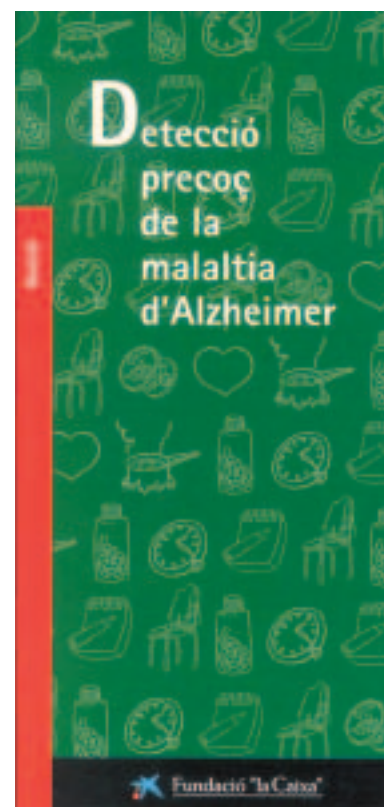
La malaltia d'Alzheimer es manifesta de manera lentament progressiva. Els primers símptomes de la malaltia són els associats a una disminució de la memòria recent. El malalt té canvis sobtats d'humor, manifesta símptomes d'apatia, tendeix a entotsolar-se en un entorn familiar i comença a oblidar les cites i els números de telèfon. Tot i que continua raonant i es comunica bé amb les altres persones, sovint té dificultats per trobar les paraules adequades. Aquests trastorns, però, no li impedeixen mantenir els hàbits quotidians. Per pal·liar aquests dèficits, la Fundació "la Caixa" ha editat uns recursos d'intervenció social pensats perquè puguin ser útils als malalts en fases inicials, els facilitin les tasques quotidianes i, en definitiva, els ajudin a millorar la seva qualitat de vida i la de les seves famílies.

Aquest programa contempla l'edició de nous materials que ajuden el malalt i la seva família en qüestions relacionades amb la vida quotidiana, amb consideracions pràctiques per protegir el seu patrimoni i amb la presa de decisions sobre el seu testament vital, una figura jurídica que vetlla per la dignitat de les persones afectades per aquesta malaltia i que pot resultar útil als malalts amb demència. Un dels recursos editats per la Fundació és una *Agenda* dissenyada per facilitar al malalt les tasques quotidianes, des de recordar els telèfons més importants fins a programar una rentadora. L'agenda és de butxaca perquè els malalts puguin dur-la sempre a sobre i està presidida per una sèrie de dibuixos que remeten clarament a les seves necessitats.

Un altre recurs és la guia *Detecció precoç de la malaltia d'Alzheimer*, en què es descriuen els símptomes inicials de la malaltia i s'inclouen consells pràctics per ajudar el malalt i el seu entorn familiar. La guia, redactada en primera persona, recull les experiències viscudes per persones malaltes d'Alzheimer i s'inicia amb una breu explicació perquè el lector pugui distingir perfectament les diferències entre la pèrdua de memòria provocada per l'Alzheimer i la causada per l'edat. La guia també conté un ampli ventall de consells perquè el malalt aprengui a conviure amb la malaltia, a més d'una sèrie de recomanacions perquè els familiars i els amics aprenguin a assimilar la malaltia i a millorar el seu tracte amb les persones directament afectades.

El malalt d'Alzheimer, d'altra banda, necessita adaptacions. No solament de l'entorn familiar, sinó també de l'entorn arquitectònic. A més del deteriorament cognitiu que comporta l'Alzheimer, l'envelliment provoca una pèrdua d'activitat i d'autonomia general, conseqüència de la disminució de les funcions orgàniques, somàtiques i intel·lectuals. Per al pacient és difícil realitzar tasques domèstiques i quotidianes, i el risc de patir accidents a casa seva s'incre-

menta de manera considerable. En aquest sentit, la *Guia d'arquitectura* presenta una sèrie de propostes per readaptar l'habitatge d'un afectat d'Alzheimer de manera pràctica, eficaç i econòmica per aconseguir una millora de l'accessibilitat, la seguretat i el confort.

La malaltia d'Alzheimer provoca una pèrdua progressiva de les facultats intel·lectuals dels afectats. Una situació de deteriorament que pot arribar, fins i tot, a plantejar pro-

La Fundació ha elaborat recursos socials per a malalts en fase inicial

blemes legals que afecten els malalts i les persones que en tenen cura. En aquest sentit, la guia *Protecció legal del malalt d'Alzheimer* intenta

donar a conèixer les diferents qüestions relacionades amb la protecció legal dels pacients i ajudar les persones que els cuiden a prendre les decisions correctes en cada circumstància. La guia, entre altres temes, descriu les figures jurídiques de les quals es pot disposar en les primeres fases de la malaltia i en les fases més avançades, com

l'autotutela, l'escriptura d'apoderament preventiu o el document de voluntats anticipades.

L'Alzheimer provoca que, a poc a poc, el malalt perdi la capacitat de controlar els seus

actes i es pugui veure abocat a un ingrés en una residència o a veure prolongada la seva vida de manera artificial. És llavors quan el testament vital, una figura jurídica que vetlla per la dignitat de les persones afectades, permet que els malalts puguin decidir de manera plenament conscient com volen

morir i es puguin assegurar la correcta atenció sociosanitària fins a l'últim moment. En aquest sentit, la guia *Alzheimer, dol i testament vital*, editada per la Fundació "la Caixa", té l'objectiu d'ajudar els malalts d'Alzheimer i les seves famílies a reflexionar sobre el final de la vida i a prendre les decisions que més i millor beneficiïn els malalts i les persones que en tenen cura.

Atenció als cuidadors

La Fundació "la Caixa", atenta a les necessitats de les persones que atenen malalts d'Alzheimer, ha creat enguany tres nous mòduls (*La presa de decisions i la protecció del malalt*, *Dolor i dol* i *De l'euro a l'economia domèstica*) que amplien l'oferta formativa dels tallers *Aprendre a ajudar-lo*. Aquests tallers, que pretenen aconseguir un canvi positiu d'actitud davant la malaltia i millorar la qualitat de vida de les persones que tenen malalts al seu càrrec, tracten temes com la nutrició, l'exercici físic i els beneficis de la musicoteràpia i la teràpia del riure. Des de l'any 2000, la Fundació ha organitzat 365 tallers per tot Espanya, en què han participat més de 4.500 familiars i cuidadors de malalts d'Alzheimer.

Parkinson i esclerosi múltiple

El Programa de Malalties Neurodegeneratives de la Fundació "la Caixa" també impulsa una sèrie d'activitats destinades a millorar les condicions de vida dels familiars i dels afectats de Parkinson, una malaltia que afecta el 2% dels espanyols més grans de 55 anys, un percentatge que correspon a unes 120.000 persones i famílies directament afectades i que augmentarà en els propers anys a causa de l'allargament de l'esperança de vida de la societat espanyola.

En aquest sentit, la Fundació "la Caixa" promou convenis amb associacions d'afectats per a la realització de projectes assistencials que repercuteixin de manera directa en els malalts. Actualment, per exemple, es realitza un programa pilot de tallers per a malalts i familiars de Parkinson i esclerosi múltiple encaminats a oferir estratègies de millora de la seva qualitat de vida. Per als malalts de Parkinson, per exemple, la Fundació ha desenvolupat un taller de logopèdia que ajuda a millorar la respiració, la parla i la deglució amb l'objectiu de disminuir el deteriorament de la mobilitat i de la coordinació corporal. Els malalts d'esclerosi múltiple, per la seva banda, han pogut participar en tallers de relaxació i de control de l'angoixa i el nerviosisme i en jornades com "Esclerosi múltiple: estat de la qüestió", en què han participat especialistes de renom com el doctor Alan J. Thompson, professor de neurologia i neuror rehabilitació de l'Institut de Neurologia de la Universitat de Londres.

La malaltia de Parkinson comporta un clar deteriorament de la mobilitat, la coordinació i el ritme. La música és, en aquest sentit, una eina fonamental i senzilla per ajudar en la rehabilitació dels símptomes relacionats amb aquesta manca de moviment i de coordinació. La música actua com un estímul específic

que permet obtenir respostes emocionals i motrius mitjançant la combinació de moviments produïts per l'estimulació de diferents vies neuronals. Per tal de potenciar aquestes respostes emocionals i motrius, la Fundació "la Caixa" ha organitzat, entre altres activitats, el taller *Mobilitat i ritme en el Parkinson*.

Recursos a Internet

Per contribuir a sensibilitzar sobre la situació dels malalts de Parkinson i donar a conèixer el seu programa d'ajuda, la Fundació "la Caixa" ha publicat a la seva pàgina web un apartat específic dedicat a aquesta malaltia: www.fundacio.lacaixa.es/parkinson. Aquesta eina de consulta informa d'aspectes bàsics de la patologia i ofereix accés als recursos que la Fundació "la Caixa" posa a disposició de familiars i d'associacions de persones afectades. Aquests recursos contenen referències útils sobre el Parkinson i recomanacions pràctiques sobre el diagnòstic i la cura dels malalts. Aquest espai recull també l'agenda d'activitats divulgatives que la Fundació "la Caixa" dedica al Parkinson. Els continguts es completen amb un apartat dedicat als projectes que es realitzen en col·laboració amb les associacions de persones afectades, un directori d'associacions, articles d'actualitat i de divulgació firmats per reconeguts professionals i un apartat dedicat a la recerca.

www.fundacio.lacaixa.es/parkinson

Representació teatral per a nens sobre l'Alzheimer

Sensibilització infantil

Representacions teatrals i llibres són alguns dels recursos que la Fundació "la Caixa" ha posat a disposició dels més petits per sensibilitzar-los sobre les malalties neurodegeneratives. Un dels llibres publicats per la Fundació és *M'assemblo molt al meu pare*, de Mabel Piérola. Aquesta obra ha estat concebuda com un element de treball perquè els pares i els educadors expliquin de manera senzilla als més petits què és el Parkinson. El llibre narra la història d'un malalt de Parkinson des del punt de vista del seu fill. I ho fa explicant de manera molt subtil les diverses situacions quotidianes en què es poden trobar els afectats per aquesta malaltia neurodegenerativa.

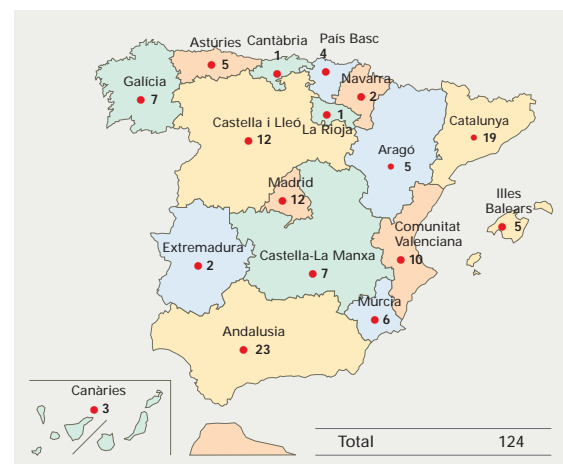
Convenis de col·laboració amb les AFA

En el marc del seu Programa de Malalties Neurodegeneratives, la Fundació "la Caixa" té establerts 446 convenis de col·laboració amb associacions de familiars de malalts d'Alzheimer, Parkinson, esclerosi múltiple i ELA que impulsen activitats i programes per

estimular i preservar les capacitats físiques i intel·lectuals dels malalts. Durant l'any 2003, la col·laboració s'ha concretat en la firma de 124 convenis, centrats en el suport de les entitats, en la formació de cuidadors, en l'ajuda psicològica als malalts i als seus familiars, en la creació de centres de dia per als afectats, en l'organització de serveis d'atenció domiciliària, en la creació de programes d'estimulació, rehabilitació i teràpia ocupacional, en la formació de voluntaris i en l'organització de campanyes de sensibilització social.

Nombre d'entitats i associacions de familiars de malalts d'Alzheimer que han rebut una ajuda de la Fundació "la Caixa" el 2003

Programa de cooperació internacional

Solidaris amb els països desfavorits

La Fundació "la Caixa" ha concedit 34 noves ajudes per contribuir a eradicar la pobresa dels països desfavorits

El Programa de cooperació internacional de la Fundació "la Caixa" ha realitzat durant l'any 2003, com ho ha fet des del 1997, diferents activitats per contribuir a l'eradicació de la pobresa als països més desfavorits del món. En la convocatòria d'ajudes d'enguany, han estat seleccionats 34 projectes d'Àfrica, Àsia i Amèrica Llatina, amb un pressupost total de 2,5 milions d'euros. El 2003 el programa ha continuat donant suport a accions d'emergència en països que han patit alguna catàstrofe natural o humana. També s'han dut a terme accions de sensibilització, mitjançant fòrums de debat, conferències obertes, Internet i accions de formació per a professionals d'ONGD, amb cursos sobre temes específics.

Ajudes a projectes de desenvolupament

La Fundació "la Caixa" va triar, en la VII Convocatòria d'Ajudes de Cooperació Internacional per al Desenvolupament, 34 projectes, dels quals 21 es desenvoluparan a l'Amèrica Llatina (9 a El Salvador, país que encara pateix les conseqüències dels terratrèmols del 2001). A l'Àfrica es realitzaran 12 projectes, 5 dels quals dedicats a la prevenció i l'atenció social de les persones afectades per la sida a Burundi, Malawi, Moçambic i Sud-àfrica. Al continent asiàtic, es durà a terme un projecte a Cambodja.

Amb l'aportació de la Fundació "la Caixa" per a enguany, la xifra global d'ajudes puja, des de l'inici del Programa de cooperació internacional el 1997, a 11,5 milions d'euros.

Fins ara, la Fundació "la Caixa" ha col·laborat en 179 projectes, dels quals 98 ja han finalitzat. L'objectiu d'aquesta convocatòria és contribuir al desenvolupament dels països més desfavorits i donar suport a les ONGD mitjançant iniciatives que potencien el desenvolupament de les poblacions més necessitades i que les fan participar del seu progrés.

Els projectes de cooperació internacional d'aquesta setena convocatòria són gestionats per diverses ONGD d'Andalusia (2), Aragó (1), Catalunya (11), Euskadi (2), Madrid (13), Navarra (2) i València (3). Deu dels projectes s'orienten a fomentar l'educació i la capacitat dels col·lectius més desfavorits. Algunes de les accions consisteixen en la construcció i l'equipament de centres educatius, la formació de mestres qualificats, el desenvolupament de tallers formatius i ocupacionals, la implantació de programes d'educació infantil o la realització d'activitats culturals, lúdiques, pedagògiques i de socialització. La salut, les activitats econòmiques, la creació o rehabilitació d'habitatges i d'infraestructures i l'organització comunitària són altres àmbits d'actua-

ció en què es distribueixen els projectes seleccionats.

Per a la selecció dels projectes, la Fundació "la Caixa" disposa de la col·laboració de l'Agencia Nacional de Evaluación y Prospectiva (ANEP) i d'un Comitè Assessor, format per experts pertanyents a les diferents disciplines relacionades amb el desenvolupament i la cooperació.

Totes les ONGD candidates als ajuts han de tenir un soci local al país beneficiari i una experiència mínima demostrable de tres anys en la realització d'accions de cooperació internacional per al desenvolupament. La contribució de la Fundació "la Caixa" no pot superar els 182.000 euros ni el 50% del cost total del projecte.

Ajudes d'emergència

El Programa de cooperació internacional de la Fundació "la Caixa" té una línia d'ajudes d'emergència per contribuir a pal·liar les situacions crítiques i de vulnerabilitat derivades de catàstrofes naturals o de conflictes bèl·lics als països més desfavorits del món. Aquestes ajudes es financen amb el 0,35% de la comissió de gestió del fons d'inversió solidari FonCaixa Cooperació de "la Caixa" –que inverteix en empreses gestionades amb criteris ètics, solidaris i mediambientals–, més un altre 0,35% aportat per la Fundació "la Caixa", que dobla així la quantitat destinada a aquest fons d'emergència. A partir del 2002, al fons d'emergència de la Fundació s'hi afegixen les aportacions que es reben de la solidaritat ciutadana mitjançant els comptes d'emergència oberts per la institució. Les ajudes són destinades íntegrament a projectes d'organitzacions espanyoles que actuen directament sobre el terreny. Actualment, la Fundació col·labora en diversos projectes a l'Afganistan, Angola, Algèria, El Salvador, Etiòpia,

Jornades "Àfrica avança" a CaixaForum

Guatemala, Hondures, Malawi, Moçambic, Nicaragua, República Democràtica del Congo i Sudan. Aquests projectes tenen com a objectiu pal·liar els problemes generats per les catàstrofes naturals o humanes.

Jornades i conferències

La Fundació "la Caixa" duu a terme, per mitjà del Programa de cooperació internacional, fòrums de debat i conferències de sensibilització obertes a tots els públics.

Àfrica, la gran protagonista

CaixaForum Barcelona ha acollit durant l'any 2003 diverses jornades i conferències centrades en el continent africà amb l'objectiu de suscitar un debat positiu sobre les perspectives de futur d'aquest continent. Els temes tractats han estat la crisi alimentària, el desenvolupament socioeconòmic i sociopolític i la lluita contra la sida en alguns països africans.

La greu crisi alimentària que ha arribat a afectar 40 milions de persones a l'Àfrica en un any va ser objecte d'anàlisi a la taula rodona del mes de març. Representants d'Acció contra la Fam, Càritas Espanyola, Creu Roja, Intermón Oxfam i Metges Sense Fronteres, que treballen directament a la zona, van analitzar les causes i les possibles solucions d'aquesta crisi alimentària que assola el continent africà.

El programa va organitzar a l'abril unes jornades sobre "El desenvolupament sociopolític a l'Àfrica", on es van tractar diverses propostes d'integració regional, de millora de l'accés a l'educació, d'impuls de la democràcia i dels drets humans i d'ús i distribució dels recursos naturals del continent africà.

A mitjan juny, es van dur a terme les jornades "Àfrica, iniciatives de desenvolupament socioeconòmic", en què van partici-

La Fundació "la Caixa" ha col·laborat en 179 projectes d'ONG

par, entre altres ponents, Tshimpanga Matala Kabangu, professor invitat de Relacions Internacionals a la Universitat del País Basc, i Joyce Banda, guanyadora del Premi Àfrica 1997, que va posar de manifest el paper, cada cop més decisiu, de la dona a la societat africana. Les estratègies solidàries de l'economia popular a l'Àfrica negra, els immigrants com a font d'inversió als seus propis països o el paper de les economies africanes en l'economia globalitzada van ser altres temes tractats en el marc d'aquesta activitat. Les jornades es van complementar amb un programa de diferents activitats de divulgació de la cultura africana pensades per a públics de totes les edats.

En l'actualitat, el 70% dels 34 milions d'infectats pel VIH són africans. Al continent africà, la sida mata cada dia 6.000 persones (més que la fam, les inundacions o qualsevol guerra). A més a més, milions de nens, molts dels quals també són seropositius, han quedat

orfes a causa de la malaltia. La jornada “SIDA a l’Àfrica”, organitzada per la Fundació “la Caixa”, va tractar el problema d’aquesta malaltia i va explicar les iniciatives dutes a terme per l’ONU i per altres organismes nacionals i internacionals per ajudar a eradicar-la. La Convocatòria d’Ajudes a Projectes de Cooperació Internacional d’enguany va disposar d’un apartat especial destinat a projectes relatius a la prevenció i a l’atenció social de persones afectades pel VIH a l’Àfrica, atesa la gravetat de la situació en aquest continent.

Seguretat alimentària

La Fundació “la Caixa” va organitzar, al juny, la taula rodona “Cultius genèticament modificats. Poden beneficiar els països en vies de desenvolupament?” per exposar i debatre els últims avenços en el camp agrícola i la seva possible aplicació als països en vies de desenvolupament, en especial als que pateixen problemes de sequera o de poca qualitat del sòl agrícola. Així mateix, es van analitzar els possibles riscos sanitaris i ambientals d’aquests cultius.

Imatge de l'exposició “Vides minades: cinc anys després”

Mines antipersona

Les mines antipersona són un problema de grans dimensions. Tot i que les xifres oficials indiquen que existeixen entre 60 i 200 milions d’unitats, el nombre total de mines col·locades al món és una incògnita difícil de concretar. No obstant això, tot i que no es col·loqués cap mina més, n’hi ha prou d’enterrades per continuar matant i mutilant persones durant anys. Actualment, més de 4.000 milions de persones viuen en països afectats per les mines, la majoria dones i nens, per als quals dur a terme les activitats bàsiques de subsistència diària s’ha convertit en una tasca d’alt risc per a les seves vides. En les últimes dècades, gràcies al seu baix cost i a la facilitat de col·locació, el seu ús s’ha generalitzat. El preu de compra d’una mina és de 3 dòlars i el cost de col·locarla, gairebé nul. En canvi, fan falta entre 200 i 1.000 dòlars per localitzar-la i desactivar-la. Per conscienciar la societat sobre aquest problema, la Fundació “la Caixa” va organitzar unes jornades sobre el problema de les mines antipersona al món i sobre els esforços internacionals per destruir-les. Hi van participar, entre altres convidats, Enrique Figaredo, prefecte apostòlic de la diòcesi de Battambang (Cambodja); Srei Leak Pean, una jove víctima d’una mina, i Gervasio Sánchez, periodista i autor de les imatges de l’exposició “Vides minades: cinc anys després”, que es va poder veure a CaixaForum durant el mes d’octubre.

Governabilitat, globalització i desenvolupament

A CaixaForum es van celebrar les jornades “Diàleg sobre governabilitat, globalització i desenvolupament”, en què es van exposar i es van debatre diferents punts de vista sobre els reptes globals en els àmbits econòmic, polític i socio-cultural, i també la compatibilitat entre gover-

nabilitat, globalització i desenvolupament. La finalitat d'aquestes jornades, en què van participar persones rellevants del món de la política i de les principals organitzacions internacionals, membres de diferents organitzacions de la societat civil, acadèmics i investigadors, va ser mostrar que, en aquests àmbits, és possible governar el procés de globalització promovent el desenvolupament.

Canal solidaritat: compromís a Internet

El Canal Solidaritat de la Fundació "la Caixa" ha impulsat durant l'any 2003 el *Club dels Solidaris*, una comunitat virtual basada en la participació de l'internauta en campanyes i projectes solidaris a través de la xarxa. Omplint un simple formulari, l'usuari es pot registrar en aquesta comunitat i participar en campanyes d'emergència, realitzar donatius *online* a projectes d'ONG o conèixer les activitats de sensibilització que desenvolupa el Programa de cooperació internacional de la Fundació "la Caixa". El club edita un butlletí, *Info-Solidari*, que els socis reben cada dos mesos al seu correu electrònic i que informa de totes les novetats sobre campanyes, convocatòries d'ajuts i activitats dels programes socials de la Fundació "la Caixa" relacionades amb l'àmbit de la solidaritat. Entre els projectes futurs del Canal Solidaritat, cal destacar el taller interactiu *+ Pa x Àfrica*, que es planteja com un viatge virtual al món de la cooperació mitjançant diversos projectes de desenvolupament en diferents països africans, amb el pretext d'obtenir els ingredients bàsics per fer pa.

Formació de professionals de les ONGD

La Fundació "la Caixa" i la Fundació ESADE han organitzat conjuntament i per cinquè

www.lacaixa.es/solidaritat

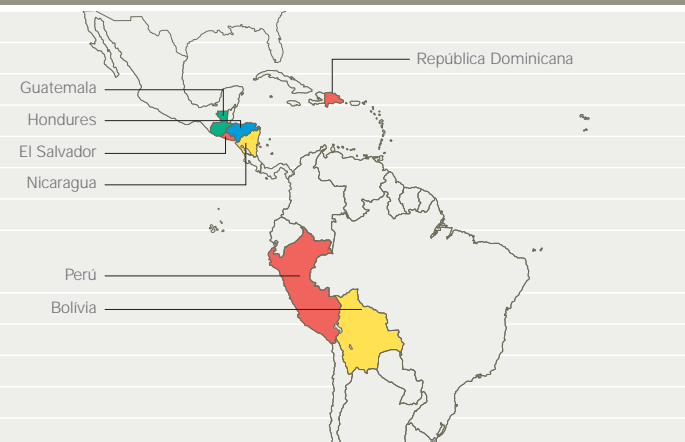
any consecutiu el curs "Funció Gerencial en les Organitzacions no Governamentals per al Desenvolupament (ONGD)". L'objectiu d'aquest curs, que se celebra en anys alternatius a Barcelona i a Madrid, és cobrir una part de les necessitats de formació en gestió interna que tenen les persones amb responsabilitat directiva en aquestes organitzacions. Un total de 153 directius del sector han participat en total a les cinc edicions d'aquest curs.

La Fundació "la Caixa" va organitzar al juliol un seminari sobre avaluació, sobre com retre comptes i sobre bones pràctiques en l'acció humanitària. Al llarg dels tres dies que va durar el seminari, es van exposar i es van debatre les experiències de treball, acabades o en marxa, que han constituït bones pràctiques d'acció humanitària i que recullen l'aprenentatge i les lliçons apreses per les institucions que hi han participat.

Distribució dels projectes seleccionats per països. Any 2003

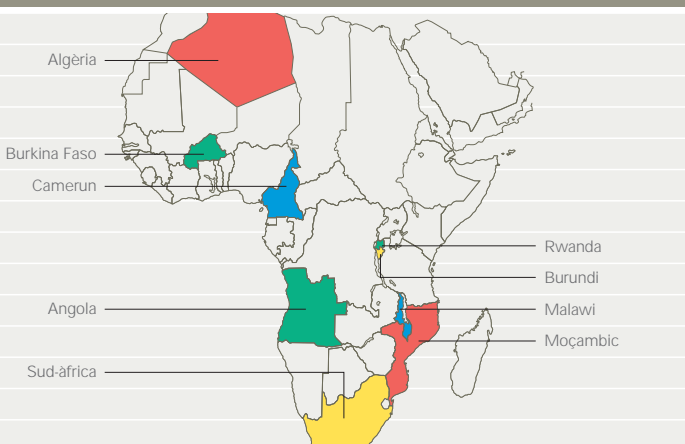
Amèrica Llatina

PAÍS	PROJECTES	EUROS
El Salvador	9	661.000
Bolívia	1	68.000
Guatemala	4	263.000
Hondures	2	168.000
Nicaragua	2	140.000
Perú	2	57.000
República Dominicana	1	17.000
Total	21	1.374.000

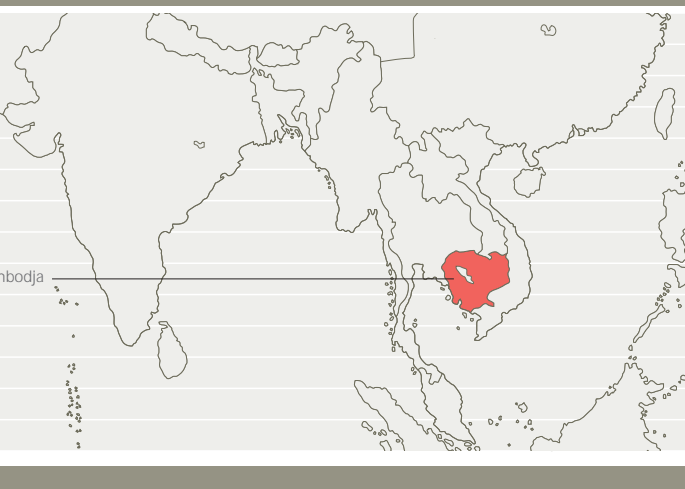
Àfrica

PAÍS	PROJECTES	EUROS
Burundi	1	176.297
Malawi	1	45.171
Moçambic	4	432.943
Sud-àfrica	1	13.946
Angola	1	100.000
Algèria	1	76.000
Burkina Faso	1	40.000
Camerun	1	150.000
Rwanda	1	50.000
Total	12	1.084.357

Àsia

PAÍS	PROJECTES	EUROS
Cambodja	1	24.000
Total	34	2.482.357

Programa d'immigració

La Fundació "la Caixa" ha impulsat en l'últim any 104 projectes per a la integració dels immigrants

Des del 1999, la Fundació "la Caixa" ha col·laborat amb 439 entitats sense ànim de lucre que treballen en la integració dels immigrants

La Fundació "la Caixa" ha destinat en l'any 2003, mitjançant el Programa d'Immigració, més d'1,6 milions d'euros a 104 projectes relacionats amb la normalització social dels col·lectius d'immigrants. Tots els projectes seleccionats consideren que la formació i l'ocupació són factors fonamentals per a la integració social d'aquestes persones que actualment es troben en situació de risc o de marginació social. Els 104 projectes escollits actuen preferentment en l'educació de menors, la formació laboral, els programes d'interculturalitat i l'acollida, la informació, l'orientació i la

mediació amb el col·lectiu immigrant. Des de l'inici del programa, ara fa cinc anys, la Fundació ha destinat més de 6 milions d'euros a col·laborar amb 439 iniciatives impulsades per entitats sense ànim de lucre de tot el país que aposten pel foment de la integració i de la millora de la qualitat de vida dels diferents col·lectius d'immigrants.

El camí de la integració

Mohamed, Abdessalam, Fàtima, Irene o Ghassan són alguns dels nens que cada tarda van al centre que, des de l'any 2001, impulsa

la Fundació Balia al barri madrileny de Te- tuán amb l'objectiu d'atendre, quan surten de l'escola, els nens i els joves que viuen en entorns familiars que precisen algun tipus de suport. El centre es converteix, d'aquesta ma- nera, en un lloc de trobada per a nens de múltiples orígens amb greus mancances so- cioafectives, d'adaptació i de recursos, on comparteixen diàriament un espai en què completen les seves necessitats d'afecte, aten- ció i reconeixement. El centre, en aquest sen- tit, ofereix un servei de suport escolar, tallers de teatre, cuina, treballs manuals, ball, excur- sions, visites i activitats a l'aire lliure.

El centre, que acull cada dia uns 60 nens amb l'objectiu de millorar les seves mancances i de fomentar la participació de les seves famílies dins la societat d'acollida, també de- desenvolupa un seguit d'activitats durant els caps de setmana i les vacances escolars. La

Activitats educatives i d'oci a la Fundació Balia

Fundació Balia és una entitat sense ànim de lucre, creada l'any 2001, que es dedica a im- pulsar programes d'educació per a nens, ado- lescents i joves en risc de desintegració social amb l'objectiu de promoure'n la correcta in- serció social. Aquest programa d'atenció a menors és una de les iniciatives promogudes per les entitats sense ànim de lucre que la Fundació "la Caixa" ha triat en el seu Progra- ma d'Immigració, que també inclou la col- laboració amb centres d'acollida, programes d'interculturalitat o projectes de formació i d'inserció laboral d'immigrants.

104 projectes l'any 2003

La Fundació ha destinat 1,6 milions d'euros a l'edició del 2003. Una ajuda econòmica que es reparteix entre els 104 projectes se- leccionats, la majoria dels quals coincidei- xen a indicar que la formació i l'ocupació són factors fonamentals per a la integració social dels col·lectius d'immigrants que ac- tualment es troben en situació de risc o de marginació social. Els principals àmbits d'in- tervenció dels projectes triats per la Funda- ció "la Caixa" són l'educatiu i el formatiu, ja que són la millor i principal eina per aconse- guir la integració social dels immigrants.

Iniciativa de formació

Un bon exemple d'aquesta política és el con- veni amb l'Associació la Casa Grande de València per promoure un programa de for- mació, ocupació i inserció social d'immi- grants per mitjà de la recollida, el reciclatge i la reutilització de roba usada. Aquesta inicia- tiva, de la qual es beneficiaran unes 150 per- sones amb importants mancances econòm- ques i formatives, pretén facilitar l'accés a l'ocupació d'aquestes persones, a partir d'u- na formació ocupacional que promou l'en-

trenament en habilitats professionals, i la seva posterior inserció laboral normalitzada. El programa es completa amb la realització de tallers d'alfabetització, castellà, anglès, informàtica i noves tecnologies i de cursos d'ensenyament de la llengua d'origen, perquè els immigrants i els seus fills no perdin les arrels culturals en integrar-se en la societat d'acollida.

Altres projectes amb els quals col·labora la Fundació se centren, per la seva banda, en la formació laboral dels immigrants mitjançant tallers i cursos destinats a l'aprenentatge d'un ofici i en la gestió i la promoció de recursos com borses de treball o empreses d'inserció que ajudin els immigrants en el procés d'integració sociolaboral. Una bona mostra és la iniciativa *Vine, aquí hi ha un lloc per a tu* de l'Associació Espanyola de Municipis contra la Despoblació, que impulsa l'atracció, l'acollida i el seguiment dels immigrants, majoritàriament d'origen argentí, per mitjà de la creació d'una oficina d'informació que els ajudi amb els tràmits de residència i reagrupament familiar al medi rural. El projecte preveu traslladar enguany unes 25 famílies, la qual cosa representa 50 adults i més de 100 nens, amb l'objectiu de mantenir i incrementar la població dels nuclis rurals espanyols i, al seu torn, sensibilitzar la població autòctona dels avantatges de la immigració, proporcionar habitatges dignes als immigrants, aconseguir que els nous veïns tinguin una feina digna i millorar la qualitat de vida de la població.

Integració social

La Fundació també dona suport a alguns projectes que promouen accions d'informació, orientació i mediació que guïïn el col·lectiu d'immigrants en diferents processos burocràtics, com la tramitació de documentació, l'accés a l'habitatge, l'escolarització dels nens, la

La Fundació col·labora amb entitats que treballen en la integració dels immigrants

recerca d'una feina... Iniciatives com les que desenvolupa l'Associació Pro Immigrants de Còrdova Andalusia Acoge, que impulsa la creació d'un centre de formació que tractarà de dotar els immigrants dels coneixements i de les capacitats necessaris per a la seva òptima inserció al mercat laboral cordovès com a principal eina per evitar l'aparició de borses d'exclusió social. El projecte, del qual es beneficiaran unes 135 persones (la meitat dones), preveu la realització d'accions formatives per dotar de mà d'obra especialitzada els sectors amb més pes en l'activitat econòmica cordovesa, com l'hoteleria, l'electrònica i la jardineria.

Acollida temporal d'immigrants

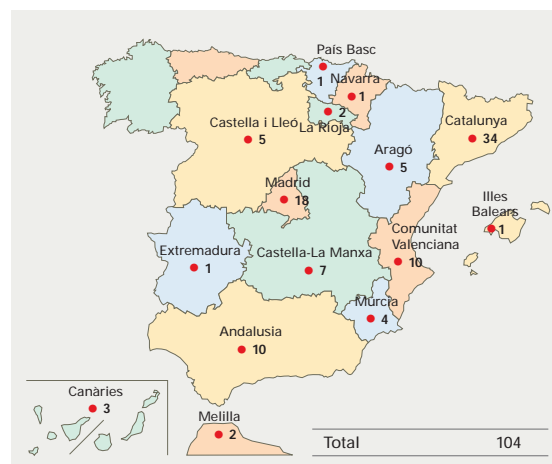
La Fundació també col·labora amb entitats que es dediquen a impulsar projectes d'acollida temporal d'immigrants sense recursos. Finalment, un últim àmbit d'actuació de les entitats amb les quals col·labora la Fundació és la promoció de programes que plantegin

el coneixement mutu com a eina bàsica per lluitar contra la discriminació, la xenofòbia i les situacions d'exclusió. Un d'aquests programes és l'impulsat per l'Associació Cultural de Musicoteràpia, que se centra en la creació d'una coral música-vocal integrada per immigrants (nens i adults d'origen equatorià, lituà i àrab) i naturals de la comarca de Cuevas de Almanzora (Almeria) amb l'ob-

La Fundació ha destinat 1,6 milions d'euros a l'edició del 2003

jectiu d'afavorir la integració social de l'immigrant i la convivència i l'harmonia social amb tota la comunitat. Entre els propòsits de la coral, cal esmentar la recopilació d'un repertori de cançons dels diferents països

Nombre de projectes seleccionats en la convocatòria 2003

amb l'objectiu d'assajar, cantar i gravar una selecció musical que mostri la interculturalitat de la població.

La Fundació col·labora amb entitats que promouen la formació d'immigrants

Programa de marginació

La Fundació ha destinat a aquest programa 2,5 milions d'euros el 2003

La Fundació ha col·laborat des del 1999 en més de 600 iniciatives dirigides a millorar la qualitat de vida de les persones marginades

Dones, reclusos i ex reclusos, persones drogodependents, joves en situació de risc, minories ètniques, malalts de sida, persones sense sostre i gent gran són els col·lectius als quals intenten beneficiar les iniciatives promogudes per entitats sense ànim de lucre que la Fundació "la Caixa" ha seleccionat al Programa de Marginació. La Fundació ha destinat a la present edició del pro-

grama més de 2,5 milions d'euros, que es reparteixen entre projectes destinats a la integració social i la millora de la qualitat de vida dels col·lectius de persones que, per un motiu o altre, viuen situacions de marginació social. Des de la posada en marxa del programa, fa cinc anys, la Fundació ha destinat gairebé 10 milions d'euros a la col·laboració amb 608 iniciatives impulsades per entitats sense ànim de lucre de tot el país.

Iniciatives d'inserció laboral

Pepa i Peret són dues de les cares visibles de la Fundació Trinijove, entitat que s'autodefineix com una estratègia comunitària de creació d'oportunitats, formació i d'accions d'inserció sociolaboral en un territori desfavorit de Barcelona. Una entitat amb més de 15 anys d'història i que va nàixer quan els mateixos veïns del barri van decidir afrontar l'alt nivell de fracàs escolar i d'atur que afectava els barris del nord de la perifèria de Barcelona.

La situació en què es trobava aquesta zona barcelonesa es caracteritzava per tenir les taxes d'atur més altes de la ciutat de Barcelona i un elevat índex de fracàs escolar. A més a més, es tractava d'un territori condicionat per barres naturals i arquitectòniques, amb un alt grau de degradació mediambiental i amb un teixit associatiu molt fragmentat. Un altre agreujant de la situació d'aquesta àrea ha estat, en els últims anys, l'allau de població immigrant, principalment del nord del Magreb.

Per afrontar aquesta problemàtica, l'activitat de la Fundació Trinijove es basa en valors

com l'economia solidària, la sostenibilitat mediambiental i la participació ciutadana. Una tríada de valors que persegueixen el foment de la formació ocupacional, la promoció de l'ocupació, la participació veïnal i la millora de la qualitat mediambiental de l'entorn.

Uns objectius que s'han traduït en la formació de més de 500 persones i en la inserció laboral de més de 200, procedents dels sectors més vulnerables de la societat, en especial joves, dones i beneficiaris de rendes mínimes. Pepa i Peret són dues d'aquestes persones. Antics aturats de llarga durada, actualment treballen contractats per la mateixa Fundació en la rehabilitació de l'antiga casa de bombeig de la Companyia d'Aigües de Montcada, mig amagada als peus de la Meridiana, al seu pas pel barri barcelonès de la Trinitat.

Integració social de persones desfavorides

Felicia és una dona que ha viscut situacions d'evident exclusió social. Deu anys de presó per tràfic de drogues van marcar la seva vida, i, en recuperar la llibertat, va decidir abandonar Madrid per establir-se a Palma de Mallorca i començar des de zero gràcies a l'associació Ateneu Alcari, amb la qual va realitzar diversos cursos formatius i on treballa actualment fent d'ajudant de cuina. L'associació Ateneu Alcari, amb la qual col·labora la Fundació "la Caixa", és una entitat que, des del 1989, treballa en la promoció i la defensa dels interessos de les dones en situació de risc de marginació social. Amb l'objectiu d'adequar-se a les noves circumstàncies socials, aquesta entitat va posar en marxa el 1996 el projecte *Atenea*, un programa integral destinat a la inclusió de dones amb dificultats socials i laborals al sector del turisme i la restauració. En aquest

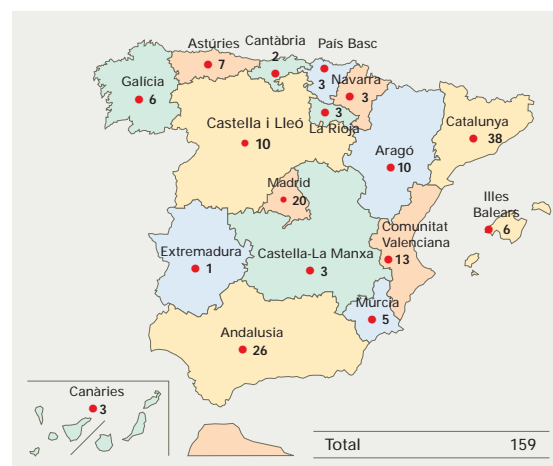
sentit, Alcari promou el projecte formatiu i laboral bàsic *Fem Camí* i el programa integral d'inserció laboral *Delicatessen*, que impulsa la creació d'una empresa d'inserció dedicada a l'elaboració i venda de pastisseria i de productes artesans derivats de l'ametlla mallorquina.

A més de dones desfavorides, les iniciatives impulsades pel Programa de Marginació de la

El 2003 la Fundació ha concedit ajudes a 159 entitats

Fundació "la Caixa" també inclouen el treball amb reclusos i ex reclusos en procés de rehabilitació, amb drogodependents i amb malalts de sida. En aquest sentit, una de les entitats amb la qual col·labora és Avalon, una associació granadina d'animació sociocultural que treballa en el foment i l'ajuda a les persones que estan en situació de risc, en especial amb els portadors del VIH, ja que aquesta problemàtica és una de les més preocupants a causa del seu elevat desenvolupament i dels processos de desestructuració i de marginació que se'n deriven.

Nombre de projectes seleccionats en la convocatòria 2003

Un dels seus sistemes d'actuació és la creació d'un recurs laboral que permet donar feina a les persones amb dificultats d'accés a mercat laboral. Aquest recurs es concreta en la creació d'un servei de recollida, neteja, emmagatzematge i venda d'oli vegetal usat. Avalon recull els olis usats en establiments d'hoteleria, hospitals, col·legis majors i menjadors socials i universitaris. Un cop decantat i net, l'oli usat s'envia a una empresa de Reus que el transforma en un combustible biodièsel capaç de substituir la benzina o el gasoli, que redueix notablement les emissions nocives i és biodegradable.

Joves en situació de risc

Els joves en situació de risc són un altre dels col·lectius pels quals s'ha interessat el Programa de Marginació, una actuació que es concreta en la col·laboració amb diverses iniciati-

ves socials que intenten reduir el risc d'exclusió social d'aquests joves. Unes iniciatives que van des de la creació de centres de dia o d'unitats residencials fins a la promoció d'activitats de socialització mitjançant l'oci. Una socialització que també es fa extensiva a les persones sense llar, amb greus trastorns psicològics, consum de drogues i ús problemàtic de l'alcohol, sense unes mínimes condicions de salut i sense recursos econòmics per percepció d'ajudes socials o per rendiments de treball.

L'Associació Avalon impulsa iniciatives de reinserció laboral

Programa de discapacitat

Ajudar a eliminar barreres i prejudicis davant la discapacitat, objectiu de les 247 ajudes concedides per la Fundació "la Caixa" el 2003

Durant l'any 2003, la Fundació ha concedit 247 ajudes a entitats sense ànim de lucre que treballen en el camp de la discapacitat

La Fundació "la Caixa" ha destinat gairebé cinc milions d'euros a iniciatives per millorar les condicions de vida i la integració laboral de les persones amb discapacitat física, psíquica, mental i sensorial. Centres especials de treball, serveis d'atenció domiciliària, unitats de dia, programes d'educació especial i de formació prelaboral, projectes d'inserció laboral, pisos tutelats, programes de descans familiar, tallers ocupacionals i implantació de noves teràpies són algunes de les iniciatives promogudes per les entitats sense ànim de lucre que la Fundació "la Caixa" ha seleccionat en el seu Programa de Discapacitat. Des de l'inici del programa, ara fa cinc anys,

la Fundació ha destinat més de 14 milions d'euros a col·laborar amb 801 iniciatives impulsades per entitats sense ànim de lucre de tot el país, que aposten pel foment de la integració i per la millora de la qualitat de vida de les persones discapacitades.

Capaços de tot

El Centre d'Educació Especial Àngel de la Guarda que l'Associació d'Ajuda a Persones amb Paràlisi Cerebral (ASPACE Oviedo) té al municipi asturià de Latores atén uns 80 nens i joves afectats per greus dèficits psíquics, físics i sensorials. Luis, Carla i María són alguns dels nois que, a partir d'enguany, podran utilitzar la nova sala d'estimulació multisensorial

i relaxació que aquesta entitat ha instal·lat, amb l'ajuda de la Fundació "la Caixa", perquè aprenguin a relacionar-se amb el món que els envolta i assoleixin les capacitats necessàries per utilitzar els seus sentits com a vehicles de comunicació. Amb el temps i els estímuls necessaris, aquests nois s'incorporaran, posteriorment, al centre ocupacional de l'entitat, que ja atén un centenar d'adults amb discapacitat psíquica, i, en la mesura de les seves possibilitats, al centre especial d'ocupació, que dona feina actualment a sis persones en tasques administratives i de neteja.

Inserció social i laboral de persones amb discapacitats

Aquesta és una de les entitats a les quals la Fundació "la Caixa", en el marc dels seus programes socials, dona suport per la seva dedicació al foment de la integració i la millora de la qualitat de vida dels diferents col·lectius de discapacitats físics, psíquics, mentals i sensorials. I ho fa mitjançant les iniciatives impulsades per diferents entitats cíviques del país, seleccionades en el seu Programa de Discapacitat 2003, un projecte que s'emmarca en les convocatòries d'iniciatives socials.

El conjunt d'alteracions psíquiques varia molt d'unes persones a unes altres, motiu pel qual el col·lectiu de discapacitats psíquics és molt heterogeni. Així, engloba des de casos lleus, amb petites discapacitats, fins a altres casos en què l'afectació és tan greu que comporta una incapacitat i una dependència totals. Aquest últim grup té enormes dificultats per mantenir uns mínims de vida digna i per aconseguir una integració acceptable fora de l'entorn familiar. Lamentablement, un cop finalitzada l'edat escolar, falten centres espe-

Activitats al Centre d'Educació Especial Ángel de la Guarda d'ASPACE OVIEDO

cialitzats capaços d'oferir aquesta complexa aportació multidisciplinària a joves i adults. Així, a partir dels 17 anys, en un gran nombre d'afectats, el tractament rebut es redueix força, i el malalt recala de nou a la llar familiar, la qual cosa en limita la correcta integració en la societat, situació que s'agreuja quan la família no li pot donar un mínim suport que en garanteixi la qualitat de vida. Aquest fet condiciona el naixement d'entitats que gestionen centres de dia, ocupacionals i prelaborals.

Una d'aquestes entitats és l'Associació Protectora de Minusvàlids Psíquics de Sevilla (ATUREM), una entitat creada el 1964 que atén actualment unes 140 persones amb discapacitat intel·lectual mitjançant diferents recursos, com el centre ocupacional, el centre d'e-

Centre especial d'ocupació de l'Associació ATUREM

ducació especial, el centre especial d'ocupació, el centre d'adults i la residència per a persones greument afectades. Un dels àmbits d'actuació d'aquesta entitat és la teràpia ocupacional, dins la qual ATUREM es dedica a recrear condicions de treball de manera que les persones ateses puguin desenvolupar els diferents processos d'aprenentatge parant un esment especial a les habilitats socials i a la comunicació. Així, les persones ateses per aquesta entitat realitzen tasques variades, tot i que la majoria estan relacionades amb les arts gràfiques i, sobretot, amb el manipulat i la distribució de productes.

El treball com a eina d'inserció

Nombrosos estudis i investigacions demostren, d'altra banda, que la veritable integració social comença amb la integració laboral. Es considera que el treball és una teràpia excel·lent, ja que contribueix a desenvolupar

l'autoestima i la realització personal. Al mateix temps, la integració laboral és una meta que li permet, a la persona discapacitada accedir a una major independència econòmica. Les persones amb discapacitat presenten, però, un alt nivell d'atur, ja que tenen grans dificultats per accedir al mercat laboral, a causa de l'existència d'un seguit de factors d'exclusió i de discriminació: la baixa qualificació inicial i les dificultats en el seu procés de requalificació; dificultats d'adaptació en aspectes com l'horari o la competitivitat; la necessitat d'atenció mèdica i hospitalària derivada del caràcter crònic de la malaltia; i la necessitat de suport i de cura en la seva vida quotidiana.

En aquesta direcció, els projectes són nombrosos. La Fundació Agustín Serrate d'Osca, per exemple, impulsa el projecte *Biblioarcadia* per a la creació d'un centre de catalogació de fons bibliogràfics que faciliti la creació d'un lloc de treball per a persones amb alguna malaltia mental i amb titulació universitària per

mitjà de la catalogació i la gestió de biblioteques que no estan plenament operatives. Altres iniciatives són la de l'Asociación de Discapacitados Físicos Cosa Nueva de Avilés, que ha creat un centre especial d'ocupació en joieria que dona feina a quatre persones amb algun tipus de discapacitat, o la de la cooperativa social COCEMFE Toledo Servicios Múltiples, que treballa, des del 1993, en la inserció laboral de discapacitats i en la consolidació dels llocs de treball d'aquestes persones amb difícil accés al mercat laboral, amb una ocupació actual d'unes 80 persones discapacitades que treballen en tasques de jardineria, transport adaptat, manipulats industrials, hoteleria, confecció, serralleria i electricitat, i gestió de centraletes telefòniques.

247 convenis amb entitats sense ànim de lucre durant l'any 2003

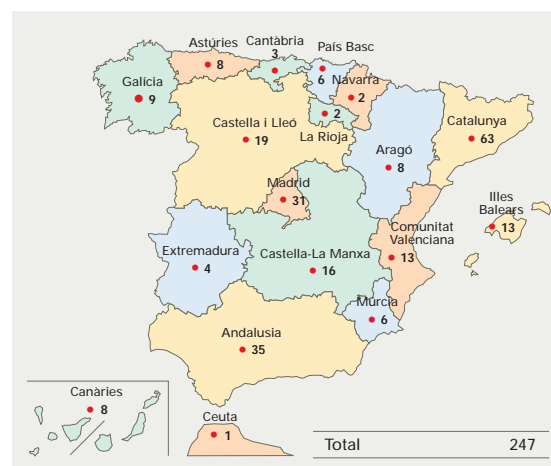
L'objectiu prioritari d'aquests projectes, i d'altres seleccionats per la Fundació "la Caixa" en aquest programa és potenciar, consolidar i millorar els recursos i els mitjans dels centres especials d'ocupació dedicats a l'atenció d'aquest col·lectiu de persones i dels programes d'inserció laboral. Progressivament, l'actuació d'aquests centres permet que el col·lectiu assoleixi una integració social acceptable.

Centres residencials i pisos tutelats

L'augment de l'esperança de vida, la substitució de les famílies nombroses per famílies nuclears, el progressiu envelliment de la població, la resistència d'algunes famílies que els fills discapacitats abandonin la llar, les característiques dels habitatges urbans, el tre-

ball de tots dos progenitors i la manca de coneixement i d'orientació en el camp del retard mental i de la discapacitat psíquica són algunes de les situacions que expliquen la creixent necessitat de trobar recursos que s'adeqüin a les característiques d'integració social d'aquest col·lectiu. Una d'aquestes alternatives són els centres residencials i els pisos tutelats, com els gestionats per entitats com l'Associació de Pares i Familiars de Persones amb Retard Mental (ASPAFIAS Burgos), que impulsa, en aquest cas, un programa pilot de noves fórmules residencials per a parelles sentimentals de persones amb discapacitat intel·lectual, o Càritas Diocesana de Bilbao, que promou la gestió d'un pis assistit per a persones amb drogodependències i malaltia mental associada sense prou suport familiar que els possibiliti un procés terapèutic i educatiu individualitzat.

Nombre de projectes seleccionats en la convocatòria 2003

Col·lecció d'Estudis Socials

Analitzant la societat

La Col·lecció d'Estudis Socials de la Fundació "la Caixa" s'ha ampliat, durant el 2003, amb nous volums que fomenten el debat i l'anàlisi d'aspectes rellevants de la nostra societat: La contaminació acústica a les nostres ciutats, Families cangur i La inserció laboral de les persones amb discapacitats. Amb aquests tres títols, ja són 14 els que formen aquesta col·lecció, que s'ha convertit en un punt de referència en l'orientació de les diverses activitats socials de la Fundació "la Caixa".

El so que contamina

La contaminació acústica és un problema cada vegada més preocupant a les nostres ciutats. Tot i que es reconeix que la vida a les ciutats és cada cop més sorollosa, no es concedeix a aquest fet la importància que mereix, ni s'aborden els mitjans necessaris per eradicar el problema. S'accepta com un mal menor, que no té el rebuig frontal dels ciuta-

dans, tot i estar envoltats, de forma contínua i omnipresent, per aquest fenomen. En una enquesta del Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS) de l'any 1996, se sol·licitava als ciutadans que enumeressin els dos problemes que consideraven més importants en el seu entorn, i només el 13% feia referència al soroll com a problema ambiental, per sota de la brutícia, la contaminació i el trànsit.

L'estudi de la Fundació "la Caixa"

La contaminació acústica a les nostres ciutats, de Benjamín García Sanz i Francisco Javier Garrido, analitza les característiques de la contaminació acústica perquè el lector pugui disposar d'un document que li permeti conèixer la complexitat del problema des d'una perspectiva social.

Protegint els nens deseparats

Més de 1.200 nens i nenes i més de 1.000 famílies de 14 comunitats autònomes han participat des del 1997 en el programa "Families cangur" de la Fundació "la Caixa". L'objectiu d'aquesta iniciativa és crear alternatives d'acolliment familiar, de manera temporal, per a menors deseparats o en situació d'exclusió social. L'estudi *Families cangur, una experiència de protecció a la infància* és fruit de diversos anys d'avaluació del programa i ha estat realitzat per un equip de professionals de les universitats de Barcelona i de Sevilla dirigit pels professors Pere Amorós i Jesús Palacios. El seguiment realitzat sobre una mostra dels nens que han passat per l'experiència de

“Famílies cangur” reflecteix que la mitjana d’edat en el moment de passar a la família d’acollida era de cinc anys i que presentaven importants problemes, tant de desenvolupament físic com de funcionament i desenvolupament psicològic.

L’estudi també analitza les parelles acollidores, les quals, majoritàriament (81%), ja han tingut fills biològics i no busquen experimentar la maternitat o la paternitat, sinó col·laborar en l’ajuda als nens i a les seves famílies. Més de 3.000 famílies han sol·licitat

Durant l’any 2003 s’ha publicat tres nous volums

informació sobre el programa i més de 1.200 han col·laborat directament participant en les acollides. Són famílies amb bones actituds educatives, amb un bon suport familiar i social, amb força disponibilitat de temps, conscients que el nen o la nena ve per anar-se’n i de la necessitat de col·laborar amb el règim de visites dels pares biològics i amb la sortida del nen o la nena cap el seu destí posterior.

Una inserció laboral difícil

Uns 3,5 milions d’espanyols, el 9% de la població, presenten algun tipus de discapacitat. La seva integració social és una problemàtica latent en el context actual de la nostra societat, i, tot i que en els últims anys s’ha avançat en el disseny de polítiques d’inserció, la “normalització” queda encara molt lluny. Amb la publicació de *La inserció laboral de les persones amb discapacitats*, del Colectivo Ioé (Carlos Pereda, Miguel Ángel de Prada i Walter Actis), la Fundació “la Caixa”, que té

diversos programes socials i educatius relacionats amb la discapacitat, vol contribuir a fomentar la reflexió i la sensibilitat cap a la problemàtica de la inserció laboral de les persones amb discapacitats.

La discapacitat afecta una de cada tres famílies espanyoles. En tot cas, segons el Pannell de Llars d’EUROSTAT, Espanya és el tercer país amb una menor proporció de persones amb discapacitats, després d’Itàlia i de Grècia, però aquesta xifra s’incrementa amb l’edat, a un ritme molt més accelerat que en el cas de la mitjana europea, ja que, segons aquest estudi, les condicions de vida i de treball són a Espanya més nocives per a la salut i produeixen més accidents greus que a la resta de la Unió Europea. En efecte, Espanya és, d’una banda, un dels països europeus amb més sinistralitat laboral, més accidents de trànsit i més fumadors i, de l’altra, un dels que menys gasta en salut per habitant.

Espanya registra, d’altra banda, la taxa més baixa d’ocupació de les persones amb discapacitat de la Unió Europea i és, amb Itàlia, el país que més discrimina les dones en l’accés als llocs de treball. Només el 31,5% dels homes i el 15,8% de les dones en edat laboral disposen d’una feina remunerada. Si descomptem les persones “incapacitades per treballar”, la proporció d’aturats és del 52% entre els homes i del 72% entre les dones. Els qui aconsegueixen una feina, gairebé sempre amb contracte temporal, tenen tasques poc qualificades (obriers no especialitzats, serveis personals, hoteleria i comerç) i, en menor proporció, ocupen llocs que exigeixen més qualificació (directius, professionals i obriers especialitzats).

Programes educatius

1. Educalia
2. Activitats educatives
3. EUI Santa Madrona
4. Beques

Una de les iniciatives més destacades de la Fundació en l'àmbit educatiu és el **Programa de beques de postgrau** per a l'ampliació d'estudis a l'estranger. En la convocatòria del 2003, s'han atorgat 130 beques, que s'afegeixen a les 1.626 que la Fundació ha concedit des del 1982.

Internet i les noves tecnologies obren un gran ventall de possibilitats educatives i de tècniques d'aprenentatge, en especial per als nens i els joves. En aquest sentit, la Fundació "la Caixa" ha creat **Educalia**, un portal educatiu dirigit als escolars de primària i secundària. Durant l'any 2003, coincidint amb l'Any Europeu de la Discapacitat, s'ha impulsat des d'aquest portal el programa **Amics Capaços**, amb l'objectiu d'apropar els nens i els joves a la realitat que viuen les persones amb alguna discapacitat.

La Fundació, a més a més, organitza activitats educatives complementàries a les exposicions per apropar les arts i la ciència als escolars de totes les edats.

Educalia: comunitat educativa virtual

Coincidint amb l'Any Europeu de la Discapacitat, la Fundació ha impulsat el programa Amics Capaços a www.educalia.org

www.educalia.org, la comunitat educativa virtual de la Fundació "la Caixa", ha rebut enguany 1.230.000 visites

Internet i les noves tecnologies obren un gran ventall de possibilitats educatives i de noves tècniques d'aprenentatge, en especial per a nens i joves. En aquest sentit, la Fundació "la Caixa", dins el seu programa educatiu, ha desenvolupat www.educalia.org, un portal educatiu dirigit als alumnes de primària i secundària i als seus professors, que durant l'any 2003 va rebre 1.230.000 visites.

Amics molt capaços

Un dels valors fonamentals per al desenvolupament d'un nen és l'amistat. Amb aquesta pre-

missa, la comunitat educativa virtual Educalia ha posat en marxa el programa *Amics Capaços*, el qual, coincidint amb la celebració de l'Any Europeu de la Discapacitat, ha intentat trencar les barreres que, sense cap mena de dubte, encara existeixen en les actituds quotidianes dels grans i dels petits. *Amics Capaços* és una iniciativa de la Fundació "la Caixa" dirigida principalment a joves, però en la qual pot participar tothom, perquè coneguin millor les persones amb discapacitats o perquè comparteixin amb elles els dubtes i els temors que genera una discapacitat pròpia o d'algú proper. Els joves internautes, els pares i els professors que participen a *Amics Capaços* poden experimentar què se sent en tenir una discapacitat.

Aquest nou programa s'estructura en diferents apartats, que ofereixen a l'internauta diverses eines per apropar-se, comprendre i informar-se sobre les discapacitats d'una manera educativa i lúdica. Els nens entre 3 i 12 anys, per exemple, troben a la web un seguit de

continguts basats en el joc, l'experimentació i la participació que permeten, mitjançant diferents aplicacions, entendre frases gràcies a la lectura labial o al llenguatge de signes, posar-se dins la pell d'una persona que necessita una cadira de rodes per desplaçar-se o reconèixer el so

Trencar barreres davant la discapacitat

de diversos animals sense veure'ls. Els jocs, a més de proposar una reflexió sobre la capacitat d'aprendre que té tothom, incorporen un petit qüestionari en què els nens amb alguna discapacitat expliquen la seva experiència d'integració a l'escola, a la família i a la societat.

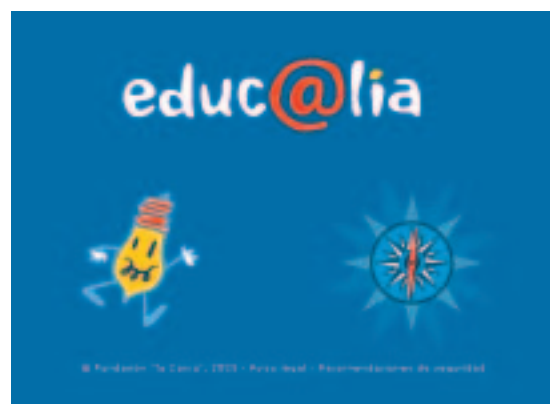
Els joves de 12 a 18 anys, per la seva banda, troben en la comunitat virtual un seguit de propostes que els inviten a reflexionar i a participar en diferents activitats al voltant de les discapacitats. En una d'aquestes activitats, tres joves expliquen les seves experiències personals, parlen de la seva particular visió de la discapacitat i responen les preguntes dels internautes. Georgina té 20 anys, és sorda profunda de naixement, du un implant coclear que l'ajuda a sentir-hi i estudia

Amics Capaços, una nova iniciativa a Educalia

fotografia. Per les seves dificultats a l'hora de parlar, a vegades es pensen que és estrangera, i continua batallant pels seus somnis: "M'agradaria que els vídeos projectats a classe fossin subtítulats; que els transports públics no solament tinguessin sistemes d'informació auditius".

Jaime Domingo té síndrome de Down, treballa a la Fundació "la Caixa", li agrada viatjar i fer esport i devorar novel·les d'Stephen King i d'Agatha Christie. Entre llibre i llibre, intenta "ser feliç i fer feliç les persones que m'envolten" i que la gent sàpiga que les persones amb síndrome de Down només necessiten una mica més de temps que les altres per fer les coses

www.educalia.org

quotidianes. Leticia Sanz té 25 anys, és llicenciada en Economia i Administració i Direcció d'Empreses i està especialitzada en Mercats Financers. Un currículum acadèmic envejable que no li ha obert les portes del mercat laboral. El problema? La cadira de rodes a la qual la va condemnar un accident de trànsit fa 10 anys. "M'ho demanen tot. Quant costa adaptar un cotxe a la cadira de rodes o si, quan vaig tenir l'accident, em va ser difícil adaptar-me a la nova situació", explica.

En una altra secció, *Fes el teu flyer*, els joves disposen d'una eina *online* per dissenyar un fullet sobre la normalització de la convivència amb persones discapacitades i per publicar-lo a la web per transmetre un missatge solidari, un desig, una opinió o una declaració de principis. Els alumnes de secundària també tenen l'apartat *Estàs al dia?*, un qüestionari fresc i divertit amb preguntes tipus test perquè els usua-

ris posin a prova els seus coneixements o perquè descobreixin alguns aspectes del món de la discapacitat.

Tot i que ofereixen continguts diferents, les dues versions, la d'educació primària i la d'ensenyament secundari, tenen alguns espais comuns, com els jocs, les experiències dels centres educatius o el fòrum. Un altre dels apartats

1.230.000 visites a
Educalia el 2003

del programa és *Capaços d'actuar*, un espai dirigit als centres educatius en què les escoles i els instituts poden compartir les seves experiències i publicar-les a la web utilitzant una eina d'autoedició d'imatges i textos proporcionada per la mateixa pàgina. En aquest apartat s'in-

clou una completa selecció d'enllaços a Internet organitzats per categories perquè l'usuari pugui trobar informació del seu interès relacionada amb la discapacitat.

Ciudadania, una iniciativa de www.educalia.org

La secció *Adults Capaços* proposa, per la seva banda, un fòrum de debat que invita els joves i els adults a manifestar el seu punt de vista sobre l'esforç que realitzen els diferents estaments implicats en aquest tema a l'hora de normalitzar la convivència i el desenvolupament de les persones amb discapacitat. La participació dels joves internautes es completa amb una secció que proposa als alumnes que facin el seu retrat i que expliquin de què són capaços, i amb un altre apartat que proposa la creació d'un conte sobre la capacitat, l'amistat i la solidaritat, una faula que contribueixi a generar valors i actituds positives cap a la discapacitat.

Educant ciutadans

Què significa ser ciutadà al segle XXI? Què volem dir quan parlem de globalització? Què significa ser immigrant? Què és la sostenibilitat? Aquestes preguntes i moltes altres que es fan els joves per als quals la ciutat és un espai obert, dinàmic i participatiu són les bases del nou programa *Ciudadania*, que també forma part de la web *Educalia*, una iniciativa que els permet, als joves, aprofundir en el concepte de ciutadania mitjançant una proposta d'oci a Internet o del treball a l'aula. Amb aquest projecte, la Fundació pretén estimular la participació dels alumnes de secundària en temes com la immigració, la sostenibilitat, els drets humans o la globalització.

El programa es presenta a la xarxa en forma de plànol d'una ciutat imaginària en què es

Ciudadania, nou programa virtual de la Fundació "la Caixa"

convida a passejar en qualsevol direcció per mitjà d'una infinitat de reclams que condueixen a nous camins. L'epígraf Diversitat i civisme és l'eix vertebrador d'aquest programa, especialment concebut per treballar a l'aula, ja que la utilització individualitzada de *Ciudadania* adquireix tot el seu sentit si es culmina amb una proposta de treball en grup moderada pel professorat. Per facilitar la tasca docent, la Fundació ha editat una guia educativa que conté un CD de la web en què es presenten totes les possibilitats de treball escolar que ofereix el programa i dos textos de Federico Mayor Zaragoza, president de la Fundació per a una Cultura de Pau, i de Joaquín Arango, director del Centre d'Estudis sobre Ciutadania i Migracions de l'Institut Universitari Ortega y Gasset.

Activitats educatives

Educar en les arts, la ciència i el medi ambient

Les motxilles mediambientals fomenten entre els escolars valors a favor del medi ambient

La Fundació "la Caixa" ha continuat oferint, durant l'any 2003, diverses propostes destinades a escolars i a professors amb l'objectiu d'apropar-los a la cultura, la ciència i el medi ambient.

Materials educatius

Amb aquesta finalitat, per exemple, la Fundació posa a disposició de les escoles i dels centres de recursos les maletes pedagògiques i les motxilles mediambientals. Amb aquests materials educatius, es vol proporcionar als mestres i professors les eines que els permetin desenvolupar activitats complementàries a les assignatures curriculars. Les maletes pedagògiques *La Central Lletrera*, *Contes de fades*, *Capsa de somnis*, *Temps i so* i *L'audició* són un recurs educatiu que proposa activitats relacionades amb el llenguatge, el teatre o la música.

D'altra banda, les motxilles mediambientals, una experiència amb més de 10 anys d'història, pretenen fomentar entre els escolars valors que generin actituds favorables al medi ambient i a l'entorn natural. Actualment, hi ha quatre línies de motxilles: la Verda (vegetació i fauna), la Vermella (l'home i el seu medi), la Blava (aigua) i la Groga (sòl, roques i erosió). Aquests materials van acompanyats de guies i pautes de treball per als professors. Durant l'any 2003, gairebé 300.000 escolars van treballar amb aquests materials.

Activitats educatives i familiars

Durant l'any 2003, la Fundació ha continuat desenvolupant el seu programa de propostes pedagògiques, centrades en les arts plàstiques, la música i la literatura, tant per a la comunitat escolar com per al públic familiar. En aquest

sentit, més de 27.695 escolars han participat en l'ampli programa d'activitats que el Laboratori de les Arts ha organitzat al CaixaForum: tallers d'art contemporani, de música o de poesia; concerts; visites a les exposicions; cursos i seminaris per a professors, etc.

Entre aquestes activitats, cal destacar la consolidació dels tallers dirigits als nens d'educació infantil i cycle inicial de primària. Els programes *Colors i formes en moviment* i *Dins i fora* han permès que els més petits s'apropin a les obres de Sol LeWitt, de Joseph Beuys i Arata Isozaki, respectivament, i es familiaritzin, d'aquesta manera, amb l'art contemporani. Així mateix, amb els programes *L'art per*

Gairebé 300.000 escolars han treballat amb els materials educatius de la Fundació

aprendre i *Més que concerts*, s'ha creat una nova línia d'activitats que, mitjançant guies didàctiques i sessions de treball amb el professorat, pretén proporcionar eines al docent per integrar la visita a una exposició o l'assistència a un concert en la programació de l'aula.

Com a punt culminant dels Tallers d'Interpretació Poètica, es va celebrar el Festival de la Poesia, en què una representació d'alumnes pertanyents a les diferents escoles participants als tallers van recitar una tria dels poemes treballats i van compartir escenari amb els poetes Dolors Miquel i Albert Roig i amb el músic Marc Egea. També cal destacar la celebració de les jornades de debat *Repensar l'educació en les arts visuals*, on van participar gairebé 400 professionals del sector i professors com Kerry Freedman, Paul Duncum, Jacqueline Chanda, Rachel Mason i David Buckingham, entre altres experts.

Activitats educatives sobre el Nadal a CaixaForum

D'altra banda, més de 30.164 persones han visitat CaixaForum els caps de setmana i festius per participar en l'àmplia i variada oferta d'activitats familiars. En el cycle de *Concerts Familiars*, han pogut gaudir amb músiques de signe molt divers: des de l'òpera de Mozart, amb l'espectacle *Papageno & Cia*, fins a la música de Piazzola, Gershwin o Mancini interpretada pel grup Les Bons Becs en el seu concert *Vent de bogeria*, passant per l'humor i el virtuosisme de les quatre veus del grup britànic Cantabile, la música afroamericana interpretada per les espectaculars veus de Linda Tillery & The Cultural Heritage Choir o les músiques de Cracòvia, Kurdistan o Rajasthan...

El programa *Art al Labo* ha permès, d'altra banda, que el públic d'edats compreses entre els 5 i els 105 anys pogués participar en diferents tallers per mitjà dels quals es proposava una aproximació lúdica i participativa al món de les arts. A *RetratART* i *RetratART en blanc i negre*, per exemple, es va poder treballar sobre la idea del retrat i l'autoretrat i, a *Nadal al Labo*, la llum va ser la protagonista de diverses propostes de caire nadalenc.

Així mateix, amb *Art en joc*, es va oferir un seguit de jocs perquè petits i grans entressin en contacte amb les arts: amb el *Joc dels enig-*

mes, es va proposar un itinerari per l'exposició *Núbia, els regnes del Nil a Sudan*, a la recerca de pistes que ajudaven a observar les obres; amb *Colors en moviment*, es va suggerir, per exemple, una sèrie de jocs per apropar-se al mural de l'artista nord-americà Sol LeWitt que presideix el vestíbul de CaixaForum.

Tallers d'art, música, literatura i teatre per a escolars

La programació familiar es va completar amb un cicle de pel·lícules dedicat als grans còmics del cinema –Buster Keaton, Charlot, El Gras i el Prim, els germans Marx, Jacques Tati, Cantinflas, entre altres– i amb l'espai *El racó del contacontes*, en què, diumenge rere diumenge, els més petits van gaudir escoltant i participant de les més al·lucinants històries explicades per diferents narradors.

Una altra important activitat educativa van ser les jornades de debat *Joves, teatre i cultura. Pràctiques teatrals en entorns educatius*, organitzades per la Fundació "la Caixa" cap

al final de novembre al Centre Cultural de Granollers. Aquestes jornades, en què van participar, entre altres experts, José Sanchís Sinisterra, Georges Laferrrière, Fernando Bercebal i Roberta Zanolì, van servir per debatre, intercanviar experiències i reflexionar sobre un mateix àmbit: la relació entre els joves i el teatre. Aquestes jornades, en què es van celebrar conferències, taules rodones, actuacions i fòrums d'experiències, van ser la culminació d'un projecte educatiu iniciat el 1984, quan el Centre Cultural de Granollers va acollir uns incipients tallers amb la finalitat de divulgar el teatre com a mitjà d'expressió i de creació entre els estudiants de secundària, una experiència que ràpidament va ser secundada pels Centres Culturals de Vic i de Lleida.

Activitats de ciència

Les activitats educatives de la Fundació "la Caixa" també s'han apropiat a la ciència amb un seguit de tallers i activitats organitzades al Museu de la Ciència de Barcelona, a CosmoCaixa de Madrid i als centres culturals de la Fundació amb l'objectiu que els alumnes participants apliquin el mètode científic i estimulin la seva capacitat deductiva. Una d'aquestes iniciatives, organitzada pel Museu de la Ciència de Barcelona, és *Els matins del Museu*, un cicle de conferències per a alumnes de secundària que ha intentat animar els alumnes a conèixer la recerca que es realitza al país, a descobrir nous reptes, a orientar opcions professionals i, en última instància, a reconèixer la ciència com a quelcom proper i assequible que requereix una opinió informada.

Els centres culturals de la Fundació "la Caixa" desenvolupen un intens programa educatiu

EUI Santa Madrona

Fundada el 1917, és l'escola d'infermeria més antiga de l'Estat espanyol

La demanda d'infermeres espanyoles als països de la Unió Europea no ha parat de créixer en els últims anys. Durant l'any 2003, 71 persones van obtenir el diploma d'infermeria a l'Escola Universitària Santa Madrona de la Fundació "la Caixa"; 36 van acabar el màster en administració i gestió d'infermeria; 20, el postgrau d'infermeria i sida; 19, el postgrau en teràpies naturals, i 20 cursen el postgrau sociosanitari.

L'Escola Santa Madrona és un centre de formació humanista amb una finalitat professionalitzadora i de dinamització comunitària en l'àmbit de la salut. Fundada el 1917, és l'escola més antiga de la seva especialitat de tot l'Estat espanyol.

L'EUI Santa Madrona està adscrita a la Universitat de Barcelona i segueix una línia educativa que combina aspectes de tradició, provinents de la seva llarga trajectòria, i aspectes de modernitat, amb els quals vol satisfer les necessitats socials actuals, i, a més a més, és conseqüent amb la tradició innovadora i d'avantguarda de la Fundació "la Caixa". Les seves activitats s'orienten, principalment, cap a la formació permanent dels professionals de la infermeria i cap al perfeccionament de la capacitat pedagògica del professorat i dels professionals que actuen en la pràctica i en la formació per a la funció directiva. L'escola també ofereix formació de postgrau en l'àmbit clínic, que té com a objectiu desenvolupar capacitats i establir competències en les infermeres perquè puguin oferir una actuació de qualitat i es converteixin en referents institucionals en l'àmbit del

71 nous graduats en infermeria, el 2003

VIH/sida, del sector sociosanitari i de les teràpies naturals i complementàries.

En la línia d'una millor articulació entre docència i assistència, Santa Madrona organitza periòdicament activitats de formació per al professorat i per als professionals dels centres assistencials que reben estudiants en pràctiques. Aquestes accions s'emmarquen en la línia de l'aliança entre docència i assistència que possibilita realitzacions i projectes com el Projecte Leonardo. Pel que fa a la producció de materials per a la formació, l'escola ha promogut l'edició de diversos vídeos i materials educatius. El compromís com a centre universitari amb la recerca i amb la innovació es reflecteix en la participació de l'escola en estudis a l'Amèrica Central, en un programa de beques per a l'ampliació d'estudis superiors a la Universitat d'Edimburg, en el projecte AMAS i en el treball conjunt amb la Divisió Internacional dels Hospitals Públics de París, amb la qual col·labora des del 1989 dins el marc del programa Leonardo.

Beques de postgrau

El 2003 s'ha celebrat la vint-i-dosena edició d'aquest programa

Acte de lliurament de la vint-i-dosena edició del programa de beques de postgrau

El programa de beques de postgrau de la Fundació "la Caixa" va celebrar, el 2003, la vint-i-dosena convocatòria des del seu inici el 1982. Als més de 1.600 titulats superiors que ja s'han beneficiat d'aquestes ajudes, cal afegir els 130 becaris seleccionats el 2003, entre més d'un miler de sol·licituds, que cursaran l'ampliació dels seus estudis als Estats Units (50 beques), Alemanya (35 beques en col·laboració amb el Deutscher Akademischer Austausch-

dienst), França (20 beques en col·laboració amb el Govern francès), el Regne Unit (15 beques en col·laboració amb el British Council) i Canadà (10 beques en col·laboració amb la Fundació d'Estudis Canadencs).

En les més de dues dècades de beques, la universitat preferida pels titulats superiors per ampliar els seus estudis ha estat la nord-americana de Colúmbia (79), seguida de les també nord-americanes de Harvard (74),

MIT de Massachussets (59) i Stanford (48) i de l'anglesa London School of Economics (40). Pel que fa als estudis amb més demanda de beques, destaquen els d'enginyeria (155), administració d'empreses (151) i dret (129), seguits dels de medicina (106) i economia (106).

Estats units, alemanya, frança, regne unit i canadà, països de destinació

Així i tot, la llista d'especialitats cursades pels becaris de la Fundació "la Caixa" és extensa i molt heterogènia. En són una bona prova els nou titulats que cursaran estudis

musicals o els becaris que ampliaran la seva formació en matèries tan diverses com la gestió de museus, el tractament d'aigües superficials i residuals, la influència de la pluja àcida en la reproducció de les aus, la gestió sanitària, la investigació neurològica de les cefalees o la recerca de teràpies biològiques contra el càncer.

Les beques que concedeix la Fundació "la Caixa" tenen una durada d'un o dos cursos acadèmics i cobreixen el viatge a la universitat escollida, les despeses de matriculació, les assegurances mèdiques, l'allotjament i la manutenció. La sol·licitud de les beques està oberta a estudiants llicenciats per qualsevol universitat espanyola que tinguin un bon domini de la llengua del país on vulguin ampliar estudis. La tria de candidats es fa després d'una valoració de l'expedient

El 2003 s'han atorgat 130 beques per ampliar estudis de postgrau

acadèmic i d'una entrevista personal amb un comitè de selecció format per dos catedràtics universitaris, un representant de l'entitat col·laboradora i un altre de la Fundació "la Caixa".

1.756 becaris des
de l'any 1982

www.estudis.lacaixa.es

Un directori de becaris, disponible a Internet a través de la pàgina web www.estudis.lacaixa.es, propicia que els becaris no perdin els vincles que els han unit i constitueix una autèntica plataforma d'accés al món laboral. L'Associació de Becaris té com a fina-

litat bàsica mantenir i impulsar les relacions entre els seus membres, i la revista *Newsletter*, de publicació quadrimestral, és el seu principal òrgan de comunicació.

A www.estudis.lacaixa.es pot consultar-se un directori amb els currículums dels becaris

22 anys de beques de postgrau

Especialitats cursades pels becaris, l'any 2003		Beques concedides, per països (2003)	Universitats més sol·licitades des de 1982	Nº de becaris
Enginyeria	12	Estats Units 50 beques 	Columbia University	79
Dret	10		Harvard University	74
Administració d'empreses	9		M.I.T.	59
Música	9		Stanford University	48
Relacions internacionals	9		University of California, Berkeley	37
Ciències de la informació	8			
Filosofia	8	Regne Unit 15 beques 	London School of Economics	40
Biologia	6		London School of Hygiene and Tropical Medicine	16
Medicina	6		University of Cambridge	15
Lingüística	5		University College, London	15
Psicologia	5		University of Oxford	13
Ciències ambientals	4			
Informàtica	4	Alemanya 35 beques 	Ludwig-Maximilians Universität München	20
Veterinària	4		Humboldt-Universität zu Berlin	15
Arquitectura	3			
Economia	3			
Gestió de projectes culturals	3			
Química	3			
Traducció i interpretació	3	França 20 beques 	École des Hautes Études en Sciences Sociales	10
Belles Arts	2		Université Panthéon-Sorbonne	8
Ciències del mar	2		Université Pierre-et-Marie Curie	8
Literatura	2			
Administració pública	1			
Antropologia	1			
Ciències polítiques	1	Canadà 10 beques 	Université de Montréal	4
Física	1		University of Toronto	4
Geografia-Història	1			
Geologia	1			
Matemàtiques	1			
Museologia	1			
Sociologia	1			

Programes culturals

1. Centres culturals
2. Exposicions
3. Art multimèdia
4. Música
5. Humanitats

CaixaForum Barcelona i els diferents centres culturals han prosseguit la tasca de difusió i aproximació de l'art, la música, la poesia, la literatura i el cinema entre un públic ampli i heterogeni. Així, durant l'any 2003, la Fundació ha organitzat 245 exposicions, que han estat visitades per més de 2.851.530 persones, i ha mantingut els diferents programes de música, d'art multimèdia i d'humanitats. D'altra banda, la Fundació "la Caixa" ha dedicat el 2003 a ultimar el projecte del nou centre social i cultural **CaixaForum Madrid**, obra dels arquitectes Jacques Herzog i Pierre De Meuron.

Peter Paulus Rubens. "Escena pastoral" (detall), c. 1635. Exposició "Rubens, Van Dyck, Jordaens... Mestres de la pintura flamenca del s. XVII en les col·leccions del Museu Estatal de l'Ermitage".

Centres socials i culturals de la Fundació "la Caixa"

Els centres culturals de la Fundació "la Caixa" han rebut la visita de 2.150.194 persones durant l'any 2003

Presentació del projecte arquitectònic del CaixaForum Madrid

CaixaForum Madrid ja té projecte

La Fundació "la Caixa" ha presentat durant l'any 2003 el projecte arquitectònic del seu nou centre social i cultural a la capital, CaixaForum Madrid, firmat pels arquitectes Herzog & De Meuron, guanyadors del premi Pritzker d'arquitectura el 2001 i autors de diverses actuacions en edificis museístics, com la Col·lecció Goetz, a Munic, o el seu disseny més conegut, la Tate Modern de Londres. Actualment, estan treballant en diversos projectes a Espanya: el Centre Cultural Museu Óscar Domín-

guez, a Santa Cruz de Tenerife; el nou moll d'enllaç i la plaça España a Santa Cruz de Tenerife, i l'edifici del Fòrum 2004 a Barcelona.

El pla arquitectònic del CaixaForum Madrid s'emmarca dins el projecte de reordenació de l'eix Recoletos-Prado, una iniciativa urbanística de gran rellevància per a Madrid dirigida pels arquitectes Álvaro Siza i Juan Miguel Hernández de León. CaixaForum Madrid disposarà de 8.000 metres quadrats i s'ubicarà a l'antiga Central Elèctrica del Mediodía, un dels millors exemples d'arquitectura industrial de les acaballes del segle XIX que persisteixen al casc antic de Madrid.

L'antiga Central Elèctrica del Mediodía va ser projectada el 1899 com una fàbrica d'electricitat a partir de la combustió de carbó que havia de proveir d'energia el sector sud del casc antic de Madrid. CaixaForum Madrid conservarà la façana original de maó vist de l'antiga fàbrica i "levitarà" sobre una gran plaça pública oberta als quatre costats que s'estendrà fins al passeig del Prado, amb una superfície de 8.000 metres quadrats. CaixaForum disposarà de més de 2.500 metres quadrats destinats a sales d'exposicions, un auditori de 322 places, una mediateca, sales polivalents per a conferències i altres activitats, tallers de conservació i restauració i un magatzem d'obres d'art. L'ampli vestíbul, la cafeteria, la botiga-llibreria i el restaurant complementaran l'oferta del centre.

Situat davant del Jardí Botànic, al costat del Museu del Prado, del Museu Thyssen-Bornemisza i del Museu Nacional Centre d'Art Reina Sofia, el CaixaForum Madrid s'afegirà a la important oferta cultural que es concentra en aquesta zona. El CaixaForum Madrid ampliarà considerablement l'oferta de la Fundació "la Caixa" a la ciutat i aportarà una programació complementària i multidisciplinària en els àmbits social i cultural oberta a tots els públics i en què conviuran les exposicions temporals, la música, les humanitats i els programes socials i educatius.

CaixaForum Madrid, façana del carrer Alameda

Secció transversal del futur CaixaForum Madrid

El CaixaForum Madrid substituirà la sala d'exposicions del carrer Serrano. Aquest espai i la sala que la Fundació té al passeig de la Castellana van ser pioners en l'exhibició d'art contemporani a Espanya en la dècada dels vuitanta. Les dues sales han acollit exposicions emblemàtiques, com "Altres figuracions" (1982), que va representar el salt internacional de Miquel Barceló, o exposicions monogràfiques dedicades a Janis Kounellis (1982), Enzo Cucchi (1985) i Richard Deacon (1991), entre altres artistes.

CaixaForum Barcelona, realitat consolidada

El CaixaForum va encarar el segon any de vida com un nou, tot i que consolidat, centre cultural i social de la Fundació "la Caixa" amb un total de 1.133.220 visites durant l'any 2003. Entre les diferents activitats que va organitzar el CaixaForum al llarg de l'any passat, la major aflluència de públic va correspondre a les exposicions, amb 871.684 espectadors (un 76,5% del total). Entre les mostres més visitades, cal destacar "Rubens, Van Dyck, Jordaens... Mesures de la pintura flamenca del s. XVII a les col·leccions del Museu de l'Ermitage", l'exposició "Henri Cartier-Bresson, retrospectiva", la "Col·lecció d'Art Contemporani" i "Núbia. Els regnes del Nil al Sudan". La Mediateca de la

què CaixaForum va obrir les portes per oferir als visitants una àmplia oferta cultural, com la instal·lació sonora *Passatge de la música invisible*, activitats familiars dirigides als més petits organitzades pel Laboratori de les Arts, visites comentades a la Col·lecció d'Art Contemporani, propostes de videoart de la Mediateca o de música interpretada en els diferents espais del centre per grups de joves intèrprets, com l'Ensemble FA7 o l'Ensemble Le Baquet.

D'altra banda, cada dimecres dels mesos de juliol i agost, el CaixaForum va estar obert fins a mitjanit. L'auditori, el pati anglès, els carrers modernistes i les terrasses van ser els escenaris d'una oferta plural en què van conviure, un cop més, les músiques del món, la música antiga, el videoart, la videodansa, l'art interactiu, la música *techno* i la poesia.

Per la seva banda, el programa "Espais Oberts" va acollir, a finals d'agost del 2003, *Temporada de llàgrimes*, una instal·lació de Soledad Sevilla (València, 1944) ubicada a *El Jardí Secret* del CaixaForum, l'espai exterior dissenyat per l'arquitecte japonès Arata Isozaki. La instal·lació, inspirada en imatges de la *Intifada* palestina, combinava elements arquitectònics, llum i aigua.

En el marc d'aquesta iniciativa d'intervencions d'artistes contemporanis en el CaixaForum, el vestíbul del centre va acollir l'obra del danès Jeppe Hein. El Hall del CaixaForum es va convertir en l'escenari de l'obra *Reflectint l'espai*, una peça interactiva especialment creada per a aquesta ubicació. L'obra estava formada per set esferes d'acer cromat de 50 centímetres de diàmetre que vagarejaven per l'ampli vestíbul del centre expositiu.

Centres socials i culturals

La programació cultural de la Fundació "la Caixa" té un dels seus puntals en l'àm-

plia oferta dels diferents centres socials i culturals que la Fundació té a Girona, Granollers, Lleida, Palma de Mallorca, Tarragona, Vic i Madrid.

Centre cultural de Granollers

El centre cultural de **Granollers** va programar, el 2003, una àmplia oferta social, cultural i educativa. Durant el mes de maig, va tenir lloc, per exemple, la clausura de la 22a edició de la Mostra de Tallers de Teatre per a Centres d'Ensenyament Secundari, una activitat que se celebra durant el curs escolar i que es va tancar amb la representació de l'obra *La mort d'en Quim Federal*, de Salvador Espriu, amb direcció de Ricard Salvat. Uns mesos després, al novembre, el centre va acollir les jornades de debat "Joves, teatre i cultura", que van reunir diferents experts del món del teatre i de l'educació juvenil. Al centre també es van celebrar exposicions, com "Dissenyador per a un mite: Homenatge a Toulouse-Lautrec", "Xocoatl" o "Pau Casals en l'escenari de l'art", una mostra que invitava a fer una passejada per la col·lecció del músic, formada per obres d'alguns dels artistes més rellevants de les acaballes del segle XIX i començament del XX, com Josep Clarà, Josep Llimona, Ramon Casas o Santiago Rusiñol. Altres activitats organitzades a Granollers van ser les activitats educatives de poesia i música, les lectures poètiques o les XX Jornades Culturals de Gent Gran.

Centre social i cultural de Lleida

La programació del centre de **Lleida**, per la seva banda, va incloure exposicions com "Tuaregs. Nòmades del desert" o "Mirada intuïtiva". El centre també va prosseguir el cicle d'intervencions artístiques al vestíbul, que, durant l'any 2003, va tenir entre altres,

La Mostra de Tallers de Teatre per a centres d'Ensenyament Secundari es va celebrar a Granollers, Lleida i Vic.

com a protagonistes Frederic Amat i Mapi Rivera. Aquestes intervencions artístiques s'han convertit, amb els anys, en un referent de l'art contemporani a Lleida. En aquesta ocasió, Frederic Amat va exposar *Oedipus Rex*, una al·lusió al món escènic que incloïa algunes de les pintures elaborades per a l'òpera homònima de Stravinski. Mapi Rivera, per la seva banda, va presentar l'obra *Pell de pas*. El cicle de cinema "Amb veu pròpia", dedicat íntegrament a les versions originals, va projectar, entre altres títols, *The Pianist*, de Roman Polanski, *Les glaneurs et la glaneuse*, d'Agnès Varda, i *Concorrenza sleale*, d'Ettore Scola. El centre de Lleida també va acollir la 12a edició de la Mostra de Tallers de Teatre i el cicle de conferències "Pensament Contemporani". Altres activitats del centre van ser les Tardes de la ciència, que, entre altres temes, van girar al voltant del canvi climàtic a Espanya, del genoma o de les marees negres.

Seu de la Fundació "la Caixa" a les Illes Balears

El centre de **Palma**, a Mallorca, ha combinat les activitats socials amb exposicions com "La mirada intuïtiva", amb fotografies d'Ellen Auerbach, o "Deu anys de cultura, cent anys d'història", en què es va recordar la dècada d'activitats culturals de l'emblemàtic edifici de la Fundació a Palma, un antic hotel de luxe dissenyat per l'arquitecte modernista Domènech i Montaner. Una altra de les mostres que va acollir el centre va ser "Les fotografies de Cas Oorthuys", un homenatge a aquest fotògraf holandès que va captar poèticament la vida quotidiana de les Illes Balears en els anys seixanta. El centre també va organitzar activitats socials, com el curs "Saviesa i felicitat", que va analitzar els diferents corrents ètics de l'antiguitat, des de l'ètica homèrica fins a les escoles filosòfiques grecol·latines, o el cicle de conferències "Antropologia social i místiques religioses", una reflexió sobre les creences religioses de la societat, coordinat pel doctor en filosofia Guillem Muntaner. Altres activitats del centre de Palma van ser cursos com "El mar: del litoral a l'oceà", en què un equip pluridisciplinari de professionals va passar revista a la seva dinàmica, a la seva biologia o a l'ús que del mar ha fet la humanitat des de l'antiguitat fins a l'actualitat, o l'octava edició del curs de "Pensament i cultura clàssica: política i poder a l'antiguitat grecol·latina".

Centre social i cultural de Tarragona

El centre de **Tarragona** ha organitzat exposicions com "Jujol, dissenyador", dedicada a l'arquitecte i dissenyador modernista, que va permetre contemplar gairebé un centenar de peces, la majoria inèdites, o organitzar

La seu de la Fundació "la Caixa" a les Illes Balears ha celebrat el seu 10è aniversari

un cicle de conferències per a la gent gran, com la que va pronunciar el periodista Lluís Permanyer sobre la vida i l'obra de l'escriptor i pintor Santiago Rusiñol. El centre de Tarragona també va organitzar, coincidint amb la celebració del programa de recreació històrica "Tarraco Viva", el cicle "Poesia clàssica llatina: Dido i Eneas", en què es va analitzar la poesia èpica romana, es van recitar fragments de *L'Eneida* de Virgili i es va projectar la pel·lícula *Son de mar* de Bigas Luna. La programació científica del centre de Tarragona va incloure, entre altres activitats, tallers per a escolars sobre fenòmens elèctrics o la Setmana de la Ciència, en què, en col·laboració amb la Universitat Rovira i Virgili, es va debatre l'estat actual i les perspectives de futur de la nanobiotecnologia i de la variabilitat genòmica. Entre les activitats socioculturals del centre, cal esmentar el cicle de conferències "Cultura de pau i transformació de conflictes" o la projecció, dins el cicle "D+D Documental més debat", del reportat-

ge *Picasso i les seves dones*, de Manuel Palacios, seguit d'un debat moderat per la crític d'art Victòria Combalía. En aquest cicle, s'han estrenat documentals que després han obtingut premis internacionals, com *Bowling for Columbine* o *Balseros*. El centre també va acollir el cicle "Pesament contemporani".

Centre cultural de Vic

El centre cultural de **Vic**, per la seva banda, va acollir exposicions com "Del modernisme a les avantguardes: dibuixos de la col·lecció de la Fundació Francisco Godia", "Xocoatl", "Fotopres '01", "L'art altre", "Dissenyadors per a un mite: Homenatge a Toulouse-Lautrec" i una exposició amb obres de la Col·lecció d'Art Contemporani de la Fundació "la Caixa". Una altra de les activitats organitzades pel centre va ser la cinquena edició del cicle "Un pas a dos", una iniciativa d'apropament als lectors de l'obra d'alguns dels poetes contemporanis

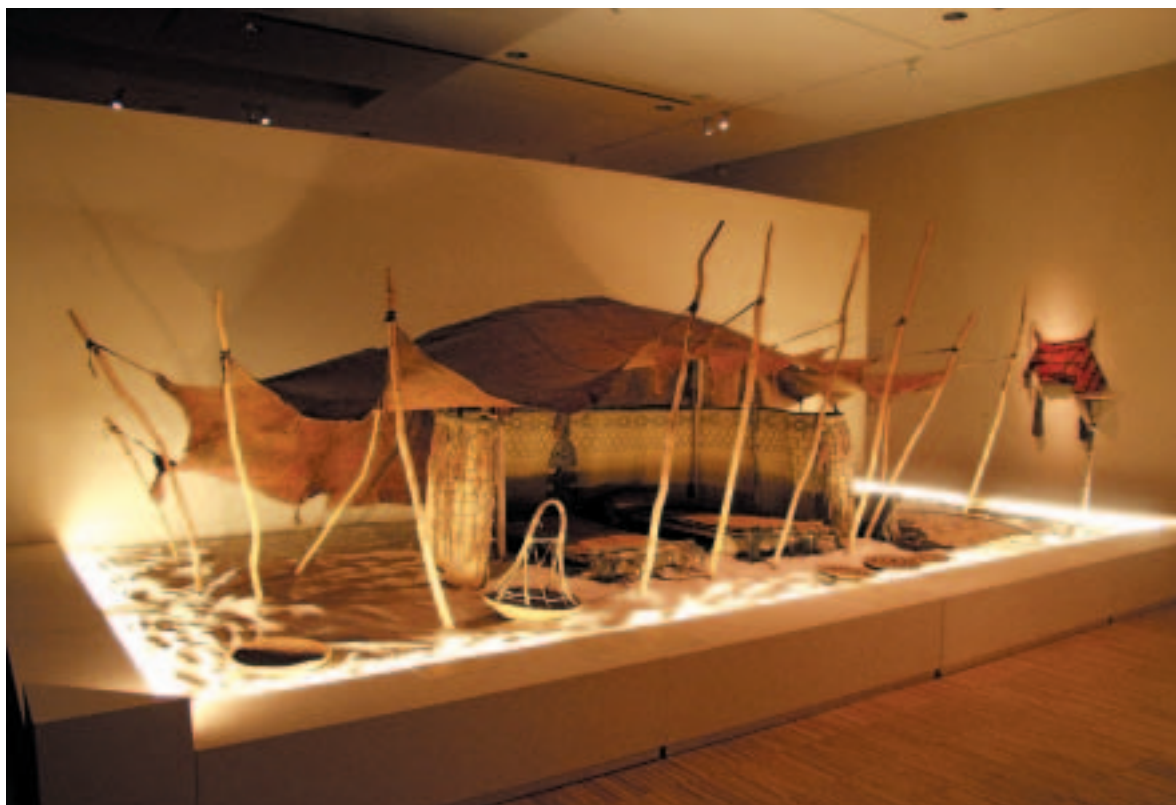
més representatius. Aquest cicle, organitzat juntament amb l'editorial Cafè Central, va presentar poetes i crítics com Albert Roig, Joan Sunyol i Sam Abrams.

Sales d'exposicions

Sala Girona de la Fundació "la Caixa"

La **Sala Girona** de la Fundació "la Caixa" va organitzar, entre altres activitats, la mostra "La catedral de Girona: l'obra de la Seu", una exposició sobre el procés constructiu d'aquesta obra arquitectònica. La mostra presentava el resultat de les recents investigacions arqueològiques, que han permès conèixer millor les transformacions que, al llarg de més d'un mil·lenni, van convertir un petit temple romà en una església romànica primer, i després en la monumental catedral

que avui coneixem i que s'ha convertit en el símbol de la ciutat de Girona. Altres mostres que es van exhibir a la sala Girona van ser: "Ellen Auerbach: la mirada intuïtiva", "Tuaregs. Nòmades del desert" o "Abbas, visions de l'Islam". La Fundació també va organitzar *Transvisual Girona 2003*, una proposta educativa i d'entreteniment que, durant sis setmanes consecutives, va permetre divulgar entre el públic infantil i juvenil disciplines de tanta vigència com el còmic, la robòtica, el vídeo, la música, el disseny, la realitat virtual, la televisió, l'animació o el món dels videojocs. La Fundació també va acollir el cicle de conferències "Pensament contemporani", en què van participar Roberto Carneiro, Ignacio Ramonet, François Houtart, Michael Keating i Ulises Moulines i que es va celebrar simultàniament als centres de Lleida i de Tarragona. Altres activitats organitzades a Gi-

"Tuaregs. Nòmades del desert" s'ha pogut visitar als centres de la Fundació a Girona, Lleida, Palma i Tarragona

rona van ser la conferència “Què ens diu el genoma?”, a càrrec del doctor Miguel Beato; el cicle “Músiques del Món”, i el recital poètic *Poesia Compartida*, amb Miquel de Palol i Sebastià Alzamora.

Sala Montcada de Barcelona

Durant l'any 2003, la **Sala Montcada de Barcelona** va iniciar un nou cicle de projectes artístics fidel a l'esperit d'avantguarda i experimentació que ha guiat la programació de la sala des dels seus orígens, fa més de 20 anys. Fins ara, la programació s'havia centrat en l'entrenament i la difusió de comissaris emergents que plantejaven la programació de tota una temporada. La nova política de la sala pretén que cada exposició constitueixi un laboratori de diàleg entre l'artista, l'espectador, el comissari i l'espai.

D'aquesta manera, les temporades, que segueixen el calendari del curs escolar, estaran formades per quatre exposicions amb quatre comissaris diferents que invitaran un artista espanyol i un altre d'estranger perquè desenvolupin un projecte comú. L'objectiu d'aquesta nova política és obrir la Sala Montcada a comissaris de diferents contextos culturals, socials i polítics que enriqueixin, amb les seves propostes, el laboratori d'intercanvi artístic en què es vol transformar la sala.

La programació per al 2003 va córrer a càrrec dels comissaris Montse Romaní, Moritz Küng, José Roca i Teresa Macrí, que van invitar, respectivament, Ursula Biemann i María Ruido; Lara Almarcegui i Adrian Schiess; José Alejandro Restrepo i Juan Luis Moraza, i Cuco Suárez i Xhafabdessemed. Al final de cada temporada, la Fundació editarà un catàleg que inclourà textos, obres de referència, imatges i totes les activitats i sessions de debat organitzades al voltant de les exposicions.

Transvisual Girona 2003

Sala Serrano de Madrid

La **Sala Serrano de Madrid** ha acollit durant l'any 2003, coincidint amb la celebració de la fira ARCO, la mostra “Miriam Cahn”, formada per unes 200 obres, entre dibuixos, olis, fotografies i sèries, realitzades entre 1981 i 1990. Altres mostres que s'han pogut contemplar durant l'any 2003 a la sala han estat les exposicions “Malevitz i el cinema”, “Iñigo Manglano-Ovalle” i “Núbia. Els regnes del Nil al Sudan”. La Sala Serrano es va inaugurar el 1980.

Programa d'exposicions

L'art contemporani, l'obra dels grans mestres i la història d'altres cultures, principals temàtiques d'aquest programa

Detall de l'obra La Unió de la Terra i l'Aigua, 1618. Peter Paulus Rubens. Museu Estatal Ermitage

El programa d'exposicions de la Fundació "la Caixa" ha mantingut, durant l'any 2003, l'objectiu de divulgar l'art entre un públic ampli i heterogeni. L'oferta expositiva de la Fundació comprèn una gran varietat d'estils i èpoques, que van des de la pintura flamenca del segle XVII a la Col·lecció d'Art Contemporani de la Fundació. Enguany la Fundació ha organitzat 245 exposicions, que han estat visitades per 2.851.530 persones.

Arts plàstiques

Rubens, Van Dyck, Jordaens...

Al segle XVII, Rubens, pintor, diplomàtic, humanista i cosmopolita, va convertir la pintura en una de les claus de la imatge de les monarquies absolutistes europees. La mostra "Rubens, Van Dyck, Jordaens... Mestres de la pintura flamenca del segle XVII a les col·leccions del Museu Estatal Ermitage", que es va exhibir a CaixaForum i va ser visitada per 214.823

persones, demostra, però, que el segle d'or flamenc no solament va ser el segle de Rubens. Al seu costat, els retrats de Van Dyck, les composicions religioses de Jordaens, les natures mortes de Snyders i les escenes costumistes de Brouwer o de Teniers van convertir la tradició realista de l'escola flamenca en una de les alternatives més significatives al prestigi de l'idealisme de l'escola italiana. Coincidint amb la mostra, es va organitzar el curs "Pintura i societat en temps de Rubens", que va intentar mostrar algunes de les claus de l'evolució artística i social en què s'emmarquen les obres de Rubens. Paral·lelament al curs, es va celebrar una sèrie de conferències en què van participar especialistes de renom com Alejandro Vergara, cap de conservació de pintura flamenca del Museu del Prado, o Christopher Brown, director de l'Ashmolean Museum of Oxford.

Mestres del gravat

Des de l'inici del segle xv, el gravat es va convertir en un terreny per a l'experimentació artística, lliure de les restriccions imposades per les tècniques tradicionals. Les peces, que formen l'exposició "Els mestres del gravat a la Col·lecció del British Museum (segles xv-xx)", van ser seleccionades per complir dos objectius: donar a conèixer l'extraordinari panorama i desenvolupament del gravat i mostrar la importància que tenia per als artistes més prominents, des del Renaixement fins a l'actualitat. La mostra es va poder visitar als centres culturals de Tarragona i de les Illes Balears.

Miriam Cahn

L'exposició presentada a la Sala d'exposicions de Madrid, amb unes 200 obres entre dibuixos, olis, fotografies i sèries, instal·lats sota la

Inauguració de l'exposició de Miriam Cahn

direcció de la pròpia artista, recollia totes les etapes del seu treball, posant de manifest la coherència interna de la seva tasca creativa en la qual, malgrat la singularitat del seu treball, es pot seguir el rastre dels canvis que des dels anys setanta han anat succeint en el territori de l'art.

Per a Miriam Cahn el paper, la tela, el color, la càmera o la pel·lícula són vehicles d'expressió i la contemplació de la seva obra provoca en l'espectador la tensió entre els límits de la vivència i allò representat d'aquesta manera.

Luxe interior

Coincidint amb l'Any del Disseny, Caixa-Forum va reunir una selecció de 75 peces de joieria contemporània elaborades per 32 artistes nascuts després del 1960 i procedents

Qué mujer más dulce tengo, de Sabala, obra pertanyent a la Col·lecció Testimoni

de 17 països. Sorprenents, sensuals, arriscats o subtils, els treballs que es van poder veure a la mostra “Luxe interior. Joieria contemporània internacional” investiguen l’ús de tot tipus de materials, al marge dels que tradicionalment han estat considerats nobles. Així, el paper, la goma o l’acer comparteixen protagonisme amb l’or i els diamants. Coincidint amb l’exposició, la Fundació va organitzar també la jornada “Joieria contemporània: ornaments, mascotes i altres enginyers”, en què historiadors de l’art, professors de disseny i joiers van intentar descobrir els secrets d’unes creacions que no solament sedueixen els sentits, sinó que també interpel·len la ment.

Col·lecció Testimoni

La Fundació va reunir cap al final de l’any, al Centre d’Art Palacio Almodí de Múrcia,

el conjunt d’obres que “la Caixa” ha adquirit durant la temporada 2002-2003 per a la seva Col·lecció Testimoni. L’exposició va mostrar 110 peces, totes realitzades per artistes espanyols contemporanis, de diverses generacions. Les obres van ser adquirides en diferents exposicions d’algunes galeries d’art de Barcelona, Madrid i Palma i en fires com ARCO i New Art. Atès el caràcter intencionadament variat de les galeries seleccionades, les obres d’art reunides en aquesta exposició reflecteixen tot tipus de tendències –de la figuració a l’abstracció, de la tradició a l’avantguarda– en un recorregut plural i heterogeni format per pintures, escultures, fotografies i instal·lacions. La Col·lecció Testimoni va ser creada el 1987 per “la Caixa” i té, en l’actualitat, 2.110 obres d’art.

Cultures i història

Seu Vella, l’esplendor retrobada

Amb aquesta mostra, que es va poder contemplar a la mateixa Seu Vella de Lleida, la Fundació “la Caixa” i la Generalitat de Catalunya van commemorar els 800 anys de la col·locació de la primera pedra d’aquest edifici amb l’exhibició de 91 peces d’un gran valor artístic que, fins llavors, no s’havien vist mai juntes, ja que provenien de diversos museus o d’arxius nacionals i internacionals. Entre els múltiples objectes escultòrics, pintures, làpides, fragments de retaule, manuscrits, orfebreria, indumentària i altres objectes i documents exposats, cal destacar el tapís *El fill pròdig*, la làpida commemorativa que recull l’acte de col·locació de la pedra fundacional de la Seu (1203), fragments del retaule major o els jacents de les sepultures de la família nobiliària dels Montcada (segle XIV).

Núbia. Els Regnes del Nil al Sudan

CaixaForum Barcelona i la Sala d'Exposicions de Madrid van acollir durant l'any 2003 l'exposició "Núbia. Els regnes del Nil al Sudan", una mostra que il·lustra la història i l'art de les diferents cultures i regnes de Núbia, des del Neolític fins a l'edat mitjana, a través de 350 objectes que donen fe d'un patrimoni històric i arqueològic molt important. Les valls de Núbia van veure circular les influències culturals més diverses, en un moviment de flux i reflux constant que no es va aturar fins la islamització de Sudan al segle XV. D'altra banda, la Fundació va organitzar activitats paral·leles, com el cicle de conferències "L'antiga Núbia: una història desconeguda", en què van participar destacats especialistes, com Derek Welsby, conservador del departament de l'Antic Egipte del British Museum de Londres, o l'egiptòloga Francesca Berenguer, directora de la missió arqueològica a Djebel-Barkal (Sudan). L'exposició també va inspirar el curs "Cultura i art faraònic a Egipte i Sudan", coordinat per l'egiptòloga María José López Grande i en el qual van participar arqueòlegs, egiptòlegs i especialistes en prehistòria i història antiga.

7.000 anys d'art persa

L'art de l'Iran és el resultat d'un llarg procés ininterromput que, tot i les invasions de pobles estrangers, ha conservat el seu caràcter original. A Occident, es tendeix a identificar la cultura de l'Iran amb el món islàmic i a oblidar la seva herència mil·lenària: des de l'evolució tecnològica i cultural del Neolític fins a les dinasties aquemènida, selèucida, arsàcida (parts) i sassànida. L'exposició "7.000 anys d'art persa", que es va poder veure als Museus de Belles Arts de Sevilla i de València, va permetre contemplar destacades

peces, com ceràmiques, segells i tauletes amb les primeres escriptures, objectes de bronze i recipients de culte zoomorfs, relleus de Persèpolis i vaixelles d'or i plata dels aixovars reials.

El teatre romà

Els vestigis arqueològics que han arribat fins als nostres dies reflecteixen la importància arquitectònica dels teatres romans; però, més que el seu aspecte extern i monumental, l'exposició "El teatre romà. La posada en escena" pretenia mostrar-ne el funcionament, els espectacles que van acollir, els gèneres o les característiques dels actors i del públic. L'exposició, organitzada per l'Ajuntament de Saragossa en col·laboració amb la Fundació "la Caixa", presentava una extraordinària col·lecció d'objectes procedents d'importants museus arqueològics, com els de Mèrida, Còrdova, Berlín, els Museus Vaticans o el

Esfínx del Rei Senkamanisken del Museu Nacional de Sudan, Khartum. Exposició "Núbia. Els regnes del Nil al Sudan"

Peces de l'exposició "Els esperits, l'or i el xaman. Museu de l'Or de Colòmbia"

Museu del Louvre. Després de l'exhibició a La Lonja de Saragossa, la mostra va viatjar a Còrdova i a Mèrida, ciutats en què hi ha dos dels teatres romans de més valor arqueològic i artístic d'Espanya.

Art i xamans

L'exposició "Els Esperits, l'Or i el Xaman. Museu de l'Or de Colòmbia" va mostrar als centres culturals de la Fundació de Lleida i al de Palma de Mallorca el significat ritual de les peces d'orfebreria colombiana que servien de pont entre els homes i la divinitat en la figura del xaman. La mostra va permetre descobrir els valors estètics, etnològics, històrics i espirituals del món indígena mitjançant més de 270 peces del Museu de l'Or del Banc de la República de Colòmbia: pectorals, màscares, ocarines, inhaladors, urnes i molts altres objectes reproduïen formes humanes de dones, guerrers i xamans, animals (serps, cocodrils i jaguars), figures fantàstiques que barrejaven trets humans i animals i que transportaven els visitants a un ric univers simbòlic. Aquesta mostra també es va exhibir a Santander.

Xocoatl, aliment dels déus

La xocolata era un remei preventiu que els maies utilitzaven contra les mossegades de les serps, però també era un dels productes més apreciats per aquesta cultura mil·lenària, que, fins i tot, li va dedicar una divinitat. Després de la conquesta espanyola, la xocolata va arribar a Europa i es va convertir en una beguda de moda. La mostra "Xocoatl, aliment dels déus" recrea la història del cacau i del seu consum a partir de diferents escenografies i més d'un centenar d'objectes procedents de diversos museus i col·leccions privades: eines utilitzades des de temps remots en l'elaboració de la xocolata, receptaris, àlbums botànics, escultures,

màscares, fotografies, gravats d'època o ceràmiques i dibuixos. L'exposició es va poder visitar als Centres Culturals de la Fundació "la Caixa" de Granollers, Lleida, Palma i Vic.

La Catedral de Girona

Més d'un milió i mig de persones visiten diàriament les catedrals europees. Una de les més importants i amb una història més suggeridora és la de Girona. L'exposició "La catedral de Girona: l'obra de la Seu" traça la història d'aquest monument i mostra el procés constructiu d'una obra gairebé inacabable en què van participar molts mestres i artesans. L'exposició presenta, amb maquetes i obres originals, el resultat de les últimes recerques arqueològiques dutes a terme a l'edifici. Unes recerques que han permès constatar les transformacions que ha patit l'edifici des dels temps en què era un temple romà fins a convertir-se en la monumental catedral que ha acabat per erigir-se en símbol i icona de la ciutat de Girona. Una de les peces més destacades de la mostra és el sarcòfag de la comtessa Ermessenda, descobert el 1982, que llueix, a la cara frontal, les barres de la casa de Barcelona: vermelles sobre fons d'or.

Fotografia i arts visuals

Pierrick Sorin

Després de passar per CaixaForum Barcelona, l'artista francès Pierrick Sorin (Nantes, 1960) es va mudar a Bilbao i va instal·lar el seu *apartament* a la Sala Rekalde. L'exposició recrea les habitacions d'una casa a través d'una vintena d'obres i instal·lacions audiovisuals que se succeeixen en les diferents estances: el rebedor, la cuina, el menjador, el dormitori, el bany, el taller... La mostra qüestiona també la manera d'exposar obra en vídeo davant el públic. Amb pocs mobles, però amb grans dosis d'humor, Sorin mostra, per mitjà de les seves instal·lacions, els malsons banals de la vida quotidiana. Organitzada per la Fundació "la Caixa", l'exposició va ser concebuda i produïda per la Fondation Cartier de París i dissenyada pel mateix artista. Aquesta mostra també es va instal·lar a la Seu de la Fundació a les Illes Balears.

Iñigo Manglano-Ovalle

Aquesta exposició va presentar a la Sala d'Exposicions de la Fundació "la Caixa" de Ma-

Les cuisines de Trencavel, 2000, de l'exposició "Pierrick Sorin"

drid un conjunt de treballs d'Iñigo Manglano-Ovalle creats durant els últims tres anys i en els quals l'artista adopta l'observació meteorològica i els cossos fugaços dels núvols com a metàfores per parlar del paper de l'artista i del llegat de la modernitat. Amb subtileza i pertinència, la mostra ofereix una mirada sobre el mite de l'eficàcia tecnològica, la ideologia de la seguretat i del control, la globalització de l'economia i la cultura.

La fotografia a Espanya en el segle XIX

El segle XIX va estar marcat per l'aparició de nombroses innovacions tecnològiques, que van comportar importants canvis en una societat cada cop més complexa i mecanitzada. L'exposició "La fotografia a Espanya en el segle XIX" va mostrar a CaixaForum Barcelona i al Museu Municipal de Màlaga l'impacte que va provocar en la societat espanyola la im-

Imatge de l'exposició "La Fotografia a Espanya al segle XIX" de la col·lecció de Christophe Goeury

Exposició sobre la fotografia Ellen Auerbach

plantació d'aquest nou mitjà, que va revolucionar la comunicació visual, mitjançant la selecció de 165 imatges que permeten fer un recorregut per algunes de les qüestions que van preocupar la societat del segle XIX, com la identitat, la modernitat o el pas de la imatge privada a la pública.

Henri Cartier-Bresson

CaixaForum Barcelona va acollir la primera gran retrospectiva d'Henri Cartier-Bresson, mestre de mestres de la fotografia i referent indiscutible de la mirada documental de tots els temps. La mostra proposava un exhaustiu recorregut per la vida de Cartier-Bresson per mitjà d'objectes personals, records d'infància, dibuixos, imatges dels països pels quals sentia més fascinació, com la Xina o Mèxic, retrats de personatges, etc. Un bon nombre de peces amb les quals es pretenia traçar el retrat d'un home que, al llarg de la seva vida, ha estat testimoni dels canvis polítics, econòmics i artístics del segle XX. Paral·lelament a la mostra, es va organitzar el cicle "Cartier-Bresson: pensar amb la mirada", que va intentar apropar-se al pensament subjacent a les imatges de Cartier-Bresson i a la seva forma de construir el temps, la ciutat, les històries o el cos. Es va organitzar,

també al CaixaForum, la mostra “Al gust de Cartier-Bresson” que reunia 93 imatges de fotògrafs que més han conomogut l’artista.

La mirada intuïtiva

“Ellen Auerbach: la mirada intuïtiva” és una mostra antològica que va oferir la possibilitat de contemplar, per primer cop a Espanya, l’extensa obra fotogràfica d’aquesta gairebé centenària artista, formada als cercles estètics propers a la *Bauhaus*. Auerbach és una de les últimes protagonistes i testimonis de les avantguardes històriques de la fotografia. Nascuda el 1906, a Alemanya, viu a Nova York des dels anys quaranta. La seva obra fotogràfica no va ser descoberta i reconeguda fins a la dècada dels setanta i actualment està representada en importants col·leccions de tot el món. La mostra s’ha pogut contemplar durant l’any 2003 a Almeria, Girona, Lleida, Palma, Santiago de Compostel·la i Tarragona.

Aernout Mik

CaixaForum Barcelona va acollir durant l’estiu una mostra de les instal·lacions videogràfiques de l’holandès Aernout Mik. L’exposició recollia 10 video-instal·lacions, entre els quals cal destacar l’espectacular *Organic Escalator*. L’obra de Mik està marcada per les accions repetitives i mimètiques, les imatges hipnòtiques i un peculiar sentit de l’arquitectura que ajuda a dissoldre els personatges de les seves obres visuals.

Les fotografies de Cas Oorthuys

L’exposició “Les fotografies de Cas Oorthuys”, organitzada amb l’NFA (Netherlands Photo Archives), presentava una àmplia selecció de fotografies, la majoria inèdites, realitzades per l’holandès Cas Oorthuys durant la

Henri Cartier-Bresson, Preparatiu per a la dansa de baris, Bali, Indonèsia, 1949. ©Henri Cartier-Bresson/Magnum Photos

visita que va fer a les Illes Balears al començament dels anys seixanta. Aquesta sèrie de fotografies van captar un moment clau en el desenvolupament i posterior canvi de la societat balear i van servir per retratar la societat, els paisatges i els costums de les illes per mitjà d’imatges emblemàtiques, com la que mostra un pagès passejant un porc per la plaça d’Espanya d’Eivissa.

Exposicions de la Fundació "la Caixa" l'any 2003

Arts plàstiques

EXPOSICIONS	POBLACIONS
"L'art altre" o la memòria d'una petita revolta	Vic
7.000 anys d'art persa	València, Sevilla
Aernout Mik	Barcelona
Anglada Camarasa des de la distància	Gandia, L'Hospitalet de Llobregat, Terrassa
Col·lecció d'Art Contemporani	Barcelona (seu permanent)
Col·lecció d'Art Contemporani de la Fundació "la Caixa"	Salamanca, Valladolid
Col·lecció Testimoni	Múrcia
Del Modernisme a les Avantguardes. Col·lecció Fundació Francisco Godia	Vic, Palma de Mallorca
Dissenyadors per a un mite. Homenatge a Toulouse-Lautrec	Vic, Granollers
El Teatre Romà. La posada en escena	Saragossa, Còrdova, Mèrida
Els Esperits, l'Or i el Xaman. El Museu de l'Or de Colòmbia	Lleida, Palma de Mallorca, Santander
Els mestres del gravat a la Col·lecció del British Museum (s.xv-s.xx)	Tarragona, Palma de Mallorca
Gravat: L'empremta de l'artista	Benalmádena, Lugo
Iñigo Manglano-Ovalle	Madrid
Itineraris per a una col·lecció	Granollers
Joan Miró. Litògraf	Alcoi, Múrcia, Reus
Jujol, dissenyador	Tarragona
La Terra exaltada. Néstor i Canàries	Los Llanos de Aridane, Valverde
Lara Almarcegui - Adrian Schiess. Una proposta de Moritz Kung	Barcelona
L'estètica d'Anglada Camarasa	Palma de Mallorca
Lucian Freud	Barcelona
Luxe interior. Joieria contemporània internacional	Barcelona
Miriam Cahn	Madrid
Núbia. Els regnes del Nil al Sudan	Barcelona, Madrid
Pau Casals en l'escenari de l'art	Girona, Granollers
Pierrick Sorin	Barcelona, Palma de Mallorca, Bilbao
Rubens, Van Dyck, Jordaens... Mestres de la pintura flamenca del segle XVII en les Col·leccions del Museu Estatal de L'Ermitage	Barcelona
Tamayo. Col·lecció de l'obra gràfica de la Fundació "la Caixa"	Càceres, Sant Llorenç des Cardassar
Transvisual	Girona

Fotografia

EXPOSICIONS	POBLACIONS
Abbas. Visions de l'islam	Girona, Granada, Palma de Mallorca, Pamplona
Aquells anys 60	Albacete, Granollers
Districte 3. Una mirada jove al barri	Barcelona
El Museu domèstic. Un recorregut per les fotografies d'Antoni Amatller	Cervelló, El Vendrell, Olesa de Montserrat, Riudoms, Sant Celoni, Solsona, Sort, Súria, Tivissa, Torelló
Ellen Auerbach. La mirada intuïtiva	Almeria, Girona, Lleida, Palma de Mallorca, Santiago de Compostel·la, Tarragona
Espais de vida	Vall d'Albaida, Almansa, Benidorm, Burgos, Gandia, Gavà, Lucena, Manresa, Ourense
Fotopres' 01	Burriana, Daimiel, Don Benito, Plasencia, Vic
Fotopres' 03	Lleida, Ourense, Pontevedra, Valls
Henri Cartier-Bresson. Retrospectiva	Barcelona
La fotografia a Espanya en el segle XIX	Barcelona, Màlaga
Malevich i el cine	Madrid
Total Work	Barcelona
Un retrat en blanc i negre. Les fotografies de Cas Oorthuys	Ciutadella de Menorca, Lloret de Vistalegre, Lluçmajor, Palma de Mallorca, Petra
Vides minades. Cinc anys després. Fotografies de Gervasio Sánchez	Barcelona

Temàtiques històriques

EXPOSICIONS	POBLACIONS
Deu anys de cultura, cent anys d'història	Palma de Mallorca
El mar d'Ulisses. Els orígens de la navegació a la Mediterrània	Badajoz, Cartagena, Ceuta, Logronyo, Talavera de la Reina, Torreveja, Zamora
Ibers. Prínceps, guerrers i artesans	Elx, Granada, Jaén, Roses
La Catedral de Girona. L'obra de la Seu	Girona
La vida als castells	Altea, Burjassot, Cervera, Ibi, Martorell, Novelda, Palafrugell, Petrer, Premià de Mar, Ribes de Freser, Rubí, Sant Vicent del Raspeig, Segorbe, Silla, Torroella de Montgrí, Viladecans, Vilanova i la Geltrú, Villarreal
Les aromes d'al-Andalus	Badalona, Barakaldo, Burgos, Cornellà de Llobregat, Figueres, Puigcerdà, Sant Cugat del Vallès
Millars. Una civilització mil·lenària a Andalusia	Alcalá La Real, Berja, La Mojonera, Lebrija, Martos, Mijas, Priego de Córdoba, Valverde del Camino, Villacarrillo
Seu Vella. L'esplendor retrobada	Lleida
Tuareg. Nòmades del desert	Girona, Las Palmas de Gran Canaria, Lleida, Palma de Mallorca, Tarragona
Xocoatl, aliment dels déus	Granollers, Lleida, Palma de Mallorca, Vic

Art multimèdia

Un referent de l'art contemporani i multimèdia

La Mediateca disposa de més de 15.000 enregistraments

La Mediateca de CaixaForum

La Mediateca ha reunit en els últims anys un important arxiu de documentació sobre videoart, art digital o art sonor, entre altres disciplines. El centre també compta amb més de 15.000 enregistraments, a disposició del públic, i de llibres, revistes i documents electrònics especialitzats en art contemporani i en música de tots els temps. També cal destacar l'atenció que es presta a la creació artística avançada, amb peces d'art multimèdia i cultura audiovisual, obres de creació musical i referències (llibres, revistes, documents electrònics i informació procedent de la xarxa) que donen informació i amplien l'horitzó de l'accés al coneixement i al gaudi de les manifestacions artístiques.

La Mediateca de la Fundació "la Caixa" ha consolidat durant l'any 2003 el projecte "Mediatecaonline.net", una nova manera de consulta amb una connexió i interacció plenes, iniciativa que va ser guardonada amb el premi Livelink Up en la categoria de solucions

en gestió de biblioteques i catalogació. La importància de la informació disponible a la xarxa i l'emergència de noves propostes artístiques en l'àmbit del *net art* es concentren, d'altra banda, a Data.Art, un directori en línia sobre art i noves tecnologies. Una eina de treball que ofereix un univers de vinculacions a la xarxa.

A més dels seus recursos convencionals, la Mediateca ha organitzat durant l'any 2003 diferents activitats culturals relacionades amb l'entorn multimèdia. Cap al final de febrer, coincidint amb el sisè Festival d'Art Sonor, va organitzar un seguit d'iniciatives sobre els ambients sonors, com el concert de Morton Subotnick, un dels compositors electrònics més importants dels Estats Units. El seminari *La música que no escolta* va analitzar la música, com el *chill out*, dirigida a oients distrets que s'impliquen en l'acte musical d'una manera radicalment diferent a la de les persones que assisteixen a un concert. La instal·lació sonora *Passatge de la música invisible*, per la seva banda, va intentar subratllar l'omnipresència de la música en la nostra vida.

La Mediateca, d'altra banda, també va organitzar un cicle de visionat de les últimes seleccions d'alguns dels festivals per a creadors audiovisuals i electrònics amb més tradició, com el Transmediale de Berlín. Durant el mes d'abril, la Mediateca va posar en marxa el projecte www.web-side.org, una iniciativa dirigida a fomentar i a difondre la reflexió crítica i la creació artística digital, un espai obert a la creació artística, la reflexió i l'anàlisi de la cultura digital, amb la intervenció de creadors i teòrics, i també a la participació de tot el teixit cultural interessat en una anàlisi crítica de les noves tecnologies.

Programa de música

Festivals, concerts, cursos i tallers formen el programa de música de la Fundació "la Caixa"

Imatge del concert d'El Messies participatiu celebrat al Palau de la Música de Barcelona

La programació musical de la Fundació "la Caixa" ha alternat durant l'any 2003 la música antiga i la música ètnica amb la presentació de joves intèrprets que es manifesten com a sòlids valors en l'inici de la seva trajectòria professional. El Programa ha prosseguit durant l'any la seva tasca d'apropar la música a tota la societat organitzant concerts, festivals, cursos i tallers i jornades de formació per a joves intèrprets i professors de música. Dos cicles han tingut un èxit significatiu: Les músiques de CaixaForum i Músiques per a unes nits d'estiu.

Festivals

XXVI Festival de Música Antiga

El XXVI Festival de Música Antiga va conjugar l'any passat atractives propostes, com la dels Musicians of the Globe i la seva música de l'època de Shakespeare, amb altres més extravertides, com la del cabaret renaixentista del grup Douce Mémoire, o més intimistes, com la de Neal Peres da Costa i el seu fortepiano, o la del clavecinista holandès Gustav Leonhardt, un dels noms clau en la recuperació de la interpretació amb instruments històrics. Les sessions del Cafè Zimmermann, amb l'actuació

dels grups Amnis, L'Instramonium o La Bergamasca; els concerts de joves intèrprets, i el *Fringe* al barri Gòtic de Barcelona van complementar una convocatòria plural, plena de contingut, però, per damunt de tot, dotada d'una clara intenció divulgadora.

VIII Festival Músiques del Món

El VIII Festival Músiques del Món va iniciar la seva octava edició parant esment especial en l'Iran. Així, el conjunt vocal i instrumental iranià Masters of Persian Music va obrir, el 3 d'octubre, una nova edició del certamen. Amb un esperit decididament obert al diàleg i a l'intercanvi enriquidor entre cultures, el festival va oferir música de Palestina, del Kurdistan i del Tibet, gràcies a la participació d'alguns dels seus representants més carismàtics i que més han contribuït a la recuperació, supervivència i difusió de les seves respectives tradicions. Altres cultures properes, com la de Portugal, o llunyanes, com la de Corea, també van formar part de la mostra, que va incloure una interessant

panoràmica de la música africana actual a través de tres visions diferents: Tunísia, Mali i Angola.

Concerts

Concerts institucionals

Pasqua

Com cada any, la Fundació "la Caixa" va organitzar el seu tradicional concert de Pasqua. Enguany, la direcció va recaure en el director Harry Christophers, que va interpretar *La Passió segons Sant Mateu* de Bach al capdavant del seu grup vocal i instrumental The Sixteen (The Symphony of Harmony and Invention) al Palau de la Música Catalana. Christophers, un dels directors més estimats pel públic de Barcelona, va oferir una nova visió d'aquesta magna obra en què les primeres veus de cada secció del cor van interpretar les parts solistes al costat del tenor Charles Daniels, en el paper d'Evangelista, i del baríton Michael George, en el de Jesucrist.

El grup Douce Mémoire va participar en el XXVI Festival de Música Antiga

Nadal

Cantants amateurs es van preparar de nou per prendre part en l'últim concert de l'any, *El Messies* participatiu, que, una vegada més, es va organitzar a Barcelona, Granada i Sevilla. A la capital catalana, el concert es va celebrar al Palau de la Música Catalana i va anar a càrrec de l'orquestra i el cor The Age of Enlightenment i un col·lectiu de 300 participants individuals, tots plegats sota la direcció d'Edmon Colomer. A Granada, el concert es va celebrar a l'Auditori Manuel de Falla i va tenir com a protagonistes l'Orquesta Ciudad de Granada, el conjunt vocal The Sixteen i els cors locals Cantate Domino, Ciudad de la Alhambra i Manuel de Falla, sota la direcció de Harry Christophers. Sevilla també es va afegir, un any més, a l'experiència d'interpretar *El Messies* participatiu amb un concert al Teatro de la Maestranza de la Real Orquesta Sinfónica de Sevilla, el Coro de la Asociación de Amigos del Teatro de la Maestranza i 185 participants individuals, dirigits per Ben Parry.

Concerts familiars

L'oferta musical per a nens, de la Fundació "la Caixa", es va ampliar al començament de l'any amb el cicle *Concerts familiars*, iniciativa de promoció de la música entre nens de 4 a 12 anys. Els *Concerts familiars* s'han realitzat a CaixaForum els dissabtes i els diumenges i també als centres culturals de la Fundació a Girona, Granollers, Lleida, Palma, Tarragona i Vic i en altres espais d'Eivissa, Maó i Reus. Entre els vuit espectacles que s'han celebrat el 2003, cal destacar *La gran bugada*, un concert de música contemporània amb Jordi Ricart (baríton), Albert Gumí (clarinet), Lito Iglesias (violoncel) i Jordi Vilaprinyó (piano); *L'Home d'aigua*, un ritual iniciàtic amb ampelles d'aigua del *luthier* Max Vandervost, i *Papageno & Cia*, basat en òperes de Mozart.

Actuació del grup Tibetain Bönpo Tcham al VIII Festival de Músiques del Món

El plaer de la música

CaixaForum ha inaugurat durant l'any 2003 el cicle musical d'audicions comentades *El plaer de la música: grans intèrprets en pantalla*. El cicle, presentat pel periodista i crític Javier Pérez Senz, va repassar, durant sis sessions i per mitjà d'enregistraments i de filmacions històriques i modernes de música simfònica, concerts, música de cambra i fragments operístics, les figures mítiques del passat i les estrelles de la història recent de la música culta, com Maria Callas, Sergiu Celibidache, Claudio Abbado, Herbert von Karajan o Carlos Kleiber.

Formació d'intèrprets, professors i joves

Beques per a joves cantants d'òpera

La soprano bilbaïna Marta Ubieta, la soprano valenciana Gloriana Casero, la mezzosoprano catalana Inés Moraleda i el tenor català David Alegret han participat, durant l'any 2003, en

Concert familiar a càrrec del grup Kroke

les temporades d'òpera de quatre teatres europeus gràcies a les beques creades per la Fundació "la Caixa" i el Gran Teatre del Liceu amb l'objectiu d'oferir als joves cantants espanyols l'oportunitat de treballar en produccions de diferents teatres d'òpera europeus. D'aquesta manera, Ubieta ha treballat, durant la temporada 2003-2004, al teatre de Sankt Gallen (Suïssa), mentre que Casero, Moraleda i Alegret ho han fet a Kiel (Alemanya), Graz (Àustria) i Montpel·lier (França), respectivament. Aquests quatre cantants van ser seleccionats, cap a la meitat de novembre del 2002, per un jurat format pels directors artístics dels teatres col·laboradors en el projecte i junt amb d'altres persones de reconegut prestigi al món operístic.

Stage 2003

Més de 200 professors van participar a l'*Stage 2003* celebrat l'estiu passat a CaixaForum Barcelona. L'*Stage* és un curs de formació musical que la Fundació "la Caixa" organitza amb l'ob-

jectiu de renovar els recursos pedagògics dels mestres i dels professors de música. El curs compagina el treball tècnic amb la recerca de noves propostes didàctiques que ajudin els docents a esperonar l'afició musical dels seus alumnes. Per facilitar aquesta tasca, el curs ofereix continguts específics per als mestres de primària, per als de secundària i per als d'escoles de música i conservatoris. Com en edicions anteriors, l'*Stage 2003* va oferir un programa d'activitats complementàries de les matèries del curs i un cicle de concerts.

Curs Internacional de Música

Després de l'èxit de la primera edició del 2002, la ciutat de Valladolid va acollir de nou el 2003 el Curs Internacional de Música "La interpretació històrica", en què van participar, com a professors, nombrosos músics de prestigi internacional especialitzats en la interpretació amb criteris històrics i instruments originals, com la soprano Nancy Argenta o el fortepianista Arthur Schoonderwoerd. La programació del curs, al qual van assistir més de 240 alumnes, es va completar amb un seguit d'activitats i concerts a la plaza Mayor de Valladolid, a la Sala Ambigú, al Teatro Calderón, al Teatro Lope de Vega o al Parador de Zamora. Com a novetat d'enguany, cal destacar la participació de l'Orquestra Sweelinck del Conservatori d'Amsterdam, que, sota la direcció d'Alfredo Bernardini i de Lucy Van Dael i amb la col·laboració d'alguns dels professors del curs com a solistes, va ser la protagonista de diversos concerts del curs.

Programa d'humanitats

Cicles de literatura, cinema i art per a tots els públics

Conferència sobre literatura de viatges a càrrec de Javier Reverte

El Programa d'Humanitats de la Fundació "la Caixa" ha prosseguit en el seu afany d'apropar les últimes tendències culturals a la societat organitzant un ampli ventall d'activitats centrades en el pensament, la literatura, el cinema i l'art, els quatre eixos humanistes que regeixen la programació dels diferents centres culturals de la Fundació "la Caixa".

Cicles de pensament

Michael Maffessoli, sociòleg de la Universitat de la Sorbona (París), va obrir, al començament de febrer, el cicle de conferències "El fons del nostre temps. Geografies del pensa-

ment contemporani", que CaixaForum va dedicar al debat sobre la història de les identitats culturals amb l'objectiu de convertir-se en un observatori intel·lectual i filosòfic so-

Prestigiosos assagistes com Sami Naïr o Jean Clair han participat al cicle Geografies del Pensament

bre l'època en què vivim i els problemes que planteja i sobre els valors morals, estètics i culturals que la conformen. Una trobada, en definitiva, amb el pensament crític des de la

transversalitat i la diversitat que va ser conduïda per prestigiosos assagistes nacionals i internacionals. La conferència inaugural del cicle, per exemple, va tractar sobre *El bon ús del mal*, i els conferenciants –catedràtics, crítics d’art i filòsofs– van tractar de civilitzacions, marcs identitaris i reptes tecnocientífics. Van assistir al cicle prestigiosos assagistes internacionals com Sami Naïr, Jean Clair, Catherine David i Remo Bodei i pensadors nacionals com Rafael Argullol, Javier Echevarría, Eugenio Trías, Fernando Savater, Domènec Font i Francisco Jarauta.

Cicles de literatura

Les lectures poètiques *Tres de dos* han continuat durant l’any 2003. Poetes com Felipe Benítez Reyes, Benjamín Prado, Aurora Luque, Ana Rosetti, José Manuel Bonet i José Carlos Llop van oferir a CaixaForum recitals còmplices amb el públic en què van alternar alguns dels seus millors poemes amb anècdotes i experiències personals. Aquesta sèrie de recitals s’inscriu en els cicles poètics que organitza la Fundació “la Caixa” des de fa set anys. D’altra banda, la jornada “La poesia davant un nou segle” va reunir un bon nombre de poetes i editors (Andrés Trapiello, Luis Antonio de Villena, Luis García Montero, Manuel Borrás i Toni Marí) i es va centrar en el debat sobre la funció de la poesia en un nou segle ple d’incerteses. La jornada va acabar amb un recital poètic en què van participar, entre altres, Francisco Brines, Vicente Gallego, Francesc Parcerisas, Juan Luis Panero o Maria Kodama, la vídua de Jorge Luis Borges, que va recitar poemes del genial escriptor i poeta argentí.

Durant l’any 2003, el cicle de tertúlies “Paisatges Literaris” va continuar reunint escriptors com Almudena Grandes, Bryce Echenique, Eduardo Mendoza o Rosa Regàs, autors

que, a través d’una sèrie de converses, van descobrir l’entrellat de les seves obres i les circumstàncies generacionals i culturals en què van ser escrites. Una altra activitat literària va ser el curs “Proses bàrbares: literatura catalana d’avui”, que va presentar durant l’estiu cinc escriptors (Baltasar Porcel, Julià de Jòdar, Quim Monzó, Ferran Torrent i Mercè Ibarz) que, conduïts pel crític Julià Guillaumon, van conversar amb el públic de la seva obra i de les obres que ajuden a comprendre el món que ens envolta.

Aproximar al gran públic les últimes tendències culturals

CaixaForum també va ser l’escenari en què novel·listes, narradors, contistes i altres hereus de la tradició oral, com Suso del Toro o Manuel Rivas, van recrear històries que van permetre viatjar de l’Índia a Grècia passant per la Costa da Morte i fent parades a la cantonada i al bar de l’altra banda del carrer. CaixaForum va organitzar, cap al final de novembre, les jornades “Mites i modernitat”, en què l’escriptor italià Piero Boitani, el catedràtic de filologia grega Carles Miralles, el poeta Luis Antonio de Villena i l’escriptora nord-americana Barbara Probst Solomon van analitzar la pervivència d’uns comportaments mítics determinats que no s’han de percebre com a restes d’una mentalitat arcaica sinó com un element consubstancial a l’ésser humà.

Finalment, i paral·lelament al Festival de Músiques del Món, la Fundació “la Caixa” va proposar descobrir l’Egipte literari actual. Durant dues jornades, les veus més rellevants del panorama literari egipci, com May Tilmisany, Radwa Ashour o Edward Al-Kharrat, van

traçar les línies mestres de l'escriptura, el testimoni viu d'un present canviant, divers i polièdric que no oblida les tradicions del passat.

Cicles de cinema

CaixaForum va proposar, al començament de l'any, dos cicles, "Tardes de literatura" i "Tardes de cinema", que van intentar apropar el món dels viatges al gran públic. El cicle de literatura, coordinat per l'escriptor i periodista Xavier Moret, va reunir un grup d'autors especialitzats a posar-se en marxa amb un bloc de notes i una ploma com a equipatge, com Javier Reverte, Matthew Tree, Cristina Morató o Josep Maria Espinàs. Paral·lelament, la crítica Núria Vidal va preparar una petita selecció de pel·lícules que anaven de l'Àfrica més romàntica als mons imaginaris de Manuel de Oliveira i Marcello Mastroianni a través de títols com *Memòries d'Àfrica*, *Pau i el seu germà* o *Viatge al principi del món*. D'altra banda, coincidint amb l'exposició "Mies van der Rohe, 1907-1938", la Fundació va organitzar "Arquitectura i cinema", un cicle de projeccions dirigit pel crític Joan Ferrer en què van figurar, entre altres títols, *Metropolis*, de Fritz Lang, *El ventre de l'arquitecte*, de Peter Greenaway, i *En construcció*, de José Luis Guerín.

Cicles d'art

L'art contemporani planteja una infinitat de preguntes, a les quals ha intentat donar resposta la sèrie d'activitats organitzades per la Fundació "la Caixa" amb l'objectiu d'apropar l'art contemporani al públic en general. Una d'aquestes activitats va ser el curs "Matins d'art", que, per exemple, a partir de la Col·lecció d'Art Contemporani de la Fundació "la Caixa", va oferir una aproximació a la diversitat de mitjans, obres, tendències i propostes que defineixen l'art dels últims 20

Jean Clair director del Museu Picasso de París, va participar en una conferència al CaixaForum

anys. El curs, impartit per la crítica d'art i comissària d'exposicions Montserrat Badia, va analitzar les principals vies d'exploració artística, la ruptura d'alguns valors establerts i la redefinició del paper de l'artista i del sistema de l'art. D'altra banda, la Fundació "la Caixa" també va organitzar el fòrum "L'art contemporani: dependències i independències" amb l'objectiu de fomentar la discussió sobre fins a quin punt la dependència econòmica i política marca el dia a dia de la creació artística i es converteix en el motiu de l'obra de molts artistes.

Programes de ciència i medi ambient

1. Museu de la Ciència de Barcelona
2. CosmoCaixa Madrid
3. Exposicions itinerants
4. Projectes mediambientals

Durant l'any 2003 han finalitzat les obres arquitectòniques del nou **Museu de la Ciència** de la Fundació "la Caixa" a Barcelona i s'ha iniciat la instal·lació de la nova museografia dels diferents espais del museu. D'altra banda, al **CosmoCaixa Madrid**, que va rebre 807.000 visitants, s'ha inaugurat l'exposició "Antàrtida", que descobreix l'apassionant aventura de la conquesta del Pol Sud. La Fundació ha organitzat a tot Espanya 104 exposicions itinerants de ciència i medi ambient. Finalment, la convocatòria d'ajudes a **projectes mediambientals** ha concedit, en la seva primera edició, ajudes a 33 iniciatives.

Simulació virtual del nou Museu de la Ciència de Barcelona

Museu de la Ciència de la Fundació "la Caixa" a Barcelona

El nou Museu de la Ciència, CosmoCaixa Barcelona, es prepara per obrir les portes

El nou CosmoCaixa Barcelona serà un dels Museus de la Ciència més moderns del seu gènere

El nou Museu de la Ciència de Barcelona ultima la seva transformació. Durant l'any 2003 han finalitzat les obres de reforma i ampliació i s'han iniciat els treballs de producció i muntatge del contingut dels diferents espais que configuraran l'oferta del nou centre: exposicions permanents, exposicions temporals, planetari... Durant tot aquest període d'ampliació i de transformació, el museu ha continuat duent a terme les activitats a la seu provisional de l'antic centre cultural del passeig de Sant Joan de Barcelona, amb el

mateix objectiu de sempre: estimular l'interès pel coneixement científic i convertir-se en un fòrum de reflexió i debat sobre els esdeveniments científics més importants.

50 anys amb el DNA

Durant l'any 2003, el Museu de la Ciència de Barcelona ha commemorat el 50è aniversari del descobriment de la doble hèlix, la molècula de DNA, un dels avenços científics més importants del segle XX en el camp de la biologia. Mig segle després d'aquest descobri-

ment, la Fundació va organitzar el curs “Què hi ha en un genoma?” i una sèrie de conferències per analitzar els aspectes més rellevants que ha aportat la genètica en els últims 50 anys i els reptes de futur que planteja entendre i interpretar aquestes seqüències.

Un dels conferenciants va ser John E. Sulston, premi Nobel de Fisiologia i Medicina del 2002, líder de l'equip britànic que va participar de manera decisiva en la seqüenciació del genoma humà, un dels màxims èxits de la ciència del segle xx. La dissertació de Sulston, que va coincidir amb la presentació del seu llibre *El fil conductor: una història de la ciència, de la política i de l'ètica del genoma humà*, es va centrar a analitzar què significa aquest descobriment per a la medicina del futur i per

El premi Nobel de Medicina 2002 John E. Sulston va participar en les jornades sobre DNA

què algunes empreses es van embranchar en una batalla pels drets de propietat sobre parts del genoma i van intentar privar la humanitat de l'ús públic d'aquest patrimoni científic.

Robert Hubert, premi Nobel de Química del 1988 i director del departament de cristal·lografia de proteïnes del Max Planck Institut für Biochemie, per la seva banda, va impartir la conferència “Com fragmentar el DNA específicament? Les nucleases de restricció, una eina clau per a l'enginyeria genètica”, en què va explicar com aquests enzims, que processen la informació genètica i els mecanismes de defensa bacteriana, actuen com unes tisores que trenquen el DNA en determinats punts, de manera que es converteixen en una eina bàsica per a l'enginyeria genètica.

Aquestes i altres conferències, com les impartides per Miguel Beato (director del Centre de Regulació Genòmica), Jaume Bertranpetit (director de la Unitat de Biologia Evolutiva de la Universitat Pompeu Fabra) o Andrés Moya (director de l'Institut Cavanilles de Biodiversitat i Biologia Evolutiva de la Universitat de València), es van celebrar a la seu provisional del Museu de la Ciència de Barcelona, al CosmoCaixa de Madrid, a la facultat de ciències de la Universitat de Girona i als centres socials i culturals de la Fundació “la Caixa” a Palma de Mallorca, Lleida i Tarragona.

Ciència i pensament

El Museu de la Ciència també ha debatut i reflexionat durant l'any 2003 sobre les noves fronteres de la ciència i del pensament, com són la nanotecnologia, la relació entre ciència i societat, la genètica, la cosmologia i les neurociències. La tesi del científic Charles Percy Show sobre la necessitat de superar la separació entre les dues cultures, la científica i la humanista, està més viva que mai. A partir

d'aquesta tesi, el Museu i el Centre KRTU de la Generalitat de Catalunya van organitzar cinc sessions de debat sobre les fronteres entre ciència i pensament en què van participar professionals de formació ben heterogènia, com científics, humanistes, artistes, cineastes i dissenyadors.

La primera sessió del cicle es va celebrar el 17 de febrer i va girar al voltant de les nanotecnologies, amb la participació del dissenyador Martí Guixé, de l'escriptor Màrius Serra i de Miquel Salmeron, cap d'investigació del Berkeley National Laboratory. Altres ponents d'aquestes jornades van ser el director de la Biblioteca d'Alexandria, Ismail Serageldin, que va impartir una conferència sobre la pobresa i la fam al món, en què va demanar als científics que promoguin els valors universals de racionalitat, creativitat i llibertat intel·lectual, i Edward Kolb, fundador del NASA Fer-

milab Astrophysics Group, que va parlar de la connexió entre l'espai íntim del quantum i l'espai exterior del cosmos.

El contrapès a la teoria científica el van posar l'actriu i dramaturga italiana Simona Levi, que va interpretar un fragment teatral; l'escenògraf Enric Ruiz Geli; l'artista Eulàlia Vall-dosera, que va mostrar la instal·lació "Constel·lacions", basada en la documentació d'uns tallers terapèutics grupals, o el cineasta Isaki Lacuesta, que va mostrar el curtmetratge *Ressonàncies Magnètiques*, que recull els intents dels homes per penetrar en la ment de les persones que estimen.

Forma i funció

Una altra de les activitats organitzades pel Museu de la Ciència va ser "Forma i Funció", una trobada interdisciplinària inscrita en el marc de l'Any del Disseny 2003 i en la qual filòsofs, historiadors, arquitectes, dissenyadors, biòlegs, matemàtics i paleontòlegs, com Michael Ruse, Richard J. Richards, Manfred Laubichler, Jordi Agustí i Brian Goodwin, van analitzar l'estat actual de la dicotomia funció/forma. Una dicotomia plantejada ja per Aristòtil i que continua més viva que mai amb dos bàndols ben diferenciats: els qui destaquen la funció i veuen la forma com una conseqüència del procés evolutiu, sense cap significació essencial, i els qui mantenen que la forma és la clau per entendre la naturalesa dels éssers vius.

Els Vespres del Museu

Els Vespres del Museu, d'altra banda i com en anys anteriors, s'han fet ressò durant l'any 2003 d'alguns dels avanços científics més recents, guiats per alguns dels seus protagonistes. Així, David Lordkipanidze va parlar de les troballes fetes a la localitat georgiana de

David Lordkipanidze va participar en una conferència per parlar dels seus descobriments a Dmanisi

Dmanisi, que obliguen a replantejar les idees existents sobre la primera migració dels homínids des del continent africà. Fins ara, es pensava que la primera dispersió fora d'Àfrica l'havia provocat una intel·ligència superior o una indústria avançada, però les restes trobades a Dmanisi han mostrat que aquests primers emigrants eren més arcaics del que es pensava fins ara. Les excavacions arqueològiques de Dmanisi, de les quals Lordkipanidze és un dels responsables, són reconegudes internacionalment, perquè en aquesta població de la república de Geòrgia s'han descobert les restes humanes fòssils més antigues d'Europa. Aquestes troballes estan datades fa 1,7 milions d'anys i han estat publicades a la prestigiosa revista Science.

Altres conferències interessants van ser les impartides per David F. Blake, sobre l'existència d'aigua a Mart; el paleontòleg Paul Sereno, sobre els resultats de les últimes excavacions africanes a la recerca de dinosaures; l'astrofísic Bernard H. Foing, sobre l'exploració i l'explotació de la Lluna; André Carusi, sobre els riscos d'impacte d'asteroides contra la Terra; el físic Yoji Totsuka, sobre la massa del neutrí, i el professor d'antropologia Julio Mercader, sobre *Panda 100*, el primer jacimiento de ximpanzés de la selva africana.

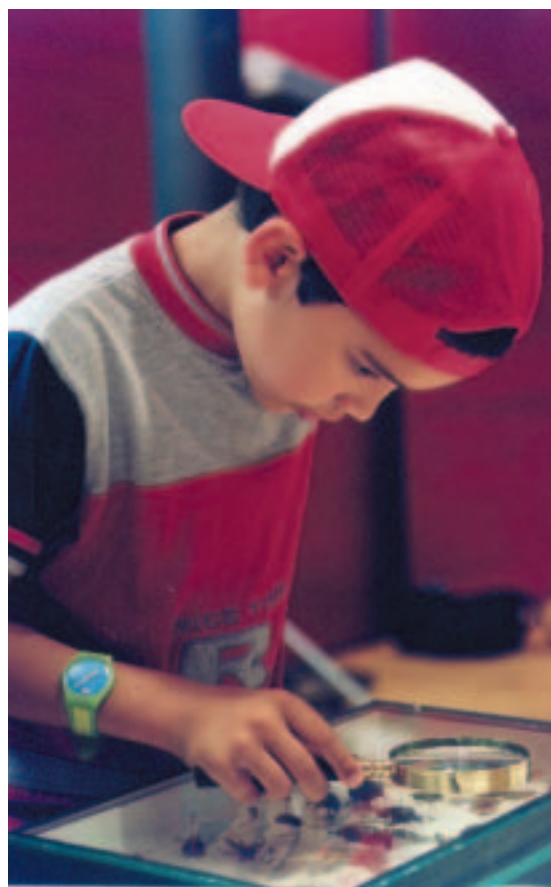
Els Cursos del Museu

Durant l'any 2003, el Museu de la Ciència de Barcelona també va prosseguir la tasca de divulgació científica mitjançant diferents cursos, tant per a professionals com per al públic en general, com "Viatge pels escenaris de l'evolució humana: de les coves africanes a les de Capellades", en què els arqueòlegs Jordi Agustí, Juan Luis Arsuaga o Eudald Carbonell van realitzar un particular recorregut pels principals testimonis de l'evolució de l'espècie humana; o el centrat en el canvi climàtic i

els seus efectes, en el qual un ampli elenc de científics espanyols va analitzar les implicacions de l'efecte hivernacle i del deteriorament de la capa d'ozó.

Les Converses del Museu

El Museu de la Ciència de la Fundació "la Caixa" també va organitzar el cicle "Converses pedagògiques", amb l'objectiu d'oferir al professorat i al públic en general un marc de conversa amb experts del món de la ciència, l'educació i la comunicació sobre temes d'actualitat científica. En una d'aquestes converses, el psiquiatre Joan Corbella i el psicòleg Jaume Funes van parlar sobre la violència com a forma de relació entre els joves i sobre el paper que juguen la família, l'ambient escolar, el carrer, la societat, els lí-

Estimular el coneixement científic

El Museu ofereix una variada programació d'activitats educatives

ders polítics i els mitjans de comunicació en aquest tema de candent actualitat.

Activitats familiars

El Museu també ha desenvolupat un seguit d'activitats pensades per al públic familiar. Així, durant els caps de setmana, les famílies que van visitar el centre van poder assistir a un espectacle teatral, *Interpretem 11 prehistòries*, en què dues actrius donen vida a les diferents peces de l'exposició "Restes i rastres. Dels nostres astres i ancestres" i expliquen, per exemple, què li va passar a un dinosaure enterrat a la sorra abans de morir. Les famílies també van poder viatjar per l'Univers amb "El Planetari Bombolla", una activitat que ensenya als nens i a les seves famílies a reconèixer els planetes i les constel·lacions, a comprendre el perquè del dia i de la nit i de les estacions i a conèixer millor les fases de la Lluna o com es produeixen els eclipsis.

El Museu també va organitzar "Fent de paleontòlegs", un taller en què petits i grans ob-

serven directament fòssils per coneixe'ls, distingir-los i classificar-los. Una altra iniciativa és el taller "Electrostàtica", que permet als nens i a les seves famílies explorar els diferents fenòmens relacionats amb l'electricitat, aprendre com funcionen els parllamps, "dutxar-se" amb electrons o encendre fluorescents sense necessitat d'endoll. Activitats que, al Nadal, es van complementar amb l'espectacle "Nasihma, el viatge d'una estrella", una obra de la companyia TàBaTa Teatre sobre el naixement d'una estrella i el seu viatge pel sistema solar, en què patina pels anells de Saturn, coneix els habitants de Mart i gaudeix de la bonica Venus.

Activitats educatives

El Museu de la Ciència de Barcelona va prosseguir el 2003 el programa d'activitats educatives. "Micromania", un espai per a l'observació, el descobriment i l'experimentació que intenta estimular la curiositat i el pensament

científic dels alumnes de secundària. És un taller que té com a objectiu afavorir un millor coneixement de l'entorn i comparar les característiques del món microscòpic i del món macroscòpic mitjançant la utilització de diferents aparells òptics. Una altra activitat organitzada pel Museu va ser "Ull viu", un taller per fomentar l'ús pràctic de les matemàtiques per mitjà de jocs i d'experiències que cal resoldre amb raonaments matemàtics. Els alumnes de secundària també van poder participar en els tallers "Oxidació", en què s'analiza la combustió de diferents materials i se n'interpreten les restes, i "Àcids i bases", una introducció a les característiques, les propietats i les aplicacions de les substàncies àcides i bases a partir de la barreja de productes quotidians i dels seus efectes sobre la matèria orgànica i inorgànica.

Concurs: Contes de ciència

Les aventures i desventures d'una escopinya gallega durant la marea negra provocada pel *Prestige* a Galícia i els seus desitjos de tornar a nedar en aigües clares i fresques amb la seva família, tonyines, musclos i crancs formen la trama argumental del conte *Diari d'una escopinya*, escrit per quatre alumnes del CEIP de Pràctiques 1 de Barcelona i guanyador del concurs *Fem contes de ciència* organitzat pel Museu. Aquest concurs literari, al qual s'han presentat gairebé 9.000 escolars de 20 centres educatius catalans amb 356 treballs, té com a objectiu estimular l'interès dels nens menors de 16 anys pels temes de ciència i pel pensament científic.

El premi infantil va correspondre a *La gota Ota*, la història d'una gota d'aigua que s'escapa per l'aixeta per descobrir les diferents estacions de l'any, escrita pels alumnes del CEIP Gaziel de Sant Feliu de Guíxols. El premi d'educació secundària va ser per a *Amb el*

Concurs Fem contes de ciència

menjar... poca broma, un conte protagonitzat per un capgròs i una petita larva que s'acaben convertint en una granota i en mosquit molt apetitós. La seva amistat d'infantesa no podrà evitar que es compleixi la cadena alimentària en aquest conte presentat per un alumne de primer d'ESO de l'IES Josep Serrat i Bonastre de Barcelona.

CosmoCaixa Madrid

El Museu de la Ciència de la Fundació "la Caixa" a Madrid ha rebut 807.000 visitants el 2003

L'astronauta Miguel López Alegría explica al Planetari Bombolla els seus viatges espacials a escolars

El Museu de la Ciència de la Fundació "la Caixa" de Madrid, CosmoCaixa, va celebrar el seu tercer aniversari amb un premi al Fòrum Europeu de Museus com un dels cinc millors centres europeus de recent inauguració. El museu disposa de 7.000 metres quadrats al servei de la ciència en un edifici de tres plantes interconnectades per rampes circulars i que acullen la sala per a exposicions temporals, la col·lecció permanent, un auditori, les aules dels tallers interactius, l'estació meteorològica, el "Clik dels Nens", el

"Toca, Toca!" i el Planetari Digital. CosmoCaixa va ser inaugurat el 27 de març de 2000 i, de llavors ençà, ha rebut més de 2,2 milions de visites i s'ha convertit en un punt de trobada entre la comunitat científica i els ciutadans pel qual han desfilat, entre altres personalitats, Premis Nobel com Christian de Duve (Medicina, 1974), Paul Crutzen (Química, 1995) o Georges Charpak (Física, 1992) i investigadors de la talla de Harold Morowitz, Ruth Hubbard, John Alcoy, Mel Greaves, Steven Rose o Sebastian Thrun.

Exposicions temporals

Antàrtida

La posició geogràfica de l'Antàrtida i les seves condicions ambientals ofereixen unes possibilitats extraordinàries per a la investigació científica. Els seus més de 14 milions de quilòmetres quadrats acullen a l'estiu uns 4.000 científics que intenten, a una temperatura mitjana de -55°C , descobrir els secrets que guarden els gels, les roques, els mars i l'atmosfera del continent glaçat. Una població que es redueix al miler escàs a l'hivern. La mostra proposava un recorregut per un dels llocs més inhòspits i fascinants del món, un passeig en què, entre altres peces, és possible contemplar les botes originals de l'explorador noruec Roald Amundsen, el primer home que va arribar al Pol Sud; la bandera amb què va senyalar la seva gesta, o una acurada selecció de fòssils, meteorits o espècimens endèmics de l'Antàrtida, com alguns líquens o alguns invertebrats marins.

Escuts i llances

L'exposició "Escuts i llances" va contribuir a donar un marc temàtic a la peça més emblemàtica de CosmoCaixa, el cap de *Triceràtops*. Aquesta mostra està formada per un singular conjunt de peces, procedents de la col·lecció de la Fundació "la Caixa" i de préstecs d'altres institucions, que il·lustren una senzilla explicació evolutiva de l'abundància i diversitat d'estructures biològiques que serveixen d'"escuts" i de "llances" a molts organismes, com l'erició, la rosa, l'armadillo o la tortuga. La mostra, a més de tenir un valor estètic i didàctic, ha permès ampliar l'espai expositiu del Museu i atreure nous visitants.

Cicles al voltant de les exposicions

Un dels actes més importants al voltant de l'exposició de l'Antàrtida va ser la celebració el 13 de juny a CosmoCaixa de l'última sessió de la XXVI Reunió Consultiva del Tractat Antàrtic, en què 350 delegats internacionals,

Exposició Antàrtida

Exposició Escuts i Llances

experts en temes antàrtics, es van reunir a Madrid. La Fundació "la Caixa" va voler col·laborar en aquest esdeveniment, organitzat conjuntament amb el Ministeri d'Afers Exteriors i l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional, i produir una mostra del paper d'Espanya a l'Antàrtida al llarg de la història. Sa Altesa Reial el príncep Felip de Borbó va inaugurar la mostra al Palau de Congressos i Exposicions de Madrid.

Durant la primavera i la tardor, es van dur a terme dos cicles de conferències coordinats pel professor Jerónimo López, Vicepresident del Comitè Internacional per a la Investigació Científica a l'Antàrtida. En aquestes conferències es va fer un recorregut per les diferents àrees científiques en què l'Antàrtida permet una recerca d'alt nivell. Les polèmi-

ques profunditats del llac Vostok, els fons marins o l'atmosfera van ser alguns dels temes tractats a les conferències, a càrrec d'especialistes tan destacats com Woltz Arntz, Ross Powell o l'espanyol Miquel Canals, un dels geòlegs marins de més prestigi internacional. Durant l'any passat, també es va projectar amb gran èxit la pel·lícula *Atrapats en el gel* (*The Endurance*), de George Butler. Un document de gran valor cinematogràfic, històric i humà que narra l'odissea viscuda entre 1914 i 1917 per l'explorador Ernst Shackleton i la seva tripulació en el seu intent de ser els primers homes a creuar el continent antàrtic a peu.

L'exposició "I després fou... La Forma!" va donar lloc a unes jornades i a un seminari interdisciplinari que van permetre apropar nous públics al museu. Hi van participar biòlegs teòrics com Diego Rasskin-Gutman, investigador del Salk Institute de Califòrnia, o Henri Atlan, professor a l'École d'Hautes Études en Sciences Sociales de París, prestigiós biòleg i filòsof francès que va mantenir una discussió bioètica d'alt nivell amb el públic. Així mateix, també hi van participar físics, enginyers, matemàtics, químics i altres especialistes, com Javier Arnaldo, conservador en cap adjunt del Museu Thyssen. També es van organitzar unes propostes artístiques inspirades en el coneixement científic sobre el concepte de forma.

Finalment, anticipant-se als Jocs Olímpics del 2004 i amb el rerefons de la candidatura de Madrid als jocs del 2012, CosmoCaixa va organitzar un cicle de taules rodones sobre els avenços científics que hi ha darrere de l'esport d'alt rendiment i de l'espectacle que comporta. M. del Carmen Izquierdo, sotsdirectora d'esport de Televisió Espanyola, va moderar els debats posteriors entre esportistes professionals, entrenadors i investigadors en ciències de l'esport.

Jornades sobre el canvi climàtic

Jornades i conferències

Canvi climàtic

CosmoCaixa també va organitzar, durant l'any 2003, les jornades sobre el canvi climàtic en què es va analitzar com el manteniment de les necessitats energètiques d'una població creixent en nombre i en demandes de nivell de vida ha multiplicat el consum de combustibles fòssils. Entre els ponents figuraven Ben Santer, Paul Epstein, Jurgen Willebrand, Ron Prinn o Tim Barnet, que van alertar d'algunes de les conseqüències directes del canvi climàtic: l'expansió de l'àrea de malalties infeccioses, l'aparició de noves epidèmies, la inundació de terrenys i de ciutats costaneres, l'extinció d'incomptables espècies de plantes i d'animals, l'augment

de les sequeres o la major intensitat de fenòmens naturals com les tempestes.

Salut

El professor Ranjit Chandra, president de la Universitat Internacional de Ciències de la Salut de Suïssa i proposat a Premi Nobel en diverses ocasions, va participar en el cicle de conferències organitzat a l'entorn de la salut i la nutrició i va exposar els seus estudis d'immunonutrició. En aquestes conferències també es van presentar les perspectives terapèutiques de la diabetis i el càncer, a càrrec dels professors Bernat Soria, director de l'Institut de Bioenginyeria de la Universitat Miguel Hernández d'Elx, i Mel Greaves, director del Leukaemia Research Foundation Centre. Per la seva banda, el

professor Francisco J. Ayala va plantejar en una conferència el futur de les teràpies gèniques: pros i contres, veritats i quimeres.

L'espai

En l'any en què la NASA ha enviat a Mart els *rovers* que permetran obtenir més informació del planeta veí, CosmoCaixa va invitar els responsables del projecte *Mars Exploration Rovers*. Bryan Squyres, Byron Yetter, Peter Theisinger, Jan Ludwinski i Mark Adler, del Jet Propulsion Laboratory, els quals van impartir diverses conferències per explicar l'estat del projecte. Cal destacar també la conferència sobre nous materials per a la computació òptica a càrrec del professor Donald Frazier, també de la NASA. Altres actes relacionats amb l'astronomia van ser les observacions astronòmiques. L'excepcional aproximació de Mart a la Terra aquest estiu va ser seguida des de CosmoCaixa per 2.300 visitants, que van gaudir del Planeta Vermell gràcies als telescopis instal·lats durant tota una nit a la terrassa del museu.

Fites científiques

CosmoCaixa va voler commemorar el famós experiment de Miller, considerat la primera experiència *in vitro* per intentar generar vida. Per fer-ho va convidar Stephan Tirard, professor de filosofia i història de la ciència, especialista en els problemes sobre la recerca de l'origen de la vida. La seva conferència va posar sobre la taula els límits epistemològics a una investigació en boga coincidint amb la inauguració a Madrid del Centre d'Astrobiologia. A més a més, el museu va celebrar el cinquantenari de la fita biològica més important del segle XX: el descobriment de l'estructura en doble hèlix de la molècula de la vida, el DNA. Per a aquesta ocasió va comptar amb

la presència de John Sulston, Premi Nobel de Medicina del 2002, que va parlar sobre la responsabilitat ètica de l'ús del coneixement científic. També va participar-hi Andrés Moya, primer biòleg espanyol que ha seqüenciat el genoma d'un organisme, que va explicar els descobriments més recents del funcionament i comportament dels gens. En el debat també van participar alguns dels més destacats biòlegs moleculars d'Espanya, com Carlos Martínez, Antonio García-Bellido o Ginés Morata, entre altres.

Un museu per al temps lliure

Al llarg de tot l'any 2003, aprofitant les vacances i els caps de setmana, CosmoCaixa va organitzar un programa de diverses activitats, atractives per a tots els públics. Durant els caps de setmana, el programa es va iniciar donant un toc artístic a la ciència: l'activitat *Ciència i Art en família* és un taller en què la combinació de les dues disciplines, ciència i art, permet que els participants emulin els antics egipcis escrivint sobre pergamins, treballin el modelat del fang o, fins i tot, reproduïxin les creacions de l'escultor nord-americà Alexander Calder, un dels artistes més innovadors del segle XX.

Durant l'estiu, CosmoCaixa va organitzar un ampli programa que incloïa observacions, cursos, tallers, conferències i l'escola d'estiu, que, conjuntament, formaven un suggeridor menú científic. Amb el disseny i la creació del programa del planetari digital *Fenòmens astronòmics d'estiu*, CosmoCaixa va presentar un nou estil de programes de planetari, que, arran de l'èxit obtingut, es va ampliar a la resta de l'any. Pel que fa a l'escola d'estiu, el "Taller dels Invents", per exemple, va oferir als participants la possibilitat de convertir-se en constructors de màquines i d'invents fascinants. El "Taller dels artistes", per la seva ban-

da, va oferir als participants la possibilitat de recrear les obres de Chillida, Velázquez o Calder. Aprofitant la proximitat que, només en aquest any, oferiria Mart, les observacions astronòmiques nocturnes van permetre contemplar la brillantor i la bellesa del Planeta Vermell i l'espectacularitat dels seus volcans i conèixer més a fons les característiques de l'enigmàtic planeta.

Durant les festes nadalenques, el museu va organitzar un ampli programa d'activitats per omplir de ciència el Nadal de tots els visitants. Entre aquestes activitats, cal destacar la narració d'històries sobre l'evolució de la vida a la Terra, les sessions explicatives d'astronomia en el programa *Fenòmens astronòmics d'hivern* o el cicle de cinema i teatre científics, en què es van projectar les pel·lícules *Calabuch*, *Nòmades del vent* i *Daryl* i es va representar l'obra de tatre *El comptador d'estrelles*.

Activitats educatives

El Museu de la Ciència de la Fundació "la Caixa" de Madrid va prosseguir el 2003 l'ampli programa d'activitats educatives. Per al curs 2003-2004, per exemple, CosmoCaixa va proposar un programa de 14 tallers i cinc programes de planetari. Temes com l'electricitat, la pressió atmosfèrica, el món microscòpic i la història de l'evolució, entre altres, han continuat essent tallers molt demanats. Un plantejament més lúdic de les matemàtiques utilitzant la lògica ha permès oferir als estudiants de primària el nou taller *Pensa bé i encertaràs*. Una altra novetat per als estudiants ha estat l'activitat *Grans descobriments de la ciència*. Amb l'ajuda d'11 dels mòduls interactius del museu, s'ha desenvolupat una activitat guiada pels grans moments de la història de la ciència que ens ajuden a comprendre millor la història de la humanitat. El planetari, per la seva banda, va incrementar a cinc l'o-

ferta de programes, entre els quals cal esmentar, com a novetat, *Les llàgrimes de Mart*, un recorregut per l'orografia del planeta que ajuda a entendre alguns dels molts misteris que amaga l'anomenat Planeta Vermell. Programes en directe, com *Des d'un lloc del cosmos*, han permès un major apropament als escolars cap a l'astronomia i han propiciat la discussió i el debat.

Coincidint amb la celebració de la Setmana de la Ciència, CosmoCaixa va celebrar al novembre el *Fòrum d'experiències* per a professors d'infantil, primària i secundària. Professors de ciència van exposar els mètodes d'ensenyament més innovadors perquè la ciència entri a les aules d'una manera nova i atractiva sense perdre rigor científic.

Escola d'estiu

Exposicions itinerants

La Fundació "la Caixa" ha organitzat 104 exposicions itinerants de ciència el 2003

1. *De simi a home. Cinc fites en l'evolució humana*

2. *Caiguts del cel. Meteorits, asteroides i cometes*

3. *La neurona. Les edats del cervell*

4. *Carpa instal·lada a Cadis de l'exposició Objectiu, Volar!*

5. *Canàries. Volcans a l'Oceà*

Com cada any, les exposicions itinerants de ciència i medi ambient han viatjat per tota la geografia espanyola i han reunit 1.611.082 visitants, que han contemplat alguna de les 104 mostres organitzades per la Fundació.

Entre altres exposicions, cal destacar "De simi a home. Cinc fites de l'evolució humana", una mostra que combina rigor i voluntat científica per transportar el visitant a les selves humides d'Europa en què va viure el *dryopithecus* i a les coves en què l'*homo sapiens* realitzava les pintu-

res rupestres. Durant l'any 2003, "De simi a home. Cinc fites de l'evolució humana" ha viatjat de Sant Sebastià a Pamplona, passant per Almeria, Gijón i Valladolid, entre d'altres. La programació d'exposicions itinerants de ciència de la Fundació "la Caixa" s'ha completat enguany amb "Canàries. Volcans a l'Oceà", "Ficar-hi el nas", "Què és la sida? La batalla del sistema immunitari", "Caiguts del cel. Meteorits, asteroides i cometes", "La neurona. Les edats del cervell", "Objectiu, Volar!", "Humans! Els primers pobladors de Catalunya", "I després fou... La Forma!" i "Fauna amenaçada".

Exposicions de ciència i medi ambient

EXPOSICIONS	POBLACIONS
Antàrtida	Alcobendas
Caiguts del cel. Meteorits, asteroides i cometes	Àvila, Eivissa, El Puerto de Santa María, Gavà, Palència, Úbeda, Valdepeñas, Vic
Canàries. Volcans a l'Oceà	Arrecife, Las Palmas de Gran Canaria, Los Cristianos, Puerto de la Cruz, San Cristóbal de la Laguna, San Sebastián de la Gomera, Santa Cruz de la Palma, Vecindario
Ciències del món	Alcobendas
De simi a home. Cinc fites en l'evolució humana	Almeria, Gijón, Pamplona, Sant Sebastià, Sevilla, València, Valladolid
Fauna amenaçada	Adra, Campdevànol, Caravaca de la Cruz, Deltebre, Durango, Les Borges Blanques, L'Hospitalet de l'Infant, Manzanares, Marchena, Molins de Rei, Montblanc, Ontinyent, Segòvia, Tossa de Mar, Vielha, Vilagarcía de Arousa, Vilassar de Mar, Xàtiva
Ficar-hi el nas	Balaguer, Barañain, Canet de Mar, Catarroja, Cieza, Eivissa, Hellín, Maó, Mollerussa, Porreres, San Fernando
Glaceres. Rius de gel	Gandia
Humans! Els primers pobladors de Catalunya	Arenys de Munt, Berga, Esplugues de Llobregat, Igualada, Llançà, Mataró, Olot, Sant Cugat del Vallès, Tremp
I després fou... La Forma!	Alcobendas, Las Palmas de Gran Canaria, Logronyo, Mataró, Mont-roig del Camp, Palamós, Pineda de Mar, Tàrraga, Tordera, València
Escuts i Llances	Alcobendas
La neurona. Les edats del cervell	Cartagena, Huelva, Osca, Leganés, Ourense, Sòria
Objectiu, Volar!	Albacete, Cadis, Pamplona, Reus, Sant Joan d'Alacant, Toledo
Primícies d'un nou museu	Barcelona
Què és la sida? La batalla del sistema immunitari	Ciudad Real, Jerez de la Frontera, Lleó, Múrcia, Sevilla, Saragossa
Restes i rastres. Dels nostres astres i ancestres	Barcelona
Restes i rastres: 11 històries per descobrir	Barcelona
Retrats de l'Univers	Barcelona
S'Albufera des Grau. Nucli de la Reserva de la Biosfera	Maó

Convocatòria d'ajudes per a projectes mediambientals

Protecció del medi natural i divulgació científica

En la primera convocatòria la Fundació "la Caixa" ha concedit ajudes a 33 iniciatives de protecció de la naturalesa

La Fundació "la Caixa" va crear el 2002 un nou Programa de Projectes Mediambientals, el qual, durant l'any 2003, ha atorgat les primeres ajudes a iniciatives que cerquen la protecció de la naturalesa i la sensibilització social cap al medi ambient. Una iniciativa que complementa la tasca cultural i de divulgació científica desenvolupada al Museu de la Ciència de Barcelona, al CosmoCaixa de Madrid i a les exposicions itinerants de ciència i medi ambient que han recorregut el país durant tot l'any.

Treballant per al medi ambient

El litoral català és una de les zones del Mediterrani occidental en què la reducció del nombre d'individus de diferents espècies de cetacis (dofins, catxalots i balenes) es fa més evident. La Fundació per a la Conservació i Recuperació d'Animals Marins (CRAM) de Premià de Mar desenvolupa un seguit d'actuacions orientades a l'estudi d'aquests animals i a la sensibilització de l'opinió pública per aconseguir la protecció de la fauna marina i dels seus hàbitats. Una altra amenaça per als hàbitats és la pèrdua de la diversitat de

boscós o de terres agrícoles a favor de l'expansió urbana, el desenvolupament d'infraestructures i la mineria. Per tal d'exemplificar la possibilitat de compaginar l'activitat industrial i la conservació de la naturalesa, l'Associació Nacional Naumanni impulsa un projecte d'estudi i restauració d'una explotació d'àrids ubicada al Parc Regional del Sud-est, un dels espais naturals protegits més importants de la Comunitat de Madrid.

Aquestes iniciatives són dos exemples d'alguns dels projectes seleccionats en la convocatòria d'ajudes mediambientals de la Fundació "la Caixa". Altres iniciatives estan destinades a fomentar la informació i la difusió social de la necessitat de la conservació del medi natural i preveuen accions tan diverses com la creació de diferents centres d'interpretació de la naturalesa i l'elaboració d'itineraris d'interès natural com els proposats pel Centre de Natura El Baldío de Torrejón El Rubio (Càceres). Altres projectes se centren en la protecció de la biodiversitat i en la conservació d'hàbitats d'ecosistemes, com l'entorn submarí de l'illa de Benidorm; l'eficiència en l'ús dels recursos naturals i la recuperació de residus, i la conservació d'espais naturals, com les llacunes Quinta i Rincón del Muerto a Baena (Còrdova).

La Fundació "la Caixa" ha iniciat, amb aquesta convocatòria d'ajudes a projectes mediambientals, la col·laboració amb entitats privades sense ànim de lucre que cerquen la millora de la qualitat de vida del seu entorn i que realitzen activitats dirigides a la protecció de la biodiversitat i del medi natural, a la difusió social de les consideracions mediambientals, a la preservació de la qualitat ambiental i a l'ús sostenible dels recursos naturals. En la primera edició d'aquesta convocatòria, s'han triat 33 iniciatives, a les quals s'ha destinat més d'1,2 milions d'euros. D'aquestes iniciatives, tres corresponen a entitats d'Andalusia;

una, d'Aragó; dues, d'Astúries; dues, de les Illes Balears; una, de Cantàbria; una, de Castella i Lleó; nou, de Catalunya; dues, de la Comunitat Valenciana; una, d'Extremadura; set, de Galícia; dues, de Madrid, i una, de Múrcia.

Els efectes del 'Prestige'

Quatre d'aquests projectes s'orienten específicament a pal·liar els efectes del vessament del petrolier *Prestige* i estan dotats amb una ajuda de 183.000 euros, amb els quals es pretén minimitzar l'impacte de la contaminació en animals marins, la recuperació del litoral del Cabo de Mar i el seguiment i la regeneració de les zones marisqueres de O Grove i de Cangas, tasques realitzades en col·laboració amb diferents entitats gallegues, com la Coordinadora para o Estudio dos Mamíferos Mariños de Gondomar, la Confraria de Pescadors de San José de Cangas, el Grup Erva i la Confraria de Pescadors San Martín O Grove.

La Fundació CRAM ha rebut una ajuda de la Fundació "la Caixa"

Xifres i estadístiques

1. Pressupost de la Fundació "la Caixa" i estadístiques
2. Edicions
3. Préstecs d'obres de la Col·lecció d'Art Contemporani
4. La Fundació "la Caixa" a Espanya. Províncies i poblacions
5. Institucions col·laboradores
6. Directori de Centres de la Fundació "la Caixa"

a

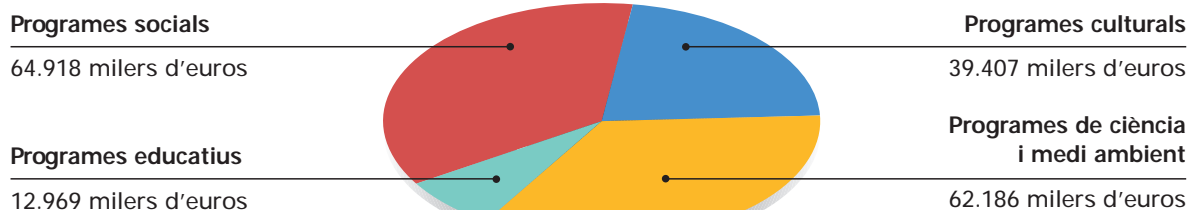

Pressupost de la Fundació "la Caixa"

Liquidació del pressupost, dades bàsiques

2003

Liquidació del pressupost per àrees corresponent a l'exercici 2003

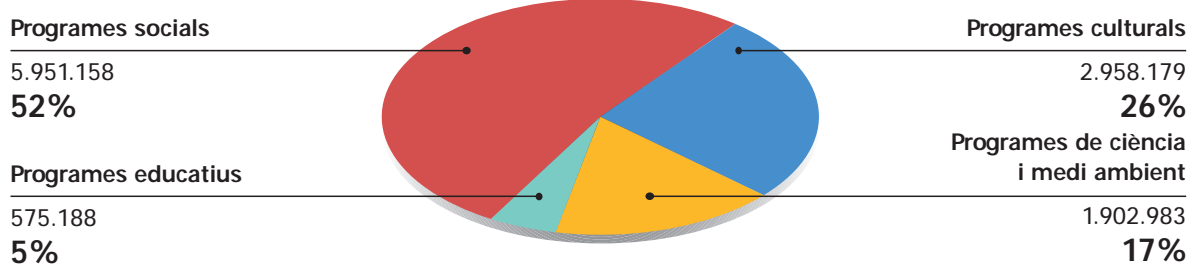
Pressupost total⁽¹⁾: 179.480 milers d'euros

(1) El total inclou les inversions realitzades durant l'exercici per un import de 51.591 milers d'euros.

Finançament de les activitats i inversions dutes a terme durant l'exercici 2003

	MILERS D'EUROS
Aportació de "la Caixa"	179.480
Ingressos generats per les activitats	5.922
Total	185.402

Participants i beneficiaris per programes

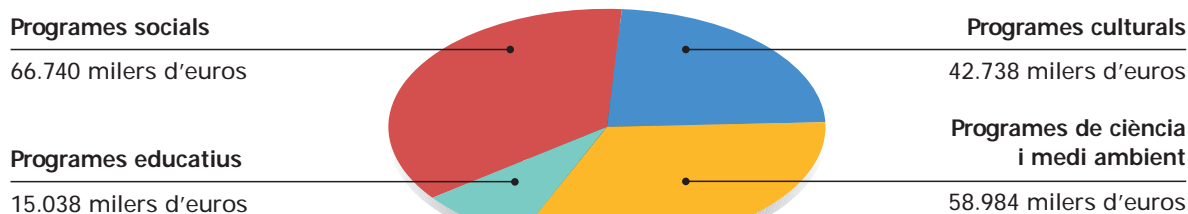
Total: 11.387.508

Dades bàsiques

Participants als equipaments propis i en col·laboració	7.320.734
Participants als equipaments no propis	2.777.662
Beneficiaris de les col·laboracions	1.289.112
Total participants / beneficiaris	11.387.508
Total activitats realitzades	12.986
Nombre de poblacions amb presència de la Fundació	770

2004

Pressupost per àrees corresponent a l'exercici 2004

Pressupost total: 183.500 milers d'euros

QUADRE N° 1

La Fundació "la Caixa". Any 2003

Assistents als equipaments propis i en col·laboració

EQUIPAMENTS	ASSISTENTS
Biblioteques ⁽¹⁾	2.674
CaixaForum, Barcelona	1.133.220
Centre Cultural de la Fundació "la Caixa", Granollers	65.926
Seu de la Fundació "la Caixa", Illes Balears	463.825
Centre Social i Cultural de la Fundació "la Caixa", Lleida	218.008
Centre Cultural de la Fundació "la Caixa", Vic	41.477
Centre Social i Cultural de la Fundació "la Caixa", Tarragona	67.307
CentroCaixa Madrid	25.109
Sala d'Exposicions de la Fundació "la Caixa", Madrid	98.077
Sala Girona de la Fundació "la Caixa"	38.145
Sala Montcada, Barcelona	24.209
CosmoCaixa, Madrid	807.545
Museu de la Ciència (seu provisional P. Macaya) ⁽²⁾	194.893
Esplais i centres de gent gran	4.138.360
Escola Universitària d'Infermeria Santa Madrona	1.761
Centres de Formació "la Caixa" IBM	198
Total	7.320.734

Assistents als equipaments no propis

ACTIVITATS	ASSISTENTS
Programes culturals	919.660
Programes de ciència i medi ambient	860.197
Programes educatius	572.359
Programes socials	425.446
Total	2.777.662

(Continua a la pàgina següent)

Col·laboracions en projectes socials o assistencials. Nombre i beneficiaris

COL-LABORACIONS EN PROJECTES SOCIALS O ASSISTENCIALS	NOMBRE	BENEFICIARIS
Col·laboracions Socioculturals	123	528.615
Programa Alzheimer i altres malalties neurodegeneratives	125	32.750
Programa Societat i Càncer	16	4.000
Projectes de Cooperació Internacional per al Desenvolupament	41	468.082
Projectes d'investigació en malalties neurodegeneratives ⁽³⁾	12	
Projectes d'investigació en Oncologia ⁽⁴⁾	14	
Projectes adreçats a col·lectius d'immigrants amb dificultats d'integració social	104	128.337
Projectes adreçats a col·lectius de persones amb discapacitats psíquiques o malalties mentals	114	7.143
Projectes adreçats a la inserció laboral de persones afectades per discapacitats	133	19.322
Projectes adreçats a persones en situació de marginació o exclusió social	159	77.266
Projectes Mediambientals ⁽⁵⁾	33	23.597
Total	874	1.289.112

Total assistents/beneficiaris

	ASSISTENTS
Participants als equipaments propis i en col·laboració	7.320.734
Participants als equipaments no propis	2.777.662
Beneficiaris de col·laboracions socials o assistencials	1.289.112
Gran Total	11.387.508

(1) Les 3 biblioteques es van transferir al gener.

(2) Assistents del Museu de la Ciència a la seu provisional del Palau Macaya.

(3) Els resultats d'aquests projectes d'investigació repercuteixen a tota la població afectada.

(4) 6 projectes corresponen a l'any 2002.

(5) Resolució de la convocatòria de l'any 2002, no inclosa a l'anterior memòria; està pendent de resolució la convocatòria de 2003.

QUADRE N° 2

Activitats, serveis i col·laboracions en projectes socials de la Fundació "la Caixa". Any 2003

Nombre i assistents per àmbit territorial

Activitats	Barcelona ciutat		Catalunya excepte Barcelona ciutat		Espanya excepte Catalunya		Total Espanya	
	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS
Concerts	137	38.660	84	32.440	163	51.810	384	122.910
Conferències, debats, tertúlies	300	24.563	629	24.145	565	27.006	1.494	75.714
Congressos, cursos, jornades i seminaris	580	28.363	553	12.032	2.485	62.492	3.618	102.887
Exposicions ⁽¹⁾	30	1.042.754	156	614.827	163	2.805.031	349	4.462.612
Festivals i fires	31	3.963	100	14.067	61	61.130	192	79.160
Homenatges a la vellesa	12	3.594	170	45.831	19	5.864	201	55.289
Planetari viatger			21	421			21	421
Projeccions de pel·lícules	68	27.701	248	27.446	47	56.282	363	111.429
Recitals de poesia	4	662	172	9.709	4	435	180	10.806
Recursos educatius ⁽²⁾	65	35.085	88	38.102	496	220.612	649	293.799
Representacions teatrals	8	11.571	186	43.349	16	5.039	210	59.959
Tallers	822	79.100	1.230	43.537	1.488	188.515	3.540	311.152
Total Activitats	2.057	1.296.016	3.637	905.906	5.507	3.484.216	11.201	5.686.138

Serveis	Barcelona ciutat		Catalunya excepte Barcelona ciutat		Espanya excepte Catalunya		Total Espanya	
	Nº	USUARIS	Nº	USUARIS	Nº	USUARIS	Nº	USUARIS
Assistència domiciliària					1	828	1	828
Aules hospitalàries	5	1.500	6	1.800	71	53.558	82	56.858
Biblioteques	3	2.674					3	2.674
Ciberaules	1	3.434			4	3.490	5	6.924
Esplais i centres de gent gran	30	216.000	151	1.094.400	363	2.620.800	544	3.931.200
Famílies Cangur					7	3.064	7	3.064
Mediateques de Centres Culturals	1	121.186			1	3.160	2	124.346
Punt Blau	23	32.959	19	38.558	225	214.847	267	286.364
Total Serveis	63	377.753	176	1.134.758	672	2.899.747	911	4.412.258

(Continua a la pàgina següent)

Col·laboracions en projectes socials	Nº	BENEFICIARIS	Nº	BENEFICIARIS	Nº	BENEFICIARIS	Nº	BENEFICIARIS
Col·laboracions socioculturals	14	13.255	14	54.970	95	460.390	123	528.615
Programa Alzheimer i altres malalties neurodegeneratives	6	1.750	11	3.000	108	28.000	125	32.750
Programa Societat i Càncer	2	500	2	500	12	3.000	16	4.000
Projectes de Cooperació Internacional per al Desenvolupament	16	238.115			25	229.967	41	468.082
Projectes d'investigació en malalties neurodegeneratives ⁽³⁾	3				9		12	
Projectes d'investigació en Oncologia ⁽⁴⁾	4		1		9		14	
Projectes adreçats a col·lectius d'immigrants amb dificultats d'integració social	14	17.587	21	64.341	69	46.409	104	128.337
Projectes adreçats a col·lectius de persones amb discapacitats psíquiques o malalties mentals	12	377	24	1.436	78	5.330	114	7.143
Projectes adreçats a la inserció laboral de persones afectades per discapacitats	7	8.168	20	802	106	10.352	133	19.322
Projectes adreçats a persones en situació de marginació o exclusió social	25	42.375	13	1.374	121	33.517	159	77.266
Projectes Mediambientals ⁽⁵⁾	2	5.000	7	6.000	24	12.597	33	23.597
Total Col·laboracions	105	327.127	113	132.423	656	829.562	874	1.289.112
Gran Total	2.225	2.000.896	3.926	2.173.087	6.835	7.213.525	12.986	11.387.508

	ASSISTENTS
Total Activitats	5.686.138
Total Serveis	4.412.258
Total Col·laboracions	1.289.112
Gran total	11.387.508

(1) Inclou l'"Estació Ciència" i les minixposicions (micres).

(2) No inclou els *kits* educatius: Sida. SABER AJUDA, Euroaventura.

(3) Els resultats d'aquests projectes d'investigació repercuteixen a tota la població afectada.

(4) 6 projectes corresponen a l'any 2002.

(5) Resolució de la convocatòria de l'any 2002, no inclosa en l'anterior memòria; està pendent de resolució la convocatòria de 2003.

QUADRE N° 3

Activitats, serveis i col·laboracions en projectes socials de la Fundació "la Caixa". Any 2003

Programes, nombre i assistents, per àmbit territorial

Programes	Barcelona ciutat		Catalunya excepte Barcelona ciutat		Espanya excepte Catalunya		Total Espanya	
	ACTIVITATS		ACTIVITATS		ACTIVITATS		ACTIVITATS	
	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS
Programes socials	744	39.273	2.218	167.890	4.424	190.568	7.386	397.731
Programes educatius	135	33.667	110	141.084	526	400.437	771	575.188
Programes culturals	1.025	1.028.183	1.089	498.245	339	1.307.405	2.453	2.833.833
Programes de ciència i medi ambient	153	194.893	220	98.687	218	1.585.806	591	1.879.386
Total Activitats	2.057	1.296.016	3.637	905.906	5.507	3.484.216	11.201	5.686.138

	SERVEIS		SERVEIS		SERVEIS		SERVEIS	
	Nº	USUARIS	Nº	USUARIS	Nº	USUARIS	Nº	USUARIS
	Programes socials	62	256.567	176	1.134.758	671	2.896.587	909
Programes culturals	1	121.186			1	3.160	2	124.346
Total Serveis	63	377.753	176	1.134.758	672	2.899.747	911	4.412.258

	COL-LABORACIONS EN PROJECTES SOCIALS		COL-LABORACIONS EN PROJECTES SOCIALS		COL-LABORACIONS EN PROJECTES SOCIALS		COL-LABORACIONS EN PROJECTES SOCIALS	
	Nº	BENEFICIARIS	Nº	BENEFICIARIS	Nº	BENEFICIARIS	Nº	BENEFICIARIS
	Programes socials	103	322.127	106	126.423	632	816.965	841
Programes de ciència i medi ambient	2	5.000	7	6.000	24	12.597	33	23.597
Total Col·laboracions	105	327.127	113	132.423	656	829.562	874	1.289.112
Gran Total	2.225	2.000.896	3.926	2.173.087	6.835	7.213.525	12.986	11.387.508

	ASSISTENTS
Total Activitats	5.686.138
Total Serveis	4.412.258
Total Col·laboracions	1.289.112
Gran total	11.387.508

QUADRE N° 4

Els programes de la Fundació "la Caixa" a Catalunya. Any 2003

Nombre i assistents a les activitats, beneficiaris de les col·laboracions i usuaris dels serveis, per províncies

Programes	Barcelona		Girona		Lleida		Tarragona		Total Catalunya	
	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS
Activitats	1.704	134.433	272	22.003	371	29.619	615	21.108	2.962	207.163
Col·laboracions projectes socials	158	378.311	20	46.187	14	7.906	17	16.146	209	448.550
Serveis	152	829.074	25	157.219	32	206.581	29	198.451	238	1.391.325
Programes socials	2.014	1.341.818	317	225.409	417	244.106	661	235.705	3.409	2.047.038
Activitats	184	97.660	21	54.299	14	7.864	26	14.928	245	174.751
Programes educatius	184	97.660	21	54.299	14	7.864	26	14.928	245	174.751
Activitats	1.483	1.118.039	94	74.939	390	261.678	147	71.772	2.114	1.526.428
Serveis	1	121.186							1	121.186
Programes culturals	1.484	1.239.225	94	74.939	390	261.678	147	71.772	2.115	1.647.614
Activitats	259	244.241	6	10.774	87	11.988	21	26.577	373	293.580
Col·laboracions projectes socials	3	5.000	1	6.000	2		3		9	11.000
Programes de ciència i medi ambient	262	249.241	7	16.774	89	11.988	24	26.577	382	304.580
Total Catalunya	3.944	2.927.944	439	371.421	910	525.636	858	348.982	6.151	4.173.983

QUADRE Nº 5

La Fundació "la Caixa", a Espanya. Any 2003

Programes, nombre i assistents, per comunitats autònomes

Comunitats	Programes socials						Programes educatius		Programes culturals			
	ACTIVITATS		SERVEIS		COL-LABORACIONS		ACTIVITATS		ACTIVITATS		SERVEIS	
	Nº	ASSISTENTS	Nº	USUARIS	Nº	BENEFICIARIS	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS	Nº	USUARIS
Andalusia	577	23.561	119	506.944	130	43.086	48	20.203	36	143.830		
Aragó	314	10.803	32	161.473	34	21.371	16	7.626	2	71.454		
Astúries	177	4.220	29	158.714	24	2.439	17	8.397				
Canàries	327	9.313	48	252.819	25	363.923	16	11.445	7	15.712		
Cantàbria	81	1.885	16	77.168	7	1.089	7	1.693	1	30.736		
Castella-La Manxa	216	7.633	41	155.240	36	11.493	25	10.635	8	48.847		
Castella i Lleó	389	24.450	57	245.852	51	16.703	37	89.430	27	75.780		
Catalunya	2.962	207.163	238	1.391.325	209	448.550	245	174.751	2.114	1.526.428	1	121.186
Ceuta i Melilla	1	15			4	580	4	2.299	1	22.174		
Comunitat Valenciana	422	13.451	61	266.557	64	144.246	56	53.986	9	174.801		
Extremadura	192	7.367	29	130.587	10	1.391	8	2.106	11	64.088		
Galícia	263	9.334	38	166.847	30	3.829	38	21.613	4	17.140		
Illes Balears	470	32.327	32	170.203	30	3.224	112	23.065	217	458.910	1	3.160
La Rioja	81	2.490	21	93.752	8	2.498	6	1.388	1	44.257		
Madrid	601	31.876	91	298.122	123	70.975	79	22.055	6	98.077		
Múrcia	53	1.208	8	27.110	25	9.981	19	10.463	2	20.429		
Navarra	14	1.461	8	28.616	11	16.446	5	2.306	1	5.736		
País Basc	246	9.174	41	156.583	20	103.691	33	111.727	6	15.434		
Total Espanya	7.386	397.731	909	4.287.912	841	1.265.515	771	575.188	2.453	2.833.833	2	124.346

Programes de ciència i medi ambient				Total						Gran Total	
ACTIVITATS		COL-LABORACIONS		ACTIVITATS		SERVEIS		COL-LABORACIONS		Nº	ASSISTENTS USUARIS BENEFICIARIS
Nº	ASSISTENTS	Nº	BENEFICIARIS	Nº	ASSISTENTS	Nº	USUARIS	Nº	BENEFICIARIS		
11	144.542	3		672	332.136	119	506.944	133	43.086	924	882.166
2	17.654	1		334	107.537	32	161.473	35	21.371	401	290.381
1	124.889	2		195	137.506	29	158.714	26	2.439	250	298.659
10	58.714			360	95.184	48	252.819	25	363.923	433	711.926
		1		89	34.314	16	77.168	8	1.089	113	112.571
6	48.453			255	115.568	41	155.240	36	11.493	332	282.301
7	123.339	2	6.000	460	312.999	57	245.852	53	22.703	570	581.554
373	293.580	9	11.000	5.694	2.201.922	239	1.512.511	218	459.550	6.151	4.173.983
				6	24.488			4	580	10	25.068
8	91.726	2	190	495	333.964	61	266.557	66	144.436	622	744.957
		1		211	73.561	29	130.587	11	1.391	251	205.539
2	15.531	7	6.407	307	63.618	38	166.847	37	10.236	382	240.701
77	16.827	2		876	531.129	33	173.363	32	3.224	941	707.716
1	9.173			89	57.308	21	93.752	8	2.498	118	153.558
84	810.862	2		770	962.870	91	298.122	125	70.975	986	1.331.967
4	27.014	1		78	59.114	8	27.110	26	9.981	112	96.205
3	48.329			23	57.832	8	28.616	11	16.446	42	102.894
2	48.753			287	185.088	41	156.583	20	103.691	348	445.362
591	1.879.386	33	23.597	11.201	5.686.138	911	4.412.258	874	1.289.112	12.986	11.387.508

QUADRE N° 6

Exposicions organitzades per la Fundació "la Caixa". Any 2003

Temes, nombre i assistents, per àmbit territorial

Temes	Barcelona ciutat		Catalunya excepte Barcelona ciutat		Espanya excepte Catalunya		Total Espanya	
	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS	Nº	ASSISTENTS
Arts plàstiques	20	629.406	31	133.009	25	551.273	76	1.313.688
Ciència ⁽¹⁾	4	127.190	23	77.451	59	1.363.968	86	1.568.609
Cultura i Educació	1	3.028	25	176.342	36	680.295	62	859.665
Fotografia	5	283.130	25	91.858	23	114.495	53	489.483
Història i Literatura ⁽²⁾			39	122.487	3	53.017	42	175.504
Medi ambient			9	11.545	9	30.928	18	42.473
Gent gran			4	2.135	8	11.055	12	13.190
Total	30	1.042.754	156	614.827	163	2.805.031	349	4.462.612

(1) Inclou l'"Estació Ciència".

(2) Inclou les miniexposicions (micres).

QUADRE N° 7

Assistents als museus de la ciència de la Fundació "la Caixa". Any 2003

Museu de la Ciència, Barcelona ⁽¹⁾

INSTAL·LACIONS/ACTIVITATS	ASSISTENTS
Sales permanents i exposicions temporals	127.190
Planetari	11.623
Clik dels nens	-
¡Toca, toca!	-
Congressos, conferències, cursos, debats	17.883
Tallers i activitats didàctiques	38.197
Total	194.893

CosmoCaixa, Alcobendas (Madrid)

INSTAL·LACIONS/ACTIVITATS	ASSISTENTS
Sales permanents i exposicions temporals	622.739
Planetari	51.320
Clik dels nens	25.966
¡Toca, toca!	40.680
Congressos, conferències, cursos, debats	10.041
Tallers i activitats didàctiques	56.799
Total	807.545

(1) Inclou dades del Museu de la Ciència a la seu provisional del Palau Macaya.

QUADRE N° 8

Assistents a CaixaForum. Any 2003

CaixaForum, Barcelona

INSTAL·LACIONS/ACTIVITATS	ASSISTENTS
Exposicions i instal·lacions	872.278
Mediateca	121.186
Conferències, debats i cursos	34.289
Concerts, representacions teatrals, projeccions i recitals	49.388
Tallers i visites	56.079
Total	1.133.220

QUADRE N° 9

Assistents a CentroCaixa Madrid. Any 2003

CentroCaixa, Madrid

INSTAL·LACIONS/ACTIVITATS	ASSISTENTS
Conferències, debats i tertúlies	1.623
Congressos, cursos, jornades i seminaris	2.164
Exposicions	9.150
Projeccions de pel·lícules	1.661
Recitals i representacions	410
Serveis	8.843
Tallers	1.258
Total	25.109

QUADRE N° 10

Equipaments de la Fundació "la Caixa". Any 2003

Comunitats	Centres Culturals i Sales d'Exposicions	Biblioteques i Mediateques	Escoles	Esplais de ⁽¹⁾ gent gran	Museus	Total
Andalusia				61		61
Aragó				21		21
Astúries				21		21
Balears	1	1		21		23
Canàries				33		33
Cantàbria				10		10
Castella i Lleó				31		31
Castella-La Manxa				20		20
Catalunya	8	1	2	181	1	193
Comunitat Valenciana				33		33
Extremadura				17		17
Galícia				21		21
La Rioja				12		12
Madrid	1			37	1	39
Múrcia				3		3
Navarra				3		3
País Basc				19		19
Total	10	2	2	544	2	560

(1) Balears: 5 propis i 16 en col·laboració; Catalunya: 67 propis i 114 en col·laboració; Madrid: 1 propi i 36 en col·laboració. Els centres de gent gran de les altres comunitats autònomes són centres en col·laboració amb altres institucions.

QUADRE N° 11

La Fundació "la Caixa" a Internet. Any 2003

Webs ⁽¹⁾	Visites	Pàgines vistes
www.clubestrella.com	413.558	4.785.374
www.educalia.org	1.228.492	27.737.453
www.fundacio.lacaixa.es	344.325	1.923.814
www.lacaixa.es/solidaritat	120.693	4.140.317
www.mediatecaonline.net	254.350	5.591.212
www.noumuseudelaciencia.com	69.841	981.477
Total	2.431.259	45.159.647

(1) La web www.amas.org ha tingut 236.115 peticions durant l'any 2003.

Altres dades importants de la Fundació "la Caixa" en el 2003

1. Edicions
2. Préstecs d'obres de la Col·lecció d'Art Contemporani de la Fundació "la Caixa"
3. La Fundació "la Caixa" a Espanya. Províncies i poblacions
4. Institucions col·laboradores
5. Directori. Centres i serveis

Edicions de la Fundació "la Caixa" el 2003

ARTS PLÀSTIQUES

Núbia. Els regnes del Nil al Sudan
3500
Català

Núbia. Los reinos del Nilo en el Sudán
5500
Castellà

Núbia. Los reinos del Nilo en el Sudán
600
Castellà-Àrab

Els esperits, l'or i el xaman
1000
Cat.-Anglès

Los espíritus, el oro y el chamán
1000
Cast.-Anglès

Pau Casals en l'escenari de l'art. La col·lecció VII-la Casals
2500
Català

Pau Casals en el escenario del arte. La colección VII-la Casals
3500
Castellà

7000 años de arte persa
3500
Castellà

Pilar Albarracín. Buscando a Herr Traumerreger
1000
Cat.-Cast.-Anglès

Luc Coruchesne. Living by numbers
1000
Cat.-Cast.-Anglès

Carlos Garaicoa. Autoflagel·lació, supervivència, insubordinació
1000
Cat.-Cast.-Anglès

AES Group. Oasi - Espanya islàmica
1000
Cat.-Cast.-Anglès

La catedral de Girona. L'obra de la Seu
2500
Cat.-Cast.

Seu Vella. L'esplendor retrobada
1500
Català

Luxe interior. Joieria contemporània internacional
2500
Cat.-Cast.-Anglès

Del modernisme a les Avantguardes. Dibujos de la Col·lecció Fund. F. Godia
2000
Català

Del modernismo a las Vanguardias. Dibujos de la Colección Fund. F. Godia
2500
Castellà

Rubens, Van Dyck, Jordaens.
1600
Català

Rubens, Van Dyck, Jordaens.
1400
Castellà

Miriam Cahn
2500
Cast.-Anglès

Iñigo Manglano-Ovalle
2000
Cast.-Anglès

Els mestres del gravat a la col·lecció del British Museum
2500
Cat.-Cast.-Anglès

El teatro romano. La puesta en escena
1900
Castellà

Les arrels de l'esport català
2000
Cat.-Cast.

FOTOGRAFIA I ARTS VISUALS

Aernout Mik. Barcelona
1600
Català

Aernout Mik. Barcelona
1800
Castellà

La fotografía a Espanya en el siglo XIX
2000
Cat.-Anglès

La fotografía en España en el siglo XIX
3000
Cast.-Anglès

Un retrat en blanc i negre. Les fotografies de Cas Oorthuys
2200
Cat.-Cast.-Anglès

Fotopres '03
2500
Cat.-Cast.-Eusk.-Gallec

Fotopres '03
2500
Cat.-Cast.-Eusk.-Gallec

Al gust de Cartier Bresson
4000
Cat.-Cast.

Pierrick Sorin. Plaça Weyler, 3 - 07001 Palma de Mallorca (llibre + CD)
600
Cat.-Cast.

Pierrick Sorin. Recalde, 20 - 48009 Bilbao (llibre + CD)
800
Cast.- Euskera

Ellen Auerbach. La mirada intuïtiva
1500
Català

Ellen Auerbach. La mirada intuïtiva
2000
Castellà

EDUCACIÓ

Expressió verbal (Parkinson)
1000
Català

Expresión verbal (Parkinson)
3000
Castellà

Mobilitat i ritme (Parkinson)
1000
Català

Movilidad y ritmo (Parkinson)
3000
Castellà

Fauna miaçada
500
Aranès

M'assemblo molt al meu pare
1000
Català

Me parezco mucho a mi papá
3000
Castellà

Restes i rastres
6000
Català

Restos y rastros
6000
Castellà

Ibers. Prínceps, guerrers i artesans
2000
Català

Iberos. Príncipes, guerreros y artesanos
5000
Castellà

La pintura barroca flamenca
100
Català

La pintura barroca flamenca
100
Castellà

L'espai de l'espectador (Dossier professors ESO)
100
Català

L'espai de l'espectador (Dossier professors primària)
100
Català

A l'entorn de l'obra de Pierrick Sorin (ESO)
25
Català

A l'entorn de l'obra de Pierrick Sorin (Primària)
25
Català

Cruce de culturas. En torno a la exposición "Nubia, los reinos..." (ESO)
50
Castellà

Cruce de culturas. En torno a la exposición "Nubia, los reinos..." (Primària)
50
Castellà

Capturar l'instant. A l'entorn de les exposicions Henri Cartier Bresson
(ESO)
105
Català

Capturar l'instant. A l'entorn de les exposicions Henri Cartier Bresson
(Primària)
105
Català

Planetario burbuja
2000
Castellà

Objectiu volar!
5000
Català

Antàrtida
4000
Castellà

Al-Andalusko usainak
500
Euskera

Tsiminotik gizakira
5000
Euskera

La petita flauta màgica. Guia didàctica
(CaixaBank)
200
Català

La fada d'Alzheimer
(Reimpresió)
1000
Català

El hada de Alzheimer
(Reimpresió)
3000
Castellà

L'últim joc de mans
(Reimpresió)
1000
Català

El último juego de manos
(Reimpresió)
3000
Castellà

L'escarabat de l'avi Quim
(Reimpresió)
1000
Català

El escarabajo del abuelo Joaquín
(Reimpresió)
3000
Castellà

La veïna d'en Miquel
(Reimpresió)
1000
Català

La vecina de Miguelito
(Reimpresió)
3000
Castellà

La meva àvia és diferent
(Reimpresió)
1000
Català

Mi abuela es diferente
(Reimpresió)
3000
Castellà

SOCIALS

La protecció legal del malalt d'Alzheimer
4300
Català

La protección legal del enfermo de Alzheimer
7200
Castellà

Alzheimer. Dol i testament vital
1000
Català

Alzheimer. Duelo y testamento vital
3000
Castellà

Ciudadania
(llibre + CD)
2500
Català

Ciudadania
(llibre + CD)
5000
Castellà

Espacios de vida. Memoria de actividad
(Reimpresió)
500
Castellà

Expressió verbal
(Parkinson)
1000
Català

Expresión verbal
(Parkinson)
3000
Castellà

Memòria científica 2002
3500
Cat.-Cast.-Anglès

Mines antipersones
3500
Català

Minas antipersonas
2500
Castellà

Mobilitat i ritme
(Parkinson)
3000
Català

Movilidad y ritmo
(Parkinson)
1000
Castellà

Tècniques d'arts escèniques. Tallers per a persones afectades d'E.M.
1000
Català

Pensem en euros. Dr. Antón Costas
10500
Català

Pensemos en euros. Dr. Antón Costas
17000
Castellà

Club Estrella. Guia taller d'informàtica
(CaixaBank)
1000
Català

Club Estrella. Guia de navegació
(Reimpresió)
2000
Català

Club Estrella. Guia de navegación
(Reimpresió)
7500
Castellà

Manual Adobe Photodeluxe
(Reimpresió)
3000
Castellà

Manual Word 97 edición de publicaciones
(Reimpresió)
4500
Castellà

CIÈNCIES

AMAS - aproximació multidisciplinària per a l'abordatge de la SIDA
3000
Català

AMAS - aproximación multidisciplinaria para el abordaje del SIDA
5000
Castellà

AMAS - a multidisciplinary approach to dealing with AIDS
2000
Anglès

Manual d'intervenció logopèdica en els trastorns de parla i fonació del malalt
1000
Català

Manual de intervención logopédica en los trastornos de habla y fonación en el enfermo
2000
Castellà

... y después fue ¡la forma!
3000
Castellà

GUIES DE LECTURA

Joaquim Ruyra
8000
Català

Max Aub
8000
Català

Rosa Leveroni
8000
Català

W. Somerset Maugham
8000
Català

No en diuen clàssics perquè...
(Infantil)
8000
Català

No en diuen clàssics perquè...
(Juvenil)
8000
Català

PUBLICACIONS PERIÒDIQUES FUNDACIÓ "LA CAIXA"

Guiaestrella
(9 exemplars)
Català

Guiaestrella
(9 exemplars)
Castellà

Informe anual 2002
Català

Informe anual 2002
Castellà

Annual report 2002
Anglès

Catàleg de publicacions de la Fundació "la Caixa" 2003-2004
4800
Català

Catálogo de publicaciones de la Fundación "la Caixa" 2003-2004
15000
Castellà

COL·LECCIÓ ESTUDIS SOCIALS

Immigració, escola i mercat de treball. Una radiografia actualitzada
Català

Inmigración, escuela y mercado de trabajo. Una radiografía actualizada
Castellà

Famílies cangur. Una experiència de protecció a la infància
Català

Familias canguro. Una experiencia de protección a la infancia
Castellà

La inserció laboral de les persones amb discapacitat
Català

La inserción laboral de las personas con discapacidades
Castellà

La contaminació acústica a les nostres ciutats
Català

La contaminación acústica en nuestras ciudades
Castellà

COL·LABORACIONS

Con Tusquets Editores:

Metatemas, núm. 76:
Investigaciones

Metatemas, núm. 78:
Matemáticas y juegos de azar

Metatemas, núm. 79:
Los viajes en el tiempo

Metatemas, núm. 80:
¿Eureka? El trasfondo de un descubrimiento sobre el cáncer y la genética molecular

Altres:

Educar a un niño con cáncer

Préstecs de la Col·lecció d'Art Contemporani de la Fundació "la Caixa"

EXPOSICIÓ:

Gabriel. Anàbasi
**Centre d'Art Santa Mònica,
Barcelona**
1 gener - 31 març 2003

OBRA PRESTADA:
GABRIEL
Gestalt, 1998

EXPOSICIÓ:

Eduardo Arroyo
Ludwig Museum, Budapest
17 gener - 23 febrer 2003

**Museu Nacional d'Art de
Romania, Bucarest**
2 abril - 18 maig 2003

**Musée National d'Histoire et
d'Art, Luxemburg**
30 gener - 14 març 2004

OBRA PRESTADA:
Eduardo ARROYO
El pintor y la modelo, 1990

EXPOSICIÓ:

Joan Hernández Pijuan
**Museu d'Art Contemporani de
Barcelona, Barcelona**
21 gener - 30 setembre 2003

**Musée d'Art et d'Histoire,
Neuchâtel**
14 juny - 14 setembre 2003

Malmö Konsthall, Malmö
22 novembre 2003 -
25 gener 2004

**Galleria d'Arte Moderna,
Bologna**
16 abril - 7 juny 2004

OBRES PRESTADES:
Joan HERNÁNDEZ PIJUAN
Xiprers a Folquer, 1985

Joan HERNÁNDEZ PIJUAN
Tríptic I, 1977

Joan HERNÁNDEZ PIJUAN
Flor, 1999

Joan HERNÁNDEZ PIJUAN
Terra d'ombra 2, 2001

Joan HERNÁNDEZ PIJUAN
Memoria del sur 5, 2002

EXPOSICIÓ:

*+25 Años de arte en España.
Creación en libertad*
**Museu Valencià de la Il·lustració
i la Modernitat, València**
3 febrer - 4 maig 2003

OBRES PRESTADES:
Txomin BADIOLA,
El rey-La reina, 1986

Àngel BADOS
Sense títol, 1987

Carlos FRANCO
O mago do carnaval, 1977

Pello IRAZU
Tisbe, 1989

Carlos PAZOS
Milonga, 1980

Juan USLÉ
Cita en Danz, 1985

Antoni TÀPIES
Llençol amb taca taronja, 1974

Albert RÀFOLS-CASAMADA
Porta entreoberta, 1975

Antoni MUNTADAS
Pintar es fàcil, 1989

Juan Carlos SAVATER
Lázaro, 1987

EXPOSICIÓ:

*Guillermo Kuitca. Obras 1982-
2002*
**Museo Nacional Centro de Arte
Reina Sofía, Madrid**
26 febrer - 28 abril 2003

OBRA PRESTADA:
Guillermo KUITCA
Sense títol, 1991

EXPOSICIÓ:

*Albert Ràfols-Casamada. Obras
1989-2002*
**Centro Cultural CajAstur.
Palacio Revillagigedo, Gijón**
14 març - 27 abril 2003

OBRES PRESTADES:
Albert RÀFOLS-CASAMADA
La visita, 1992

Albert RÀFOLS-CASAMADA
*Gran finestral (Homenatge a
Torres García)*, 1996

EXPOSICIÓ:

As Heavy as the Heavens
**Kulturzentrum bei den
Minoriten, Graz**
11 abril - 15 juny 2003

**Kunsthallen Brandts
Klaedefabrik, Odense**
28 juny - 14 setembre 2003

OBRA PRESTADA:
Antonio ABAD
Últimos deseos, 1995

EXPOSICIÓ:

Juan Ugalde. Parques Naturales
**Patio Herreriano. Museo de
Arte Contemporáneo Español,
Valladolid**
12 abril - 13 juliol 2003

OBRES PRESTADES:
Juan UGALDE
La nave de los locos, 1992

Juan UGALDE
Étant donnés (Angela), 1997

Juan UGALDE
Eva, 2000

EXPOSICIÓ:

Manuel Salinas
**Sala de Exposiciones Caja San
Fernando, Sevilla**
25 abril - 29 maig 2003

OBRA PRESTADA:
Manuel SALINAS
Sense títol, 1980

EXPOSICIÓ:

En el tiempo de El Paso
**Centro de Exposiciones y
Congresos de IberCaja,
Saragossa**
29 abril - 29 juny 2003

OBRES PRESTADES:
Rafael CANOGAR
Joyo, 1959

Manuel MILLARES
Cuadro 61, 1959

EXPOSICIÓ:

*Micropolíticas II. Arte y
cotidianidad 1968-2001*
**Espai d'Art Contemporani de
Castelló, Castelló**
25 abril - 22 juny 2003

OBRA PRESTADA:
Robert GOBER
Sense títol, 1985

Bruce NAUMAN
Good Boy, Bad Boy, 1985

Cindy SHERMAN
Sense títol núm. 102, 1981

Cindy SHERMAN
Sense títol núm. 85, 1981

Rosemarie TROCKEL
Sense títol, 1985-1988

EXPOSICIÓ:

*Micropolíticas III. Arte y
cotidianidad 1968-1980*
**Espai d'Art Contemporani de
Castelló, Castelló**
11 juliol - 21 setembre 2003

OBRA PRESTADA:
Carlos PAZOS
Milonga, 1980

EXPOSICIÓ:

Col·lecció 14
**Museu d'Art Contemporani de
Barcelona, Barcelona**
21 juny 2003 - 29 febrer 2004

OBRES PRESTADES:
Joan PONÇ
Sense títol, 1947

Modest CUIXART
Sense títol, 1947

Modest CUIXART
Graphisme, 1956

EQUIPO CRÓNICA
La ficha, 1974

EQUIPO CRÓNICA
Retablo del ángel y el soldado,
1974

Lucio FONTANA
Concetto Spaziale C59 T21,
1959

Lucio FONTANA
Concetto Spaziale C58 I38,
1956

Josep GUINOVART
Homenatge al pintor de parets,
1964

Manuel MILLARES
Cuadro 85, 1959

Pablo PALAZUELO
Alborada, 1952

Jorge OTEIZA
Macla ternaria con al matriz
Malevitch-Atarrabi, 1974

Albert RÀFOLS-CASAMADA
Hers, 1968

Antonio SAURA
Soleá, 1956

Antonio SAURA
Cota, 1959

EXPOSICIÓ:

Jonathan Lasker
Palacio de Velázquez, Madrid
5 juny - 7 setembre 2003

OBRA PRESTADA:
Jonathan LASKER,
Natural Order, 1993

EXPOSICIÓ:

*Nómadas y Bibliófilos. Concepto
y estética en los libros de artista*
Koldo Mitxelena Kulturenea
10 juliol - 4 octubre 2003

OBRA PRESTADA:
Edward RUSCHA
9 to 5, 1991

EXPOSICIÓ:

*Indisciplinados. A posición da
arte nas fronteiras do deseño*
**Museo de Arte Contemporáneo
de Vigo, Vigo**
11 juliol - 19 octubre 2003

OBRA PRESTADA:
Ana Laura ALÁEZ
*Mujeres sobre zapatos de
plataforma*, 1992

EXPOSICIÓ:

*La construcción del espectador.
Una lectura de la Colección de
Arte Contemporáneo de la
Fundación "la Caixa" de
Barcelona*
**Fundación Luis Seoane,
A Coruña**
18 juliol - 28 setembre 2003

OBRES PRESTADES:
Txomin BADIOLA
Coup de dés, 1986

Helmut DORNER
TT, 1988

Pepe ESPALIÚ
Luisa II, 1993

Günther FÖRG
Eva, 1983

Günther FÖRG
Foro itálico, 1983

Günther FÖRG
Treppenhaus, 1983

Andreas GURSKY
Hong Kong Shanghai Bank, 1994

Juan MUÑOZ
Waste Land, 1986

Bruce NAUMAN
Good Boy Bad Boy, 1985

Hiroshi SUGIMOTO
Sea of Japan, 1987

Hiroshi SUGIMOTO
English Channel, Weston Cliff, 1994

Hiroshi SUGIMOTO
North Pacific Ocean, Mount Tamalpais, 1994

Hiroshi SUGIMOTO
Lake Michigan, Gills Rock, 1995

Jan VERCRUYSE
Eventail VIII, 1987

Bill VIOLA
What is Not and That Which is, 1992

Rachel WHITEREAD
Untitled (Resine Corridor), 1995

EXPOSICIÓ:
La Creazione Ansiosa
Galleria d'Arte Moderna e Contemporanea di Palazzo Forti, Verona
12 setembre 2003 -
11 gener 2004

OBRES PRESTADES:
Cindy SHERMAN
Sense titol núm. 85, 1981

Manuel MILLARES
Homúnculo, 1960

EXPOSICIÓ:
Juan Uslé. Open Rooms
Palacio de Velázquez, Madrid
16 octubre 2003 - 12 gener 2004

OBRES PRESTADES:
Juan USLÉ
Asa-Nisi-Masa, 1994-95

Juan USLÉ
Earthy Dream, 1997

Juan USLÉ
Summer Saro, 1997

Fundación Marcelino Botín, Santander
25 febrer - 18 abril 2004

S.M.A.K., Gante
8 maig - 22 agost 2004

Irish Museum of Modern Art, Dublín
7 setembre - novembre 2004

OBRA PRESTADA:
Juan USLÉ
Earthy Dream, 1997

EXPOSICIÓ:
A mares. Olladas oceánicas en el arte contemporáneo
Museo do Mar de Galicia, Vigo
19 novembre 2003 -
18 gener 2004

OBRES PRESTADES:
Hiroshi SUGIMOTO
Sea of Japan, 1987

Hiroshi SUGIMOTO
English Channel, Weston Cliff, 1994

Hiroshi SUGIMOTO
North Pacific Ocean, Mount Tamalpais, 1994

Hiroshi SUGIMOTO
Lake Michigan, Gills Rock, 1995

EXPOSICIÓ:
Eduardo Chillida
Fundació Joan Miró, Barcelona
20 novembre 2003 -
25 gener 2004

OBRA PRESTADA:
Eduardo CHILLIDA
Deseoso, 1954

EXPOSICIÓ:
Museo de museos: 25 museos de arte moderno de los últimos 25 años

Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid
3 desembre 2003 -
20 febrer 2004

OBRA PRESTADA:
Susana SOLANO
Senza Uccelli, 1986-87

EXPOSICIÓ:
Libert@dexpresion.es.. 25 Años de la Constitución Española
Centre Valencià de Cultura Mediterrànea - La Beneficencia, València
9 desembre 2003 -
8 març 2004

OBRES PRESTADES:
Pepe ESPALIÚ
Luisa II, 1993

Rogelio LÓPEZ CUENCA
Poezie Proletarska, 1988

EXPOSICIÓ:
María Gómez. El escritor o las lectoras
Biblioteca Pública del Estado, Zamora
16 desembre 2003 -
18 gener 2004

Museo de Salamanca, Salamanca
23 gener - 28 febrer 2004

OBRA PRESTADA:
María GÓMEZ
I Bibliotecaria, 1996

EXPOSICIÓ:
Las Bellas Artes del siglo xx. Valencia 1940-1980
Atarazanas de Valencia, València
16 desembre 2003 -
25 gener 2004

OBRES PRESTADES:
Carmen CALVO
Serie Paisajes, 1979

Carmen CALVO
Tal cual, 1989

La Fundació "la Caixa" a Espanya, el 2003. Províncies i poblacions

A CORUÑA

Arteixo
Arzúa
Bembibre
Betanzos
Carballo
Carnota
Coristanco
A Coruña
Ferrol
Gestoso (San Pedro del Valle)
Narón
Noia
Oleiros
A Pobra do Caramiñal
Santiago de Compostel-la
Teo
Tordoia
Trazo

ÀLABA

Llodio
Vitòria-Gasteiz

ALBACETE

Albacete
Almansa
Caudete
Hellín
La Roda
Villarrobledo

ALACANT

Alcoi
Alicante/Alacant
Altea
Aspe
Benidorm
Callosa de Segura
El Campello
Castalla
Cocentaina
Dénia
Elx
Elda
Ibi
Muro de Alcoy
Novelda
Orihuela
Pedreguer
Petrer
Sant Vicent del Raspeig
Sant Joan d'Alacant
Teulada
Torrevieja
La Vila Joiosa
Villena

ALMERIA

Adra
Albox
Almeria
Berja
Cuevas del Almanzora
El Ejido
Huércal-Overa
Mojácar
La Mojonera
Tijola
Vera
Viator

ASTÚRIES

Avilés
Cangas de Onís
Cangas del Narcea
Caso
El Entrego
Gijón
Langreo
Latores
Lena
Luanco
Llanes
Mieres
Oviedo
Posada (Llanes)
Sama (Langreo)
Tapia de Casariego
Valdés

ÀVILA

Àvila
Fontiveros

BADAJOS

Almendralejo
Azuaga
Badajoz
Cabeza del Buey
Don Benito
Mèrida
Montijo
Olivenza
Puebla de la Calzada
Villanueva de la Serena
Zafra

BARCELONA

Aiguafreda
Alella
Alpens
Arenys de Mar
Arenys de Munt
Argentona

Artés
Avià
Avinyó
Badalona
Balenyà
Barcelona
La Batlloria
Bellaterra
Berga
Cabrera de Mar
Cabrils
Calaf
Caldes de Montbui
Calella
Canet de Mar
Cardedeu
Cardona
Castelldefels
Centelles
Cerdanyola del Vallès
Cervelló
Collbató
Collsuspina
Cornellà de Llobregat
L'Estany
Esparreguera
Esplugues de Llobregat
Les Franqueses del Vallès
La Garriga
Gavà
Gironella
Granollers
Gualba
Guardiola de Berguedà
L'Hospitalet de Llobregat
Els Hostalets de Pierola
Igualada
Llinars del Vallès
Malla
Manlleu
Manresa
Martorell
Les Masies de Roda
Les Masies de Voltregà
El Masnou
Mataró
Moià
Molins de Rei
Montcada i Reixac
Montseny
Navarcles
Olesa de Montserrat
Piera
Pineda de Mar
La Poble de Lillet
El Pont de Vilomara i Rocafort
El Prat de Llobregat
Prats de Lluçanès
Premià de Dalt
Premià de Mar
Ripollet
Roda de Ter
Rubí
Sabadell

Sant Adrià de Besòs
Sant Andreu de Llavaneres
Sant Boi de Llobregat
Sant Cebrià de Vallalta
Sant Celoni
Sant Cugat del Vallès
Sant Esteve de Palautordera
Sant Feliu de Codines
Sant Feliu de Llobregat
Sant Fost de Campsentelles
Sant Fruitós de Bages
Sant Hipòlit de Voltregà
Sant Joan de Vilatorrada
Sant Martí Sarroca
Sant Pere de Ribes
Sant Pere de Riudebitlles
Sant Quirze de Besora
Sant Sadurn d'Anoia
Sant Vicenç de Castellet
Sant Vicenç de Torelló
Sant Vicenç dels Horts
Santa Coloma de Gramenet
Santa Maria d'Oló
Santa Maria de Palautordera
Santa Perpètua de Mogoda
Sitges
Súria
Taradell
Teià
Terrassa
Tordera
Torelló
Vic
Viladecans
Vilafranca del Penedès
Vilanova de Sau
Vilanova del Camí
Vilanova i la Geltrú
Vilassar de Dalt
Vilassar de Mar

BISCAIA

La Arena
Barakaldo
Basauri
Bilbao
Durango
Getxo
Santurtzi

BURGOS

Aranda de Duero
Burgos
Cardeñadijo
Melgar de Fernamental
Miranda de Ebro
Villarcayo de Merindad
de Castilla la Vieja

CÁCERES

Càceres
Coria
Escorial
Jaraíz de la Vera
Moraleja

Plasencia
Torrejón el Rubio
Zarza de Granadilla

CADIS

Algeciras
Arcos de la Frontera
Barbate
Cadis
Conil de la Frontera
Chiclana de la Frontera
Jerez de la Frontera
La Línea de la Concepción
Prado del Rey
El Puerto de Santa María
Puerto Real
San Fernando
Sanlúcar de Barrameda
Ubrique

CASTELLÓ

Almassora
Benicarló
Burriana
Castelló de la Plana
Onda
Segorbe
La Vall d'Uixó
Vila-real
Vinaròs

CEUTA

Ceuta

CIUDAD REAL

Alcázar de San Juan
Almadén
Ciudad Real
Daimiel
Manzanares
La Solana
Tomelloso
Valdepeñas

CÓRDOVA

Aguilar de la Frontera
Baena
Cabra
Castro del Río
Córdoba
Fuente Obejuna
Lucena
Montilla
Pozoblanco
Priego de Córdoba
Puente Genil
La Rambla
Rute
El Viso
Zuheros

CUENCA

Cuenca
Tarancón

GIRONA

Amer
Anglès
Arbúcies
L'Armentera
Banyoles
Begur
Besalú
Bescanó
La Bisbal d'Empordà
Blanes
Bordils
Breda
Cadaqués
Caldes de Malavella
Campdevànol
Camprodon
Cantallops
Capmany
Cassà de la Selva
Castelló d'Empúries
La Cellera de Ter
Celrà
Cervià de Ter
Cornellà del Terri
Esclanyà
Figueres
Flaçà
Fornells de la Selva
Girona
Gombrèn
Hostalric
L'Escalà
La Jonquera
Llagostera
Llançà
Llers
Lloret de Mar
Les Lloses
Maçanet de Cabrenys
Maçanet de la Selva
Massanes
Medinyà
Mollet de Peralada
Montagut
Olot
Palafrugell
Palamós
Palau-saverdera
Pau
Peralada
Les Planes d'Hostoles
Les Preses
Puigcerdà
Ribes de Freser
Ripoll
Riudarenes
Riudellots de la Selva
Roses
Salt
Sant Feliu de Buixalleu
Sant Feliu de Guixols
Sant Feliu de Pallerols
Sant Hilari Sacalm

Sant Joan de les Abadesses
Sant Joan de Mollet
Sant Joan les Fonts
Sant Jordi Desvalls
Sant Julià de Ramis
Sant Pau de Segúries
Santa Coloma de Farners
Santa Cristina d'Aro
Santa Pau
Sarrià de Ter
Serinyà
Sils
Torroella de Montgrí
Tossa de Mar
Vidreres
Vilabertran
Viladamat
Vilafant
Vilajuïga
Vilamalla

GRANADA

Almuñécar
Arimilla
Benamaurel
Cájar
Granada
Guadix
Huétor Vega
Motril
Órgiva
Santa Fe

GUADALAJARA

Azuqueca de Henares
Guadalajara

GUIPÚSCOA

Astigarraga
Donostia-Sant Sebastià
Eibar
Irun
Tolosa

HUELVA

Almonte
Ayamonte
Bollullos Par del Condado
Calañas
Gibraleón
Huelva
Lepe
Minas de Riotinto
Moguer
Valverde del Camino

OSCA

Barbastro
Fraga
Osca
Jaca
Monzón
La Sotonera

ILLES BALEARS

Alaior
Alaró
Alcúdia
Algaida
Alqueria Blanca
Andratx
Ariany
Artà
Benissalem
Bunyola
Caimari
Calonge
Calvià
Campanet
Campos
Can Picafort
Capdepera
Es Castell
Ciutadella de Menorca
Colònia de Sant Jordi
Consell
Costitx
Eivissa
S'Esgleieta
Esporles
Estellencs
Felanitx
Ferrerries
Formentera
Fornalutx
Inca
Lloret de Vistalegre
Lloseta
Llucmajor
Manacor
Mancor de la Vall
Maó
Maria de la Salut
Marratxí
Es Mercadal
Es Migjorn Gran
Montuiri
Moscari
Muro
Palma de Mallorca
Palmanyola
Petra
Sa Pobla
Pollença
Porreres
Port d'Alcúdia
Port de Pollença
Portocolom
Portocristo
Puigpunyent
Ses Salines
Sant Antoni de Portmany
Sant Ferran de ses Roques
Sant Joan de Labritja
Sant Jordi
Sant Josep de sa Talaia
Sant Llorenç des Cardassar
Santa Eugènia

Santa Eulàlia del Riu
Santa Gertrudis
Santa Maria del Camí
Santanyí
Selva
Sencelles
Sineu
Sóller
Son Servera
Vilafranca de Bonany

JAÉN

Alcalá la Real
Alcaudete
Andújar
Baeza
Jaén
Linares
Mancha Real
Martos
Rus
Úbeda
Villacarrillo

LLEÓ

Astorga
La Bañeza
Cistierna
Lleó
Ponferrada
Trobajo del Camino
Villablino
Vilafranca del Bierzo

LUGO

Burela
O Castro de Ferreira
Castroverde
Chantada
Lugo
Monforte de Lemos
Ribadeo
Sober

LLEIDA

Àger
Alcarràs
Alfarràs
Alguaire
Almacelles
Almenar
Alpicat
Artesa de Segre
Balaguer
Bellver de Cerdanya
Bellvís
Les Borges Blanques
Castelldans
Cervera
Esterrí d'Àneu
Golmés
Guissona
Ivars d'Urgell
Juncosa
Juneda

Lés
Lleida
Menàrguens
Mollerussa
Oliana
Organyà
La Pobla de Segur
El Pont de Suert
Raimat
Sant Llorenç de Morunys
Seròs
La Seu d'Urgell
Solsona
Sort
Tàrrrega
Torres de Segre
Tremp
Vielha e Mijaran

MADRID

Alcalá de Henares
Alcobendas
Alcorcón
Aranjuez
Arganda del Rey
Boadilla del Monte
Colmenar Viejo
Collado Villalba
Coslada
El Escorial
Fuenlabrada
Galapagar
Getafe
Leganés
Madrid
Móstoles
Parla
Pedrezuela
Pozuelo de Alarcón
Las Rozas de Madrid
San Fernando de Henares
San Lorenzo de El Escorial
San Sebastián de los Reyes
Torrejón de Ardoz
Tres Cantos
Valdemoro
Villaviciosa de Odón

MÀLAGA

Antequera
Benalmádena
Campillos
Cártama
Estepona
Fuengirola
Málaga
Mijas
Nerja
Ronda
San Pedro de Alcántara
Torre del Mar
Vélez-Málaga

MELILLA

Melilla

MÚRCIA

La Alberca
Alcantarilla
Alhama de Murcia
Lo Campano
Caravaca de la Cruz
Cartagena
Cehegín
Ceutí
Cieza
Churra
Lorca
Mazarrón
Molina de Segura
Múrcia
La Palma
El Palmar o Lugar de Don Juan
Torre-Pacheco
La Unión
Yecla

NAVARRA

Aoiz-Agoitz
Aranguren
Arce/Artzi
Barañain
Burlada-Burlata
Pamplona-Iruña
Tudela
Vilafranca

OURENSE

Laza
Maceda
Ourense

PALÈNCIA

Aguilar de Campoo
Palència

LAS PALMAS

Aldea Blanca
Almatriche Bajo
Arrecife
Gáldar
Maspalomas
Las Palmas de Gran Canaria
Puerto del Rosario
San Bartolomé de Tirajana
Santa Brigida
Santa Lucía de Tirajana
Telde
Vecindario

PONTEVEDRA

Cangas
O Grove
Lalín
Moaña
Nigrán
Poio

Pontevedra
O Rosal
Tui
Vigo
Vilagarcía de Arousa

LA RIOJA

Alfaro
Calahorra
Logronyo
Nájera
Nalda

SALAMANCA

Ciudad Rodrigo
Gomecello
Salamanca
Vega de Tirados
Villamayor

SANTA CRUZ DE TENERIFE

Adeje
Breña Alta
Los Cristianos
Granadilla de Abona
La Laguna
Los Llanos de Aridane
La Orotava
Puerto de la Cruz
Los Realejos
San Cristóbal de La Laguna
San Sebastián de la Gomera
Santa Cruz de la Palma
Santa Cruz de Tenerife
Taco
Valverde

SANTANDER

Ampuero
El Astillero
Laredo
Maliaño
Santander
Torrelavega

SEGÓVIA

Segòvia

SEVILLA

Alcalá de Guadaira
Alcolea del Río
Cantillana
Constantina
Dos Hermanas
Écija
Estepa
Lebrija
Lora del Río
Marchena
Osuna
Sevilla
Tomares
El Viso del Alcor

SÒRIA

Fuentes de Magaña
Sòria

TARRAGONA

Alcover
Altafulla
L'Ampolla
Amposta
Bellvei
Camarles
Cambrils
Les Cases d'Alcanar
Deltebre
L'Espluga de Francolí
Falset
Fontscaldes
La Galera
L'Hospitalet de l'Infant
Mont-roig del Camp
Montblanc
Móra d'Ebre
Móra la Nova
El Perelló
Picamoixons
Raval de Cristo
Reus
Riudoms
Roquetes
Sant Carles de la Ràpita
Sant Jaume d'Enveja
Sant Salvador
Santa Bàrbara
Santa Coloma de Queralt
La Selva del Camp
La Sénia
Tarragona
Tivissa
Torredembarra
Tortosa
Valls
El Vendrell
Vila-rodona
Xerta
Zona Costera

TEROL

Aguaviva
Alcañiz
Alcorisa
Calanda
Mora de Rubielos
Terol
Valderrobres

TOLEDO

Sonseca
Talavera de la Reina
Toledo
Torrijos
Yepes

VALÈNCIA

Albaida
Algemesí
Benisanó
Bétera
Bocairent
Burjassot
Carlet
Catarroja
Faura
Foios
Gandia
Grau i Platja
Navarrés
Oliva
Ontinyent
Paiporta
Paterna
Picassent
Quart de Poblet
Sagunt
Silla
Torrent
Utiel
València
Xàtiva

VALLADOLID

Aldeamayor de San Martín
Mayorga
Medina de Rioseco
Medina del Campo
Santovenia de Pisuerga
Simancas
Valladolid

ZAMORA

Benavente
Morales del Vino
Zamora

SARAGOSSA

La Almunia de Doña Godina
Borja
Caspe
Ejea de los Caballeros
Illueca
Villamayor
Saragossa

Institucions que han col·laborat amb la Fundació "la Caixa" a Espanya, el 2003

1-0 Esportistes Solidaris. Barcelona	Ajuntament de Cardedeu (Barcelona)	Ajuntament de Massanes (Girona)	Ajuntament de Sarrrià de Ter (Girona)
16-65 Gestión, SL. Irun (Guipúscoa)	Ajuntament de Castelló d'Empúries (Girona)	Ajuntament de Mataró (Barcelona)	Ajuntament de Serinyà (Girona)
ABANICO. Federación de Asociaciones con Proyectos de Inserción Juvenil. Saragossa	Ajuntament de Celrà (Girona)	Ajuntament de Medinyà (Girona)	Ajuntament de Ses Salines (Illes Balears)
Abriendo Puertas. As. de Jóvenes Especiales. Moguer (Huelva)	Ajuntament de Cervelló (Barcelona)	Ajuntament de Moia (Barcelona)	Ajuntament de Sils (Girona)
AC Teatro Yeses. Madrid	Ajuntament de Cervià de Ter (Girona)	Ajuntament de Molins de Rei (Barcelona)	Ajuntament de Silla (València)
Academia Joan Colls. Vidreres (Girona)	Ajuntament de Ciutadella (Illes Balears)	Ajuntament de Mollet de Peralada (Girona)	Ajuntament de Sineu (Illes Balears)
Academia Speak English. Valdes (Astúries)	Ajuntament de Collbató (Barcelona)	Ajuntament de Montagut (Girona)	Ajuntament de Solsona (Lleida)
Acadèmia Tècnica Les Heures. Lleida	Ajuntament de Collsuspina (Barcelona)	Ajuntament de Montblanc (Tarragona)	Ajuntament de Son Servera (Illes Balears)
ACTUA Vallès. Sabadell (Barcelona)	Ajuntament de Consell (Illes Balears)	Ajuntament de Mont-roig del Camp (Tarragona)	Ajuntament de Taradell (Barcelona)
ADHARA. As. Contra la Violència Familiar. Tarragona	Ajuntament de Cornellà de Llobregat (Barcelona)	Ajuntament de Navarcles (Barcelona)	Ajuntament de Tarragona
Adoratrices Esclavas del Santísimo Sacramento y de la Caridad. Almeria	Ajuntament de Cornellà del Terri (Girona)	Ajuntament de Palafrugell (Girona)	Ajuntament de Tàrraga (Lleida)
Adoratrices Esclavas del Santísimo Sacramento y de la Caridad. Madrid	Ajuntament de Deltebre (Tarragona)	Ajuntament de Palamós (Girona)	Ajuntament de Terrassa (Barcelona)
Adoratrices Esclavas del Santísimo Sacramento y de la Caridad. Sevilla	Ajuntament de Felanitx (Illes Balears)	Ajuntament de Palau-Saverdera (Girona)	Ajuntament de Tordera (Barcelona)
AFA Almansa (Albacete)	Ajuntament de Figueres (Girona)	Ajuntament de Palma de Mallorca (Illes Balears)	Ajuntament de Torelló (Barcelona)
AFA Marina Baixa. Benidorm (Alicant)	Ajuntament de Flaçà (Girona)	Ajuntament de Pau (Girona)	Ajuntament de Torres de Segre (Lleida)
Afesa-Asturias-Feafes. Delegación de Gijón y Comarca (Astúries)	Ajuntament de Formentera (Illes Balears)	Ajuntament de Peralada (Girona)	Ajuntament de Tossa de Mar (Girona)
África Viva. Fundación de Investigación en Salud para el Desarrollo. Barcelona	Ajuntament de Fornalutx (Illes Balears)	Ajuntament de Petra (Illes Balears)	Ajuntament de Tremp (Lleida)
Agora Parkinson Granada	Ajuntament de Fornells de la Selva (Girona)	Ajuntament de Porreres (Illes Balears)	Ajuntament de Vandellós i l'Hospitalet de l'Infant (Tarragona)
Agrupació Astronòmica d'Osona. Vic (Barcelona)	Ajuntament de Gandia (València)	Ajuntament de Puigcerdà (Girona)	Ajuntament de Vilabertran (Girona)
Agrupació d'Avís. Santa Maria d'Oló (Barcelona)	Ajuntament de Gavà (Barcelona)	Ajuntament de Puigpunyent (Illes Balears)	Ajuntament de Viladecans (Barcelona)
Agrupación Astronómica Palentina. Palència	Ajuntament de Gironella (Barcelona)	Ajuntament de Riudarenes (Girona)	Ajuntament de Vilafant (Girona)
Agrupación Europea de Fomento. Barcelona	Ajuntament de Granollers (Barcelona)	Ajuntament de Riudellots de la Selva (Girona)	Ajuntament de Vilajuiga (Girona)
Ajuntament d'Aiguafreda (Barcelona)	Ajuntament de Gualba (Barcelona)	Ajuntament de Roda de Ter (Barcelona)	Ajuntament de Vilamolla (Girona)
Ajuntament d'Albaida (València)	Ajuntament de la Cellera de Ter (Girona)	Ajuntament de Roses (Girona)	Ajuntament de Vilanova de Sau (Barcelona)
Ajuntament d'Alcoi (Alicant)	Ajuntament de la Galera (Tarragona)	Ajuntament de Rubí (Barcelona)	Ajuntament de Vilanova del Camí (Barcelona)
Ajuntament d'Alcover (Tarragona)	Ajuntament de la Jonquera (Girona)	Ajuntament de Sabadell (Barcelona)	Ajuntament de Vilassar de Dalt (Barcelona)
Ajuntament d'Alguairre (Lleida)	Ajuntament de la Pobla de Lillet (Barcelona)	Ajuntament de Sant Carles de la Ràpita (Tarragona)	Ajuntament del Perelló (Tarragona)
Ajuntament d'Angles (Girona)	Ajuntament de la Selva del Camp (Tarragona)	Ajuntament de Sant Cebrià de Vallalta (Barcelona)	Ajuntament del Vendrell (Tarragona)
Ajuntament d'Arenys de Mar (Barcelona)	Ajuntament de la Sènia (Tarragona)	Ajuntament de Sant Celoni (Barcelona)	Ajuntament dels Hostalets de Pierola (Barcelona)
Ajuntament d'Arenys de Munt (Barcelona)	Ajuntament de l'Ampolla (Tarragona)	Ajuntament de Sant Cugat del Valles (Barcelona)	Ajuntament de Migjorn Gran (Illes Balears)
Ajuntament d'Avià (Barcelona)	Ajuntament de l'Armentera (Girona)	Ajuntament de Sant Feliu de Buixalieu (Girona)	Ajuntament d'Espugues de Llobregat (Barcelona)
Ajuntament d'Avinyó (Barcelona)	Ajuntament de les Borges Blanques (Lleida)	Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat (Barcelona)	Ajuntament d'Hostalric (Girona)
Ajuntament de Badalona (Barcelona)	Ajuntament de les Franqueses del Vallès (Barcelona)	Ajuntament de Sant Feliu de Pallerols (Girona)	Ajuntament d'Igualada (Barcelona)
Ajuntament de Balaguer (Lleida)	Ajuntament de les Masies de Voltregà (Barcelona)	Ajuntament de Sant Hipòlit de Voltregà (Barcelona)	Ajuntament d'Ontinyent (València)
Ajuntament de Banyoles (Girona)	Ajuntament de les Planes d'Hostoles (Girona)	Ajuntament de Sant Jaume d'Enveja (Tarragona)	Albatros Andalucía. Sevilla
Ajuntament de Barcelona	Ajuntament de les Preses (Girona)	Ajuntament de Sant Joan de Vilatorrada (Barcelona)	ALCER Ebro. Saragossa
Ajuntament de Bellvei (Tarragona)	Ajuntament de l'Escala (Girona)	Ajuntament de Sant Joan de Mollet (Girona)	ALCER Giralda. As. para la Lucha Contra las Enfermedades Renales. Sevilla
Ajuntament de Benidorm (Alicant)	Ajuntament de l'Estany (Barcelona)	Ajuntament de Sant Joan les Fonts (Girona)	Aldeas Infantiles SOS de España. Madrid
Ajuntament de Berga (Barcelona)	Ajuntament de Llagostera (Girona)	Ajuntament de Sant Jordi Desvalls (Girona)	Algeciras Acoge (Cadis)
Ajuntament de Bescanó (Girona)	Ajuntament de Llançà (Girona)	Ajuntament de Sant Julià de Ramis (Girona)	Alter Nativas. Pamplona (Navarra)
Ajuntament de Binissalem (Illes Balears)	Ajuntament de Lleida	Ajuntament de Santa Cristina d'Aro (Girona)	Althaia Xarxa Assistencial de Manresa, Fundació Privada (Barcelona)
Ajuntament de Breda (Girona)	Ajuntament de Llers (Girona)	Ajuntament de Sant Martí Sarroca (Barcelona)	Alzheimer Lorca (Múrcia)
Ajuntament de Cabriils (Barcelona)	Ajuntament de Maçanet de Cabrenys (Girona)	Ajuntament de Sant Pau de Segúries (Girona)	Amics per al Desenvolupament de l'Àfrica Negra. Barcelona
Ajuntament de Cadaqués (Girona)	Ajuntament de Maçanet de la Selva (Girona)	Ajuntament de Sant Pere de Riudebitlles (Girona)	AMPA de l'Escola Cervantes. Barcelona
Ajuntament de Camarles (Tarragona)	Ajuntament de Malla (Barcelona)	Ajuntament de Sant Quirze de Besora (Barcelona)	AMPA de l'Escola Perù. Barcelona
Ajuntament de Campanet (Illes Balears)	Ajuntament de Manresa (Barcelona)	Ajuntament de Sant Sadurní d'Anoia (Barcelona)	AMPA de l'Escola Pública de Bordiús (Girona)
Ajuntament de Campos (Illes Balears)	Ajuntament de Marratxí (Illes Balears)	Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet (Barcelona)	AMPA del CEIP Dalmau Carles. Girona
Ajuntament de Cantallops (Girona)	Ajuntament de Martorell (Barcelona)	Ajuntament de Santa Bàrbara (Tarragona)	AMPA del CEIP Salarich. Vic (Barcelona)
Ajuntament de Capmany (Girona)		Ajuntament de Santa Cristina d'Aro (Girona)	AMPA del Col·legi Les Pinediques. Taradell (Barcelona)
		Ajuntament de Santa Gertrudis (Illes Balears)	AMPA del CPPE Can Rigol. El Prat de Llobregat (Barcelona)
		Ajuntament de Santa Maria del Camí (Illes Balears)	AMPA Pere Casanovas de Ciutadella de Menorca (Illes Balears)

ARANS-Manresa Centre de Reeducació Auditiva i Logopèdica (Barcelona)

Arañi Barca MASL. Burgos

Àrea de Serveis Socials da Coruña

Àrea de Serveis Socials de Lugo

Àrea de Serveis Socials de Ourense

Àrea de Serveis Socials de Vigo

Arms, Els. Lleida

Arrels Fundació. Barcelona

Art Solidari. Barcelona

Arte Plenariu. Madrid

Arxiu Històric Comarcal de Sort (Lleida)

As. Abulense del Síndrome de Down. Àvila

As. ADEPSI. Las Palmas de Gran Canaria

As. Afan de Lucha por los Enfermos de Alzheimer Caminar. Bollullus Par del Condado (Huelva)

As. AFANIAS. Madrid

As. Alba d'Atenció al Disminuït. Tarrega (Lleida)

As. Aliento. Sevilla

As. Alzheimer Catalunya. Barcelona

As. Alzheimer de Murcia

As. Alzheimer de Tarrega (Lleida)

As. Alzhiemer de Jerez de la Frontera (Cadis)

As. Amaltea. València

As. Ambit. València

As. Amics de la Gent Gran Santa Magdalena. La Poble de Segur (Lleida)

As. Amics de la mitjana edat Aurborada. Alaró (Illes Balears)

As. Amics de la Seu Vella. Lleida

As. Amigos del Pueblo Latino Americano. Madrid

As. Amigos del Pueblo Saharai de Madrid

As. Andaluza contra la Fibrosis Quística. Sevilla

As. Antics Alumnes La Salle. Cambrils (Tarragona)

As. APYMA Villafranca (Navarra)

As. ARADA Alzheimer. Gironella (Barcelona)

As. Aragonesa de Esclerosis Lateral Amiotròfica. Saragossa

As. Aragonesa de Esclerosis Múltiple. Saragossa

As. Askabide. Bilbao (Biscaia)

As. Asturiana de Esclerosis Múltiple. Oviedo (Astúries)

As. Asturiana de Retinosis Pigmentaria. Oviedo (Astúries)

As. Aula Cultural. Palma de Mallorca (Illes Balears)

As. Aula Universitària per a la Gent Gran de Sant Cugat del Vallès (Barcelona)

As. Balear de Parkinson. Palma de Mallorca (Illes Balears)

As. Balear d'Esclerosi Lateral Amiotròfica. Santa Maria del Camí (Illes Balears)

As. Balear d'Esclerosi Múltiple. Palma de Mallorca (Illes Balears)

As. Barcelonesa de Laringectomitzats. Barcelona

As. Basida. Aranjuez (Madrid)

As. Benèfica Patronato de Santo Domingo. Màlaga

As. Benèfica Social MAIN. Almatriche Bajo (Las Palmas)

As. Bipolars de Catalunya. Barcelona

As. Border-Line de Granada

As. Ca teva. Palma de Mallorca (Illes Balears)

As. Caminar. Madrid

As. Canaan. Centre Assistencial. Banyoles (Girona)

As. Càntabra Lucha contra el Paro. Santander (Cantàbria)

As. Càntabra Pro Minusvàlids Psíquicos. Santander (Cantàbria)

As. Càntabra Pro Salut Mental. Santander (Cantàbria)

As. Casa Don Bosco. Lleida

As. Casal dels Infants del Raval. Barcelona

As. Catalana de Cecs i Disminuïts Visuals. Barcelona

As. Catalana de Fibrosi Quística. Barcelona

As. Catalana d'Enginyeria sense fronteres. Barcelona

As. Catalana d'Esclerosi Lateral Amiotròfica (ACELA). Barcelona

As. Catalana d'Esclerosi Múltiple J.M. Charcot. Barcelona

As. Catalana d'Integració i Desenvolupament. Barcelona

As. Catalana d'Ostomitzats. L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona)

As. Catalana La Llar de l'afectat d'Esclerosi Múltiple. Barcelona

As. Catalana per al Parkinson. Barcelona

As. Catòlica Espanola de Migración. Madrid

As. Catòlica Internacional de Serveis a la Joventut Femenina (ACISJF). Barcelona

As. Celiaca Aragonesa. Saragossa

As. Centre d'Higiene Mental Les Corts. Barcelona

As. Centro de Acción Social San Rafael. Madrid

As. Centro de Yoga Santosha. Gijón (Astúries)

As. Ciezana de Familiars de Enfermos de Alzheimer (ACFAD). Cieza (Múrcia)

As. Club d'Espai la Florida. L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona)

As. Comarcal de Minusvàlids El Saliente. Albox (Almeria)

As. Comarcal de Padres y Protectores de Minusvàlids Psíquicos. Cieza (Múrcia)

As. Combasant. Alcantarilla (Múrcia)

As. Compartir. Rubí (Barcelona)

As. Compostelana de Esclerosis Múltiple. Santiago de Compostela (A Coruña)

As. Contra la Anorexia y la Bulímia de Balears. Palma de Mallorca (Illes Balears)

As. Contra l'Anorèxia i la Bulímia. Barcelona

As. Coordinadora de Centros Ocupacionales de la Provincia de Las Palmas. Galdar

As. Corazón y Vida de Sevilla

As. Cordobesa de Enfermos Afectados de Espondilitis Anquilosante. Còrdova

As. Cordobesa de Esclerosis Múltiple. Còrdova

As. Cordobesa para la Ayuda de los Niños Deficientes Visuales y Ciegos. Còrdova

As. Coruñesa de Esclerosis Múltiple. A Coruña

As. Cultura Viva Santboiana. Sant Boi de Llobregat (Barcelona)

As. Cultural Cor de Marina. Badalona (Barcelona)

As. Cultural Coros y Danzas Virgen del Río. Molina de Segura (Múrcia)

As. Cultural de Granollers (Barcelona)

As. Cultural de Musicoterapia de Almeria

As. Cultural i Recreativa des Migjorn Gran (Illes Balears)

As. Cultural La Kalle. Madrid

As. d'Afàsics de Catalunya. Barcelona

As. d'Ajuda als Toxicòmans. Barcelona

As. d'AJut als Malalts d'Alzheimer i Afectats de Figueres (AMA). (Girona)

As. de Acogida a Inmigrantes y Marginados. Madrid

As. de Afectados de Retinosis Pigmentaria de la Comunidad de Madrid

As. de Animación Sociocultural AVALON. Granada

As. de Atención a Personas Afectadas de Parálisis Cerebral. Jaén

As. de Ayuda a Drogodependientes y Presos MARÁ. Puerto Real (Cadis)

As. de Ayuda a Enfermos Mentales. Miranda de Ebro (Burgos)

As. de Ayuda a Enfermos Psíquicos Alba. Pontevedra

As. de Ayuda a Personas con Parálisis Cerebral y Afines (ASPACECIRE). Ciudad Real

As. de Daño Cerebral Adquirido. Vitòria (Alaba)

As. de Daño Cerebral Sobvenido (APANEFA). Madrid

As. de Derechos Humanos de Extremadura. Càceres

As. de Diabètics de Catalunya. Barcelona

As. de Discapitados de Cartama (Màlaga)

As. de Discapitados Físicos y Sensoriales. Puente Genil (Còrdova)

As. de Discapitados Físicos, Psíquicos y Sensoriales Proyecto Ilusión. Baeza (Jaén)

As. de Disminuidos Psíquicos Las Fuentes. Saragossa

As. de Disminuidos Puerta del Mediterráneo. Mora de Rubielos (Terol)

As. de Disminuïts Físics d'Osona. Vic (Barcelona)

As. de Esclerosis Múltiple de Ibiza y Formentera. Eivissa (Illes Balears)

As. de Esclerosis Múltiple de Madrid

As. de Esclerosis Múltiple del Campo de Gibraltar. La Línea de la Concepción (Cadis)

As. de Esclerosis Múltiple Onubense. Huelva

As. de Espina Bífida e Hidrocefalia de Alicante

As. de Familiares Alzheimer La Aurora. Chiclana de la Frontera (Cadis)

As. de Familiares Alzheimer D. José Chacón Contreras. La Línea de la Concepción (Cadis)

As. de Familiares Alzheimer de Almendralejo (Badajoz)

As. de Familiares Alzheimer de Almeria

As. de Familiares Alzheimer de la Rambla (Còrdova)

As. de Familiares Alzheimer de Lorca (Múrcia)

As. de Familiares Alzheimer de Parla (Madrid)

As. de Familiares Alzheimer de Puente Genil (AFASUR) (Còrdova)

As. de Familiares Alzheimer de San Fernando (Cadis)

As. de Familiares Alzheimer de Sanlúcar de Barrameda (Cadis)

As. de Familiares Alzheimer de Tarancón (Conca)

As. de Familiares Alzheimer de Torrejón de Ardoz (Madrid)

As. de Familiares Alzheimer de Tres Cantos (Madrid)

As. de Familiares Alzheimer Dr. Emiliano Rodríguez. Algesires (Cadis)

As. de Familiares Alzheimer Miguel Hernández. Orihuela (Alacant)

As. de Familiares Alzheimer de Concontaina (Alacant)

As. de Familiares de Adultos con Problemas de Personalidad. Pedrezuela (Madrid)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer 21 de Septiembre. Úbeda (Jaén)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de A Coruña (AFACO)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Álava. Llodio

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Albacete

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Alcalá de Guadaíra (Sevilla)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Alcalá de Henares (Madrid)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Alcantarilla (Múrcia)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Alcoy (Alacant)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Algemesí (València)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Almansa (Albacete)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Aranjuez (Madrid)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Arganda del Rey (Madrid)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Astorga (Lleó)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Àvila

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Badajoz

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Barbastro (Osca)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Barbate (Cadis)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Barcelona. Badalona

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Barcelona. Granollers

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Barcelona. Igualada

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Barcelona. L'Hospitalet de Llobregat

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Barcelona. Sant Cugat del Vallès

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Barcelona. Vilanova i la Geltrú

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Benalmádena (Màlaga)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Bizkaia. Bilbao

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Càceres

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Cantabria. Santander

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Caravaca (Múrcia)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Castalla (Alacant)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Castellón

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Castellón. Vinaròs

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Caudete (Albacete)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Ceuta

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Cistierna (Lleó)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Cointaina (Alacant)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Conil (Cadis)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Coria (Càceres)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Don Benito (Badajoz)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de El Ejido (Almeria)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Elche (Alacant)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Elda (Alacant)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Estepona (Màlaga)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Fraga (Osca)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Getafe (Madrid)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Guipúzcoa. Sant Sebastià

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Huelva

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Ibi (Alicant)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de la Marina Baixa. Benidorm (Alicant)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de La Safor. Grau i Platja (València)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Laciána. Villablino (Lleó)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Lanzarote. Arrecife (Las Palmas)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de León

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Linares (Jaén)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Lugo

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Madrid (FAM)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Madrid Sur-Oeste (AFAMSO). Móstoles

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Maó (Illes Balears)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Medina del Campo (AFAMEC) (Valladolid)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Melilla

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Mérida (Badajoz)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Miranda de Ebro (Burgos)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Moaña (Pontevedra)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Montilla (AFAMO) (Córdoba)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Monzón (Osca)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Murcia

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Muro de Alcoy (Alicant)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Novelda (Alicant)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Ourense (AFAOR)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Palencia

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Pamplona

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Parla (Madrid)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Prado del Rey (Cádiz)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Puebla de la Calzada (Badajoz)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Puente Genil. Zuheros (Córdoba)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Segovia

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Soria

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Tarancón y Comarca (Conca)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Tarragona. Reus

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Tarragona. Tortosa

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Tenerife. La Laguna (Santa Cruz de Tenerife)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Tenerife. Taco (Santa Cruz de Tenerife)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Teruel

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Teulada (Alicant)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Toledo

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Ubrique (Cádiz)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Valdemoro (Madrid)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Valdepeñas (Ciudad Real)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Valencia

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Valladolid

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Vigo (Pontevedra)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Villanueva de la Serena (Badajoz)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Villarcayo (Burgos)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Villarrobledo (Albacete)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Xàtiva (València)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Yecla (Murcia)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Zamora

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer del Bierzo. Ponferrada (Lleó)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer del Campo de Gibraltar. Algesires (Cádiz)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer del Ferrol (A Coruña)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer del Puerto de Santa María (Cádiz)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer La Aurora. Rute (Córdoba)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer La Estrella. Jaén

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer La Jara. Cabeza del Buey (Badajoz)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer Los Llanos de Aridane (Santa Cruz de Tenerife)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer Nuestros Angeles. Lucena (Córdoba)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer San Rafael. Córdoba

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer Santa Elena. Sevilla

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer Vegas Altas - La Serena. Don Benito (Badajoz)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer Virgen Blanca. Torrelavega (Cantabria)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer Vitae de San Fernando (Cádiz)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer y Demencia Senil de Álava (AFADES). Vitoria

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer y Demencias de Laciána. Villablino (Lleó)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer y otras Demencias de Mérida (Badajoz)

As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer y otras Demencias Seniles. Villarrobledo (Albacete)

As. de Familiares de Enfermos Duales (AFEDU). Cádiz

As. de Familiares de Enfermos Esquizofrénicos. Torre del Mar (Málaga)

As. de Familiares de Enfermos Psíquicos de Elda, Petrer y Comarca (Alicant)

As. de Familiares Enfermos de Alzheimer de Aranjuez (Madrid)

As. de Familiares Enfermos Mentales Barcelona

As. de Familiares y Afectados de Esclerosis Múltiple de Burgos

As. de Familiares y Amigos de Minusválidos de Tomelloso (Ciudad Real)

As. de Familiares y Enfermos de Epilepsia. San Fernando (Cádiz)

As. de Familiares y Enfermos de Parkinson de la Roda (Albacete)

As. de Familiares y Enfermos de Parkinson de Villarrobledo (Albacete)

As. de Familiares y Enfermos Mentales de Alicante

As. de Familiares y Enfermos Mentales de Asturias. Avilés

As. de Familiares y Enfermos Mentales de Asturias. Sama de Langreo

As. de Familiares y Enfermos Mentales de Lorca y Comarca (Murcia)

As. de Familiares y Enfermos Psíquicos de Molina de Segura (AFESMO) (Murcia)

As. de Familiares Alzheimer de Bocalent (AFAB) (València)

As. de Familiares Alzheimer del Montsià. Amposta (Tarragona)

As. de Familiares de Demencia Senil i d'Alzheimer de Girona (FADESIA)

As. de Familiares de Malalts d'Alzheimer Baix Llobregat. El Prat de Llobregat (Barcelona)

As. de Familiares de Malalts d'Alzheimer de Barcelona

As. de Familiares de Malalts d'Alzheimer de Barcelona. Vilafranca del Penedès

As. de Familiares de Malalts d'Alzheimer de Gavà (Barcelona)

As. de Familiares de Malalts d'Alzheimer de Girona. Cassà de la Selva

As. de Familiares de Malalts d'Alzheimer de Lleida (AFALL)

As. de Familiares de Malalts d'Alzheimer de Mallorca. Palma de Mallorca (Illes Balears)

As. de Familiares de Malalts d'Alzheimer del Montsià. Amposta (Tarragona)

As. de Familiares de Malalts d'Alzheimer i altres demències del Ripollès. Ripoll (Girona)

As. de Familiares de Malalts Mentals de Menorca. Maó (Illes Balears)

As. de Familiares de Malalts d'Alzheimer de la Vall d'Albaida (AFMAVA) (València)

As. de Familias de Niños con Cáncer de Castilla La Mancha. Albacete

As. de Familias de Niños Diferentes con Cuidados Especiales. Madrid

As. de Familias amb Disminuïts del Priorat. Falsat (Tarragona)

As. de Farmàcies de Barcelona (AFB)

As. de Fibromialgia de Bollullos Par del Condado (Huelva)

As. de Gent de la Tercera Edat Casa Rosa. Caldes de Malavella (Girona)

As. de Gent Gran Can Blat. Sant Hilari Sacalm (Girona)

As. de Gent Gran d'Alella (Barcelona)

As. de Gent Gran de Bellvis (Lleida)

As. de Gent Gran de Cabrera de Mar (Barcelona)

As. de Gent Gran de La Sal de Cardona (Barcelona)

As. de Gent Gran de Santa Maria de Palautordera (Barcelona)

As. de Gent Gran d'Esclanyà (Girona)

As. de Investigación y Especialización sobre Temas Iberoamericanos. Madrid

As. de Jubilats del centre de Santa Pau (Girona)

As. de Jubilats i Pensionistes Arques de Rufeá. Lleida

As. de Jubilats i Pensionistes Blocs Joan Carles La Mercè. Lleida

As. de Jubilats i Pensionistes d'Almenar (Lleida)

As. de Jubilats i Pensionistes d'Alpens (Barcelona)

As. de Jubilats i Pensionistes de Besalú (Girona)

As. de Jubilats i Pensionistes de Muntells (Tarragona)

As. de Jubilats i Pensionistes de Sant Isidre de Juncosa (Lleida)

As. de la Gent Gran de Premià de Dalt (Barcelona)

As. de la Tercera Edat de Fornalutx (Illes Balears)

As. de la Tercera Edat de Portocolom (Illes Balears)

As. de la Tercera Edat de Santanyí (Illes Balears)

As. de les Persones Majors de Santa Eulària del Riu (Illes Balears)

As. de Lluita Anti-Sida de les Illes Balears. Palma de Mallorca

As. de Madres de Discapacitados de Balears. Palma de Mallorca

As. de Malalts d'Alzheimer i Altres Demències de Manresa (Barcelona)

As. de Mayores y Jubilados Salzillo. Murcia

As. de Minusválidos A Mariña. Ribadeo (Lugo)

As. de Minusválidos de Comarca de Arzúa e Apoio a Integración (A Coruña)

As. de Minusválidos de Almadén (Ciudad Real)

As. de Minusválidos de Val do Dubra e Comarca. Bembibre (A Coruña)

As. de Minusválidos del Sur (AMISUR). Aldea Blanca (Las Palmas)

As. de Minusválidos Físicos de Ejea de los Caballeros (Saragossa)

As. de Minusválidos Físicos del Bierzo. Ponferrada (Lleó)

As. de Minusválidos Físicos Génesis. Martos (Jaén)

As. de Minusválidos Físicos Unidos de Cartagena (Murcia)

As. de Minusválidos Físicos, Psíquicos y Sensoriales de Ubrique (Cádiz)

As. de Mujeres de Orgiva por la Igualdad (Granada)

As. de Mujeres Hileras. Alcantarilla (Murcia)

As. de Mujeres Latinas Sin Fronteras. Barcelona

As. de Ocio y Tiempo Libre 4K. Madrid

As. de Padres con hijos Espina Bífida e Hidrocefalia del Campo de Gibraltar. Algesires (Cádiz)

As. de Padres de Autistas de Córdoba

As. de Padres de Deficientes de Torrejón de Ardoz (Madrid)

As. de Padres de Discapacitados y Colaboradores de Carlet (València)

As. de Padres de Niños Autistas y/o Trastornos Generalizados del Desarrollo. Linares (Jaén)

As. de Padres de Niños Autistas. Madrid

As. de Padres de Niños con Cáncer de la Comunidad Valenciana. València

As. de Padres de Niños Discapacitados de Lepe (ASPANDLE) (Huelva)

As. de Padres de Niños Oncológicos de Aragón. Saragossa

As. de Padres de Niños Oncológicos Vascos. Bilbao

As. de Padres de Niños Oncológicos Vascos. Sant Sebastià

As. de Padres de Paralíticos Cerebrales de Albacete

As. de Padres o Tutores de Deficientes Mentales. Aranjuez (Madrid)

As. de Padres para la Formación de Jóvenes. A Coruña

As. de Padres y Amigos de Discapacitados de Madrid

As. de Padres y Amigos de Minusválidos Psíquicos. Las Palmas de Gran Canaria

As. de Padres y Amigos de Niños Deficientes. Toledo

As. de Padres y Amigos del Deficiente Auditivo. València

As. de Padres y Familiares de Personas con Retraso Mental (ASPANIAS). Burgos

As. de Padres y Tutores de Personas con Parálisis Cerebral y Encefalopatías. Valladolid

As. de Pais de Nenos con Problemas Psicococ. El Ferrol (A Coruña)

As. de Paráliticos Cerebrales de Alicante

As. de Paraplégicos y Discapacitados Físicos de Cantabria. Santander

As. de Pares de Malalts Mentals DAU. Barcelona

As. de Pares de Nins amb Càncer de Balears. Palma de Mallorca

As. de Parkinson de Córdoba

As. de Personas con Deficiencia Mental de Arganda del Rey (Madrid)

As. de Persones Majors de Lloret de Vistalegre (Illes Balears)

As. de Persones Majors del Port de Pollença (Illes Balears)

As. de Promoción Comunitaria Pan Bendito. Madrid

As. de Psicólogas para la Salud Integral de la Mujer. Málaga

As. de Refugiados e Inmigrantes Peruanos. Madrid

As. de Sordos de Tenerife. Santa Cruz de Tenerife

As. de Teatre i Artistes de Carrer La Taca. Barcelona

As. de Trabajadores e Inmigrantes Marroquies. Madrid

As. de Trabajadores e Inmigrantes Marroquies. Murcia

As. de Trasplantados de Corazón de Andalucía. Sevilla

As. de Vecinos Consumidores y Usuarios Las Fuentes. Saragossa

As. de Vecinos El Tajo. Toledo

As. de Vecinos Paraguay-Perú. Barcelona

As. de Vecinos y Cultural La Ermita. Escorial (Cáceres)

As. de veïnats Es Rafal Vell. Palma de Mallorca (Illes Balears)

As. de Veïns Barri Morera. Badalona (Barcelona)

As. de Veïns Casal Raval de Cristo. Tarragona

As. de Veïns de Ferreries-Sant Vicent. Tortosa (Tarragona)

As. de Veïns de Sant Antoni de Llívia. Badalona (Barcelona)

As. de Veïns de Sant Antoni. Barcelona

As. de Veïns del Barri de Gràcia. Manlleu (Barcelona)

As. de Veïns i Comissió de Festes Pla del Remei. Vic (Barcelona)

As. del Concurs d'Execució Musical Maria Canals. Barcelona

As. Democràtica Asturiana de Familias con Alzheimer (ADAFA). Gijón (Astúries)

As. Dianova España. Madrid

As. Ecijana de Ayuda a Toxicómanos y Familiares Sombra y Luz. Ecija (Sevilla)

As. El Bastidor. Oliva (València)

As. Elche Acoge (Alacant)

As. EMANA. Madrid

As. en Favor de las Personas con Discapacidad. San Pedro de Alcántara (Málaga)

As. en Favor de las Personas con Retraso Mental. Montijo (Badajoz)

As. en Solidaridad con el Tercer Mundo. Bilbao (Biscaia)

As. Enfermos de Parkinson de Málaga (PAMA)

As. Enfermos Fibromialgia Gran Canaria. Las Palmas de Gran Canaria

As. Enfermos Parkinson de Astorga y Comarca (Lleó)

As. Entorn Malaltia d'Alzheimer. Lloret de Mar (Girona)

As. Entorn Malalts d'Alzheimer i Demències (EMAD). Sant Feliu de Guíxols (Girona)

As. Es Garrover. Inca (Illes Balears)

As. Esclerosi Múltiple de Lleida

As. Esclerosi Lateral Amiotròfica. Badalona (Barcelona)

As. Esclerosi Múltiple de Tarragona

As. Española contra el Càncer. Junta Provincial de Cádiz

As. Española contra el Càncer. Junta Provincial de Granada

As. Española contra el Càncer. Junta Provincial de Ourense

As. Española Contra las Enfermedades Neuromusculares. Delegación Valencia

As. Española de Amistad con los Pueblos Arabes Bayt Al-Thaqafa. Barcelona

As. Española de Aniridia. Madrid

As. Española de Esclerosis Múltiple de Albacete

As. Española de Esclerosis Múltiple de Ciudad Real

As. Española de Municipios Contra la Despoblación. Aguaviva (Terol)

As. Española de Narcolepsia. Madrid

As. Española del Síndrome de Joubert. Madrid

As. Esquix. Barcelona

As. Estel Tapia. Barcelona

As. Estepaña de Minusválidos Psíquicos y Físicos Sensoriales (ASEMI). Estepa (Sevilla)

As. Eunate de familiares y amigos de persononas con deficiencias auditivas. Pamplona (Navarra)

As. Extremeña de Familiares de Enfermos de Alzheimer y otras demencias seniles. Badajoz

As. FECLLEI. Federación Castellano-Leonesa de Empresas de Inserción. Burgos

As. Fent Camí. València

As. Ferrolterra de Familiares de Enfermos de Alzheimer. El Ferrol (A Coruña)

As. Frisona d'Osona (AFO). Vic (Barcelona)

As. Fuenlabreña de Esclerosis Múltiple. Fuenlabrada (Madrid)

As. Fundació Astres. Girona

As. Gaditana de Mujeres Afectadas Mastectomía. Cadis

As. Galega San Francisco. Cangas (Pontevedra)

As. GERON con los Mayores. Sevilla

As. Gijonesa de Caridad. Gijón (Astúries)

As. Gipuzkoana de Esclerosis Lateral Amiotròfica. Sant Sebastia (Guipúscoa)

As. Granada y Provincia de Limitados de la Voz

As. Granadina de Esclerosis Múltiple. Armilla (Granada)

As. Guipuzkoana de Autismo (GAUTENA). Sant Sebastia

As. Homenatge a la Vellesa de Begur (Girona)

As. Hontanar. Madrid

As. Infantil i Juvenil Casal Xerínola. Mataró (Barcelona)

As. Infantil Oncológica de la Comunidad de Madrid

As. Iniciatives Solidàries. València

As. Institut Cultural. Barcelona

As. Intersectorial de Recuperadors i Empreses Socials de Catalunya. Barcelona

As. Jaén Acoge

As. JAIRE. Madrid

As. Juvenil d'Activitats la Vall d'Ager. Ager (Lleida)

As. Juvenil Intercultural Gerardo Molina. Torre-Pacheco (Múrcia)

As. Juvenil Montañeros de Torreblanca. Sevilla

As. Juvenil Pársifal. Parla (Madrid)

As. Juvenil Sòcio-Cultural de Prosperitat. Barcelona

As. Juvenil Tronada. Barcelona

As. La Casa Grande de Valencia

As. La Veguilla. Villaviciosa de Odón (Madrid)

As. Laringectomitzats. Terrassa (Barcelona)

As. Leonesa de Atención a Personas Afectadas de Parálisis Cerebral. Lleó

As. L'Heura. Tarragona

As. Lombas Sociedad Cooperativa Limitada. Carnota (A Coruña)

As. Llar del Pensionista d'Ivars d'Urgell (Lleida)

As. Lleidatana de la Síndrome de Down. Lleida

As. Madrileña contra la Fibrosis Quística. Madrid

As. Madrileña de Amigos y Familiares de Enfermos con Esquizofrenia. Madrid

As. Madrileña de Pacientes con Síndrome de Gilles de la Tourette. Madrid

As. Malagueña de Esclerosis Múltiple. Málaga

As. Malagueña de Lupus. Málaga

As. Malalts de Ronyó. Barcelona

As. Mallorquina para Personas con Disminución. Palma de Mallorca (Illes Balears)

As. Mancala para la Inserción Sociolaboral. Saragossa

As. Mateo 25 de Voluntarios Cristianos de Pastoral. Palència

As. Melilla Acoge

As. Motivadora de la Integración i la Convivencia (AMIC). Vic (Barcelona)

As. Murciana de Fibromialgia (ASMUFIBROM). La Alberca (Múrcia)

As. Nacional AFAR. Ayuda a las Familias Abandonadas de los Reclusos. Sevilla

As. Nacional de Alternativas Dramáticas y Expresivas (ANADE). Collado Villalba (Madrid)

As. Nacional Naumann. Leganés (Madrid)

As. Navarra en favor de las Personas con Discapacidad Psíquica (ANFAS). Pamplona (Navarra)

As. Nazarena para la Integración del Disminuido Psíquico. Dos Hermanas (Sevilla)

As. Nou Horitzó. Palma de Mallorca (Illes Balears)

As. Nuevo Futuro Sirio. Madrid

As. Obra Social TAU. Linares (Jaén)

As. On-Off Parkinson de la Región de Murcia. Murcia

As. Oscense Pro-salud Mental. Osca

As. Padres de Autistas y Trastornos de Desarrollo de Sevilla

As. Pan Bendito. Madrid

As. para el Desarrollo de la Hoya de Huesca. La Sotonera (Osca)

As. para el Desarrollo del Parque Natural de Redes. Caso (Astúries)

As. para el Desarrollo e Integración de Personas con Esquizofrenia. Palma de Mallorca (Illes Balears)

As. para el Desarrollo Sostenible. Trabajo del Camino (Lleó)

As. para el Tratamiento de Niños y Jóvenes con Síndrome de Down. Cartagena (Múrcia)

As. para la Colaboración y Desarrollo de Camboya. Alcobendas (Madrid)

As. para la Defensa Ecológica de Galicia. El Ferrol (A Coruña)

As. para la Demencia de Alzheimer de Alfaro (La Rioja)

As. para la Integración de Personas con Minusvalía Psíquica. Coslada (Madrid)

As. para la Integración del Menor Paideia. Madrid

As. para la Lucha contra las Enfermedades Renales (ALCER). A Coruña

As. para la Lucha contra las Enfermedades Renales. Jaén

As. para la Prevención, Asesoramiento, PATIM. Castelló de la Plana

As. para la Promoción Sociolaboral Entremán. Bilbao (Biscaia)

As. para Problemas de Crecimiento y Desarrollo (ADAC). Sevilla

As. Parálisis Cerebral de Baleares. Marratxí (Illes Balears)

As. Parálisis Cerebral Valenciana. València

As. Parkinson Cerdanyola-Ripollat (Barcelona)

As. Parkinson de la Comarca de Cartagena (Murcia)

As. Parkinson de les Comarques de Tarragona. Reus

As. Parkinson de Valencia

As. Parkinson de Valladolid

As. Parkinson Jovellanos del Principado de Asturias. Gijón

As. Parkinson Madrid

As. per a la Integració Social del Deficient. Cardedeu (Barcelona)

As. per a la Promoció del Taller del Llibre. Terrassa (Barcelona)

As. per a la Reinserció Social Lluç Quatre. Sant Feliu de Llobregat (Barcelona)

As. per la Inserció Social d'Infants i Adolescents Sant Jordi (ASSIS). Vic (Barcelona)

As. per la Reeducació i Reinserció Social Lligam. Barcelona

As. per la Rehabilitació Psicosocial Sant Pau. Barcelona

As. Pere Calafell i Gibert. Barcelona

As. Petjades ONGD. València

As. PISO. Proyecto de Inserción Sociolaboral. Saragossa

As. Popietaris. Veïns i Residents de Montseny (Barcelona)

As. Prevención y Ayuda al Toxicómano (APAT). Almuñecar (Granada)

As. Pro Deficientes Mentales de Miranda de Ebro (Burgos)

As. Pro Inmigrantes de Córdoba

As. Pro Personas con Deficiencias Psíquicas. Almendralejo (Badajoz)

As. Pro Salud Mental Nueva Luz. Tarancón (Conca)

As. Pro Salud Mental Vivir. Conca

As. Pro-Disminuïts Psíquics de Sabadell i Comarca (Barcelona)

As. Pro-Educació Especial Tramontana. Sant Feliu de Llobregat (Barcelona)

As. Pro-Persones amb Disminució Psíquica del Baix Llobregat. Molins de Rei (Barcelona)

As. Protectora de Deficiencias Sensoriales Sordos (ASPRODES). Huelva

As. Protectora de Discapacitats de Sant Adrià de Besòs (Barcelona)

As. Protectora de Disminuïts Psíquics de Ronda (Málaga)

As. Protectora de Disminuïts Psíquics de Berga (Barcelona)

As. Protectora de Minusválidos Psíquicos de Sevilla (ATUREMENT). Sevilla

As. Protectora de Minusválidos Psíquicos de Valverde del Camino (Huelva)

As. Protectora de Personas con Discapacidad. Benavente (Zamora)

As. Provincial de Padres y Amigos de los Sordos de Córdoba

As. Provienda. Madrid

As. Proyecto Hogar. Madrid

As. Proyecto Lázaro. Alacant

As. Puertas Abiertas. Tomelloso (Ciudad Real)

As. Punt de Referència. Barcelona

As. Rauxa. Barcelona

As. Ribera de Duero de Esclerosis Múltiple. Aranda de Duero (Burgos)

As. Rioja Acoge. Logronyo

As. Ruteña para la atención a personas afectadas de demencia senil (ARAPADES). Rute (Córdoba)

As. Salmantina de daño cerebral adquirido. Salamanca

As. Salmantina de Esclerosis Múltiple (ASDEM). Salamanca

As. Salmantina de Laringectomizados. Salamanca

As. Salud y Alternativas de Vida. Leganés (Madrid)

As. San Juan. Adeje (Santa Cruz de Tenerife)

As. San Vicente de Paul de Alicante

As. Sant Tomàs (APSCO). Vic (Barcelona)

As. SER. Ser Estar Responder. Madrid

As. Shalom. Lleida

As. Sida Contigo. Sevilla

As. Sierra Norte para la Atención del Disminuido Psíquico (ASNADIS). Constantina (Sevilla)

As. Síndrome de Down de Las Palmas de Gran Canaria

As. Síndrome de Down de Toledo

As. Solidaridad con Madres Solteras. Madrid

As. Tercera Edat Portocolom (Illes Balears)

As. Teuladí. Quart de Poblet (València)

As. Trévol. Ontinyent (València)

As. Tutelar del Minusválido. Cartagena (Múrcia)

As. Valenciana de Afectados de Fibromialgia (AVAFI). València

As. Valenciana de Espina Bífida. València

As. Valenciana Esclerosis Lateral Amiotrófica (AVELA). València

As. Vallencia de Familiars amb Nens, Adolescents i Adults Deficients Psíquics. Valls (Tarragona)

As. Vallisoletana de Esclerosis Múltiple. Valladolid

As. Veins Fonts del Lledoner. Fontscaldes (Tarragona)

As. Visueña de Ayuda al Insuficiente Mental. El Viso del Alcor (Sevilla)

Asamblea de Cooperación por la Paz. Madrid

Asamblea Local de Cruz Roja Española de La Solana (Ciudad Real)

Asfianias Benicarló (Castello)

ASINPROS. Maó (Illes Balears)

ASPACE Cantabria. Santander

ASPACE Oviedo (Astúries)

ASPACE Salamanca. Villamayor

Aspasim. Barcelona

ASPAYM Castilla y León. Simancas (Valladolid)

ASPRODETA. As. Protectora de Disminuidos Psíquicos Adultos. Talavera de la Reina (Toledo)

ASPRONA Bierzo. Ponferrada (Lleó)

Ateneu Científic, Literari i Artístic. Maó (Illes Balears)

Ateneu Vilassanès. Vilassar de Mar (Barcelona)

Auditorio Adolfo Marsillach. Sant Sebastià de los Reyes (Madrid)

Auditorio de Cáceres

Auditorio de Puerto del Rosario (Las Palmas)

Auditorio de Zaragoza

Auditorio Manuel de Falla. Granada

Auditorio Parque Miramón. Sant Sebastià (Guipúscoa)

Auditorio Príncipe Felipe. Oviedo (Astúries)

Auditorium Sa Màniga. Sant Llorenç des Cardassar (Illes Balears)

Aula Gran del Claustre. Sineu (Illes Balears)

Aurora, As. de Famílies amb Malalts Mentals. Sant Salvador (Tarragona)

Autismo Granada. As. de Padres de niños y adultos Autistas de Granada

AVANTE 3. Leganés (Madrid)

Ayuda al Toxicómano As. Nueva Ilusión. Guadix (Granada)

Ayuda en acción. Barcelona

Ayuntamiento de Adra (Almería)

Ayuntamiento de Albacete

Ayuntamiento de Alcañiz (Terol)

Ayuntamiento de Alicante

Ayuntamiento de Almería

Ayuntamiento de Avilés (Astúries)

Ayuntamiento de Badajoz

Ayuntamiento de Barakaldo (Biscaya)

Ayuntamiento de Barañain (Navarra)

Ayuntamiento de Benalmádena (Málaga)

Ayuntamiento de Berja (Almería)

Ayuntamiento de Bilbao (Biscaya)

Ayuntamiento de Burgos

Ayuntamiento de Burjassot (Valencia)

Ayuntamiento de Cáceres

Ayuntamiento de Cádiz

Ayuntamiento de Cangas de Narcea (Astúries)

Ayuntamiento de Cartagena (Múrcia)

Ayuntamiento de Cieza (Múrcia)

Ayuntamiento de Ciudad Real

Ayuntamiento de Donostia - Sant Sebastià (Guipúscoa)

Ayuntamiento de Elche (Alicant)

Ayuntamiento de Gijón (Astúries)

Ayuntamiento de Granada

Ayuntamiento de Guadalajara

Ayuntamiento de Hellín (Albacete)

Ayuntamiento de Huelva

Ayuntamiento de Jerez de la Frontera (Cádiz)

Ayuntamiento de La Laguna (Santa Cruz de Tenerife)

Ayuntamiento de La Mojonera (Almería)

Ayuntamiento de Las Palmas de Gran Canaria

Ayuntamiento de Leganés (Madrid)

Ayuntamiento de León

Ayuntamiento de Logroño (La Rioja)

Ayuntamiento de los Llanos de Aridane (Santa Cruz de Tenerife)

Ayuntamiento de Llanes (Astúries)

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Manzanares (Ciudad Real)

Ayuntamiento de Mijas (Málaga)

Ayuntamiento de Murcia

Ayuntamiento de Palencia

Ayuntamiento de Pamplona - Iruña (Navarra)

Ayuntamiento de Pontevedra

Ayuntamiento de Priego de Córdoba (Córdoba)

Ayuntamiento de Puerto de la Cruz (Santa Cruz de Tenerife)

Ayuntamiento de Puerto del Rosario (Las Palmas)

Ayuntamiento de Santa Lucía de Tirajana (Las Palmas)

Ayuntamiento de Santander (Cantabria)

Ayuntamiento de Segorbe (Castelló)

Ayuntamiento de Segovia

Ayuntamiento de Sevilla

Ayuntamiento de Soria

Ayuntamiento de Talavera de la Reina (Toledo)

Ayuntamiento de Toledo

Ayuntamiento de Torreveja (Alicant)

Ayuntamiento de Valdemoro (Madrid)

Ayuntamiento de Valdepeñas (Ciudad Real)

Ayuntamiento de Valencia

Ayuntamiento de Valladolid

Ayuntamiento de Vera (Almería)

Ayuntamiento de Xàtiva (Valencia)

Ayuntamiento de Zamora

Ayuntamiento de Zaragoza

AZVASE SL. Lena (Astúries)

Basílica de Sant Francesc de Palma de Mallorca (Illes Balears)

Benito Menni, Complex Assistencial en Salut Mental. Sant Boi de Llobregat (Barcelona)

Biblioteca Cas Metge Rei. Santa Maria del Camí (Illes Balears)

Biblioteca Central Comarcal de Tarrega (Lleida)

Biblioteca Central d'Igualada (Barcelona)

Biblioteca Comarcal Carles Fages de Climent. Figueres (Girona)

Biblioteca Comarcal de Blanes (Girona)

Biblioteca Comarcal de la Ribera d'Ebre (Tarragona)

Biblioteca Comarcal Jaume Vila (Mollerussa)

Biblioteca Comarcal Pla de l'Estany. Banyoles (Girona)

Biblioteca Comarcal Sant Agustí. La Seu d'Urgell (Lleida)

Biblioteca Comtat de Cerdanya. Puigcerdà (Girona)

Biblioteca d'Artés (Barcelona)

Biblioteca de la Universidad de Granada

Biblioteca de l'Ajuntament de Consell (Illes Balears)

Biblioteca de Santa Perpètua de Mogoda (Barcelona)

Biblioteca del Casino de Manresa (Barcelona)

Biblioteca Dos Rius. Torelló (Barcelona)

Biblioteca Eduard Camps i Cava. Guissona (Lleida)

Biblioteca Ernest Lluch. Girona

Biblioteca Francesc Pujols. Martorell (Barcelona)

Biblioteca Generau de Vielha (Lleida)

Biblioteca Joan Coromines. El Masnou (Barcelona)

Biblioteca Joan Triadú. Vic (Barcelona)

Biblioteca Josep Picola. Sant Joan de les Abadesses (Girona)

Biblioteca Josep Solé i Vidal. Gavà (Barcelona)

Biblioteca La Bòbila. L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona)

Biblioteca La Cooperativa. Centelles (Barcelona)

Biblioteca Lambert Mata. Ripoll (Girona)

Biblioteca l'Escorxadador. Sant Celoni (Barcelona)

Biblioteca Manuel de Pedrolo. Sant Pere de Ribes (Barcelona)

Biblioteca Margarida de Montferrat. Balaguer (Lleida)

Biblioteca Municipal de Astorga (Lleó)

Biblioteca Municipal de Bunyola (Illes Balears)

Biblioteca Municipal de Cambrils (Tarragona)

Biblioteca Municipal de la Garriga (Barcelona)

Biblioteca Municipal de la Vall d'Uixó (Castelló)

Biblioteca Municipal de Monforte de Lemos (Lugo)

Biblioteca Municipal de Tremp (Lleida)

Biblioteca Municipal de Vila-rodon (Tarragona)

Biblioteca Municipal Ernest Lluch i Martín. Vilassar de Mar (Barcelona)

Biblioteca Pau Vila. Molins de Rei (Barcelona)

Biblioteca Pública de Calaf (Barcelona)

Biblioteca Pública de Cardona (Barcelona)

Biblioteca Pública de Sant Feliu de Codines (Barcelona)

Biblioteca Pública de Sant Vicenç dels Horts (Barcelona)

Biblioteca Pública de Santa Coloma de Queralt (Tarragona)

Biblioteca Pública de Solsona (Lleida)

Biblioteca Pública de Sort (Lleida)

Biblioteca Pública del Pont de Suert (Lleida)

Biblioteca Pública Municipal de Montblanc (Tarragona)

Biblioteca Pública Municipal de Bellver de Cerdanya (Lleida)

Biblioteca Pública Municipal de Caldes de Montbui (Barcelona)

Biblioteca Pública Municipal de Camprodon (Girona)

Biblioteca Pública Municipal de Cassà de la Selva (Girona)

Biblioteca Pública Municipal de Falset (Tarragona)

Biblioteca Pública Municipal de la Bisbal d'Empordà (Girona)

Biblioteca Pública Municipal de la Pobla de Segur (Lleida)

Biblioteca Pública Municipal de Moià (Barcelona)

Biblioteca Pública Municipal de Mora la Nova (Tarragona)

Biblioteca Pública Municipal de Piera (Barcelona)

Biblioteca Pública Municipal de Sant Hilari Sacalm (Girona)

Biblioteca Pública Municipal de Sant Llorenç de Morunys (Lleida)

Biblioteca Pública Municipal de Santa Coloma de Farners (Girona)

Biblioteca Pública Municipal de Seros (Lleida)

Biblioteca Pública Municipal de Torroella de Montgrí (Girona)

Biblioteca Pública Municipal d'Esporles (Illes Balears)

Biblioteca Pública Municipal d'Esterrí d'Àneu (Lleida)

Biblioteca Pública Municipal d'Organyà (Lleida)

Biblioteca Pública Municipal La Rapita. Sant Carles de la Rapita (Tarragona)

Biblioteca Pública Rafael Vilà Barnils. Arbúcies (Girona)

Biblioteca Ramon Bosch de Noya. Sant Sadurní d'Anoia (Barcelona)

Biblioteca Ramon Vinyes i Cluet. Berga (Barcelona)

Biblioteca Torras i Bages. Vilafranca del Penedès (Barcelona)

Brigadas Internacionales de Paz / Peace Brigades International. Madrid

BULIDEIRA. Servicios de ocio e tempo libre, educativo e alternativo. Vigo (Pontevedra)

Cabildo de Lanzarote. Arrecife (Las Palmas)

Cacao Sampaka SL. Barcelona

Cafè Central. Vic (Barcelona)

Cal Balaguer del Porxo. Sùria (Barcelona)

Camba Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Tortosa (Tarragona)

Can Juanet. Alcúdia (Illes Balears)

Can Quintana. Centre Cultural de la Mediterrània. Torroella de Montgrí (Girona)

Capella de l'Antic Hospital de Santa Magdalena. Montblanc (Tarragona)

Capella de les Escolàpies. Sóller (Illes Balears)

Càritas Arxiprestal de la Garrotxa. Olot (Girona)

Càritas Arxiprestal de Vic (Barcelona)

Càritas de la Palma (Múrcia)

Càritas Diocesana de Arag3n. Saragossa
 Càritas Diocesana de Astorga (Le3o)
 Càritas Diocesana de Barcelona
 Càritas Diocesana de Bilbao (Biscaia)
 Càritas Diocesana de C3diz y Ceuta
 Càritas Diocesana de Canarias. Las Palmas de Gran Canaria
 Càritas Diocesana de Ja3n
 Càritas Diocesana de Lugo
 Càritas Diocesana de Palencia
 Càritas Diocesana de Plasencia (C3ceres)
 Càritas Diocesana de Reus (Tarragona)
 Càritas Diocesana de Salamanca
 Càritas Diocesana de Santiago de Compostel·la (A Coru3a)
 Càritas Diocesana de Solsona. T3rrega (Lleida)
 Càritas Diocesana de Tenerife. Santa Cruz de Tenerife
 Càritas Diocesana de Toledo
 Càritas Diocesana de Valladolid
 Càritas Diocesana de Vic (Barcelona)
 Càritas Diocesana de Zaragoza
 Càritas Espa3ola. Madrid
 Càritas Interparroquial de A Coru3a
 Càritas Interparroquial de Almansa (Albacete)
 Càritas interparroquial de Arousa. Vilagarcia de Arousa (Pontevedra)
 Càritas Interparroquial de Avil3s (Ast3ries)
 Càritas Interparroquial de Calahorra (La Rioja)
 Càritas Interparroquial de Hellin (Albacete)
 Càritas Interparroquial de la Talavera de la Reina (Toledo)
 Càritas Interparroquial de la Zona Pastoral de Cartagena (M3rcia)
 Càritas Interparroquial de Villarrobledo (Albacete)
 Càritas Interparroquial Gandia (Val3ncia)
 Càritas Parr3quia de Sant Genis. Taradell (Barcelona)
 Càritas Parroquia Natividad de Nuestra Se3ora. Sagunto (Val3ncia)
 Càritas Parroquial de Calella (Barcelona)
 Càritas Parroquial de San Nicol3s de Alicante
 Càritas Parroquial Nuestra Se3ora de la Paz. Val3ncia
 Carnicerias Reales. Priego de C3rdoba (C3rdoba)
 C'as Txeco. Consell (Illes Balears)
 Casa de Cultura Antoni Gaud3 i Cornet. Riudoms (Tarragona)
 Casa de Cultura de Almansa (Albacete)
 Casa de Cultura de Bara3ain (Navarra)
 Casa de Cultura de Bunyola (Illes Balears)
 Casa de Cultura de Ciutadella de Menorca (Illes Balears)
 Casa de Cultura de Chantada (Lugo)
 Casa de Cultura de Daimel (Ciudad Real)
 Casa de Cultura de Don Benito (Badajoz)
 Casa de Cultura de Estepona (M3laga)
 Casa de Cultura de Maria de la Salut (Illes Balears)
 Casa de Cultura de Monz3n (Osca)
 Casa de Cultura de Novelda (Alacant)
 Casa de Cultura de Ponferrada (Le3o)
 Casa de Cultura de Puigpunyent (Illes Balears)
 Casa de Cultura de Sant Cugat del Vall3s (Barcelona)
 Casa de Cultura de Valdemoro (Madrid)
 Casa de Cultura de Villarcayo (Burgos)
 Casa de Cultura de Villena (Alacant)
 Casa de Cultura d'Estellencs (Illes Balears)
 Casa de Cultura Emilio S3ez. Caravaca (M3rcia)
 Casa de Cultura Sala Montcada. X3tiva (Val3ncia)
 Casa de la Cultura Agust3n de la Hoz. Arrecife (Las Palmas)
 Casa de la Cultura Alcalde Diego Le3n. La Rambla (C3rdoba)
 Casa de la Cultura de Conil (Cadis)
 Casa de la Cultura de Llan3a (Girona)
 Casa de la M3sica. Villarreal (Castell3)
 Casa de las Ciencias. Logronyo (La Rioja)
 Casa del Fester Diego Cano. Benidorm (Alacant)
 Casa del Vallejo. Segovia
 Casa des Poble de Moscardi (Illes Balears)
 Casa Massieu del Llano de Argual. Los Llanos de Aridane (Santa Cruz de Tenerife)
 Casa Municipal de Cultura de Burjassot (Val3ncia)
 Casa Municipal de Cultura y Juventud. Martos (Ja3n)
 Casa Municipal de Cultura. Pedreguer (Alacant)
 Casa Museu Llu3s Dom3nech i Montaner. Canet de Mar (Barcelona)
 Casa Principal de Salazar. Santa Cruz de la Palma (Santa Cruz de Tenerife)
 Casa Provincial de las Hermanas Hospitalarias del Sagrado Coraz3n de Jes3s. Madrid
 Casa Soler i Palet. Terrassa (Barcelona)
 Casal d'Avis de Men3rguens (Lleida)
 Casal de Ca s'Hereu. Lluçmajor (Illes Balears)
 Casal de Cultura Can Ricart. Sant Feliu de Llobregat (Barcelona)
 Casal de Cultura de Selva (Illes Balears)
 Casal de Cultura de Tivissa (Tarragona)
 Casal de Cultura de Vilafranca de Bonany (Illes Balears)
 Casal de Gent Gran de la Rambla de l'Hospital. Vic (Barcelona)
 Casal de Jubilatls Nostra Senyora dels 3ngels. Oliana (Lleida)
 Casal de la Gent Gran Les Olivères de Sant Joan de Vilatorrada (Barcelona)
 Casal de la Gent Gran. Ripoll (Girona)
 Casal de la Tercera Edat de Selva (Illes Balears)
 Casal de l'Espluga de Francoli (Tarragona)
 Casal dels Jubilatls Sant Francesc. Tortosa (Tarragona)
 Casal dels Pensionistes de Sant Jordi i Sa Casablanca. Sant Jordi (Illes Balears)
 Casal Intercultural d'Esparraguera (Barcelona)
 Casal l'Amistat. Barcelona
 Casal Parroquial. Les Franqueses del Vall3s (Barcelona)
 Casal Pere Capell3. Algaida (Illes Balears)
 Casal Sant Pau del Camp. Barcelona
 Catedral de Mallorca. Palma de Mallorca (Illes Balears)
 CC Aula Balear. Palma de Mallorca (Illes Balears)
 CC Es Liceu. Marratx3 (Illes Balears)
 CC Sant Pere. Palma de Mallorca (Illes Balears)
 CC Sant Salvador. Art3 (Illes Balears)
 CEE AMAFI SL Yepes (Toledo)
 CEE Asapace-Rioja. Logronyo (La Rioja)
 CEE Asprosub. Morales del Vino (Zamora)
 CEE Cierzo Gestió SL Zaragoza
 CEE Empledls SL. Albacete
 CEE Grupo Corporativo FAMF, SL. M3laga
 CEE Joan Mesquida. Manacor (Illes Balears)
 CEE Octavio Cuartero, SL Villarrobledo (Albacete)
 CEE Poda, SL. Alacant
 Celiacs de Catalunya. Barcelona
 Celler. El. Rub3 (Barcelona)
 Centre Assistencial Sant Joan de D3u. Almacelles (Lleida)
 Centre Base de l'Ibas. Ma3 (Illes Balears)
 Centre C3vic Col3nia de Sant Jordi (Illes Balears)
 Centre C3vic de Campdev3nol (Girona)
 Centre C3vic de l'Ateneu. Cervell3 (Barcelona)
 Centre Cultural Casa Palau. Silla (Val3ncia)
 Centre Cultural de la Merc3. Girona
 Centre Cultural de Mollerussa (Lleida)
 Centre Cultural el Casino. Manresa (Barcelona)
 Centre Cultural Església Vella. Mont-Roig del Camp (Tarragona)
 Centre Cultural Guillem Cifr3 de Colonya. Pollen3a (Illes Balears)
 Centre Cultural i d'Esplai De Xerta (Tarragona)
 Centre Cultural Jardins del Monestir. Sant Cugat del Vall3s (Barcelona)
 Centre Cultural La B3bila. L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona)
 Centre Cultural La Gorga. Palam3s (Barcelona)
 Centre Cultural Tecla Sala. L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona)
 Centre d'Atenci3 a les persones majors. Es Migjorn Gran (Illes Balears)
 Centre d'Atenci3 Prim3ria Vila Ol3mpica. Barcelona
 Centre de Cultura d'Alaior (Illes Balears)
 Centre de Formaci3 Ocupacional Es Centre. Selva (Illes Balears)
 Centre de Persones Majors de Son Servera. Manacor (Illes Balears)
 Centre de Recepci3 Albufera des Grau. Ma3 (Illes Balears)
 Centre de Regulaci3 Gen3mica. Barcelona
 Centre de T3telles de Lleida
 Centre del Professorat i de Recursos de Ciutadella de Menorca (Illes Balears)
 Centre del Professorat i de Recursos de Manacor (Illes Balears)
 Centre del Professorat i de Recursos de Ma3 (Illes Balears)
 Centre del Professorat i de Recursos de Palma (Illes Balears)
 Centre del Professorat i de Recursos d'Eivissa (Illes Balears)
 Centre del Professorat i de Recursos d'Inca (Illes Balears)
 Centre d'Esplai Casal Claret de Vic (Barcelona)
 Centre Juvenil del Club N3utic. Santa Eul3lia del Riu (Illes Balears)
 Centre Llatinoameric3 de Lleida
 Centre Parroquial de Lloret de Vistalegre (Illes Balears)
 Centre Sociocultural de Ferreries (Illes Balears)
 Centre Socio-Cultural sa Mina. Lloseta (Illes Balears)
 Centre Titan. Cornell3 de Llobregat (Barcelona)
 Centro Andaluz de Integraci3n Laboral Unificada. Alcal3 de Guadaira (Sevilla)
 Centro C3vico Juan de la Cierva. Getafe (Madrid)
 Centro Comercial Los Fresnos. Gij3n (Ast3ries)
 Centro Cultural Alfonso X el Sabio. El Puerto de Santa Maria (Cadis)
 Centro Cultural de Adra (Almeria)
 Centro Cultural de Alcoy (Alacant)
 Centro Cultural de Ceuti (M3rcia)
 Centro Cultural de los Cristianos (Santa Cruz de Tenerife)
 Centro Cultural de Petrer (Alacant)
 Centro Cultural El Teular. Cocentaina (Alacant)
 Centro Cultural Fonseca. Salamanca
 Centro Cultural Isabel de Farnesio. Aranjuez (Madrid)
 Centro de Acogida de Inmigrantes. Jerez de la Frontera (Cadis)
 Centro de Acogida Lagun Artean. Bilbao (Biscaia)
 Centro de Adultos de Conil. Conil de la Frontera (Cadis)
 Centro de Arte La Regenta. Las Palmas de Gran Canaria
 Centro de Arte Museo de Almeria
 Centro de Cultura da Diputaci3n de Ourense
 Centro de Desarrollo Integral del Somontano. Barbastro (Osca)
 Centro de Desarrollo Rural Valdeceba. Mayorga (Valladolid)
 Centro de Dia Albor. Valladolid
 Centro de Dia de la Mujer O'Mencer. El Ferrol (A Coru3a)
 Centro de Dia de la Tercera Edad. San Sebasti3n de los Reyes (Madrid)
 Centro de Dia para Personas Mayores Mora Claros. Huelva
 Centro de Dia Santa Emerenciana. Terol
 Centro de Especialidades Naturales Hip3crates, SL Madrid
 Centro de Estancias Diurnas de Caudete (Albacete)
 Centro de Estimulaci3n Precoz Cristo del Buen Fin. Sevilla
 Centro de Estudios Rurales y Agricultura Internacional (CERAI). Val3ncia
 Centro de Exposiciones de Benalmadena (M3laga)
 Centro de Extensi3n Universitaria e Divulgaci3n Ambiental. Oleiros (A Coru3a)
 Centro de Formaci3n y Recursos A Coru3a. Carballo (A Coru3a)
 Centro de Formaci3n y Recursos Burela (Lugo)
 Centro de Iniciativa para la Cooperaci3n BAT3. C3rdoba
 Centro de Innovaci3n Educativa y Formaci3n del Profesorado de Laredo (Cantabria)
 Centro de Innovaci3n Educativa y Formaci3n del Profesorado de Santander (Cantabria)
 Centro de Innovaci3n Educativa y Formaci3n del Profesorado de Torrelavega (Cantabria)
 Centro de Integraci3n Sociocultural. Barakaldo (Biscaia)
 Centro de Mayores La Isleta. Las Palmas de Gran Canaria
 Centro de Salud Municipal. Alcal3 de Henares (Madrid)
 Centro de Visitantes. San Sebasti3n de La Gomera (Santa Cruz de Tenerife)
 Centro Diocesano Educaci3n Especial Madre de La Esperanza. Talavera de la Reina (Toledo)
 Centro Especial de Trabajos Textiles SL. La Garriga (Barcelona)

Centro Hogar María Inmaculada. Madrid

Centro Integral de Servicios Sociales Aixiña. Ourense

Centro Municipal de Formación. Lucena (Córdoba)

Centro Municipal las Dehesillas. Leganés (Madrid)

Centro Nacional de Investigaciones Oncológicas. Madrid

Centro Ocupacional ISLA. Palma de Mallorca (Illes Balears)

Centro Ocupacional Tola Cooperativa Valenciana. Silla (València)

Centro para Mayores Madre de Dios. Almonte (Huelva)

Centro Penitenciario Madrid II. Madrid

Centro Polivalente. Alcorisa (Terol)

Centro Princesa Iballa. San Sebastián de La Gomera (Santa Cruz de Tenerife)

Centro Residencial de Atención y Prevención de las Drogodependencias Religiosas. València

Centro Social de Untzaga. Eibar (Guipúscoa)

Centro Social Polivalente. Ibi (Alicante)

Centro Social. San Vicente de Raspeig (Alicante)

Cercle de Belles Arts. Lleida

CESPA. Gijón (Astúries)

CI Puresa Maria. Palma de Mallorca (Illes Balears)

Cine Velasco. Astorga (Lleó)

Cineclub Vic (Barcelona)

Cinema Nou. Vic (Barcelona)

Cinema Odeón. Albaida (València)

Ciudad Autónoma de Ceuta

CLAROS SCA Sevilla

Claustre de Sant Domingo. Inca (Illes Balears)

Claustre de Sant Vicens Ferrer. Manacor (Illes Balears)

Claustre del Carme. Maó (Illes Balears)

CLEO Fundación Amigó. Terol

Clinica de Fisioterapia Nerja (Málaga)

Club de Jubilats de Pardinyes. Lleida

Club de Jubilats i Pensionistes de Formentera (Illes Balears)

Club del Pensionista de Ceuti. Murcia

Club Deportivo Manuel Llana. Mieres (Astúries)

Club Jove Centre Municipal Cervantes. Sant Antoni de Portmany (Illes Balears)

Club Natación Santa Olaya. Gijón (Astúries)

Club Personas Mayores Puerto Alcudia (Illes Balears)

Club Pollença (Illes Balears)

CMC La Mercè. Burriana (Castelló)

COFILES (Lleida)

Cofradía de Pescadores San José de Cangas (Pontevedra)

Cofradía de Pescadores San Martín de O Grove (Pontevedra)

Col-legi La Salle. Alaior (Illes Balears)

Col-legi l'Anunciata Dominiques. Lleida

Col-legi Sagrat Cor. Barcelona

Colectivo de Cultura Popular Alaior. Pamplona (Navarra)

Colectivo para el Desarrollo Rural Tierra de Campos. Medina de Rioseco (Valladolid)

Colegio El Pilar. Irun (Guipúscoa)

Colegio Escandinavo. Palma de Mallorca (Illes Balears)

Colegio Nuestra Señora de Fátima Don Órione. Posada (Astúries)

Colegio Oficial de Médicos de Badajoz

Colegio de Fonseca. Santiago de Compostela (A Coruña)

Comedor de Transeúntes San Juan Bautista de la Concepción. Córdoba

Comisión de Derechos Humanos Hispano Guatemaltecos. Madrid

Comisión para la Investigación de Malos Tratos a Mujeres. Madrid

Comisaria Espigol Cooperativa. Elche (Alicante)

Comissió de Festes de Les Masies de Roda (Barcelona)

Comissió de Festes Marià Aguiló-Pons Subirà. Barcelona

Comité Ciudadano Anti-SIDA de Salamanca

Companya La Vaca Còsmica. Lleida

Compañía de las Hijas de la Caridad de San Vicente. La Línea de la Concepción (Cádiz)

Complejo Hospitalario Universitario de Santiago de Compostela (A Coruña)

Complejo Santa María. Plasencia (Cáceres)

Comunidad de Montes de Teis. Vigo (Pontevedra)

Comunidad Jorbalan. Granada

Concello de Coristanco (A Coruña)

Concello de Lalín (Pontevedra)

Concello de Maceda (Orense)

Concello de O Rosal (Pontevedra)

Concello de Ourense

Concello de Pantón. O Castro de Ferreira (Lugo)

Concello de Sober (Lugo)

Concello de Teo (A Coruña)

Concello de Tui (Pontevedra)

Concello de Vilagrancia de Arousa (Pontevedra)

Confederación Coordinadora Estatal de Minusválidos. Madrid

Confederación de As. de Familiares de Enfermos d'Alzheimer de España. Pamplona (Navarra)

Confederación Española de Cajas de Ahorros (CECA). Madrid

Confederación Galega de Minusválidos. Santiago de Compostela (A Coruña)

Confraría de Pescadores de Blanes. Girona

Confraría de Pescadores. Sitges (Barcelona)

Congregació Benedictina Ntra. Sra. de l'Esperança. Artesa de Segre (Lleida)

Congregació Religiosa de Siervas de la Pasión. Barcelona

Congregación Apostólica del Corazón de Jesús. Madrid

Congregación de Religiosas del Sagrado Corazón Provincia España Norte. Barcelona

Consejería de Asuntos Sociales del Principado de Asturias. Oviedo

Consejería de Cultura de la Junta de Andalucía. Sevilla

Consejería de Educación y Cultura del Principado de Asturias. Oviedo

Consejería de Educación y Juventud. Santander (Cantabria)

Consejería de Salud y Servicios Sociales del Gobierno de La Rioja. Logroño

Consejería de Sanidad, Consumo y Servicios Sociales del Gobierno de Cantabria. Santander

Consejo de Ancianos de Xestoso (A Coruña)

Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Madrid

Consell Comarcal de la Conca de Barberà. Montblanc (Tarragona)

Consell Comarcal de la Selva. Santa Coloma de Farners (Girona)

Consell Comarcal de l'Alt Empordà. Figueres (Girona)

Consell Comarcal del Pallars Jussà. Tremp (Lleida)

Consell Insular de Mallorca. Palma de Mallorca (Illes Balears)

Consell Insular d'Eivissa i Formentera. Eivissa (Illes Balears)

Conselleria de Benestar Social de la Generalitat Valenciana. València

Conservatori de Música de Lleida

Conservatori Superior de Música de Barcelona

Conservatori Superior de Música del Liceu. Barcelona

Conservatorio Superior de Música de Bilbao

Conservatorio Superior de Música de Oviedo

Conservatorio Superior de Música de Salamanca

Conservatorio Superior de Música de San Sebastián

Conservatorio Superior de Música P. Antonio Soler de San Lorenzo El Escorial (Madrid)

Consorci del Museu de l'Aigua dels Canals d'Urgell. Mollerussa (Lleida)

Consulado del Mar. Burgos

Convent de Sant Agustí. Felanitx (Illes Balears)

Convent de Sant Bonaventura. Lluçmajor (Illes Balears)

Convent de Sant Francesc de Paula. Campos (Illes Balears)

Convent de ses Monges. Lloret de Vistalegre (Illes Balears)

Convent de Sòller (Illes Balears)

Convento de los Capuchinos. Alcalá La Real (Jaén)

Convento de los Reverendos Padres Franciscanos. Lucena (Córdoba)

Cooperativa d'Iniciatives Mediambientals i Educatives (CIMA). Barcelona

Cooperativa Estel, SCCL. Sant Cugat del Vallès (Barcelona)

Coordinadora Catalana de Fundacions. Barcelona

Coordinadora de Asociaciones de Discapacitados de Huesca

Coordinadora de Barrios para el Seguimiento de Menores, Jóvenes y Adultos. Murcia

Coordinadora de Barrios. Madrid

Coordinadora de taichichuan y artes asociadas. Oviedo (Astúries)

Coordinadora d'Entitats Cíviques del Pla de l'Estany. Banyoles (Girona)

Coordinadora para o Estudio dos Mamíferos Mariños. Nigrán (Pontevedra)

Coordinadora per la Inserció Social Laboral. Anem per feina. Barcelona

Coral Shalom. Lleida

Corporació Sanitària Parc Taulí. Sabadell (Barcelona)

CP Angel Ruiz i Pablo. Es Castell (Illes Balears)

CP Aurora Picornell. Palma de Mallorca (Illes Balears)

CP Bartomeu Ordines. Consell (Illes Balears)

CP Blanca Dona. Eivissa (Illes Balears)

CP Cas Serres. Eivissa (Illes Balears)

CP Castell de Santa Àgueda. Ferreries (Illes Balears)

CP Colònia Sant Pere. Artà (Illes Balears)

CP Els Tamarells. Palma de Mallorca (Illes Balears)

CP Es Canyar. Manacor (Illes Balears)

CP Es Vinyet. Andratx (Illes Balears)

CP Gaspar Sabater. Palmanyola (Illes Balears)

CP Inspector Joan Capó. Felanitx (Illes Balears)

CP Jaume Vidal i Alcover. Manacor (Illes Balears)

CP Joan Mas i Verd. Montuiri (Illes Balears)

CP Labritja. Sant Joan de Labritja (Illes Balears)

CP L'Urgell. Sant Josep de Sa Talaia (Illes Balears)

CP Mare de Déu de la Consolació. Alqueria Blanca (Illes Balears)

CP Mare de Déu del Carme. Maó (Illes Balears)

CP Mare de Déu del Toro. Es Mercadal (Illes Balears)

CP Miquel Porcel. Palma de Mallorca (Illes Balears)

CP Mitja de Mar. Porto Cristo (Illes Balears)

CP Montaura. Mancor de La Vall (Illes Balears)

CP Norai. Port d'Alcúdia (Illes Balears)

CP Nostra Sra. de la Consolació. Eivissa (Illes Balears)

CP Pere Casas Novas. Ciutadella de Menorca (Illes Balears)

CP Poeta Villangómez. Eivissa (Illes Balears)

CP Ponent. Inca (Illes Balears)

CP Rafal Vell. Palma de Mallorca (Illes Balears)

CP Sa Bodega. Eivissa (Illes Balears)

CP Sa Graduada. Eivissa (Illes Balears)

CP San Carles. Santa Eulàlia del Riu (Illes Balears)

CP Sant Ferran de ses Roques. Sant Ferran de Ses Roques (Illes Balears)

CP Sant Jordi. Sant Josep de Sa Talaia (Illes Balears)

CP Sant Josep Obrer. Palma de Mallorca (Illes Balears)

CP Ses Roques. Caimari (Illes Balears)

CP Sor Maria Ramis Munar. Costitx (Illes Balears)

CP Tramuntana. Maó (Illes Balears)

CP Verge de Gràcia. Maó (Illes Balears)

CP Verge de Montisyon. Porreres (Illes Balears)

CPR de Mérida (Badajoz)

CRP de l'Urgell. Tàrraga (Lleida)

CRP de Sarrià. Barcelona

CRP del Segrià. Lleida

CRP del Vallès Oriental. Granollers (Barcelona)

Cruz Roja Española. Comité Provincial de Castellón

Cuarntuna Alicante

D'artatre. Sagunt (València)

Delegació Territorial del Departament d'Ensenyament de la Generalitat. Lleida

Delegación de Servicios Sociales de Castilla-La Mancha. Talavera de la Reina (Toledo)

Delegación Prov. de Asuntos Sociales de Almería

Delegación Prov. de Asuntos Sociales de Cádiz

Delegación Prov. de Asuntos Sociales de Córdoba

Delegación Prov. de Asuntos Sociales de Granada

Delegación Prov. de Asuntos Sociales de Jaén

Delegación Prov. de Asuntos Sociales de Málaga

Delegación Prov. de Asuntos Sociales de Sevilla

Departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya. Barcelona

Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona

Desarrollo y Solidaridad. Valladolid

Destiladora SL Breña Alta (Santa Cruz de Tenerife)

Diócesis de Canarias. Las Palmas de Gran Canaria

Diputacion Foral de Bizkaia. Bilbao

Diputació Provincial de Àvila

Diputació Provincial de Huesca

Diputació Provincial de Lugo

Direcció Territorial de la Conselleria d'Educació i Cultura. Maó (Illes Balears)

Dirección Prov. del Instituto Aragonés de Servicios Sociales de Huesca
 Dirección Prov. del Instituto Aragonés de Servicios Sociales de Zaragoza
 Dirección Prov. IASS de Zaragoza
 Dirección Territorial de Bienestar Social de Valencia
 Domus Pacis - Casal de la Pau. València
 Drac Màgic. Cooperativa Promotora de Mijans Audiovisuals. Barcelona
 Dya servicios discapacitados, SL Pamplona (Navarra)
 Ecodesarrollo. Madrid
 Ecologistas en Acción Almería. Adra (Almería)
 Ecologistas en Acción de la Región de Murcia
 Economía para la colaboración solidaria con los marginados. València
 Edifici polivalent de Galilea. Puigpunyent (Illes Balears)
 Educación, Cultura y Solidaridad. Madrid
 EEI Sa Torre. Manacor (Illes Balears)
 Eina d'Escola. El Masnou (Barcelona)
 El Safareig. La Casa de les Dones. Cerdanyola del Vallès (Barcelona)
 E-labora. As. para el Fomento de la Inserción Social. Madrid
 Emaús Bidasoa SLU. Irun (Guipúscoa)
 Entitat Municipal descentralitzada de Picamoixons (Tarragona)
 EPSJ Casa Escuela Santiago Uno. Salamanca
 Equipo de Educación Especial Rural. Gomecello (Salamanca)
 Ermita de San Vicente. Ibi (Alacant)
 Escola d'Art Junyent i Subirà. Vic
 Escola d'acordió de Lleida
 Escola de Música de Santanyí (Illes Balears)
 Escola d'Hoteleria i Turisme de Lleida
 Escola Galega de Administración Pública (EGAP). Santiago de Compostel-la (A Coruña)
 Escola Municipal de Música Antoni Torrandell. Inca (Illes Balears)
 Escola Municipal de Música Miquel Tortell. Muro (Illes Balears)
 Escola Oficial d'Idiomes de Lleida
 Escola Rel. Barcelona
 Escola Universitària de Magisteri Alberta Jiménez. Palma de Mallorca (Illes Balears)
 Escuela de Taichichuan Armonia. Oviedo (Astúries)
 Escuela Politécnica de la Universidad de Jaén. Linares
 Escuela Superior de Administración y Dirección de Empresas (ESADE). Barcelona
 Església de Sant Joan d'Arties. Vielha e Mijaran (Lleida)
 Església de Campanet (Illes Balears)
 Església de la Nativitat Ntra. Sra. del Cóc. Lloseta (Illes Balears)
 Església de Sant Bartomeu. Ferreries (Illes Balears)
 Església de Sant Llorenç des Cardassar (Illes Balears)
 Església de Sant Marçal. Marratxi (Illes Balears)
 Església de Sencelles (Illes Balears)
 Església del Socors. Ciutadella de Menorca (Illes Balears)
 Església des Convent. Pollença (Illes Balears)
 Església des Puig de Missa. Santa Eulàlia del Riu (Illes Balears)
 Església Parroquial d'Ariany (Illes Balears)

Església Parroquial de Palmanyola. Bunyola (Illes Balears)
 Església Parroquial de Sant Bartomeu. Ferreries (Illes Balears)
 Església Parroquial de Sant Mateu. Bunyola (Illes Balears)
 Església Parroquial de Santa Anna. Selva (Illes Balears)
 Església Parroquial Ntra. Sra. de la Nativitat. Fornalutx (Illes Balears)
 Església Parroquial Ntra. Sra. de la Visitació. Consell (Illes Balears)
 Església Parroquial. Campanet (Illes Balears)
 Espacio Cultural Castillo San Felipe. Puerto de la Cruz (Santa Cruz de Tenerife)
 Espai Cultural Can Ventosa. Eivissa (Illes Balears)
 Espai Cultural Unitat Sanitària. Es Mercadal (Illes Balears)
 Espais Catalans, Esplac. Barcelona
 Estel de Llevant. Pro-Salut Mental. Manacor (Illes Balears)
 Facultat de Psicologia i Ciències de l'Educació Blanquerna. Barcelona
 Farmacèutics Mundi. Barcelona
 FEAPS Aragón. Saragossa
 FEAPS Ciudad de Ceuta
 Federació Catalana d'As. de Familiars de Malalts Mentals (FECAFAMM). Barcelona
 Federació Catalana Persones Disminuïdes Psíquica (APPS). Barcelona
 Federació Catalana Pro Persones amb Retard Mental (APPS). Barcelona
 Federació de Dones per la Igualtat del Baix Llobregat. Viladecans (Barcelona)
 Federació de Serveis Públics de la UGT. Vic (Barcelona)
 Federació de Sords de Catalunya. Barcelona
 Federación Almeriense de Asociaciones de Minusválidos. Almería
 Federación Almeriense de Mujeres Progresistas por la Igualdad. El Ejido (Almería)
 Federación Andaluza de Asociaciones de Padres y Amigos de los Sordos. Sevilla
 Federación As. Alzheimer de Extremadura. Badajoz
 Federación ASPACE Andalucía. Sevilla
 Federación Castellano-Leonesa Familiares de Enfermos Mentales. Valladolid
 Federación de As. de Barrios de Zaragoza
 Federación de As. de Enfermos de Alzheimer de Madrid (FAM). Madrid
 Federación de As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer de Murcia
 Federación de As. de Prevención y Ayuda a las Toxicomanías (FEPAT). Albacete
 Federación de As. de Xordos do País Galego. A Coruña
 Federación de As. Murcianas de Discapacitados Físicos. Murcia
 Federación de As. para la Integración de Discapacitados Psíquicos. Oviedo (Astúries)
 Federación de As. Proinmigrantes de Castilla La Mancha. Guadalajara
 Federación de As. Pro-Inmigrantes Extranjeros. Sevilla
 Federación de Entidades Protectoras de Personas Autistas. Santiago de Compostel-la (A Coruña)
 Federación Española Contra la Fibrosis Quística. Valencia
 Federación Española de Hemofilia. Madrid
 Federación Española de Padres de Niños con Cáncer. Sant Vicenç de Torelló (Barcelona)

Federación Española de Síndrome de Down (FEISD). Madrid
 Federación Extremeña de Deficientes Auditivos, Padres y Amigos del Sordo. Mérida (Badajoz)
 Federación Gallega de As. de Familiares y Enfermos Psíquicos. Santiago de Compostel-la (A Coruña)
 Federación Los Girasoles. Madrid
 Federación Madrileña de As. Pro Salud Mental. Madrid
 Federación Murciana de As. de Familiares de Enfermos Mentales. Murcia
 Federación para la Integración y Bienestar Social de las Personas Sordas. Alacant
 Federación Provincial de As. de Minusválidos Físicos de Granada
 Federación Provincial de As. de Minusválidos de Cuenca
 Federación Provincial de As. de Minusválidos de Guadalajara
 Federación Provincial de As. de Minusválidos de Jaén
 Federación Provincial de As. de Minusválidos Físicos de Córdoba
 Federación Provincial de Mujeres Rurales de Ourense. Laza (Ourense)
 Federación Regional de As. de Familiares de Enfermos de Alzheimer. Lleó
 Filipenses Hijas de María Dolorosa. Sevilla
 Filmoteca de l'Hotel d'Entitats. Vilanova i la Geltrú (Barcelona)
 Formación e Intervención Socioeducativa SLL. A Coruña
 Fraternidad Cristiana de Enfermos y Minusválidos de España (FCEM). Castelló de la Plana (Castelló)
 Fraternidad Cristiana Matritense de Enfermos y Minusválidos (FRATER)
 FUENSOCIAL. As. de Padres de Niños Discapacitados Físicos, Psíquicos y/o Sensori. Fuengirola (Málaga)
 Fundació Acció Solidària Contra l'Atur. Barcelona
 Fundació Acollida i Esperança. Barcelona
 Fundació Benèfica Maria Raventós. Barcelona
 Fundació Bosch i Gimpera. Barcelona
 Fundació Catalana Síndrome de Down. Barcelona
 Fundació Catalana Tutelar Aspanias. Barcelona
 Fundació Catalana Tutelar de Disminuïts Psíquics. Barcelona
 Fundació CAVIS - Centre Alzheimer. Sant Cugat del Vallès (Barcelona)
 Fundació Centres d'Alt Rendiment Empresarial i Social (CARES). Barcelona
 Fundació de Ciències Farmacèutiques de les Illes Balears. Palma de Mallorca (Illes Balears)
 Fundació El Maresme. Mataró (Barcelona)
 Fundació Engrunes. Barcelona
 Fundació Europea GABA. Barcelona
 Fundació Germà Benito Menni. Sant Boi de Llobregat (Barcelona)
 Fundació Hospital Manacor (Illes Balears)
 Fundació Malalts Mentals de Catalunya. Barcelona
 Fundació Marianao - Casal Infantil i Juvenil. Sant Boi de Llobregat (Barcelona)
 Fundació Natura. Barcelona
 Fundació Orfeo Gracienc. Barcelona
 Fundació Orienta. Gavà (Barcelona)
 Fundació Parc Científic de Barcelona
 Fundació Patronat Obrer de Sant Josep. Palma de Mallorca (Illes Balears)

Fundació pel Desenvolupament Sustingut. Barcelona
 Fundació per a la Conservació i Recuperació d'Animals Marins. Premià de Mar (Barcelona)
 Fundació Privada ARED. Barcelona
 Fundació Privada Catalana per a la Paràlisi Cerebral. Barcelona
 Fundació Privada Centre Educatiu i de lleure CEL. Barcelona
 Fundació Privada Clínic per a la Recerca Biomèdica. Barcelona
 Fundació Privada d'ajuda i investigació del Trastorn Límit de la Personalitat. Barcelona
 Fundació Privada d'Oncologia Infantil Enriqueta Villavecchia. Barcelona
 Fundació Privada Els Joncs. Sarrià de Ter (Girona)
 Fundació Privada Hospital Joan XXIII. Tarragona
 Fundació Privada Marpi. Pineda de Mar (Barcelona)
 Fundació Privada per a Disminuïts Psíquics de la Comarca del Pla de l'Estany. Banyoles (Girona)
 Fundació Privada per a la Recerca i la Docència. Esplugues de Llobregat (Barcelona)
 Fundació Privada Pro-disminuïts Psíquics Finestrelles. Esplugues de Llobregat (Barcelona)
 Fundació Privada Ramon Noguera. Girona
 Fundació Privada Rubricatus. El Prat de Llobregat (Barcelona)
 Fundació Privada Santa Teresa del Vendrell (Tarragona)
 Fundació Privada Tallers Guinardó de pares de disminuïts. Barcelona
 Fundació Privada Via-Guasp per a la Rehabilitació. Barcelona
 Fundació Santa Magdalena. Esplugues de Llobregat (Barcelona)
 Fundació Siloé. Gijón (Astúries)
 Fundació Social del Raval. Barcelona
 Fundació Social La Sapiència. Palma de Mallorca (Illes Balears)
 Fundació Social Sant Ignasi de Lloïola. Lleida
 Fundació Sorigué. Lleida
 Fundació Teatre Clavé. Tordera
 Fundación 2001 Global Nature - Extremadura. Torrejón del Rubio (Cáceres)
 Fundación Acción Contra el Hambre. Barcelona
 Fundación Adana. Barcelona
 Fundación ADECCO. Madrid
 Fundación Adsis. Oviedo (Astúries)
 Fundación Adunare. Saragossa
 Fundación Albergue Covadonga. Gijón (Astúries)
 Fundación ALBOAN. Bilbao (Biscaia)
 Fundación Aldaba - Proyecto Hombre. Valladolid
 Fundación Alicante Acoge
 Fundación Ana Mata Manzanedo. Burgos
 Fundación APROCOR. Madrid
 Fundación Asistencial para las Fuerzas Armadas. Madrid
 Fundación Aspanpal. Murcia
 Fundación Autónoma Solidaria. Bellaterra (Barcelona)
 Fundación Balía. Madrid
 Fundación Benéfica La Encarnación y San José. Cajar (Granada)
 Fundación Benéfica Particular Casa Nuestra Señora del Carmen. El Viso (Cordova)
 Fundación Benéfica San Bernabé y San Antolín. Palència
 Fundación Benéfica Social Hospital y Asilo Santísimo Cristo de los Remedios. La Rambla (Córdoba)

Fundación Canaria Casa San Fernando. Las Palmas de Gran Canaria

Fundación Canaria Universidad de Verano de La Gomera. San Sebastián de La Gomera (Santa Cruz de Tenerife)

Fundación Canfranc. Saragossa

Fundación Carlos Martín. Madrid

Fundación Casa de la luz. El Escorial (Madrid)

Fundación Catalina Mir de Bonilla. Palma de Mallorca (Illes Balears)

Fundación Cauces. Salamanca

Fundación Centro Nacional de Investigaciones Oncológicas Carlos III. Madrid

Fundación Conde Fernán Armentález. Melgar de Fernalmonte (Burgos)

Fundación de Cultura del Ayuntamiento San Fernando (Cádiz)

Fundación de Investigación y Tratamiento en Salud. Zamora

Fundación Edes para la Educación Especial. Tapia de Casariego (Asturias)

Fundación Encuentro. Madrid

Fundación Entreculturas - Fe y Alegría. Madrid

Fundación Española de la Tartamudez. Barcelona

Fundación Familia. Alcabete

Fundación Familias Unidas. Saragossa

Fundación Forempelo. Badajoz

Fundación General de la Universidad Autónoma de Madrid

Fundación Gizakia. Bilbao (Biscaia)

Fundación González Auriolos. Granada

Fundación Hermandades del Viernes Santo. Sevilla

Fundación Hogares de Magaña. Fuentes de Magaña (Soria)

Fundación Hospital Carlos Haya de Málaga

Fundación Hospital San Juan de Dios y San Rafael. Córdoba

Fundación Ilundain Haritz-Berri. Aranguren (Navarra)

Fundación Jóvenes del Tercer Mundo. Madrid

Fundación Manos Tendidas. Madrid

Fundación María Wolff. Boadilla del Monte (Madrid)

Fundación Marineland Palmitos. Calviá (Illes Balears)

Fundación Municipal de Cultura Ayuntamiento de Gijón (Asturias)

Fundación Naturaleza y Hombre. El Astillero (Cantabria)

Fundación para la Diabetes. Madrid

Fundación para la Investigación del Hospital Clínico. València

Fundación Particular Tienda Asilo de San Pedro. Lo Campano (Murcia)

Fundación Pioneros. Logronyo (La Rioja)

Fundación Privada Miguel de Montaigne. Logronyo (La Rioja)

Fundación PRODEIN. Promotora de Desarrollo Integral. Barcelona

Fundación Prolibertas. Antequera (Málaga)

Fundación Ramón Rey Ardid. Saragossa

Fundación Residencia Ntra. Sra. de la Soledad y del Carmen. Colmenar Viejo (Madrid)

Fundación Sanatorio Adaro. Langreo (Asturias)

Fundación Sierra Minera. La Unión (Murcia)

Fundación Tejada de la Santa Caridad. Ayamonte (Huelva)

Fundación Thomas de Sabba. Jaca (Osca)

Fundación Tierra de Hombres - España. Sevilla

Fundación Tomillo. Madrid

Fundación Tormes - EB. Vega de Tirados (Salamanca)

Fundación Trabajo-Cultura. València

Fundación Trébol. Las Rozas de Madrid

Fundación Tutelar Horizonte. Oviedo (Asturias)

Fundación Vizcaina de Caridad - Residencia Conde de Arestil. Bilbao (Biscaia)

Gabinete de Psicoterapia ESPIRAL. CB. Benidorm (Alacant)

Gerencia de Bienestar Social de Valladolid

Gerencia Territorial de Servicios Sociales de Avila

Gerencia Territorial de Servicios Sociales de Burgos

Gerencia Territorial de Servicios Sociales de León

Gerencia Territorial de Servicios Sociales de Palencia

Gerencia Territorial de Servicios Sociales de Salamanca

Gerencia Territorial de Servicios Sociales de Segovia

Gerencia Territorial de Servicios Sociales de Soria

Gerencia Territorial de Servicios Sociales de Valladolid

Gerencia Territorial de Servicios Sociales de Zamora

GEROVIDA. A Coruña

GES Consultores y Analistas de Recursos Humanos. A Coruña

Gobierno de Canarias. Consejería de Educación, Cultura y Deportes. San Cristóbal de la Laguna (Santa Cruz de Tenerife)

Gran Teatre del Liceu. Barcelona

Gran Teatro de Cáceres

Gran Teatro de Huelva

Gran Teatro de Manzanares (Ciudad Real)

Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa. Maó (Illes Balears)

Grup d'Assistència Sanitària i Social. Grup Sagessa. Reus (Tarragona)

Grup d'Educació Ambiental. Girona

Grup d'Espai la Fabrica de Can Tusell. Terrassa (Barcelona)

Grup d'Estudis Psicosocials Infantils (GEPI). Bellaterra (Barcelona)

Grup Fem-hi més. Prats de Llucanès (Barcelona)

Grup InterCultural Jamia Kafo. Vidreres (Girona)

Grup Marduix. Sant Esteve de Palautordera (Barcelona)

Grupo de Educadores de Calle y Trabajo con Menores (GREC). Palma de Mallorca (Illes Balears)

Grupo Ecologista Cangués Azor. Cangas del Narcea (Asturias)

Grupo Erva. Vigo (Pontevedra)

Grupo para la Conservación, Defensa y Estudio de la Naturaleza. Baena (Córdoba)

GU DAT, SL. Sant Sebastià (Guipúscoa)

HACS. As. per a les Arts Contemporànies. Vic (Barcelona)

Harmonia de Cambra, L'. Barcelona

Hermanas Oblatas del Santísimo Redentor. Almería

Hermanas Oblatas del Santísimo Redentor. Barcelona

Hermanas Oblatas del Santísimo Redentor. Palma de Mallorca (Illes Balears)

Hermanos Franciscanos de Cruz Blanca. Algeciras (Cádiz)

Hermanos Franciscanos de Cruz Blanca. Osca

Hetaira. Madrid

Hijas de la Caridad de San Vicente de Paúl. La Laguna (Santa Cruz de Tenerife)

Hijas de la Caridad de San Vicente de Paúl. Sevilla

Hijas de la Caridad de San Vicente de Paúl. Saragossa

Hogar la Esperanza. Madrid

Hogar Personas Mayores de Caravaca de la Cruz (Murcia)

Hogar Provincial de la Diputación de Alicante. Sant Joan d'Alacant (Alacant)

Hogar San José de la Montaña. Sevilla

Homenajes a la Vellesa de Teia (Barcelona)

Hospital Arnau de Vilanova. Lleida

Hospital Central de Asturias. Oviedo

Hospital Ciudad de Jaén

Hospital Clínic. Barcelona

Hospital Clínic San Carlos. Madrid

Hospital Clínic Universitario de Salamanca

Hospital Clínic Universitario de Santiago de Compostela (A Coruña)

Hospital Clínic Universitario Lozano Blesa. Saragossa

Hospital Clínic Universitario. Valladolid

Hospital Comarcal de la Axarquía. Velez-Málaga (Málaga)

Hospital Comarcal de Riotinto. Minas de Riotinto (Huelva)

Hospital Comarcal de Ronda (Málaga)

Hospital Cristal-Piñor. Ourense

Hospital de Basurto. Bilbao (Biscaia)

Hospital de Cabueñes. Gijón (Asturias)

Hospital de Cruces. Barakaldo (Biscaia)

Hospital de día Miquel Martí i Pol. Girona

Hospital de la Creu Roja de Barcelona

Hospital de la Creu Roja de l'Hospitalet de Llobregat (Barcelona)

Hospital de la Línea de la Concepción (Cádiz)

Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Barcelona

Hospital de la Santa Creu. Vic (Barcelona)

Hospital de Sabadell (Barcelona)

Hospital de Santiago. Úbeda (Jaén)

Hospital del Mar. Barcelona

Hospital del S.A.S de Jerez de la Frontera (Cádiz)

Hospital Doce de Octubre. Madrid

Hospital Fundación de Alcorcón (Madrid)

Hospital General d'Alacant

Hospital General de Albacete

Hospital General de Castelló de la Plana (Castelló)

Hospital General de Guadalajara

Hospital General de Segovia

Hospital General Yagüe. Burgos

Hospital Gregorio Marañón. Madrid

Hospital Infanta Cristina. Badajoz

Hospital Infanta Elena. Huelva

Hospital Infanta Margarita. Cabra (Córdoba)

Hospital Infantil Universitario Niño Jesús. Madrid

Hospital Josep Trueta. Girona

Hospital Juan Canalejo. A Coruña

Hospital Juan Ramón Jiménez. Huelva

Hospital La Inmaculada. Huerca-Overa (Almería)

Hospital La Paz. Madrid

Hospital Materno Infantil de Badajoz

Hospital Materno Infantil de Cáceres

Hospital Materno Infantil de Las Palmas de Gran Canaria

Hospital Municipal de Badalona

Hospital Nacional de Paraplégicos. Toledo

Hospital Ntra. Sra. de Alarcos. Ciudad Real

Hospital Ntra. Sra. de Aranzazu. Astigarraga (Guipúscoa)

Hospital Ntra. Sra. de Candelaria. Santa Cruz de Tenerife

Hospital Ntra. Sra. de Sonsoles. Avila

Hospital Princesa Sofía. Lleó

Hospital Puerta del Mar. Cádiz

Hospital Punta Europa. Algeciras (Cádiz)

Hospital Ramón y Cajal. Madrid

Hospital Real. Granada

Hospital Regional Universitario Carlos Haya. Málaga

Hospital San Agustín. Linares (Jaén)

Hospital San Juan de la Cruz. Úbeda (Jaén)

Hospital San Millán. Logronyo (La Rioja)

Hospital Sant Joan Baptista. Sitges (Barcelona)

Hospital Sant Joan de Déu. Esppluges de Llobregat (Barcelona)

Hospital Santiago Apóstol. Vitoria-Gasteiz (Alaba)

Hospital Severo Ochoa. Leganés (Madrid)

Hospital Torrecárdenas. Almería

Hospital Txagorritxu. Vitoria-Gasteiz (Alaba)

Hospital Universitari Germans Trias i Pujol. Badalona (Barcelona)

Hospital Universitari Son Dureta. Palma de Mallorca (Illes Balears)

Hospital Universitario 12 de Octubre. Madrid

Hospital Universitario de Getafe (Madrid)

Hospital Universitario de Móstoles (Madrid)

Hospital Universitario de Tenerife. La Laguna (Santa Cruz de Tenerife)

Hospital Universitario La Fe. València

Hospital Universitario Marqués de Valdecilla. Santander

Hospital Universitario Miguel Servet. Saragossa

Hospital Universitario Ntra. Sra. de Valme. Sevilla

Hospital Universitario Pio del Rio Ortega. Valladolid

Hospital Universitario Reina Sofía. Córdoba

Hospital Universitario San Cecilio. Granada

Hospital Universitario Virgen de la Arrixaca. Murcia

Hospital Universitario Virgen de la Macarena. Sevilla

Hospital Universitario Virgen de las Nieves. Granada

Hospital Universitario Virgen del Rocío. Sevilla

Hospital Universitario. Puerto Real (Cádiz)

Hospital Vall d'Hebron. Barcelona

Hospital Valle de los Pedroches. Pozoblanco (Córdoba)

Hospital Virgen del Camino. Pamplona (Navarra)

Hospital Xeral Cies-Vigo (Pontevedra)

Hospital Xeral-Calde (Lugo)

Hotel Alcora. Tomares (Sevilla)

Hotel Barceló Zurbarán. Badajoz

Hotel Beatriz. Toledo

Hotel Ercilla Barataria. Alcázar de San Juan (Ciudad Real)

Hotel Miramar. Sóller (Illes Balears)

Hotel NH Ciudad de Valladolid

Hotel Tryp Alcora. Granada

Hotel Tryp Medea. Mérida (Badajoz)

Hotel V Centenario. Cáceres

Huelva Lúpicos Asociados. Huelva

IES Albuhañra. Muro (Illes Balears)

IES Berenguer d'Anoia. Inca (Illes Balears)
 IES Blanca Dona. Eivissa (Illes Balears)
 IES Capdepera. Capdepera (Illes Balears)
 IES Joan Oró. Lleida
 IES Joan Ramis i Ramis. Maó (Illes Balears)
 IES Josep Lladonosa. Lleida
 IES Josep Miquel Guàrdia. Alaior (Illes Balears)
 IES La Atalaya. Conil de la Frontera (Cadis)
 IES La Caparella. Lleida
 IES Manuel de Montsuar. Lleida
 IES Marius Torres. Lleida
 IES Nuñez de Arce. Valladolid
 IES Pascual Calbó i Caldés. Maó (Illes Balears)
 IES Pau Casenoves. Inca (Illes Balears)
 IES Práxedes Mateo Sagasta. Logronyo (La Rioja)
 IES Son Ferrer. Calvià (Illes Balears)
 IES Torre Vicens. Lleida
 IES Xarc. Santa Eulàlia del Riu (Illes Balears)
 Iglesia de San Pedro Mártir. Telde (Las Palmas)
 Inges Consulting Junior Empresa. València
 Institució Balmes. SCCL. Sant Boi de Llobregat (Barcelona)
 Institución Ferial de Castilla y León. Valladolid
 Institut Agrícola Català de Sant Isidre. Barcelona
 Institut Català per a la Conservació dels Rapinyaires. Torredembarra (Tarragona)
 Institut de Paleontologia M. Crusafont. Sabadell (Barcelona)
 Institut de Sociologia i Psicologia Aplicades (ISPA). Barcelona
 Institut d'Ecologia Litoral. El Campello (Alacant)
 Institut del Teatre - Centre d'Osona. Vic (Barcelona)
 Institut d'Estudis Ilerdencs. Lleida
 Institut d'Estudis Vallencs. Valls (Tarragona)
 Institut d'Investigacions Biomèdiques de Barcelona
 Institut Germans Maristes, Província de Catalunya. Barcelona
 Institut Municipal d'Acció Cultural (IMAC). Vic (Barcelona)
 Institut Municipal de Promoció i Economia de Vic (ImpeVic) (Barcelona)
 Institut Municipal d'Investigació Mèdica. Barcelona
 Instituto Aragonés de Servicios Sociales. Saragossa
 Instituto Comunitario de la Tercera Edad (ICTE). Irun (Guipúscoa)
 Instituto de Adoratrices Esclavas del Stmo. Sacramento y de la Caridad. Gijón (Astúries)
 Instituto de Canarias Cabrera Pinto. Santa Cruz de Tenerife
 Instituto de Estudios de Ciencias de la Salud. Sòria
 Instituto de Estudios Políticos para América Latina. Madrid
 Instituto de la Salud. Talavera de la Reina (Toledo)
 Instituto de Neurociencias. Sant Joan d'Alacant (Alacant)
 Instituto Municipal de Cultura. Torrevieja (Alacant)
 Instituto Secular Hogar de Nazaret La Providencia. Badajoz
 Integración Socio-Laboral de Minusválidos Psíquicos. Salamanca
 Interfilm Llano. Gijón (Astúries)
 InterLudic. Terrassa (Barcelona)
 Intermon Oxfam. Barcelona
 Internacional Granadina de Alcaparra, S.L.U. Benamaurel (Granada)
 Internetísimo S.L., Santa Cruz de Tenerife
 Itamar. Instituto Secular Obreras de la Cruz. València
 Jardí Botànic de la Universitat de València. València
 Junta de Andalucía. Consejería de Cultura. Sevilla
 Junta de Comunidades Castilla La Mancha. Toledo
 Junta de Extremadura. Mérida (Badajoz)
 La Fageda, SCCA. Santa Pau (Girona)
 La Lira de Pozuelo de Alarcón (Madrid)
 La Lonja. Saragossa
 La Mancha Acoge. Valdepeñas (Ciudad Real)
 La Productora. Gijón (Astúries)
 La Salle Alaior. Illes Balears
 Las Palmas Acoge
 Logic Control. Sabadell (Barcelona)
 Llar Club de Pensionistes i Jubilats de les Cases d'Alcanar (Tarragona)
 Llar de Jubilats i Pensionistes d'Alcarràs (Lleida)
 Llar de Jubilats i Pensionistes de Bordils (Girona)
 Llar de Jubilats Sant Miquel. Amer (Girona)
 Llar del Jubilat d'Alfarràs (Lleida)
 Llar del Jubilat i del Pensionista l'Esbarjo. Castellidans (Lleida)
 Llar del Pensionista de Guardiola de Berguedà (Barcelona)
 Llar dels Ancians. Palma de Mallorca (Illes Balears)
 Llar Santa Maria Assumpta, SCCL. Mataró (Barcelona)
 Llar Social del Jubilat de Gólmés (Lleida)
 Llar-Residència Mediterrània, SCCL. Lleida
 Lleida Solidària MPDL
 Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural. Barcelona
 Lliga Reumatològica Catalana. Barcelona
 Lliga Reumatològica de Menorca. Maó (Illes Balears)
 Manegament La General S.L. Manresa (Barcelona)
 Manipulados Monteviedado, SL. Villamayor (Saragossa)
 Manos Unidas. Barcelona
 Médicos Sin Frontera. Barcelona
 Medicus Mundi Navarra.
 Metges del Món Catalunya. Barcelona
 Minusválids Físics Associats. Girona
 Misioneras Cruzadas de la Iglesia. Almeria
 Monasterio de Poio (Pontevedra)
 Montepio del Ram del Sucre de Previsió Social. Barcelona
 Mostra Teatre Reus Baix Camp. Reus (Tarragona)
 Movimiento por la Paz, el Desarme y la Libertad en Castilla - La Mancha
 Mujeres de Fuencarral en el siglo XXI AMFE Siglo X. Madrid
 Museo Arqueológico. Jerez de la Frontera (Cadis)
 Museo Comarcal de Hellín (Albacete)
 Museo de Albacete
 Museo de Bellas Artes. València
 Museo de Cáceres - Casa de los caballos
 Museo de la Ciencia de Valladolid
 Museo de Siyasa. Valladolid
 Museo Elder de la ciencia y la tecnología. Las Palmas de Gran Canaria
 Museo Histórico Municipal. San Fernando (Cadis)
 Museo Municipal de Cieza (Murcia)
 Museo Municipal de Málaga
 Museo Municipal de Ourense
 Museo Municipal de Valdepeñas (Ciudad Real)
 Museo Nacional de Arte Romano. Mérida (Badajoz)
 Museo Provincial de Jaén
 Museo Comarcal de Berga. Barcelona
 Museo Comarcal de Ciències Naturals. Tremp (Lleida)
 Museo Comarcal de la Garrotxa. Olot (Girona)
 Museo Comarcal de l'Urgell. Tarrega (Lleida)
 Museo Comarcal del Maresme. Mataró (Barcelona)
 Museu Dalí. Figueres (Girona)
 Museu d'Art i Història. Reus (Tarragona)
 Museu de Gavà (Barcelona)
 Museu de la Noguera. Balaguer (Lleida)
 Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia. Igualada (Barcelona)
 Museu de l'Empordà. Figueres (Girona)
 Museu de l'Estampació. Premià de Mar (Barcelona)
 Museu de Mataró (Barcelona)
 Museu de Menorca. Maó (Illes Balears)
 Museu de Porreres (Illes Balears)
 Museu de Valls (Tarragona)
 Museu del Suro de Palafrugell (Girona)
 Museu Diocesà de Lleida
 Museu Romàntic Can Papiol. Vilanova i la Geltrú (Barcelona)
 Música Pons Roselló (Lleida)
 Nau, La. Tossa de Mar (Girona)
 NEURO-AFEIC. As. de Familiares y Enfermos de Ictus. Granada
 Ntra. Sra. de la Consolación. Eivissa (Illes Balears)
 Obra Benéfico Social del Nen Déu. Barcelona
 Obra Mercedària de Barcelona
 Obra Mercedària de València
 Oficina de Benestar Social de Barcelona
 Oficina de Benestar Social de Gràcia. Barcelona
 Oficina de Benestar Social de La Florida. L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona)
 Oficina de Benestar Social de Sabadell (Barcelona)
 Oficina de Benestar Social de Sant Andreu. Barcelona
 Oficina de Benestar Social de Sants-Hostafrancs. Barcelona
 Oficina de Benestar Social del Segrià. Lleida
 Oficina de Benestar Social Hotel d'Entitats. Girona
 Oficina de Benestar Social Lloreda-Sant Crist. Badalona (Barcelona)
 Oficina de Difusió Artística (ODA). Barcelona
 Oficina Mòbil Benestar Social. Barcelona
 Oficina Provincial de Cruz Roja Española de La Rioja. Logronyo
 Oficines Municipals de Can Jurat. Sant Josep de Sa Talàia (Illes Balears)
 Òmnium Cultural Delegació Segrià. Lleida
 Òmnium Cultural. Olot (Girona)
 ONGD Aigua per al Sahel. Barcelona
 ONGD Cooperació. Barcelona
 Orfeo Lleidatà. Lleida
 Organismo Autónomo de Cultura. Santa Cruz de Tenerife
 Organizació Ecologista l'Esgurçó. Mont-roig del Camp (Tarragona)
 Orquestra Gent Gran de Mallorca (Illes Balears)
 Orquesta Ciudad de Granada
 Pagés Editors. Lleida
 Palacio de Congresos de Valencia
 Palacio de Exposiciones y Congresos. Granada
 Palacio de Festivales de Cantabria. Santander
 Palacio del Vino y de la Aceituna. Almendralejo (Badajoz)
 Palacio Montcada. Fraga (Osca)
 Palau Altea. Centre d'Arts. Altea (Alacant)
 Palau Centelles. Barcelona
 Palau de la Música Catalana. Barcelona
 Palau dels Barons de Santa Barbara. Ontinyent (València)
 Palau Ducal Gandia (València)
 Palau Episcopal. Barcelona
 Palau marquesal Milà i Aragó. Albaida (València)
 Parador Nacional de Antequera (Màlaga)
 Parkinson Araba. Vitòria-Gasteiz (Alaba)
 Parkinson Asturias. Oviedo
 Parkinson Bizkaia. Bilbao
 Parkinson Canarias. Las Palmas de Gran Canaria
 Parkinson Guipúscoa. Sant Sebastià (Guipúscoa)
 Parque Infantil de Navidad. Bilbao (Biscaia)
 Parroquia de la Asunción de Nuestra Señora. Navarra (València)
 Parròquia de Nostra Senyora de Robines. Binissalem (Illes Balears)
 Parròquia de San Ildefonso. Granada
 Parròquia de Sant Francesc d'Assis. Barcelona
 Parròquia de Sant Sebastià. Palma de Mallorca (Illes Balears)
 Parròquia de Santa Bernardeta. Barcelona
 Parròquia de S'Esgleiet de l'Olivar (Illes Balears)
 Parròquia de S'Esgleiet. Esporles (Illes Balears)
 Parròquia del Pont de Vilomara i Rocafort (Barcelona)
 Parròquia El Pilar. València
 Parroquia Ntra. Sra. del Carmen. Saragossa
 Parròquia Sant Bernat de Claravall. Barcelona
 Patio Herreriano, Museo de Arte Contemporáneo. Valladolid
 Patronat As. de Veins d'Arrahona-Merinals. Sabadell (Barcelona)
 Patronat de Disminuïts Psíquics Joan Sellas Cardelus. Olot (Girona)
 Patronat de la Vellesa d'Argentona (Barcelona)
 Patronat d'Homenatge a la Vellesa de Gombren (Girona)
 Patronat d'Homenatge a la Vellesa del Barri del Congrés. Barcelona
 Patronat d'Homenatges a la Vellesa de Santa Maria del Camí (Illes Balears)
 Patronat d'Homenatges a la Vellesa d'Hostafrancs. Barcelona
 Patronat Homenatge a la Vellesa de les Llosses (Girona)
 Patronat Homenatge a la Vellesa i Asil de Banyoles (Girona)
 Patronat Homenatge a la Vellesa. Les Franqueses del Vallès (Barcelona)
 Patronat Homenatge Vellesa d'Alpical (Lleida)
 Patronat Homenatges a la Vellesa de Roquetes (Tarragona)
 Patronat Homenatges a la Vellesa Poble Nou. Barcelona
 Patronat local de la Vellesa de Mataró (Barcelona)
 Patronat local de la Vellesa del Pont Major. Girona
 Patronat local de la Vellesa Sant Andreu de Llavaneres (Barcelona)
 Patronat local de Sant Antoni i Santa Madrona. Barcelona
 Patronat local d'Homenatge a la Vellesa de Balenyà (Barcelona)
 Patronat Local Homenatge a la Vellesa La Batllòria (Barcelona)

Patronat Vellesa Barri de Sants. Barcelona

Patronat Vellesa Germans Sabat. Girona

Patronato Casa de Beneficiencia. Muro de Alcoy (Alacant)

Patronato de Salud e Integración Social. Alcobendas (Madrid)

Patronato Intermunicipal Franciso Esteve. Paterna (València)

Paz y Cooperación. Barcelona

Pazo da Cultura de Pontevedra

Per Envant, S.L. Inca (Illes Balears)

Piscina Municipal d'Es Mercadal (Illes Balears)

Piso-Hogar Virgen Milagrosa. Sevilla

Plan Comunitario de Carabanchel Alto. Madrid

Poliesportiu Es Pinaró. Son Servera (Illes Balears)

Prefabricats Pujol. Mollerussa (Lleida)

PRENSÁVILA S.L. Ávila

Promoción Claretiana de Desarrollo-Navarra

Protea. Medios y Espectáculos. Madrid

Puerto de Torreveja (Alacant)

RAFT 3, S.L. Riudellots de la Selva (Girona)

Real Conservatorio Superior de Música de Madrid

Real Fundación Victoria Eugenia. Madrid

Real Orquesta Sinfónica de Sevilla

Recival Cooperativa Valenciana. València

Rectoria Vella. Sant Celoni (Barcelona)

Reeducación Auditiva del Niño Sordo de Burgos

Religiosas Adoratrices. Casa Familia Oasis. Huelva

Religiosos Mercedarios Provincia de Castilla. Madrid

Residencia Aïdar. Barcelona

Residencia Asistida. Ciudad Real

Residencia de Ancianos Jesús Nazareno. Castro del Río (Córdoba)

Residencia de Ancianos Los Ángeles. Fuente Ovejuna (Córdoba)

Residencia de Ancianos Santos Reyes - Parroquia Santos Reyes. Benisano (València)

Residencia Hospital del Rey. Toledo

Residencia La Florida. Alacant

Residencia Labouré - Hijas de la Caridad. Santa Brígida (Las Palmas)

Residencia Mixta. Albacete

Residencia Montscapça. Olot (Girona)

Residencia San Ignacio. Barcelona

Residencia Tercera Edad. Burriana (Castelló)

Residencia Mixta Puente de Vallecás. Madrid

RR Adoratrices. Fuente de Vida. Córdoba

Sa Congregació Espai Jove. Sa Pobla (Illes Balears)

Sala Ambigü. Valladolid

Sala Augusta. Maó (Illes Balears)

Sala Camarón del Centro Cultural de Segorbe (Castelló)

Sala d'Actes de l'Ajuntament de Consell (Illes Balears)

Sala d'Activitats Ciutadanes. Alaiar (Illes Balears)

Sala de Exposiciones Callejón de los Bolos. Jerez de la Frontera (Cadix)

Sala de Exposiciones de Ezkurdi. Durango (Biscaia)

Sala de Exposiciones de la Diputación de Huesca

Sala de Exposiciones del Cabildo. Valverde (Santa Cruz de Tenerife)

Sala de Exposiciones del Mercado del Este. Santander

Sala de Exposiciones Palau de Vivanco. Catarroja (València)

Sala de Exposiciones Puertas de Castilla. Múrcia

Sala de Exposiciones Rekalde. Bilbao (Biscaia)

Sala de Exposiciones Rivas Briones. Vilagarcía de Arousa (Pontevedra)

Sala de Exposiciones Teatro Coliseo. Villacarrillo (Jaén)

Sala de Exposiciones Torreón de los Guzmanes. Ávila

Sala de Exposiciones Víctor Jara. Vecindario (Las Palmas)

Sala de Exposiciones Vimcorsa. Córdoba

Sala de la Diputación Provincial de Lugo

Sala d'Exposicions Centre Cultural Jaume Muxart. Martorell (Barcelona)

Sala d'Exposicions de Can n'Ametller. Molins de Rei (Barcelona)

Sala d'Exposicions de Can Palauet. Mataró (Barcelona)

Sala d'Exposicions del Casal Municipal de Cultura de Ribes de Freser (Girona)

Sala d'Exposicions del Centre Cívic. Les Borges Blanques (Lleida)

Sala d'Exposicions del Roser. Ciutadella de Menorca (Illes Balears)

Sala d'Exposicions Infant Pere. L'Hospitalet de l'Infant (Tarragona)

Sala d'Exposicions La Quadra. Solsona (Lleida)

Sala d'Exposicions Municipal. El Perelló (Tarragona)

Sala d'Exposicions Municipal Ramon Calvo. Deltebre (Tarragona)

Sala d'Exposicions Passió Espai d'Art. Olesa de Montserrat (Barcelona)

Sala d'Exposicions Torre del Baró. Viladecans (Barcelona)

Sala Gonzalo Berceo. Logronyo (La Rioja)

Sala Lectura Francesc Moragas. Martorell (Barcelona)

Sala Multicines Coliseo. Medina del Campo (Valladolid)

Sala Muncunill. Terrassa (Barcelona)

Sala Municipal Casa del Portal del Pardo. El Vendrell (Tarragona)

Sala Municipal de Cultura. Formentera (Illes Balears)

Sala Municipal de Cultura. Marchena (Sevilla)

Sala Municipal d'Exposiciones Coll Alias. Gandía (València)

Sala Municipal d'Exposiciones. Pineda de Mar (Barcelona)

Sala Municipal Sa Indústria. Es Castell (Illes Balears)

Sala Municipal. Arenys de Munt (Barcelona)

Sala Pere Mañé Valeta. Esplugues de Llobregat (Barcelona)

Sala Plaza Manuel Alcón. Lebrija (Sevilla)

Sala Polivalent Can Perico. Santa Eugènia (Illes Balears)

Sala Polivalent del Centre Sanitari. Porreres (Illes Balears)

Sala Zapatería. Pamplona (Navarra)

SALGELIS, S.A.L. Servicios Sociales. San Vicente del Raspeig (Alacant)

Saló Joan XXIII. Sant Josep de Sa Talaia (Illes Balears)

Saló Parroquial des Calonge (Illes Balears)

Salón de Actos de la ONCE. Jerez de la Frontera (Cadix)

Salud Mental Sabadell. As. de Familiars dels Malalts (Barcelona)

Salut Mental Ponent. Lleida

Sanagua Aspace Zamora

Secció Balear de la Sociedad Española de Estudios Clásicos. Palma de Mallorca (Illes Balears)

SEGI Recursos para enfermos mentales. Sant Sebastià (Gulpúscua)

SERLICOOP. Elda (Alacant)

Servei de Teràpia Ocupacional Ariadna. Barcelona

Servicio Histórico y Cultural del Ejército del Aire. Madrid

Servicio Interparroquial de Cáritas Centro Sur. Las Palmas de Gran Canaria

Servicios Informáticos Aula 4. Cangas del Narcea (Astúries)

Ses Cases des Mestres. Santa Maria del Camí (Illes Balears)

SETEM. Madrid

Seu Vella. Lleida

SGNET Sociedad Cooperativa. Luanco (Astúries)

Sierra Nevada Sociedad Cooperativa. Granada

Sinpromi, S.L. Santa Cruz de Tenerife

SOAM Fundación Amigó. Torrelavega (Santander)

Sociedad Española para la Conservación y Estudio de los Mamíferos. Málaga

Sociedad Hotelera Lozano, S.L. Antequera (Málaga)

Sociedad Vasca de Cuidados Paliativos. Sant Sebastià (Gulpúscua)

Societat Espanyola d'Ornitologia - Amposta (Tarragona)

Suminfor. Langreo (Astúries)

System Albacete

TADIFI. Girona

Tamaia. As. de Dones contra la Violència Familiar. Barcelona

Teatre Ateneu. Tàrraga (Lleida)

Teatre Auditori Felip Pedrell. Tortosa (Tarragona)

Teatre Bartrina. Reus (Tarragona)

Teatre Centre. Manlleu (Barcelona)

Teatre Cirvianum. Torelló (Barcelona)

Teatre Clavé. Tordera (Barcelona)

Teatre de l'Escorxador. Lleida

Teatre de Salt (Girona)

Teatre Municipal de Capdepera (Illes Balears)

Teatre Municipal de Manacor (Illes Balears)

Teatre Municipal. Vilafranca de Bonany (Illes Balears)

Teatre Principal. Maó (Illes Balears)

Teatreactiu. Barcelona

Teatro Arriaga. Bilbao (Biscaia)

Teatro Auditorio Buero Vallejo. Guadalupe (Huelva)

Teatro Calderón. Valladolid

Teatro Cervantes. Linares (Jaén)

Teatro de la Maestranza. Sevilla

Teatro del Común. Madrid

Teatro Guimerá. Santa Cruz de Tenerife

Teatro Lope de Vega. Valladolid

Teatro Municipal de Valverde del Camino (Huelva)

Teatro Municipal La Velada. La Línea de la Concepción (Cadix)

Teatro Principal. Burgos

Teatro Principal. Zamora

Técnicas i Recuperacions del Gironès, S.L. Celrà (Girona)

Telecomunicaciones Solidarias. València

Terra Pacífico ONGD. València

Torre dels Enagistes. Manacor (Illes Balears)

Treball Associat de Disminuïts per a la Integració. L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona)

Tres Serveis Culturals, S.L. Palma de Mallorca (Illes Balears)

UNED Centro Asociado de Cantabria. Santander

UNED Cervera (Lleida)

UNICEF Comitè Catalunya. Barcelona

Unión de Minusválidos de Asturias. Gijón

Unión General de Trabajadores (UGT). Madrid

Unión Solidaria. Madrid

Universidad Autónoma de Madrid

Universidad Carlos III. Getafe (Madrid)

Universidad Complutense de Madrid

Universidad de A Coruña

Universidad de Alicante. San Vicente del Raspeig (Alacant)

Universidad de Castilla-La Mancha. Toledo

Universidad de Córdoba

Universidad de Jaén

Universidad de La Laguna (Santa Cruz de Tenerife)

Universidad de Las Palmas de Gran Canaria

Universidad de Málaga

Universidad de Navarra

Universidad de Oviedo (Astúries)

Universidad de Salamanca

Universidad de Santiago de Compostela (A Coruña)

Universidad de Sevilla

Universidad de Valladolid

Universidad de Zaragoza

Universidad del País Vasco. Bilbao (Biscaia)

Universidad Europea de Madrid

CEES. Villaviciosa de Odón (Madrid)

Universidad Nacional de Educación a Distancia. Madrid

Universidad Politécnica de Madrid

Universidad Politécnica de Valencia

Universidad Pontificia Comillas. Madrid

Universidad Pontificia de Salamanca

Universidad San Pablo CEU. Madrid

Universitat Autònoma de Barcelona. Cerdanyola del Vallès (Barcelona)

Universitat de Barcelona

Universitat de Girona

Universitat de Lleida

Universitat de València

Universitat de Vic - Fundació Universitària Balmes (Barcelona)

Universitat d'Estiu d'Eivissa (Illes Balears)

Universitat Internacional de Catalunya. Barcelona

Universitat Politècnica de Catalunya. Barcelona

Universitat Pompeu Fabra. Barcelona

Universitat Ramon Llull. Barcelona

UPACE San Fernando (Cadix)

Valenciana de Servicios Socioculturales, S.L. Picassent (València)

Voluntariado Islámico de Acción Social. Melilla

Voz de Galicia, La. Arteixo (A Coruña)

Directori Fundació "la Caixa"

Centres

BARCELONA

CaixaForum
Mediateca
Laboratori de les Arts
Av. Marquès de Comillas, 6-8
08038 Barcelona
Tel. 93 476 86 00
Fax 93 476 86 63

Museu de la Ciència de la Fundació "la Caixa", CosmoCaixa Barcelona, (obertura durant l'any 2004)
Teodor Roviralta, 55
08022 Barcelona
Tel. 93 212 60 50
Fax 93 253 74 57

Central de Biblioteques
Rafael Capdevila, 7-9
08018 Barcelona
Tel. 93 265 69 53
Fax 93 231 99 00

Sala Montcada de la Fundació "la Caixa"
Montcada, 14
08002 Barcelona
Tel. 93 310 06 99

Escola Universitària d'Infermeria Santa Madrona
Escorial, 177
08024 Barcelona
Tel. 93 254 42 00
Fax 93 254 42 01

GRANOLLERS

Centre Cultural de la Fundació "la Caixa"
Joan Camps, 1
08400 Granollers (Barcelona)
Tel. 93 860 04 47
Fax 93 860 04 48

VIC

Centre Cultural de la Fundació "la Caixa"
Passeig de la Generalitat, s/n
08500 Vic (Barcelona)
Tel. 93 889 44 36
Fax 93 881 45 44

GIRONA

Sala de Girona de la Fundació "la Caixa"
Sèquia, 5
17001 Girona
Tel. 972 21 54 08
Fax 972 41 16 06

LLEIDA

Centre Social i Cultural de la Fundació "la Caixa"
Avinguda Blondel, 3
25002 Lleida
Tel. 973 27 07 88
Fax 973 27 48 89

TARRAGONA

Centre Social i Cultural de la Fundació "la Caixa"
Colom, 2
43001 Tarragona
Tel. 977 24 98 71
Fax 977 24 88 08

PALMA

Seu de la Fundació "la Caixa" a les Illes Balears
Plaça de Weyler, 3
07001 Palma (Mallorca)
Tel. 971 17 85 00
Fax 971 72 21 20

MADRID

Sala d'Exposicions de la Fundació "la Caixa"
Serrano, 60
28001 Madrid
Tel. 91 426 02 02
Fax 91 426 02 44

CosmoCaixa
Pintor Murillo, s/n
28100 Alcobendas (Madrid)
Tel. 91 484 52 00
Fax 91 484 52 25

CentroCaixa
Arapiles, 15
28001 Madrid
Tel. 91 444 54 10
Fax 91 444 54 18

Serveis centrals:

Av. Diagonal, 621 - 08028 Barcelona

Vicepresidència
Tel. 93 404 60 79
Fax 93 404 60 45

Sotsdirecció General
Tel. 93 404 61 41
Fax 93 404 60 48

Sotsdirecció General
Tel. 93 404 60 07
Fax 93 404 61 08

Secretaria General
Tel. 93 404 61 26
Fax 93 404 60 20

Projectes Socials i Assistencials
Tel. 93 404 60 74
Fax 93 404 60 65

Projectes Socials i Educatius
Tel. 93 404 61 48
Fax 93 404 60 98

Gent Gran
Tel. 93 404 60 24
Fax 93 404 60 34

Programes
Tel. 93 404 61 13
Fax 93 404 61 34

Arts Plàstiques i Fotografia
Tel. 93 404 60 35
Fax 93 404 61 34

Música
Tel. 93 476 86 19
Fax 93 476 86 64

Col·lecció d'Art
Tel. 93 476 86 15
Fax 93 476 86 57

Relacions Institucionals

Difusió d'Activitats
Tel. 93 404 60 89
Fax 93 404 60 97

Recursos i Serveis
Tel. 93 404 61 29
Fax 93 404 61 19

Gestió Pressupostària
Tel. 93 404 60 95
Fax 93 404 61 19

Sistemes Informació de Gestió
Tel. 93 404 87 41
Fax 93 404 60 17

Comptabilitat
Tel. 93 404 60 47
Fax 93 404 61 01

Informàtica
Tel. 93 404 60 86
Fax 93 404 60 78

Serveis Editorials
Tel. 93 404 60 52
Fax 93 404 60 23

Obres i Serveis Generals
Tel. 93 404 60 54
Fax 93 404 60 17

Gestió de Centres
Tel. 93 476 86 04
Fax 93 476 86 63

Recursos Humans
Tel. 93 404 60 37
Fax 93 404 60 92

Comunicació
Tel. 93 404 60 81
Fax 93 404 61 16

Relacions Públiques
Tel. 93 404 60 58
Fax 93 404 61 16

Col·laboracions Institucionals
Tel. 93 404 60 46
Fax 93 404 87 46

Centre de Documentació
Tel. 93 404 61 40
Fax 93 404 60 85

Servei d'Informació de la Fundació "la Caixa": 902 22 30 40
www.fundacio.lacaixa.es
info.fundacio@lacaixa.es

Disseny gràfic

Morillas & Associats

Maquetació i impressió

CEGE

Ciutat d'Asunción, 42

08030 Barcelona

D.L.: B. 15424-2004

Fotografies

Diego Alquerache: pàg. 28

Pilar Aymerich: pàg. 99, 100

Ferran Borràs: pàg. 87, 88, 89, 90

Antoni Capilla: pàg. 45, 47, 48

Jaume Cosials: pàg. 10, 11, 13, 14, 58

Ricard Cugat: pàg. 62

Defoto: pàg. 60

Antonella Delussu: pàg. 9, 15, 16, 17,

18, 19, 40, 41, 42, 53, 54, 58, 68, 77,

103, 105, 111

Anna Elias: pàg. 25

Fundació "la Caixa": pàg. 16, 35, 59,

72, 73, 75, 86, 96, 102, 104, 106

J. González: pàg. 107

Jordi Nieva: pàg. 22, 23, 26, 34, 61,

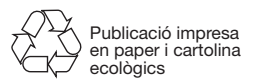
63, 64, 69, 70, 77, 91, 93, 97, 98, 101

Lluís Prada: pàg. 98

Rubio-Rodés: pàg. 33

Gervasio Sánchez: pàg. 36

Tino Soriano: pàg. 20, 39, 46

Publicació impresa
en paper i cartolina
ecològics

Fundació "la Caixa"